

2018

HALLITUKSEN
TOIMINTAKERTOMUS
JA TILINPÄÄTÖS

SISÄLTÖ

Hallituksen toimintakertomus 2018	3	Hallituksen ja ylimmän johdon omistukset	26	Olennaiset määräysvallattomien omistajien osuudet	65
Sampo-konserni	4	Taloudellinen tilanne	27	Hankitut liiketoiminnot	66
Taloudellinen kehitys	6	Sisäiset osingot	27	Muut konsernin liitetiedot 1-41	68
Liiketoiminta-alueet	7	Luottoluokitukset	27	Sampo Oyj:n tilinpäätös	165
If	7	Vakavaraisuus	27	Sampo Oyj:n tuloslaskelma	166
Topdanmark	9	Velkarahoitus	29	Sampo Oyj:n tase	167
Osakkuusyhtiö Nordea	10	Tulevaisuuden näkymät	31	Sampo Oyj:n rahavirtalaskelma	168
Mandatum Life	11	Näkymät vuodelle 2019	31	Sampo Oyj:n tilinpäätöksen liitetiedot	169
Omistusyhteisö	12	Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä	31	Yhteenvedo merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista	170
Muut tapahtumat	13	Voitonjakoehdotus	32	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 1-4	170
Muutoksia konsernin rakenteessa	13	Tunnusluvut	33	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 5-9	171
Mandatum Lifen vakuutuskannan siirto Danske Bankille	15	Tunnuslukujen laskentakaavat	36	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 10-13	172
Muutoksia konsernin johdossa	15	Konsernin IFRS-tilinpäätös	38	Tuloveroja koskevat liitetiedot 14	173
Hallinnointi	17	Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS	39	Vastuositoumuksia koskevat liitetiedot 15-16	174
Yhtiökokous	17	Konsernitase, IFRS	40	Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot 17-19	174
Yritysvastuu	17	Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS	41	Osakeomistuksia koskevat liitetiedot 20	175
Henkilöstö	18	Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS	42	Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset	176
Palkitseminen	18	Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot	43	Tilintarkastuskertomus	177
Riskienhallinta	20	Yhteenvedo merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista	44		
Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat	21	Segmentti-informaatio	60		
Osakkeet ja osakepääoma	21				
Hallituksen valtuutukset	23				
Osakkeenomistajat	23				

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

4

Sampo-konserni

Taloudellinen kehitys.....	6
----------------------------	---

7

Liiketoiminta-alueet

If.....	7
Topdanmark	9
Osakkuusyhtiö Nordea.....	10
Mandatum Life	11
Omistusyhteisö	12

13

Muut tapahtumat

Muutoksia konsernin rakenteessa.....	13
Mandatum Lifen vakuutuskannan siirto Danske Bankille.....	15
Muutoksia konsernin johdossa.....	15

17

Hallinnointi

Yhtiökokous.....	17
Yritysvastuu.....	17
Henkilöstö	18
Palkitseminen.....	18
Riskienhallinta.....	20

21

Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakepääoma.....	21
Hallituksen valtuutukset	23
Osakkeenomistajat	23
Hallituksen ja ylimmän johdon omistukset.....	26

27

Taloudellinen tilanne

Sisäiset osingot.....	27
Luottoluokitukset.....	27
Vakavaraisuus	27
Velkarahoitus	29

31

Tulevaisuuden näkymät

Näkymät vuodelle 2019.....	31
Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä.....	31

32

Voitonjakoehdotus

Yhtiökokous.....	32
------------------	----

33

Tunnusluvut

Koko konsernin yhteiset tunnusluvut.....	36
Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut.....	37
Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut.....	37
Osakekohtaiset tunnusluvut ...	37

36

Tunnuslukujen laskentakaavat

Hallituksen toimintakertomus 2018

Sampo-konserni

Sampo-konsernin vakuutustoimintojen suoritus oli erinomainen vuonna 2018. Molemmat vahinkovakuutusliiketoiminnot, If ja Topdanmark, raportoivat erittäin alhaisista yhdistetyistä kulusuhteista ja tukevasta maksutulon kasvusta. Henkivakuutustoiminnoissa Mandatum Lifen sijoitussidonnainen maksutulo nousi korkeimmilleen koskaan. Konsernin tulos ennen veroja vuodelta 2018 oli 2 094 miljoonaa euroa (2 482). Vertailukauden tulos sisältää 706 miljoonan euron kertaluonteisen voittoerän liittyen Topdanmarkin kirjanpituksiin. Markkina-arvojen muutokset huomioiva konsernin laaja tulos laski 1 034 miljoonaan euroon (2 146).

Osakekohtainen tulos oli 3,04 euroa (3,96) ja markkina-arvoin laskettu osakekohtainen tulos 1,70 euroa (3,79). Markkina-arvoin laskettua tulosta painoi heikko kehitys pääomamarkkinoilla. Oman pääoman tuotto oli 7,5 prosenttia (17,1) vuonna 2018. Osakekohtainen substanssi 31.12.2018 laski 20,60 euroon (25,37).

Hallitus ehdottaa 9.4.2019 järjestettävälle yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 2,85 euroa osakkeelta (2,60). Maksettavan osingon kokonaismäärä on 1 583 miljoonaa euroa (1 444).

If-segmentin tulos ennen veroja nousi 848 miljoonaan euroon (818). Vakuutustekninen tulos oli 643 miljoonaa euroa (640) ja vuoden 2018 yhdistetty kulusuhde oli 85,2 prosenttia (85,3). Oman pääoman tuotto, jota rasitti sijoitusomaisuuden markkina-arvojen lasku, oli 11,2 prosenttia (21,3). Maksutulo kasvoi kiinteillä valuutoilla tarkasteltuna 2,9 prosenttia.

Topdanmark-segmentin tulos ennen veroja oli 199 miljoonaa euroa (848). Vertailulukuun sisältyy kertaluonteinen 706 miljoonan euron voittoerä, joka syntyi Sammon Topdanmark-omistuksen kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotuksesta 30.9.2017 Sammon alkaessa käsitellä Topdanmarkia tytäryhtiönä konsernitilinpäätöksessään. Yhdistetty kulusuhde oli vahva 82,3 prosenttia. Topdanmarkin hallitus ehdottaa vuoden 2019 yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 15 Tanskan kruunua osakkeelta. Yhtiökokouksen hyväksyessä osinkoehdotuksen Sampo Oyj:n osuus osingosta on 84 miljoonaa euroa.

Sammon osuus Nordean vuoden 2018 nettotuloksesta oli 625 miljoonaa euroa (616). Nordean oman pääoman tuotto ilman kertaeriä oli 9,7 prosenttia (9,5) ja ydinvakavaraisuussuhde oli 15,5 prosenttia. Segmenttiraportoinnissa Nordean

tuloksesta kirjattava osuus sisältyy Omistusyhteisö-segmenttiin. Nordean hallitus aikoo ehdottaa vuoden 2019 yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 0,69 euroa osakkeelta (0,68). Yhtiökokouksen hyväksyessä osinkoehdotuksen Sampo Oyj saa Nordeasta osinkoa 594 miljoonaa euroa (585).

Mandatum-segmentin tulos ennen veroja vahvistui 450 miljoonaan euroon (236). Tulos sisältää Danske Bankin kanssa vuoden 2018 toisella neljänneksellä solmitun yhteistyösopimuksen yhteydessä saadun 197 miljoonan euron suorituksen. Oman pääoman tuotto heikkeni 8,7 prosenttiin (13,3) sijoitusomaisuuden markkina-arvojen laskun takia. Laskuperustekorollisen vastuuvelan diskonttaamisessa käytetty korko vuodelle 2019 ja 2020 on 0,25 prosenttia ja vuodelle 2021 korko on 2,50 prosenttia.

Sampo-konsernin, pois lukien Topdanmarkin henkivakuutusyhtiö, sijoitusomaisuuden arvo oli 31.12.2018 yhteensä 21,7 miljardia euroa (22,2), josta korkosijoituksia oli 79 prosenttia (79), osakkeita 14 prosenttia (15) ja muita varoja 7 prosenttia (6). Ifin osuus sijoitusomaisuudesta oli 50 prosenttia (52), Topdanmarkin 13 prosenttia (13), Mandatum Lifen 26 prosenttia (28) ja Sampo Oyj:n 11 prosenttia (7).

Sampo-konsernin oma pääoma 31.12.2018 oli 12 386 miljoonaa euroa (12 848), kun mukaan ei oteta vähemmistöosuutta 628 miljoonaa euroa (660). Pääomaa laski 1 444 miljoonan euron suuruinen osinko ja kasvatti 1 034 miljoonan euron suuruinen konsernin vuoden laaja tulos.

Sampo-konsernin vakavaraisuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/87/EY perustuvan lain rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) mukaisesti. Vuoden 2018 lopussa konsernin omat varat ylittivät vakavaraisuudelle asetetun vähimmäisvaatimuksen 3 313 miljoonalla eurolla (3 858) ja vakavaraisuussuhde oli 147 prosenttia (154).

Sampo-konserni tulee julkaisemaan Kirjanpitolain 3a luvun 5. pykälän mukaisesti selvityksen muista kuin taloudellisista tiedoista. Raportti (Yritysvastuuraportti vuodelta 2018) julkaistaan toimintakertomuksesta erillisinä toukokuussa 2019.

Tuloslaskelmaeriä vertaillaan viime vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin. Tase-erien vertailuajankohtana on vuoden 2017 lopun tilanne, jollei toisin ole ilmoitettu.

Avainluvut

Sampo-konserni, 2018

Milj. e	2018	2017	Muutos, %
Tulos ennen veroja ^{*)}	2 094	2 482	-16
If	848	818	4
Topdanmark ^{*)}	199	848	-77
Osakkuusyhtiö Nordea	625	616	1
Mandatum	450	236	91
Omistusyhteisö (pl. Nordea)	-3	-40	-92
Tilikauden tulos ^{**)}	1 778	2 239	-20
	2018	2017	Muutos
Tulos/osake, euroa	3,04	3,96	-0,92
Tulos/osake markkina-arvoin, euroa	1,70	3,79	-2,09
Substanssi/osake, euroa	20,60	25,37	-4,77
Keskim. henkilöstömäärä (FTE)	9 509	9 364	145
Konsernin vakavaraisuussuhde, %	147	154	-7
Oman pääoman tuotto, %	7,5	17,1	-9,6

^{*) Vuoden 2017 lukuihin sisältyy kertaluonteinen 706 miljoonan euron suuruinen voittoerä, joka liittyy siihen, että Topdanmark alettiin konsolidoidaan tytäryhtiönä. Ilman tätä erää segmentin tulos ennen veroja olisi ollut 142 miljoonaa euroa.}

^{**) Sisältää määräysvallattomien osuuden 91 miljoonaa euroa (23) vuodelta 2018 ja 14 miljoonaa euroa (23) vuoden viimeiseltä neljännekseltä.}

Tilinpäätöksessä käytetyt vaihtokurssit

	1-12/2018	1-9/2018	1-6/2018	1-3/2018	1-12/2017
EURSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	10,2583	10,2374	10,1508	9,9712	9,6351
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	10,2548	10,3090	10,4530	10,2843	9,8438
DKKSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,3764	1,3741	1,3630	1,3390	1,2953
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	1,3733	1,3826	1,4026	1,3799	1,3222
NOKSEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,0688	1,0678	1,0582	1,0350	1,0330
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	1,0308	1,0890	1,0990	1,0628	1,0004
EURDKK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	7,4533	7,4503	7,4477	7,4468	7,4387
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	7,4673	7,4564	7,4525	7,4530	7,4449

Taloudellinen kehitys

Kansainvälinen talouskasvu jatkui vakaana ja oli yli 3 prosenttia vuonna 2018. Vuosi alkoi vahvasti ja kasvunäkymät olivat suotuisat, mutta tummia pilviä alkoi pian kerääntyä taivaalle. Yhdysvaltain ja Kiinan väliset kauppajännitteet, poliittinen levottomuus Euroopassa ja Britannian EU-eron aiheuttamat huolet nakersivat vahvaa kansainvälistä suhdannenousua. Myös Yhdysvaltain kiristytävä rahapolitiikka heikensi maailmantalouden kasvua. Epävarmuus ja kasvun hidastumiseen liittyvät huolet näkyivät myös osakemarkkinoilla, joilla nähtiin vuoden jälkipuoliskolla voimakas myyntiaalto. Kaiken kaikkiaan vuosi 2018 muistetaan toisaalta hyvästä alusta, toisaalta nopeasta käänteestä kohti kasvavaa epävarmuutta ja huolta maailmantalouden kasvusta.

Pohjoismaissa talouskasvu oli edelleen reipasta, mutta näkymät heikkenivät loppuvuotta kohti. Koska kansainväliset suuntaukset vaikuttavat Pohjoismaihin, kasvun maailmanlaajuinen hidastuminen levisi myös tänne. Suomessa talouskasvua tuki pääasiassa yksityinen kulutus, joka korvasi viennin tärkeimpänä kasvun veturina. Ruotsin taloutta vauhdittivat eniten investoinnit, kun taas Norjassa ja Tanskassa taloutta veti yksityinen kulutus.

Suomi pääsi vihdoin mukaan kansainväliseen kasvutrendiin, ja vuosi käynnistyi positiivisissa merkeissä.

Vuoden hyvän alkupuoliskon jälkeen talouskasvu kuitenkin hidastui odotettua enemmän. Koko vuoden 2018 kasvuvauhti oli lopulta noin 2,5 prosenttia. Vienti ja investoinnit supistuiivat etenkin kansainvälisen heikkouden vuoksi. Näin yksityinen kulutus nousi kasvun tärkeimmäksi veturiksi vahvan työllisyyskehityksen ja palkkojen nousun ansiosta. Suomessa työttömyys väheni ja työllisyysaste saavutti hallituksen 72 prosentin tavoitteen. Työllisyyden hyvästä kehityksestä huolimatta osaavan työvoiman löytäminen on osoittautunut entistä suuremmaksi ongelmaksi yrityksille ja työmarkkinat ovat edelleen jäykät.

Ruotsin talous kasvoi reilut 2 prosenttia vuonna 2018, mutta näkymät synkenivät vuoden loppua kohti. Investoinnit ja kotimainen kysyntä vähenivät. Yksi kysyntää rajoittanut tekijä oli asuntomarkkinoilta kummunnut lisääntynyt epävarmuus. Asuntojen hinnat alkoivat laskea vuoden 2017 syksyllä ja vakaantuivat viime vuonna. Heilunta jätti kuitenkin jälkensä ja heikensi myös kruunua. Kruunun heikentymisestä huolimatta vienti kasvoi vuoden aikana vaisusti, kun kansainvälinen kauppa hiipui. Ruotsin työmarkkinat olivat edelleen vahvat: työttömyys pysyi matalana samalla kun markkinoille tuli uutta työvoimaa. Inflaatio kiihtyi hieman vuoden aikana, ja Ruotsin keskuspankki nosti ohjaukorkoa joulukuussa ensimmäistä kertaa vuoden 2011 jälkeen. Syksyllä järjestetyt parlamenttivaalit ja niitä seuranneet vaikeat halli-

tusneuvottelut kasvattivat talouskehitykseen liittyvää epävarmuutta jonkin verran.

Manner-Norjassa BKT-kasvu kiihtyi edellisvuodesta, kun talouden perustekijät kehittyivät yhtenäisesti. Yksityinen kulutus lisääntyi edelleen vakaasti ja siivitti talouskasvua. Ruotsin tapaan asuntomarkkinat vakaantuivat ja asuntojen hinnat kääntyivät hienoiseen nousuun. Norjan kruunu vahvistui hieman vuoden alkupuoliskolla, mutta vuoden lopulla öljyn hinta laski jyrkästi ja veti kruunun mukanaan. Öljyinvestoinnit ovat alkaneet taas vähitellen kasvaa. Ne ovat jatkossa tärkeä kasvun veturi. Norjan työmarkkinat kehittyivät edelleen vahvasti, ja työttömyyden väheneminen jatkui. Inflaatio kiihtyi viime vuonna yli Norjan keskuspankin tavoitetason, ja keskuspankki nostikin ohjaukorkoa syyskuussa.

Tanskassa vuosi oli vakaa, ja maan talous on hyvässä kunnossa. Kasvuvauhti jäi kuitenkin Tanskassa vuotta 2017 hitaammaksi. Osittain tämä johtui siitä, että kasvulukuihin tehtiin edellisvuonna muutamia teknisiä tarkistuksia ylöspäin. Yksityinen kulutus veti edelleen kasvua. Kulutusta pönkittivät muun muassa kotitalouksien lisääntynyt säästäminen ja palkkojen nousu. Yritysten investoinnit kasvavat, mutta viennin kasvu on hidastunut. Tanskan työmarkkinat kiristyvät entisestään, kun työllisyysaste nousee. Siksi palkkojen nousu kiihtyy hitaasti ja pahentaa yritysten jo nyt kohtaamia rekrytointiongelmia.

Liiketoiminta-alueet

If

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuutus konserni, joka toimii myös kaikissa Baltian maissa. Vahinkovakuutus konsernin emoyhtiö If Skadeförsäkring Holding AB (publ):in pääkonttori on Ruotsissa. Tytäryhtiöidensä ja sivukonttoriensa välityksellä If tarjoaa vakuutus ratkaisuja ja -palveluja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Baltiassa. Ifin toiminnot jakautuvat neljään liiketoiminta-alueeseen: Henkilöasiakkaat, Yritysi asiakkaat, Suurasiakkaat ja Baltia.

If-segmentin tulos ennen veroja vuodelle 2018 oli 848 miljoonaa euroa (818). Yhdistetty kulusuhde oli 85,2 prosenttia (85,3) ja riskisuhde säilyi muuttumattomana 63,3 prosentissa (63,3).

Aiempina tilikausina sattuneisiin vahinkoihin varattua korvausvastuuta purettiin 173 miljoonalla eurolla (111) vuonna 2018. Oman pääoman tuotto laski 11,2 prosenttiin (21,3) ja käyvän arvon rahasto oli 234 miljoonaa euroa (519) joulukuun 2018 lopussa.

Vakuutustekninen tulos oli 643 miljoonaa euroa (640). Vakuutusliikkeen tuotto (vakuutusteknisen tuloksen suhde omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin) pysyi vakaana 15,1 prosentissa (15,1).

Tulos

If, 2018

Milj. e	2018	2017	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	4 325	4 357	-1
Sijoitustoiminnan nettotuotot	229	216	6
Liiketoiminnan muut tuotot	30	27	10
Korvauskulut	-2 716	-2 717	0
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-35	-64	-45
Henkilöstökulut	-529	-543	-3
Liiketoiminnan muut kulut	-445	-440	1
Rahoituskulut	-15	-19	-21
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	4	1	194
Tulos ennen veroja	848	818	4

Avainluvut	2018	2017	Muutos
Yhdistetty kulusuhde, %	85,2	85,3	-0,1
Riskisuhde, %	63,3	63,3	0,0
Toimintakulusuhde, %	21,9	22,0	-0,1
Liikekulusuhde, %	16,4	16,4	0,0
Oman pääoman tuotto, %	11,2	21,3	-10,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	6 603	6 367	236

	Yhdistetty kulusuhde, %			Riskisuhde, %		
	2018	2017	Muutos	2018	2017	Muutos
Henkilöasiakkaat	83,7	84,0	-0,4	61,8	62,0	-0,2
Yritysiasiakkaat	86,9	88,0	-1,1	64,4	65,4	-1,0
Suurasiakkaat	92,3	88,7	3,6	71,2	67,0	4,2
Baltia	88,8	88,9	-0,1	60,0	59,9	0,1
Ruotsi	79,7	84,5	-4,8	60,5	64,7	-4,2
Norja	85,7	80,8	4,9	63,1	57,8	5,3
Suomi	88,6	88,3	0,2	66,2	66,4	-0,2
Tanska	98,1	98,8	-0,7	69,0	69,9	-0,9

Suurvahingoista maksettiin korvauskuluja 29 miljoonaa euroa (46) odotettua enemmän tammi–joulukuussa 2018. Suurasiakkaiden suurvahinkokehitys oli 2 miljoonaa euroa normaalia huonompi ja yritysasiakkaiden 26 miljoonaa normaalia huonompi. Viimeisellä vuosineljänneksellä suurvahinkojen korvauskulut olivat 10 miljoonaa euroa normaalia suuremmat. Heikointa kehitys oli Ruotsissa ja Suomessa.

Annuiteettien diskonttaamiseen Ruotsissa käytetty korko oli vuoden 2018 lopussa -0,41 prosenttia (-0,13). Koko vuoden tulokseen tällä oli negatiivinen 19 miljoonan euron vaikutus. Suomen diskonttokorko säilyi ennallaan 1,2 prosentissa vuonna 2018.

Bruttovakuutusmaksutulo vuodelta 2018 oli 4 502 miljoonaa euroa (4 526). Valuuttakurssit huomioon ottaen maksutulo kasvoi 2,9 prosenttia. Maksutulo kasvoi kaikilla liiketoiminta-alueilla ja kaikilla markkinoilla paitsi Suomessa. Henkilöasiakasliiketoiminnan maksutulo kasvoi kaikilla markkinoilla mukaan lukien Suomi. Kasvu oli nopeinta Baltiassa, 6,5 prosenttia, ja Suurasiakasliiketoiminnassa, 5,0 prosenttia. Henkilöasiakasliiketoiminnassa kasvu oli 2,4 prosenttia ja Yritysasiakasliiketoiminnassa 2,6 prosenttia.

Bruttovakuutusmaksutulo kasvoi 4,0 prosenttia Ruotsissa, 4,2 prosenttia Norjassa ja 2,3 prosenttia Tanskassa. Ruotsin Henkilöasiakasliiketoiminnan kasvu hidastui

vuoden 2018 jälkimmäisellä puoliskolla huomattavasti uusien autojen verotusta koskeneiden muutosten tultua voimaan 1.7.2018. Maksutulon kehitys piristyi Suomessa vuoden loppua kohti, mutta jäi kuitenkin -1,3 prosenttiin koko vuodelta 2018.

Toimintakulusuhde parani hieman ja oli 21,9 prosenttia (22,0) ja liikekulusuhde säilyi 16,4 prosentissa (16,4).

Ifin sijoitusomaisuuden arvo oli 31.12.2018 lopussa 10,9 miljardia euroa (11,5). Tästä 88 prosenttia (84) oli sijoitettuna korkoinstrumentteihin, 2 prosenttia (3) rahamarkkinainstrumentteihin ja 10 prosenttia (13) osakkeisiin. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 229 miljoonaa euroa (216). Sijoitusten tuotto käyvin arvoin vuodelta 2018 oli -0,8 prosenttia (2,6). Korkosijoitusten duraatio oli 1,4 vuotta (1,4) ja keskimääräinen maturiteetti oli 2,7 vuotta (2,7). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla laskettuna (running yield) ilman valuuttasuojauksien kuluja oli vuoden 2018 lopussa 1,7 prosenttia (1,5).

Ifin vakavaraisuusasemaa on kuvattu **Vakavaraisuus**-osiossa.

Topdanmark

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vahinkovakuutusyhtiö ja viidenneksi suurin henkivakuutusyhtiö. Yhtiö on noteerattu Nasdaq Kööpenhaminassa ja sillä on vahinkovakuuttamisessa 17 prosentin markkinaosuus. Topdanmark keskittyy henkilöasiakkaiden, maatalouden ja pk-yritysten vakuuttamiseen, ja sillä on noin 600 000 asiakasta. Yhtiö käsittelee vuosittain noin 300 000 korvaushakemusta. Henkivakuutuksissa Topdanmarkilla on 10 prosentin markkinaosuus Tanskassa.

Vuoden 2018 lopussa Sampo Oyj omisti 41 997 070 Topdanmarkin osaketta, mikä vastaa 46,7 prosenttia Topdanmarkin koko osakekannasta ja 48,7 prosenttia niihin liittyvistä äänioikeuksista. Sammon omistusten markkina-arvo oli 1 704 miljoonaa euroa 31.12.2018.

Sampo on käsitellyt taloudellisessa raportoinnissaan Topdanmarkia 30.9.2017 alkaen tytäryhtiönä. Sampo Oyj:n osuus Topdanmarkin hankintahinnasta asiakas-suhteille allokoitusta osuudesta poistetaan 10 vuoden aikana Topdanmark-segmentissä, mikä johtaa vuosineljänneksittäin noin 5 miljoonan euron poistoon verojen jälkeen (sisältyy erään Liiketoiminnan muut kulut).

Tulos

Topdanmark, 2018

Milj. e	2018	2017	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	2 509	498	404
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-280	107	-
Liiketoiminnan muut tuotot	3	1	226
Korvauskulut	-1 198	-285	320
Vakuutus- ja sopimusvelkojen muutos	-458	-163	181
Henkilöstökulut	-269	-68	295
Liiketoiminnan muut kulut	-119	-39	206
Rahoituskulut	-11	-3	305
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	22	94	-77
Voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon	-	706	-
Tulos ennen veroja	199	848	-77
Avainluvut	2018	2017	Muutos
Yhdistetty kulusuhde, %	82,3	-	
Vahinkosuuhde, %	66,0	-	
Liikekulusuhde, %	16,3	-	
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	2 314	2 412	-98

Hallitus esittää vuoden 2019 yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 1 350 miljoonaa Tanskan kruunua (181 miljoonaa euroa), eli 15 Tanskan kruunua osakkeelta. Yhtiökokouksen hyväksyessä osinkoehdotuksen Sammon osuus osingosta on 84 miljoonaa euroa.

Seuraava teksti perustuu Topdanmarkin 24.1.2019 julkaisemaan tilinpäätöstiedotteeseen vuodelta 2018.

Topdanmarkin tulos ennen veroja ylsi 199 miljoonaan euroon (848). Vertailukauden luku sisältää kirjanpito-

käytännön muutoksesta aiheutuneen 706 miljoonan euron kertaluonteisen voittoerän. Muutoksen aiheutti se, että Topdanmarkia alettiin käsitellä 30.9.2017 lähtien osakkuusyhtiön sijaan tytäryhtiönä.

Vahinkovakuutuksessa maksutulo kasvoi 1,7 prosentilla 1 223 miljoonaan euroon (1 208). Suurvahinkojen määrä kasvoi vuonna 2018. Suurvahinkojen taso oli noin 15 miljoonaa euroa korkeampi verrattuna vuoteen 2017, mikä vastaa 1,2 prosenttiyksikön nousua vahinkotrendillä. Säähän liittyvien vahinkojen taso ylsi 1,2 miljoonaan euroon, mikä oli noin 22 miljoonaa euroa (161 miljoonaa Tanskan kruunua) alle normaalin tason.

Yhdistetty kulusuhde ylsi 82,3 prosenttiin vuonna 2018. Liikekulusuhde oli 16,3 prosenttia.

Henkivakuutusliiketoiminnassa bruttomaksutulo kasvoi 19 prosenttia 1 354 miljoonaan euroon (1 109). Sijoitussidonnaisten sopimusten osuus oli 94 prosenttia uusmyynnistä.

Topdanmarkin vakavaraisuusasemaa on kuvattu **Vakavaraisuus**-osiossa.

Lisätietoja Topdanmark A/S:stä ja sen tammi-joulukuun 2018 tuloksesta saatavilla osoitteessa www.topdanmark.com.

Osakkuusyhtiö Nordea

Nordea on Pohjoismaiden suurin pankki ja markkina-arvolla mitattuna yksi Euroopan 10 suurimmasta finanssi-palveluyrityksestä. Nordealla on noin 11 miljoonaa asiakasta. Nordean osake noteerataan Nasdaqin pörseissä Helsingissä, Kööpenhaminassa ja Tukholmassa. Nordeaa on käsitelty Sammon konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiönä, ja segmenttiraportoinnissa osuus sen tuloksesta sisältyy Omistusyhteisö-segmenttiin.

Sampo Oyj omisti 860 440 497 Nordean osaketta 31.12.2018, mikä vastaa 21,2 prosentin omistusosuutta. Yhdestä osakkeesta maksettu hinta oli keskimäärin 6,46 euroa, ja Sammon konsernitilinpäätöksessä käytettävä kirjanpitoarvo oli 8,76 euroa osakkeelta. Nordean osakkeen päätöskurssi oli joulukuun 2018 lopussa 7,27 euroa.

Nordean hallitus aikoo ehdottaa vuoden 2019 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,69 euroa osakkeelta (0,68). Mikäli yhtiökokous hyväksyy hallituksen osinkoehdotuksen, Sampo Oyj saa Nordealta osinkoa 594 miljoonaa euroa (585) 8.4.2019.

Seuraava teksti perustuu Nordean 6.2.2019 julkaisemaan tilinpäätöstiedotteeseen vuodelta 2018.

Vuosi 2018 oli tuottokehityksen suhteen haastava. Vuonna 2018 rahoituskate laski 7 prosenttia vuodesta 2017 johtuen pääasiassa marginaalipaineista ja Baltian toiminoista irtautumisesta. Viime vuosineljänneksen aikana taso on vakaantunut ja vuoden loppua kohti Nordeassa nähtiin kasvua ja marginaalikehityksen tasaantumista. Rahoitusmarkkinoilla ympäristö oli haastava läpi vuoden, ja olosuhteiden heikentyminen edelleen viimeisellä neljänneksellä painoivat käypiä arvoja kuten myös palkkio-tuottoja.

Nordea jatkaa säästöohjelmansa toteuttamista ja saavutti vuonna 2018 alle 4,8 miljardin euron kulutason ilman Venäjän-toimintoihin liittyvää 141 miljoonan euron liikearvon alaskirjausta. Nordea etenee suunnitellusti kohti vuoden 2021 tavoitetta vähentää kuluja 3 prosenttia vuodesta 2018. Vuonna 2019 tavoitteena on pitää kulut pienempinä kuin vuonna 2018, oikaistuna vuosien 2018 ja 2019 kertaluonteisilla kuluilla. Ydinvakavaraisuussuhde oli 15,5 prosenttia, mikä oli linjassa Nordean odotusten kanssa ja selvästi yli vaaditun 13,9 prosentin.

Mandatum Life

Mandatum Life -konserni koostuu Sampo Oyj:n sataprosenttisesti omistamasta tytäryhtiöstä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiöstä, jolla on toimintaa Suomessa, Virossa, Latviassa ja Liettuassa, ja sen tytäryhtiöistä. Emoyhtiö Mandatum Life on vastuussa myynnistä ja kaikista vakuutusyhtiölain määrittämistä toiminnoista. Operatiiviset tytäryhtiöt ovat Mandatum Life Palvelut Oy, Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy ja Mandatum Life Fund Management S.A.

Mandatum Lifen tulos ennen veroja vuodelta 2018 oli 450 miljoonaa euroa (236). Tulos sisältää Danske Bankin kanssa vuoden 2018 toisella neljänneksellä solmitun yhteistyösopimuksen yhteydessä saadun 197 miljoonan euron suorituksen. Markkina-arvojen muutokset huomioiva laaja tulos verojen jälkeen laski 112 miljoonaa euroon (188). Oman pääoman tuotto oli 8,7 prosenttia (13,3).

Sijoitusomaisuuden nettotuotot olivat 232 miljoonaa euroa (376) ilman sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä tuottoja. Sijoitussidonnaisten vakuutusten tuotot olivat -259 miljoonaa euroa (405). Käyvän arvon rahaston arvo laski 352 miljoonaan euroon (599) vuonna 2018.

Mandatum Life -konsernin vastuovelka oli 11,2 miljardia euroa (11,6). Sijoitussidonnainen vastuovelka oli 7,0 miljardia euroa (7,1) vuoden 2018 lopussa. Sijoitussidonnainen vastuovelka oli 62 prosenttia (61) koko vastuovelasta.

Tulos

Mandatum Life, 2018

Milj. e	2018	2017	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	1 074	960	12
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-26	782	-
Muut tuotot	212	10	2 093
Korvauskulut	-1 116	-1 021	9
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	426	-377	-
Henkilöstökulut	-46	-47	-3
Muut kulut	-67	-63	7
Rahoituskulut	-7	-7	3
Tulos ennen veroja	450	236	91

Avainluvut	2018	2017	Muutos
Liikekustannussuhde, %	92,1	94,7	-2,6
Oman pääoman tuotto, %	8,7	13,3	-4,6
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	531	525	6

Laskuperustekorkoisen vastuovelan määrä aleni vuonna 2018 suunnitelman mukaisesti ja oli 4,2 miljardia euroa (4,6) vuoden 2018 lopussa. Vakuutuskannat, joiden laskuperustekorot ovat korkeita (4,5 ja 3,5 prosenttia), pienenevät vuoden 2018 kuluessa 209 miljoonaa euroa 2,4 miljardiin euroon.

Mandatum Life on vahvistanut vastuuelkaansa kokonaisuudessaan 232 miljoonalla eurolla (325), josta 193 miljoonaa euroa on allokoitu vuosille 2019–2021. Lukuun ei sisälly eriytettyyn kantaan liittyviä eriä. Diskonttokorko vuosille 2019 ja 2020 on 0,25 prosenttia ja vuodelle 2021 puolestaan 2,50 prosenttia. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutuskannan laskuperustekorko on 0,50 prosenttia ja diskonttokoron alentamiseen on varattu 250 miljoonaa euroa (261).

Vuoden 2018 lopussa Mandatum Life -konsernin sijoitusomaisuus oli markkina-arvoin 5,6 miljardia euroa (6,3), kun jätetään huomioimatta sijoitussidonnaisen vastuovelan katteena olevat 7,0 miljardin euron (7,1) suuruiset varat.

Mandatum Lifen alkuperäisen laskuperustekorkoisen vastuovelan katteena oleva sijoitusomaisuus oli 31.12.2018 markkina-arvoin 4,6 miljardia euroa (5,2). Tästä 49 prosenttia (42) oli sijoitettu korkoinstrumentteihin, 9 prosenttia (16) rahamarkkinoille, 27 prosenttia (28) osakkeisiin ja 15 prosenttia (13) muihin instrumentteihin. Sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin vuodelta 2018 oli -2,4 prosenttia (6,5). Vuoden 2018 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,5 vuotta (2,0) ja keskimääräinen maturiteetti 2,8 vuotta (2,2). Korkosalkun keskimääräinen tuotto

eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla (running yield) ilman valuuttariskin suojauskustannusta oli joulukuun 2018 lopussa 2,7 prosenttia (2,4).

Eriytetyn kannan katteena olevien sijoitusten arvo oli 1,0 miljardia euroa (1,1), josta 77 prosenttia (77) oli sijoitettu korkoinstrumentteihin, 5 prosenttia (6) rahamarkkinoille, 11 prosenttia (11) osakkeisiin ja 6 prosenttia (6) muihin instrumentteihin. Eriytetyn kannan sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin tammi - joulukuussa 2018 oli -1,9 prosenttia (1,8). Vuoden 2018 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,5 vuotta (2,6) ja keskimääräinen maturiteetti 3,1 vuotta (3,3). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla (running yield) ilman valuuttariskin suojauskustannusta oli joulukuun 2018 lopussa 2,4 prosenttia (2,1).

Kustannusliikkeen tulos nousi uuteen ennätykseen. Kustannusliikkeen tulos oli 35 miljoonaa euroa (33) ja riskiliikkeen tulos 33 miljoonaa euroa (35).

Mandatum Life -konsernin omalla vastuulla oleva maksutulo vuonna 2018 nousi 1 074 miljoonaan euroon (960). Danske Bankin jakelukanavan kautta kertynyt maksutulo oli 78 miljoonaa euroa. Sijoitussidonnaisista vakuutuksista kertyi maksutulua 976 miljoonaa euroa (850).

Mandatum Lifen vakavaraisuusasemaa on kuvattu **Vakavaraisuus**-osiossa.

Omistusyhteisö

Sampo Oyj hallinnoi vahinko- ja henkivakuutustoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitään. Lisäksi yhtiö omisti 31.12.2018 noin 21,2 prosenttia Pohjoismaiden suurimman pankin Nordean osakepääomasta. Nordea on Sampo Oyj:n osakkuusyhtiö. Vuoden 2018 maaliskuusta lähtien Sammolla on ollut myös toinen osakkuusyhtiö, NDX Intressenter AB, josta Sampo omistaa 36,25 prosenttia. Yhtiö perustettiin Nordax Group AB:n ostotarjousta varten.

Omistusyhteisö-segmentin tulos ennen veroja oli 618 miljoonaa (576), josta 621 miljoonaa euroa (616) tuli osakkuusyhtiöiden Nordean ja NDX Intressenterin vuoden 2018 tuloksesta Sammolle kirjattavasta osuudesta. Nordean osuus oli 625 miljoonaa euroa (616) ja NDX Intressenterin -4 miljoonaa euroa. Segmentin tulos ennen veroja ilman osakkuusyhtiöiden tulososuutta oli -3 miljoonaa euroa (-40).

Tulos

Omistusyhteisö, 2018

Milj. e	2018	2017	Muutos, %
Sijoitustoiminnan nettotuotot	2	10	-85
Liiketoiminnan muut tuotot	17	18	-6
Henkilöstökulut	-11	-18	-40
Liiketoiminnan muut kulut	-14	-14	2
Rahoituskulut	3	-36	-
Osuus osakkuusyritysten voitoista	621	616	1
Tulos ennen veroja	618	576	8
	2018	2017	Muutos
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	61	60	1

Johdannaisinstrumenttien markkina-arvojen ja valuuttakurssien muutokset voivat aiheuttaa merkittäviä vaihtelua nettosijoitustuottoihin ja rahoituskuluihin.

Sampo Oyj:n Nordea-omistus on kirjattu taseeseen 7,5 miljardiin euroon. Omistusosuuden markkina-arvo 31.12.2018 oli 6,3 miljardia euroa eli 7,27 euroa osakkeelta. Lisäksi Sampo Oyj:n taseeseen sisältyi 3,4 miljardin euron (2,4) arvosta tytäryhtiöiden osakkeita.

Vuosina 2017 ja 2018 Sampo Oyj teki viisi sijoitusta (Asiakastieto, Intrum, Nets, Nordax ja Saxo) yhteisarvoltaan noin miljardi euroa. Näistä omistuksista Nordaxia (NDX Intressenter) käsitellään osakkuusyhtiönä ja muut ovat osakesijoituksia.

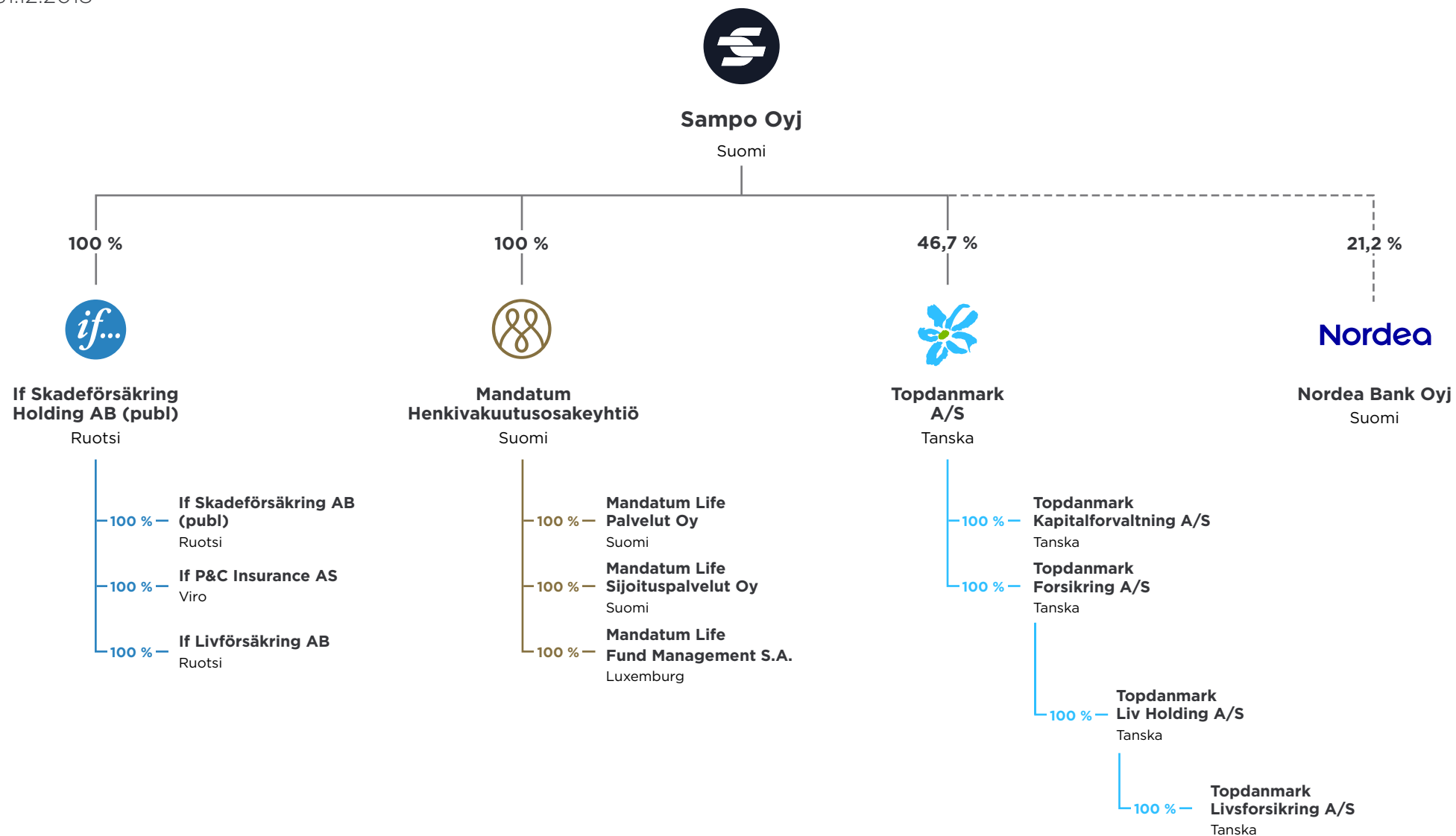
Muut tapahtumat

Muutoksia konsernin rakenteessa

Helmikuussa 2018 Nordic Capital Fund VIII ja Sampo Oyj tekivät NDX Intressenter AB:n kautta suositellun pakollisen käteisostotarjouksen Nordax Group AB:n osakkeista. Nordaxin osakkeenomistajat hyväksyivät ostotarjouksen, minkä jälkeen Nordic Capital omisti 63,75 ja Sampo 36,25 prosenttia NDX Intressenterin osakkeista ja äänistä. NDX Intressenteristä tuli Sammon osakkuusyhtiö maaliskuussa 2018.

Konsernin rakenne

31.12.2018

Mandatum Lifen vakuutuskannan siirto Danske Bankille

Mandatum Life ilmoitti 27.10.2016 käyttävänsä oikeuttaan myydä Danske Bankin Suomen palveluverkoston jake- lussa olleen vakuutuskantansa Danske Bankille tai sen osoittamalle taholle. Ulkopuolisten arvonmäärittäjien toimesta suoritettun arvonmäärittämissä tuloksena vakuutuskannan arvoksi määritettiin 31.12.2016 tilanteen mukaisesti 334 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 alusta alkaen lasketun laskennallisen tuloksen vähentämisen jälkeen Mandatum Life olisi saanut vuoden 2018 lopussa 297 miljoonaa euroa.

Mandatum Life ja Danske Bank kuitenkin sopivat 24.4.2018 yhteistyön jatkamisesta ja siitä, että aiemmin

sovittu vakuutuskannan myynti ei toteudu. Sovittu järjes- tely on ehdollinen verokohtelun vahvistamiselle. Manda- tum Life sai Danske Bankilta 197 miljoonan euron kauppahinnan edellä mainitusta kokonaisuudesta. Kauppahinta on veronalainen.

Osapuolet vastaanottivat 29.5.2018 verokohtelua koske- van negatiivisen ennakkoratkaisun. Tästä huolimatta Mandatum Life ja Danske Bank sopivat 19.6.2018 jatka- vansa yhteistyötään huhtikuussa 2018 sovitun mukai- sesti. Osapuolet ovat valittaneet ennakkoratkaisusta. Mandatum Lifen taloudellinen riski negatiivisen vero- kohtelun jäädessä voimaan on 13 miljoonaa euroa.

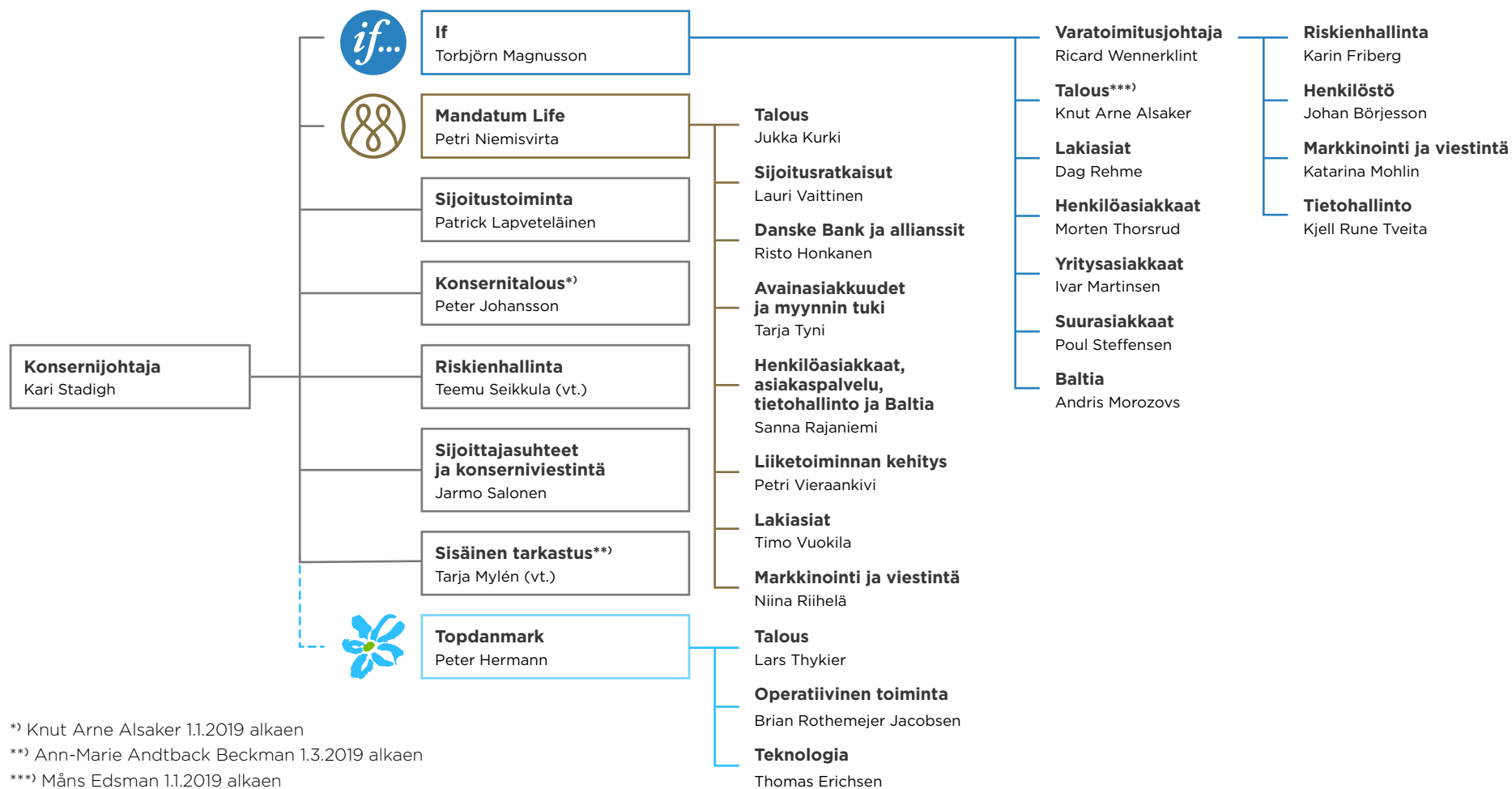
Danske Bank maksoi sovitun 197 miljoonan euron kauppahinnan kesäkuun 2018 lopussa.

Muutoksia konsernin johdossa

Peter Johansson, 61, jäi eläkkeelle Sampo-konsernin talousjohtajan tehtävästä 1.1.2019. Hän toimi konser- nin talousjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä vuodesta 2001. **Knut Arne Alsaker**, 45, aloitti konsernin uutena talousjohtajana 1.1.2019 alkaen. Hän toimi aiemmin If-konsernin talousjohtajana ja Sampo-konsernin johtoryhmän jäsenenä. Knut Arnella on pitkä kokemus Sampo-konsernissa. Hän on aiemmin työskennellyt muun muassa konsernin riskienhallintajohtajana ja jälleenvakuutuksesta vastaavana johtajana.

Organisaatio

31.12.2018

*) Knut Arne Alsaker 1.1.2019 alkaen

**) Ann-Marie Andtback Beckman 1.3.2019 alkaen

***) Måns Edsman 1.1.2019 alkaen

Hallinnointi

Sampo-konserni noudatti kertomusvuonna 1.1.2016 voimaan tullutta Arvopaperimarkkinayhdistyksen 1.10.2015 hyväksymää hallinnointikoodia kokonaisuudessaan.

Sampo on julkaissut internetsivuillaan hallinnointikoodin mukaisen hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan **Corporate Governance Statement** -selvityksen arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7. luvun 7 §:n mukaisesti.

Selvitys on saatavilla osoitteissa

www.sampo.com/selvitys ja
www.sampo.com/vuosi2018.

Yhtiökokous

Sampo Oyj:n 19.4.2018 pidetty varsinainen yhtiökokous päätti jakaa vuodelta 2017 osinkoa 2,60 euroa osakkeelta. Osinko maksettiin 3.5.2018. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2017 tilinpäätöksen ja myönsi hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden.

Yhtiön hallitukseen valittiin kahdeksan jäsentä. Hallitukseen valittiin uudelleen **Christian Clausen, Jannica Fagerholm, Adine Grate Axén, Veli-Matti Mattila, Risto Murto, Eira Palin-Lehtinen** ja **Björn Wahlroos**. **Antti Mäkinen** valittiin uutena jäsenenä hallitukseen.

Hallituksen toimikausi kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka.

Hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajaksi Björn Wahlroosin ja varapuheenjohtajaksi Eira Palin-Lehtisen. Nimitys- ja palkkiovaliokuntaan valittiin jäseniksi Veli-Matti Mattila, Risto Murto, Eira Palin-Lehtinen ja Björn Wahlroos (puheenjohtaja) sekä tarkastusvaliokuntaan Christian Clausen, Jannica Fagerholm (puheenjohtaja), Adine Grate Axén ja Antti Mäkinen.

Kaikkien hallituksen jäsenten on arvioitu olevan riippumattomia yhtiöstä Arvopaperimarkkinayhdistyksen vuonna 2015 antaman hallinnointikoodin mukaisesti. Lisäksi kaikkien hallitusten jäsenten, Antti Mäkistä lukuun ottamatta, on arvioitu olevan riippumattomia yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista. **Hallituksen jäsenten ansioluettelot** ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/vuosi2018.

Yhtiökokous päätti maksaa hallituksen jäsenille palkkoita vuonna 2019 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka seuraavasti: hallituksen puheenjohtajalle maksetaan 175 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajalle ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle 115 000 euroa, tarkastusvaliokunnan jäsenille 96 000 euroa ja muille hallituksen jäsenelle 90 000 euroa vuodessa.

Hallituksen jäsenen edellytetään hankkivan yhtiökokouksen päätöksen perusteella Sammon A-sarjan osakkeita markkinoilta julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan 50 prosentilla hallituksen jäsenen vuosipalkkiosta, josta on ensin vähennetty verot ja vastaavat maksut.

Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, jolle päätettiin maksaa palkkio yhtiön hyväksymän laskun mukaan. KHT Kristina Sandin toimii päävastuullisena tilintarkastajana.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti muuttaa yhtiöjärjestyksen 9 §:ää ja 12 §:ää.

Yhtiökokouksessa oli sen alkaessa edustettuna 3 371 osakkeenomistajaa edustaen yhteensä 362 200 385 osaketta ja 367 000 385 ääntä.

Yritysvastuu

Sampo Oyj ja koko Sampo-konserni tiedostavat yhteiskuntavastuunsa ja kaikki konsernin yhtiöt ovat sitoutuneita vastuulliseen yritys kansalaisuuteen. Sampo sitoutuu kehittämään konsernin vastuullisuustoimintaa sekä siihen liittyvää raportointia konsernin ulkoisten ja sisäisten sidosryhmien etujen ja odotusten mukaisesti.

Vuonna 2018 päätettiin edelleen vahvistaa Sammon yritys vastuutoimintaa. Tämän seurauksena Sampo muutti yritys vastuutoimintansa rakennetta ja yritys vastuutoiminto on 1.1.2019 alkaen toiminut konsernin talousjohtajan alaisuudessa. Lisäksi Sampo nimitti yritys vastuujohtajan, joka vastaa yritys vastuun kehittämisestä ja koordinoinnista konsernitasolla.

Vuoden 2018 aikana Sammossa päätettiin myös perustaa konsernitasoinen yritys vastuuohtausryhmä ja luoda yritys vastuuohtausohjelma. Yritys vastuun alle kuuluu laaja kirjo liiketoiminnan kannalta olennaisia asioita ja näin ollen ohjausryhmä ja ohjelma auttavat edistämään työtä konsernitasolla. Työryhmän ja ohjelman kehityksestä on luvassa tarkempaa tietoa vuonna 2019. Vuonna 2018 Sampo myös vahvisti konserniyhtiöiden sijoituspolitiikkoja lisäämällä niihin ohjeistuksen siitä, miten ESG-näkökohdat otetaan huomioon sijoitusanalyysissä ja sijoituspäätöksenteossa.

Sampo-konserni julkaisee muuhun kuin taloudelliseen tietoon pohjautuvan selvityksen Kirjanpitolain luvun 3a pykälän 5 mukaisesti. Selvitys, **Yritysvastuuraportti 2018**, on erillinen hallituksen toimintakertomuksesta ja se julkaistaan toukokuussa 2019 osoitteessa www.sampo.com/vuosi2018.

Konsernitasoisen raportin lisäksi If ja Topdanmark julkaisevat omat yhtiökohtaiset raportit, joissa kerrotaan yhtiöiden yritys vastuutoiminnasta tarkemmin. **Ifin ja Topdanmarkin yritysvastuuraportit** ovat luettavissa

osoitteessa www.sampo.com/vuosi2018. Mandatum Lifen yritys vastuutoiminta saa lisätietoa yhtiön verkkosivuilta www.mandatumlife.fi/yritysvastuu.

Henkilöstö

Sampo-konsernin työntekijöiden määrä (FTE) oli vuonna 2018 keskimäärin 9 509 (9 364).

Suurin liiketoiminta-alue Sampo-konsernissa on If, joka työllisti keskimäärin 70 prosenttia henkilöstöstä. Topdanmark työllisti 24 prosenttia ja Mandatum Life noin 6 prosenttia henkilöstöstä. Emoyhtiö Sampo Oyj:n palveluksessa työskenteli prosentti henkilöstöstä.

Maantieteellisesti Sampo-konsernin henkilöstö jakautui siten, että Tanskassa työskenteli 31 prosenttia, Suomessa 24 prosenttia, Ruotsissa 22 prosenttia ja Norjassa 14 prosenttia henkilöstöstä. Muiden maiden osuus oli 10 prosenttia.

Vuonna 2018 Ifin henkilöstömäärä kasvoi 4 prosenttia. Joulukuun 2018 lopussa Ifissä työskenteli 6 680 henkilöä.

Topdanmark työllisti vuoden 2018 lopussa 2 309 henkilöä ja henkilöstömäärä laski vuoden aikana 4 prosenttia.

Mandatum Lifen henkilöstömäärä kasvoi 2 prosenttia vuonna 2018. Mandatum Life työllisti vuoden 2018 lopussa 533 henkilöä.

Sampo Oyj työllisti vuoden lopussa 61 henkilöä (60).

Sampo-konsernissa työskenteli vuoden 2018 lopussa yhteensä 9 582 henkilöä.

Lisätietoja Sampo-konsernin henkilöstöstä on saatavilla vuoden 2018 **yritysvastuuraportissa**, joka julkaistaan toukokuussa 2019 osoitteessa www.sampo.com/vuosi2018.

Palkitseminen

Sampo-konsernin hallitus on hyväksynyt palkitsemisperiaatteet, joita sovelletaan kaikkiin konserniyhtiöihin. Palkitsemisperiaatteet ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/palkitseminen.

Sammon palkitsemisstrategia on vastuullinen sekä työntekijöitä että osakkeenomistajia kohtaan. Näin ollen pitkän aikavälin taloudellisen vakauden ja Sampo-konsernin arvon kehittämisen on ohjattava palkitsemisjärjestelmien suunnittelua.

Sampo-konsernin käyttämät erilaiset palkitsemismuodot ovat seuraavat:

- (a) Kiinteä palkitseminen
- (b) Muuttuva palkitseminen
- (c) Eläke
- (d) Muut edut

Kaikkien palkitsemismekanismien lähtökohtana on rohkaista ja kannustaa työntekijöitä tekemään parhaansa ja ylittämään heille asetetut tavoitteet. Palkitsemiskonaisuudet on suunniteltava siten, että ne palkitsevat oikeudenmukaisesti huolellisen, oikeiden käytäntöjen mukaisen ja menestyksekkään työsuorituksen. Samalla on kuitenkin muiden sidosryhmien edun suojaamiseksi varmistettava, että palkitsemismekanismit eivät luoteturistiriiitoja, eivätkä houkuttele tai rohkaise työntekijöitä liiallisten tai ei-toivottujen riskien ottamiseen. Tästä johtuen palkitsemismekanismeja ei voida erottaa riskienhallintakäytännöistä.

Kiinteän ja muuttuvan palkitsemisen suhteellinen osuus heijastaa yksittäisen johtajan tai työntekijän vastuita. Kiinteän palkan tulee muodostaa riittävän suuri osuus kokonaispalkitsemisesta. Muuttuva palkitseminen voi perustua henkilön panokseen, yhtiön tulokseen ja henkilökohtaiseen suoriutumiseen tai se voi liittyä henkilöstön sitouttamiseen Sampo-konserniin.

Päätös muuttuvien palkkioiden maksusta tulee perustua riskinoton arviointiin ja vakavaraisuuspääomavaatimusten täyttymiseen. Lisäksi tietty osuus ylimmälle johdolle ja tietyille avainhenkilöille maksettavasta muuttuvasta palkkiosta lykätään määritellyn ajanjakson ajaksi kussakin Sampo-konserniin kuuluvassa yhtiössä sovellettavan sääntelyjärjestelmän mukaisesti. Lykkäysajanjakson jälkeen tehdään jälkikäteinen riskiarviointi ja hallitus päättää voidaanko lykättyjä muuttuvia palkkioita maksaa/vapauttaa kokonaan tai osittain vai jätetäänkö ne koko-

naan maksamatta/vapauttamatta. Vuonna 2018 lykättyjen lyhytaikaisisten ja pitkäaikaisten kannustinpalkkioiden yhteismäärä oli 7,0 miljoonaa euroa (6,4).

Lokakuussa 2018 kannustinjärjestelmän 2017:1 jäljellä olevat kannusteyksiköt allokoitiin konsernijohtaja Kari Stadighin päätöksellä. Yhteensä 85 000 kannusteyksikköä allokoitiin 9 osallistujalle, jotka ovat joko uusia työntekijöitä ja sellaisia työntekijöitä, joiden osalta olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Jäljellä olevia kannusteyksiköjä ei allokoitu konsernijohtajalle tai konsernin johtoryhmän jäsenille. Järjestelmä eräänny maksettavaksi kolmessa vuosittaisessa erässä alkaen kolmen vuoden kuluttua yksiköiden allokoinnista.

Kannustinjärjestelmässä 2014:1 on jäljellä 1 453 725 allokoitua kannusteyksikköä ja ne eräännyvät vuonna 2019. Kannustejärjestelmässä 2017:1 on jäljellä 4 063 000 allokoitua kannusteyksikköä ja ne eräännyvät vuosina 2020–2023.

Kannusteyksikön arvo lasketaan maksuhetkellä Sammon A-osakkeen vaihdolla painotetun keskikurssin ja osinko-oikaistun lähtökurssin erotuksena. Osakkeen arvon kehityksen lisäksi kannusteyksikön arvoa laskettaessa otetaan huomioon If Vahinkovakuutuksen vakuutusliikkeen tuotto sekä riskisopeutetun pääoman tuotto, kuten tarkemmin on määritelty kunkin kannustinjärjestelmän ehdoissa. Molemmissa järjestelmissä on määritelty maksimi palkkion maksulle. Ehdot ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/kannustinehdot.

Kannustinjärjestelmän käyttöönottohetkellä lykkäyssääntön piirissä oleville avainhenkilöille maksettavia kannustepalkkioita lykätään kyseessä olevan Sampo-konserniin kuuluvan yhtiön palkitsemispolitiikan mukaisesti. Määrättyjen henkilöiden tulee erän maksamisen yhteydessä hankkia Sammon A-osakkeita tietyllä osuudella erästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Osakkeet ovat luovutusrajoituksen alaisia kolmen vuoden ajan, jonka jälkeen hallitus päättää mahdollisesta luovutusrajoituksen poistosta.

Pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella maksettiin vuonna 2018 palkkioita sosiaalikuluihin 23 miljoonaa euroa (19). Lyhytaikaisia kannustimia maksettiin sosiaalikulut mukaan lukien samalla ajanjaksolla 36 miljoonalla eurolla (37). Pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien tulosvaikutus vuonna 2018 oli 5 miljoonaa euroa (28).

Sampo-konserni julkaisee maaliskuussa 2019 **palkitsemisraportin** vuodelta 2018 osoitteessa www.sampo.com/vuosi2018. Palkitsemisraportti 2018 on osa palkka- ja palkkioselvitystä, joka on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/palkkajapalkkioselvitys. Selvitys on laadittu Arvopaperimarkkinayhdistyksen hyväksymän, 1.1.2016 voimaan tulleen hallinnointikoodin suositusten mukaisesti.

Riskienhallinta

Koska Sampo Oyj:n pääasiallinen tulonlähde on osingot, on ensisijaisena tavoitteena ylläpitää jokaisen alakonsernin osalta tervettä tasapainoa tuloksen, riskien ja pääoman kesken. Tällä edistetään niiden kykyä maksaa pitkällä tähtäimellä tasaista osinkovirtaa.

Toisena tavoitteena on varmistaa tuloksen tasaisuus liiketoiminta-alueiden muodostaman kokonaisuuden tasolla. Erityisesti toiminnasta mahdollisesti syntyviä riskikeskitymiä ja yleisesti ottaen raportoitujen tulosten korrelaatiota seurataan huolellisesti ja niiden syyt analysoidaan. Mahdollisuuksien mukaan riskikeskittymien muodostuminen ehkäistään ennakolta strategisilla päätöksillä.

Kolmanneksi Sampo yleisesti ottaen suosii alhaista velkaantuneisuutta ja riittäviä likviditeettipuskureita kyetäkseen järjestämään likviditeettiä tarvittaessa. Se, miten suureksi konserniyhtiöiden tulosten hajautushyöty on arvioitu, vaikuttaa Sammon päätöksiin sen omasta pääomarakenteesta sekä likviditeettipositioista.

Sampo-konsernin yhtiöt toimivat liiketoiminta-alueilla, joissa arvonaluonnin erityispiirteinä hyvän asiakaspalvelun ohella ovat riskien hinnoittelu ja riskiportfolioiden aktiivinen hallinta. Riskienvalinnan ja sijoitussalkkujen markkinariskien menestyksekkäs hallinta on Sampo-konsernin tuottojen pääasiallinen lähde.

Sampo-konsernissa liiketoimintaan liittyvät riskit jaotellaan kolmeen pääryhmään: toimintaympäristöön tai sisäisen toiminnallisen joustavuuden puutteeseen liittyviin liiketoimintariskeihin, yhtiön toimintatapoihin liittyviin maineriskeihin sekä liiketoimintaan luontaisesti kuuluviin riskeihin.

Kattava selvitys Sampo-konsernin riskienhallinnasta, hallintorakenteesta, riskeistä ja pääomituksesta on saatavilla vuoden 2018 **Riskienhallintaraportissa** osoitteessa www.sampo.com/vuosi2018.

Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakepääoma

Sampo Oyj:n osakkeiden kokonaismäärä oli 31.12.2018 lopussa 555 351 850 osaketta, jotka jakaantuivat 554 151 850 A-sarjan sekä 1 200 000 B-sarjan osakkeeseen. Osakkeisiin liittyviä äänioikeuksia on 560 151 850 kappaletta. Kullakin A-osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni ja B-osakkeella viisi ääntä. Yhtiöjärjestyksen mukaan A-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on 179 000 000 ja enimmäismäärä 711 200 000 kappaletta. B-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on nolla (0) ja enimmäismäärä 4 800 000 kappaletta. 31.12.2018 Sampo Oyj:n osakepääoma oli 98 miljoonaa euroa (98) ja oma pääoma oli 12 386 miljoonaa euroa (12 848).

Sammon yhtiöjärjestyksen lunastusvelvollisuuslausekkeen (16 §) mukaisesti osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia tai 50 prosenttia (lunastusvelvollinen osakkeenomistaja), on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien (lunastukseen oikeutetut osakkeenomistajat) vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit siten kuin tässä pykälässä määrätään. Yhtiöjärjestyksessä määritellään omistusosuuden ja lunastushinnan laskukaava.

Omistusmääräjakauma

Sampo Oyj, 31.12.2018

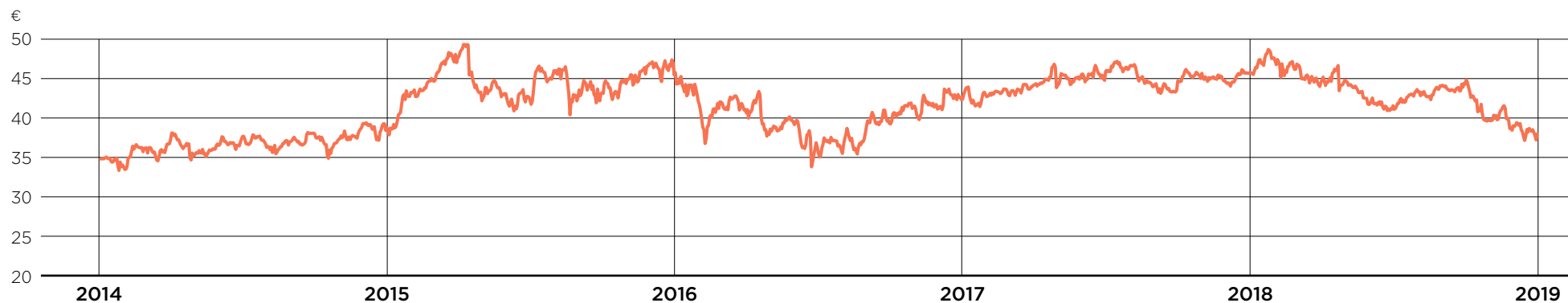
Osakkeiden lukumäärä	Omistajia, kpl	Omistajia, %	Osakkeita, kpl	Osakkeita, %	Äänimäärä, kpl	Äänimäärä, %
1-100	52 285	45,03	2 640 043	0,48	2 640 043	0,47
101-500	42 823	36,88	10 657 839	1,92	10 657 839	1,90
501-1 000	10 219	8,80	7 744 816	1,40	7 744 816	1,38
1 001-5 000	8 923	7,69	18 875 996	3,40	18 875 996	3,37
5 001-10 000	1 001	0,86	7 127 169	1,28	7 127 169	1,27
10 001-50 000	689	0,59	13 665 293	2,46	13 665 293	2,44
50 001-100 000	69	0,06	4 965 426	0,89	4 965 426	0,89
100 001-500 000	74	0,06	14 876 717	2,68	14 876 717	2,66
500 001-	32	0,03	474 798 551	85,50	479 598 551	85,62
Yhteensä	116 115	100	555 351 850	100	560 151 850	100
josta hallintarekisteröityjä	13		362 634 848	65,30	362 634 848	64,74
Odotuslistalla	-		-	-	-	-
Liikkeeseenlaskettu määrä			555 351 850	100	560 151 850	100

Sammon A-sarjan osakkeet on noteerattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1988 alkaen. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva omistaa kaikki B-sarjan osakkeet. B-sarjan osakkeet voidaan osakkeenomistajan vaatimuksesta muuntaa

A-sarjan osakkeiksi. Tilikauden päättyessä Sampo Oyj tai sen tytäryhtiöt eivät omistaneet Sammon A-sarjan osakkeita.

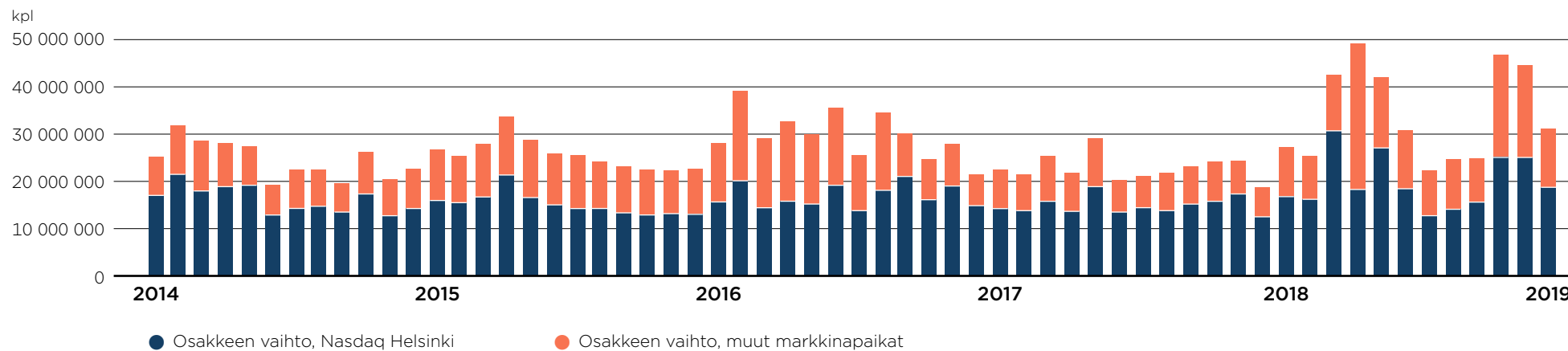
Osakkeen hinnan kehitys

Sampo Oyj, 2014–2018

Osakkeen vaihto kuukausittain

Sampo Oyj, 2014–2018

Hallituksen valtuutukset

Vuoden 2018 yhtiökokous myönsi hallitukselle valtuudet hankkia Sammon omia A-sarjan osakkeita yhdessä tai useammassa erässä yhteensä enintään 50 000 000 kappaletta. Omia osakkeita voidaan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Osakkeiden hankintahinta on enintään hankintahetkellä Sammon osakkeesta julkisessa kaupankäynnissä maksettava korkein hinta. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä.

Sampo Oyj ei ostanut vuonna 2018 omia osakkeitaan. Sampo ei ole hankkinut omia osakkeitaan myöskään katsauskauden päättymisen jälkeen.

Osakkeenomistajat

Sampo Oyj:n osakkeenomistajien lukumäärä kasvoi vuoden 2018 aikana 7 448 osakkeenomistajalla ja oli vuoden 2018 lopussa 116 115. Hallintarekisteröityneiden ja ulkomaisten osakkeenomistajien omistus kasvoi 66,9 prosenttiin (62,0) kaikista osakkeista ja 66,3 prosenttiin (61,9) niihin liittyvistä äänistä.

Osakkeenomistajat

Sampo Oyj, 31.12.2018

A- ja B-osakkeet	Osakkeiden lukumäärä	Osakkeista, %	Äänistä, %
Solidium Oy	56 057 360	10,09	10,01
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	22 248 420	4,01	3,97
Wahlroos Björn	6 633 436	1,19	1,18
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 045 893	0,73	0,72
Valtion Eläkerahasto	3 750 000	0,68	0,67
Schweizerische Nationalbank	2 774 230	0,50	0,50
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva *)	2 672 719	0,48	1,33
Keva	2 548 036	0,46	0,45
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	2 495 000	0,45	0,45
Nordea Allemansfond Alfa	1 748 568	0,31	0,31
OP-Suomi-sijoitusrahasto	1 726 901	0,31	0,31
Svenska litteratursällskapet i Finland	1 617 950	0,29	0,29
OP-Henkivakuutus Oy	1 195 412	0,22	0,21
Oy Lival Ab	1 074 397	0,19	0,19
Nordea Swedish Stars	1 046 911	0,19	0,19
Sijoitusrahasto Nordea Pro Suomi	1 038 171	0,19	0,19
ODIN Norden	1 012 996	0,18	0,18
Sijoitusrahasto Nordea Pohjoismaat	976 358	0,18	0,17
Xact Norden 30 (Ucits Etf)	841 124	0,15	0,15
Sigrid Juséliuksen Säätiö	751 400	0,14	0,13
Hallintarekisteröidyt yhteensä	371 371 028	66,87	66,30
Muut yhteensä	67 725 540	12,20	12,09
Yhteensä	555 351 850	100	100

*) A-sarjan osakkeita 1 472 719 kpl ja B-sarjan osakkeita 1 200 000 kpl.

Osakeomistus sektoreittain

Sampo Oyj (A- ja B-sarjojen osakkeet), 31.12.2018

Sektori	Osakkeita yhteensä	%
Yritykset	66 767 576	12,02
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	16 029 373	2,89
Julkisyhteisöt	36 472 449	6,57
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11 694 869	2,11
Kotitaloudet	53 016 555	9,55
Ulkomaiset ja hallintarekisteröityneet	371 371 028	66,87
Yhteensä	555 351 850	100

Vuoden 2018 aikana Sampo Oyj vastaanotti kaikkiaan 31 Arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 §:n mukaista liputusilmoitusta, joista 26 liittyi BlackRock, Inc.:n (veronro 32-0174421) ja sen rahastojen suoraan tai rahoitusinstrumenttien kautta omistamien Sammon A-osakkeiden ja niiden tuottamien äänten määrään, neljä Capital Groupin ja yksi Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Varman omistuksiin. Ilmoitetut muutokset on esitetty oheisessa taulukossa.

Liputusilmoitusten yksityiskohdat ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/liputukset.

Liputusilmoitukset vuonna 2018

Muutoksen ajankohta	Yhtiö	Osakkeet, yhteensä	Äänet, yhteensä
2.1.2018	BlackRock, Inc.	5,07 %	5,03 %
5.1.2018	BlackRock, Inc.	5,01 %	Alle 5 %
5.1.2018	Capital Income Builder (CIB)	5,07 %	5,02 %
8.1.2018	BlackRock, Inc.	5,04 %	5,00 %
9.1.2018	BlackRock, Inc.	Alle 5 %	Alle 5 %
10.1.2018	BlackRock, Inc.	5,04 %	Alle 5 %
17.1.2018	BlackRock, Inc.	Alle 5 %	Alle 5 %
18.1.2018	BlackRock, Inc.	5,03 %	Alle 5 %
19.1.2018	BlackRock, Inc.	5,06 %	5,01 %
22.1.2018	BlackRock, Inc.	5,02 %	Alle 5 %
23.1.2018	BlackRock, Inc.	5,01 %	Alle 5 %
25.1.2018	BlackRock, Inc.	Alle 5 %	Alle 5 %
2.2.2018	BlackRock, Inc.	5,06 %	5,02 %
5.2.2018	BlackRock, Inc.	5,09 %	5,05 %
6.2.2018	BlackRock, Inc.	5,02 %	Alle 5 %
12.2.2018	BlackRock, Inc.	5,12 %	5,08 %
13.2.2018	BlackRock, Inc.	5,03 %	Alle 5 %
14.2.2018	BlackRock, Inc.	Alle 5 %	Alle 5 %
21.2.2018	BlackRock, Inc.	5,004 %	Alle 5 %
23.2.2018	BlackRock, Inc.	5,14 %	5,10 %
27.2.2018	BlackRock, Inc.	5,03 %	Alle 5 %
2.3.2018	BlackRock, Inc.	Alle 5 %	Alle 5 %
9.3.2018	BlackRock, Inc.	5,01 %	Alle 5 %
12.3.2018	BlackRock, Inc.	5,05 %	5,00 %
13.3.2018	BlackRock, Inc.	5,53 %	5,48 %
19.4.2018	BlackRock, Inc.	6,06 %	6,01 %
23.4.2018	BlackRock, Inc.	6,07 %	6,02 %
17.5.2018	Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	4,01 %	3,97 %
17.10.2018	Capital Income Builder	5,03 %	4,99 %
20.10.2018	Capital Income Builder	4,98 %	4,94 %
13.11.2018	The Capital Group Companies, Inc.	4,98 %	4,93 %

Hallituksen ja ylimmän johdon omistukset

Oheisessa taulukossa on esitetty hallituksen ja johtoryhmän Sampo-omistukset. Vuoden 2018 lopussa Sammon hallituksen jäsenet ja heidän lähipiirinsä omistivat suoraan tai välillisesti 6 663 732 (10 523 345) Sammon A-sarjan osaketta. Omistusten yhteenlaskettu osuus osakemäärästä ja äänistä oli 1,2 prosenttia (1,9).

Sammon johtoryhmän ja heidän lähipiirinsä omistuksessa oli suoraan tai välillisesti 887 565 (849 557) osaketta, mikä oli 0,2 prosenttia (0,2) osakemäärästä ja äänistä.

Hallituksen ja johtoryhmän omistukset

Sampo Oyj, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Hallitus	31.12.2018	31.12.2017
Wahlroos	6 633 436	10 501 265
Palin-Lehtinen	6 358	5 682
Clausen	1 479	929
Fagerholm	3 598	2 826
Grate Axén	6 272	5 590
Mattila	6 203	5 680
Murto	1 922	1 373
Mäkinen	4 464	-
Yhteensä	6 663 732	10 523 345
Hallituksen omistus liikkeellelasketuista osakkeista, %	1,2	1,9
Hallituksen äänimäärä, %	1,2	1,9
Johtoryhmä	31.12.2018	31.12.2017
Stadigh	302 429	286 558
Alsaker	30 219	26 626
Johansson	44 983	54 983
Lapveteläinen	250 033	245 272
Magnusson	39 842	32 932
Martinsen	50 455	46 691
Niemisvirta	82 270	77 413
Thorsrud	51 591	47 485
Wennerklint	35 743	31 597
Yhteensä	887 565	849 557
Johtoryhmän omistus liikkeellelasketuista osakkeista, %	0,2	0,2
Johtoryhmän äänimäärä, %	0,2	0,2

Taloudellinen tilanne

Sisäiset osingot

Sampo-konsernin emoyhtiö, Sampo Oyj, vastaanotti vuoden 2018 kuluessa osinkoja lähes 1,7 miljardia euroa tytäryhtiöiltään ja osakkuusyhtiöiltään Nordealta. Osinkoja maksettiin seuraavasti:

- Mandatum Life; 150 miljoonaa euroa maaliskuussa 2018 ja 150 miljoonaa euroa syyskuussa 2018,
- Nordea; 585 miljoonaa euroa maaliskuussa 2018,
- Topdanmark; 107 miljoonaa euroa huhtikuussa 2018 ja
- If; 7,0 miljardia Ruotsin kruunua (675 miljoonaa euroa) joulukuussa 2018.

Nordean hallitus ilmoitti 6.2.2019, että se aikoo ehdottaa, että 28.3.2019 kokoontuva varsinainen yhtiökokous jakaisi osinkoa 0,69 euroa osakkeelta. Sammon nykyisellä osakeomistuksella osinko on noin 594 miljoonaa euroa. Ehdotettu osingonmaksupäivä on 8.4.2019.

Topdanmarkin hallitus ehdotti 3.4.2019 pidettävälle yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 15 Tanskan kruunua osaketta kohti. Sammon osuus Topdanmarkin jakamasta osingosta on 84 miljoonaa euroa.

Mandatum Life suunnittelee maksavansa 150 miljoonan euron osingon vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä. If maksaa osinkonsa yleensä vuoden lopulla.

Luottoluokitukset

Sampo-konsernin keskeiset luottoluokitukset 31.12.2018 on esitetty alla olevassa taulukossa.

Yhtiö	Moody's		Standard & Poor's	
	Luokitus	Näkymät	Luokitus	Näkymät
Sampo Oyj - Long-term Issuer Rating	A3	Vakaat	A-	Vakaat
If Skadeförsäkring AB (Ruotsi) - Insurance Financial Strength Rating	A1	Vakaat	A+	Vakaat

Vakavaraisuus

Sampo-konsernin pääomavaade on riippuvainen liiketoiminta-alueiden ja emoyhtiöiden pääomavaateista. Sampo-konsernin pääomavaatimus ja konsernin omat varat lasketaan sekä konglomeraattisääntöjen (FICO) että Solvenssi II -direktiivin mukaisesti.

Ennen vuoden 2018 loppua FICO-sääntöjen mukainen kokonaispääomavaade laskettiin perustuen tytäryhtiöiden standardimallin pääomavaateisiin. Vuoden 2018 lopussa Sampo alkoi käyttää osittaista sisäistä mallia pääomavaatimuksen (SCR) FICO-laskennassa suurimmalle osalle Ifin ja Topdanmarkin vahinkovakuutusliiketoiminnasta. Tämä laski kokonaispääomavaadetta noin 470 miljoonalla eurolla vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä.

Sampo-konsernilla ei kuitenkaan ole Solvenssi II:n mukaista hyväksyttyä konsernin osittaista sisäistä mallia, vaikka paikalliset sääntelijät ovat hyväksyneet osittaiset sisäiset mallit Ifin ja Topdanmarkin osalta. Näin ollen Solvenssi II:n osalta käytetään standardimallia konsernitason tasolla. Nordean pääomavaadetta Sammolle käsitellään samalla tavalla FICO-sääntöjen ja Solvenssi II:n mukaisesti, ja mahdollisten muutosten vaikutukset ovat samanlaiset.

Vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä Nordean riskipainotettuja eriä koskeva vaatimus (REA) kasvoi 35 miljardilla eurolla 156 miljardiin euroon. Tämä aiheutui pääasiassa olemassa olevien erien siirtämisestä pilari II:sta pilari I:een johtuen kotipaikan siirtämisestä Ruotsista Suomeen. Samaan aikaan järjestelmäriskipuskuri (SRB) laski väliaikaisesti nolnaan prosenttiin. Näiden kahden

tekijän seurauksena Sammon nimellinen pääomavaade oli 3 779 miljoonaa euroa 31.12.2018. Järjestelmäpuskuria (SRB) täytyy kuitenkin soveltaa Suomessa 1.1.2019 alkaen (2 prosenttia vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla ja 3 prosenttia 1.7.2019 alkaen), mikä nostaa Nordean pääomavaadetta Sammossa vuonna 2019 ja laskee konsernin vakavaraisuussuhdetta. Tilanteen kehittyessä Sampo tarkastelee erilaisia vaihtoehtoja vastatakseen vaikutukseen.

Konsernin vakavaraisuussuhde (ryhmittymän omat varat suhteessa minimivaatimukseen) 31.12.2018 oli 147 prosenttia (154). Laskelman osat on kuvattu alla.

Sampo-konsernin vakavaraisuus

Milj. e	31.12.2018	31.12.2017
Konsernitaseen oma pääoma	13 014	13 508
Aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	-5 269	-5 004
Toimialakohtaiset erät	2 586	2 517
Ryhmittymän omat varat, yhteensä	10 330	11 021
Omien varojen vaatimukset, yhteensä	7 017	7 164
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 313	3 858
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (Omat varat suhteessa minimivaatimuksiin, %)	147	154

Konsernin vakavaraisuussuhde Solvenssi II -direktiivin mukaisesti 31.12.2018 oli 140 prosenttia (156).

If, Topdanmark ja Mandatum Life ovat noudattaneet vakavaraisuuslaskelmissaan Solvenssi II -säännöstöä 1.1.2016 alkaen. If-konserniin kuuluvat yhtiöt soveltavat joko osittaista sisäistä mallia tai standardikaavaa laskeissa vakavaraisuuttaan erillisinä yhtiöinä. Mandatum Life raportoi standardikaavan mukaisesti. Topdanmark käyttää osittaista sisäistä mallia raportoidessaan vakavaraisuutensa.

If-konsernilla on S&P:n A+ -luottoluokitus. Tämä vaatii huomattavasti enemmän pääomaa kuin Solvenssi II:n mukainen standardikaava ja siksi standardikaava soveltamisella ei ole Ifin kannalta käytännön merkitystä Ifin pääomitukselle. If-konsernin standardikaavan mukainen pro forma Solvenssi II -vaade 31.12.2018 oli 1 833 miljoonaa euroa (1 938) ja omat varat 3 599 miljoonaa euroa (3 818). Vakavaraisuusaste oli 196 prosenttia (197).

S&P:n A+ -luottoluokituksen mukainen tavoitepääoma oli vuoden 2018 lopussa 2 949 miljoonaa euroa (3 098) ja omaat ylsivät 3 149 miljoonaan euroon (3 408). Osittaisen sisäisen mallin mukainen pääomavaade 31.12.2018 oli 1 305 miljoonaa euroa (1 510) ja omat varat olivat 3 599 miljoonaa euroa (3 875). Vakavaraisuusaste oli 276 prosenttia (257).

Topdanmark soveltaa osittaista sisäistä mallia vahinkovakuutusriskien laskennassa. DFSA:n hyväksymä malli toimii perustana vahinkovakuutusriskien huomioimisessa Topdanmarkin vakavaraisuuslaskennassa. Topdanmarkin vakavaraisuussuhde osittaisen sisäisen mallin mukaisesti oli 196 prosenttia (204) vuoden 2018 lopussa.

Topdanmarkin Solvenssi II:n mukainen pääomavaade standardikaavalla laskettuna oli 534 miljoonaa euroa ja omat varat 872 miljoonaa euroa 31.12.2018. Vakavaraisuussuhde oli 163 prosenttia (166).

Mandatum Lifen vakavaraisuussuhde siirtymäsäännösten jälkeen säilyi osingonmaksusta ja pääomamarkkinoiden negatiivisesta kehityksestä huolimatta vahvana, ja oli 176 prosenttia (182) joulukuun 2018 lopussa. Omat varat olivat 1 740 miljoonaa euroa (1 977) ja ylittivät siten 990 (1 087) miljoonan euron suuruisen Solvenssi II -pääomavaateen 750 miljoonalla eurolla. Ilman siirtymäsäännöksiä omat varat olisivat olleet 1 348 miljoonaa euroa (1 555) ja vakavaraisuusvaade 1 030 miljoonaa euroa (1 220), ja tämän seurauksena vakavaraisuussuhde olisi ollut 131 prosenttia (127).

Lisätietoja Sampo-konsernin pääomituspolitiikasta on saatavilla vuoden 2018 **Riskienhallintaraportista**, joka julkaistaan maaliskuussa 2019 osoitteessa www.sampo.com/vuosi2018.

Velkarahoitus

Sampo Oyj:llä oli 31.12.2018 velkarahoitusta 4 067 miljoonaa euroa (3 177) ja korkoa kerryttäviä omaisuuseriä 1 959 miljoonaa euroa (1 754). Korkoa kerryttäviin omaisuuseriin sisältyvät pankkitilit, korkoinstrumentit sekä 489 miljoonaa euroa (496) tytär- ja osakkuusyhtiöiden liikkeelle laskemia pääomalainoja. Käteisiin verrattavat varat pois lukien korkosijoitusten tuotto oli yli 5 prosenttia.

Vuoden 2018 lopussa nettovelka oli 2 108 miljoonaa euroa (1 423). Nettovelkalaskelmaan sisältyvät vain korkoa kerryttävät varat ja velat. Sampo Oyj:n bruttovelka oli 52 prosenttia (41) yhtiön omasta pääomasta ja velkaisuusaste oli 34 prosenttia (29).

Sampo Oyj laski 21.2.2018 liikkeeseen EMTN-ohjelman alaisuudessa 500 miljoonan euron suuruisen kiinteäkorkoisen senioriehtoisen lainan, jonka eräpäivä on 21.2.2028.

If Skadeförsäkring Holding AB (Ruotsi) laski 22.3.2018 liikkeeseen 1 000 miljoonan Ruotsin kruunun arvoisen eräpäivättömän vaihtuvakorkoisen, omiin varoihin luettavan Tier1-lainan, joka voidaan maksaa takaisin 22.3.2023.

23.5.2018 Sampo Oyj laski liikkeeseen EMTN-ohjelman alaisuudessa vakuudettoman 1 300 miljoonan Ruotsin kruunun suuruisen vaihtuvakorkoisen lainan sekä vakuudettoman 700 miljoonan kruunun suuruisen kiinteäkorkoisen lainan. Molempien lainojen eräpäivä on 23.5.2022.

7.9.2018 Sampo Oyj laski EMTN-ohjelmansa alaisuudessa liikkeeseen 1 000 miljoonan Norjan kruunun suuruisen kiinteäkorkoisen senioriehtoisen lainan, jonka eräpäivä on 7.9.2028.

27.9.2018 Sampo Oyj laski EMTN-ohjelmansa alaisuudessa liikkeeseen 500 miljoonan euron suuruisen kiinteäkorkoisen senioriehtoisen lainan, jonka eräpäivä on 27.9.2030.

Sampo Oyj:n taseessa 31.12.2018 olleet rahoitusvelat koostuivat 3 943 miljoonan euron (2 884) senioriehtoista joukkovelkakirjalainoista ja 124 miljoonan euron (293) arvoista liikkeeseen lasketuista yritystodistuksista. Sampo Oyj:n velan keskiporkko oli 31.12.2018 ilman koronvaihtosopimuksia 0,81 prosenttia (0,93).

Lisätietoja Sampo-konsernin liikkeeseen laskemista lainoista on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/velkarahoitus.

Liikkeelle lasketut velkainstrumentit

Sampo Oyj, 31.12.2018

Velkainstrumentti	Kuponkikorko	Swap	Kokonaiskorko	Eräpäivä
Yritystodistukset 125 milj. euroa	Euribor + marginaali		0,2500 %	Keskimäärin 3 kk
Senior Bond 500 milj. euroa	1,125 %	---	1,1640 %	24.5.2019
Senior Bond 2 000 milj. SEK	Stibor3kk + 0,77 %	Euribor3kk + 0,586125 %	0,2671 %	28.5.2020
Senior Bond 1 000 milj. SEK	1,250 %	EUR 1,007 %	1,0070 %	28.5.2020
Senior Bond 500 milj. euroa	1,500 %	---	1,5920 %	16.9.2021
Senior Bond 700 milj. SEK	0,875 %	Euribor6kk + 0,3761 %	0,1061 %	23.5.2022
Senior Bond 1 300 milj. SEK	Stibor3kk + 0,55 %	Euribor6kk + 0,3881 %	0,1181 %	23.5.2022
Senior Bond 750 milj. euroa	1,000 %	---	1,0060 %	18.9.2023
Senior Bond 500 milj. euroa	1,250 %	EUR6kk + 0,735 %	0,4660 %	20.5.2025
Senior Bond 500 milj. euroa	1,625 %	EUR6kk + 0,562 %	0,2960 %	21.2.2028
Senior Bond 1 000 milj. NOK	3,100 %	Euribor6kk + 0,77 %	0,5010 %	7.9.2028
Senior Bond 500 milj. euroa	2,250 %	Euribor6kk + 1,079 %	0,8120 %	27.9.2030
Julkinen velka 3 936 milj. euroa			0,7921 %	
Private placements 124 milj. euroa			0,8770 %	
Yhteensä 4 087 milj. euroa			0,8060 %	

Tasapainottaakseen konsernitason riskejä Sampo Oyj sitoo velkarahoituksensa lyhyisiin korkoihin ja laskee liikkeeseen velkansa euromääräisenä tai Ruotsin kruunumääräisenä. Tavoitellun velkarakenteen saavuttamiseksi käytetään koronvaihtosopimuksia. Nämä johdannaiset arvostetaan tuloslaskelmassa käypään arvoon, vaikka ne taloudellisesti vastaavat velkojen maturiteetteja. Tämän seurauksena

Sampo Oyj säilyttää joustavuuden tarpeen vaatiessa säätää johdannaispositiotaan, mutta hintana on Omistusyhteisö-segmentin rahoituskulujen lisääntynyt heilahtelu.

Sampo Oyj:n pääasiallisena tavoitteena on ylläpitää hajautettua velkarakennetta, suhteellisen matalaa velkaantumisasastetta ja vahvaa likviditeettiä, jotta yhtiö

kykenee järjestämään rahoitusta strategisiin hankkeisiin tarpeen mukaan. Vahva likviditeetti ja kyky hankkia rahoitusta ovat keskeisiä tekijöitä Sampo-konsernin strategisen joustavuuden ylläpidossa.

Tulevaisuuden näkymät

Näkymät vuodelle 2019

Sampo-konsernin liiketoiminta-alueiden odotetaan raportoivan hyvän toiminnallisen tuloksen vuonna 2019.

Markkina-arvoiset tulokset ovat kuitenkin varsinkin henkivakuutustoiminnassa vahvasti sidoksissa pääoma-markkinoiden kehitykseen. Matala korkotaso luo lisäksi haastavan ympäristön erääntyvien korkosijoitusten uudelleen sijoittamiseen.

Ifin odotetaan saavuttavan 86–90 prosentin yhdistetyn kulusuhteen vuonna 2019.

Topdanmark julkaisee oman tulosennustemallinsa vuosineljänneksittäin.

Nordean vaikutuksen konsernin tulokseen odotetaan olevan huomattava.

Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä

Sampo-konserni altistuu päivittäisessä liiketoiminnassaan erilaisille riskeille ja epävarmuustekijöille ensisijaisesti erillisinä johdettujen keskeisten liiketoimintayksiköidensä, mukaan lukien emoyhtiö Sampo Oyj, välityksellä.

Sampo-konsernin kannattavuuteen ja sen vaihteluihin vaikuttavat eniten markkina-, luotto- ja vakuutusriskit sekä operatiiviset riskit, joita keskeiset liiketoimintayksiköt kvantifioivat itsenäisesti. Konsernitason riskien lähteet ovat samoja, mutta hajautusvaikutusten takia ne eivät ole suoraan yhteenlaskettavissa.

Ennalta arvaamattomat, merkittävät tapahtumat voivat vaikuttaa Sampo-konsernin kannattavuuteen välittö-

mästi. Epävarmuustekijöiden identifiointi on helpompaa kuin epävarmuustekijöiden todennäköisyyksien, ajoituksen ja mahdollisten taloudellisten vaikutusten laajuuden arviointi. Tällä hetkellä on olemassa lukuisia yleisesti tunnistettuja makrotaloudellisia ja poliittisia tekijöitä sekä muita epävarmuuden lähteitä, jotka voivat vaikuttaa finanssialaan monella tavoin negatiivisesti. Erityisesti poliittiset riskit ovat tällä hetkellä korkealla tasolla.

Muita epävarmuuden lähteitä ovat toimintaympäristön ennalta arvaamattomat rakenteelliset muutokset sekä jo tunnistetut trendit ja mahdolliset laajakantoiset tapahtumat. Näillä ulkoisilla tekijöillä voi olla vaikutuksia liiketoiminnan harjoittamiseen myös pitkällä aikavälillä. Esimerkkejä tunnistetuista trendeistä ovat teknologinen kehitys, esimerkiksi tekoäly ja digitalisaatio, väestörakenteen muutokset ja kestävään kehitykseen liittyvät kysymykset, joilla voi olla syvällisiä vaikutuksia myös finanssisektorin yritysten toimintaan.

Voitonjakoehdotus

Sampo Oyj:n osinkopolitiikan mukaan maksettujen osinkojen kokonaismäärä on vähintään 50 prosenttia konsernin vuotuisesta nettotuloksesta (satunnaiset erät pois lukien). Osingonjaon lisäksi voidaan ostaa omia osakkeita.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 7 792 358 111,04 euroa, josta tilikauden voitto on 1 668 757 866,27 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle osinkoa maksettavaksi 2,85 euroa kullekin yhtiön 555 351 850 osakkeelle. Maksettavien osinkojen yhteismäärä on 1 582 752 772,50 euroa. Loput varoista jätetään yhtiön omaan pääomaan.

Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on osingonmaksun täsmäytyspäivänä 11.4.2019 rekisteröitynä Euroclear Finland Oy:n pitämään osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa, että osinko maksetaan 18.4.2019.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

SAMPO OYJ
Hallitus

Tunnusluvut

Konsernin yhteiset tunnusluvut		2018	2017	2016	2015	2014
Voitto ennen veroja	Milj. e	2 094	2 482	1 871	1 888	1 759
Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	7,5	17,1	15,0	14,0	10,9
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	3,2	7,6	7,3	7,2	5,6
Omavaraisuusaste	%	25,1	26,1	31,5	32,1	31,5
Konsernin vakavaraisuus ¹⁾	Milj. e	3 313	3 858	3 849	3 179	4 282
Konsernin vakavaraisuussuhde ¹⁾	%	147	154	154	145	187
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		9 509	9 364	6 780	6 755	6 739
Ifin tunnusluvut		2018	2017	2016	2015	2014
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	4 502	4 525	4 458	4 559	4 634
Vakuutusmaksutuotot	Milj. e	4 290	4 293	4 286	4 344	4 457
Voitto ennen veroja	Milj. e	848	818	824	960	931
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	11,2	21,3	25,3	21,5	18,1
Riskisuhde ²⁾	%	63,3	63,3	62,3	66,6	65,1
Toimintakulusuhde ²⁾	%	21,9	22,0	22,1	18,8	22,5
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua ²⁾	%	68,8	68,9	67,8	72,4	70,9
Liikekulusuhde ²⁾	%	16,4	16,4	16,6	13,0	16,7
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua	%	85,2	85,3	84,4	85,4	87,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		6 603	6 367	6 180	6 176	6 173
Topdanmarkin tunnusluvut ³⁾		2018	2017	2016	2015	2014
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	1 235	210	-	-	-
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot	Milj. e	1 144	281	-	-	-
Voitto ennen veroja	Milj. e	199	848	-	-	-
Vahinkosuhde ²⁾	%	66,0	64,0	-	-	-
Liikekulusuhde ²⁾	%	16,3	16,4	-	-	-
Yhdistetty kulusuhde	%	82,3	80,5	-	-	-
Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	1 357	294	-	-	-
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		2 314	2 412	-	-	-

Mandatumin tunnusluvut		2018	2017	2016	2015	2014
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. e	1 082	967	1 122	1 149	1 110
Voitto ennen veroja	Milj. e	450	236	210	181	163
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	8,7	13,3	15,9	12,7	11,4
Liikekustannussuhde	%	92,1	94,7	100,5	100,0	104,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		531	525	543	522	509
Omistusyhteisön tunnusluvut		2018	2017	2016	2015	2014
Voitto ennen veroja	Milj. e	618	576	778	749	669
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		61	60	57	57	57
Osakekohtaiset tunnusluvut		2018	2017	2016	2015	2014
Osakekohtainen tulos	euro	3,04	3,96	2,95	2,96	2,75
Osakekohtainen tulos, ml. muut laajan tuloksen erät	euro	1,70	3,79	3,14	2,79	2,11
Osakekohtainen oma pääoma	euro	22,30	23,14	21,31	20,38	19,51
Osakekohtainen substanssi	euro	20,60	25,37	24,86	23,79	22,63
Osakekohtainen osinko ³⁾	euro	2,85	2,60	2,30	2,15	1,95
Osinko/tulos	%	93,8	65,7	78,0	72,6	70,9
Efektiiivinen osinkotuotto	%	7,4	5,7	5,4	4,6	5,0
Hinta/voitto -suhde (PE-luku)		12,6	11,6	14,4	15,9	14,1
Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	555 352	555 352	560 000	560 000	560 000
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	555 352	559 873	560 000	560 000	560 000
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna	1 000 kpl	555 352	559 873	560 000	560 000	560 000
Osakekannan markkina-arvo	Milj. e	21 331	24 858	23 850	26 320	21 739

A-sarja:		2018	2017	2016	2015	2014
Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	554 152	554 152	558 800	558 800	558 800
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	554 152	554 152	558 800	558 800	558 800
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna	1 000 kpl	554 152	554 152	558 800	558 800	558 800
Painotettu keskim. kaupantekokurssi	euro	43,11	44,76	40,35	44,34	36,88
Antioikaistu ylin kurssi	euro	48,92	47,46	46,56	49,40	39,98
Antioikaistu alin kurssi	euro	37,61	41,53	34,42	37,72	33,71
Antioikaistu viimeinen kaupantekokurssi	euro	38,41	45,80	42,59	47,00	38,82
Osakkeen pörssivaihto tilikaudella	1 000 kpl	239 051	179 568	203 996	182 762	194 492
Osakkeen suhteellinen pörssivaihto	%	43,1	32,4	36,5	32,7	34,8

B-sarja:		2018	2017	2016	2015	2014
Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200

¹⁾ Vertailuvuonna 2017 Topdanmark yhdisteltiin osakkuusyhtiönä 1-9/2017. Tunnusluvut ovat ajalta 10-12/2017, jolloin yhtiö yhdisteltiin ensimmäisen kerran tytäryhtiönä.

²⁾ Nordean tultua Sammon osakkuusyhtiöksi 31.12.2009 muuttui Sampo-konserni rahoitus- ja vakuutusyhtymien valvonnasta annetun lain (2004/699) mukaisesti rahoitus- ja vakuutusyhtymäksi. Konsernin vakavaraisuus lasketaan lain kolmannen luvun mukaisesti. Vakavaraisuus on Finanssivalvonnan suostumuksella määrätty konsernitilinpäätöksen perusteella.

³⁾ Vahinkovakuutuksen tunnusluvut on laskettu toimintokohtaisten kulujen pohjalta, eikä niitä siksi voida johtaa suoraan sulautetusta tuloslaskelmakaavasta.

⁴⁾ Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle tilikaudelta 2018.

Tunnuslukuja laskettaessa veroina on otettu huomioon tilikauden tulosta vastaava vero. Kiinteistöjen arvostuserot laskennallisella verovelalla vähennettynä on otettu huomioon laskettaessa kokonaispääoman tuottoa, oman pääoman tuottoa, omavaraisuusastetta sekä osakekohtaista substanssia. Lisäksi kokonaispääoman tuottoa sekä oman pääoman tuottoa laskettaessa on otettu huomioon muut laajan tuloksen erät. Osakekohtaista substanssia laskettaessa on huomioon otettu myös konsernin arvostuserot osakkuusyhtiö Nordeasta sekä pörssinoteeratusta tytäryhtiö Topdanmarkista.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Tunnusluvut on laskettu valtiovarainministeriön asetuksen ja sitä tarkentavan Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Konsernin vakavaraisuus on laskettu rahoitus- ja vakuutusyhtyrühmittymien valvonnasta annetun lain kolmannen luvun mukaisesti konsolidointimenetelmällä.

Koko konsernin yhteiset tunnusluvut

Voitto ennen veroja

- + vahinkovakuutuksen voitto ennen veroja
- + henkivakuutuksen voitto ennen veroja
- + omistusyhteisön voitto ennen veroja
- ± konsernin tulosvaikutteiset eliminoinnit

Vahinko- ja henkivakuutus

- + vakuutusmaksutulo
- + sijoitustoiminnan nettotuotot
- + liiketoiminnan muut tuotot
- korvaukset
- vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos
- henkilöstökulut
- liiketoiminnan muut kulut
- rahoituskulut
- +/- osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Omistusyhteisö

- + sijoitustoiminnan nettotuotot
- + liiketoiminnan muut tuotot
- henkilöstökulut
- liiketoiminnan muut kulut
- rahoituskulut
- +/- osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

- + emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva kauden laaja tulos
 - ± sijoitusten arvostuserojen muutos laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen
 - + oma pääoma yhteensä, emoyhtiön omistajien osuus (vuoden alun ja lopun keskiarvo)
 - ± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen (vuoden alun ja lopun keskiarvo)
- $$\frac{\text{Loppu} - \text{Alku}}{\text{Keskiarvo}} \times 100 \%$$

Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin), %

- + liikevoitto
 - ± muut laajan tuloksen erät ennen veroja
 - määräysvallattomille kuuluva osuus tuloksesta
 - + korkokulut ja muut rahoituskulut
 - + vastuuvelan perustekorko
 - ± sijoitusten arvostuserojen muutos
 - + taseen loppusumma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)
 - sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka (vuoden alun ja lopun keskiarvo)
 - ± sijoitusten arvostuserot (vuoden alun ja lopun keskiarvo)
- $$\frac{\text{Loppu} - \text{Alku}}{\text{Keskiarvo}} \times 100 \%$$

Omavaraisuusaste (käyvin arvoin), %

- + oma pääoma yhteensä (emoyhtiön omistajien osuus)
 - ± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen
 - + taseen loppusumma
 - ± sijoitusten arvostuserot
- $$\frac{\text{Loppu} - \text{Alku}}{\text{Keskiarvo}} \times 100 \%$$

Konsernin vakavaraisuus

- + oma pääoma yhteensä
- + toimialakohtaiset erät aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset
- omat varat yhteensä
- omien varojen vaatimukset yhteensä
- konsernin vakavaraisuus

Konsernin vakavaraisuussuhde, %

- omat varat
 - omien varojen vaatimukset
- $$\frac{\text{Loppu} - \text{Alku}}{\text{Keskiarvo}} \times 100 \%$$

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

Keskiarvo kuukausien lopun henkilökuntamääristä oikaistuna osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta.

Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut

Riskisuhde, %

+ korvauskulut
- korvausten käsittelykulut
vakuutusmaksutuotot X 100 %

Toimintakulusuhde, %

+ liikekulut
+ korvausten käsittelykulut
vakuutusmaksutuotot X 100 %

Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua, %

korvauskulut ilman perustekorkokulua
vakuutusmaksutuotot X 100 %

Liikekulusuhde, %

liikekulut
vakuutusmaksutuotot X 100 %

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %

vahinkosuhde ilman perustekorkokulua + liikekulusuhde

Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut

Liikekustannussuhde, %

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen
hankintamenojen muutosta
+ korvausten selvittelykulut
kuorimitustulo X 100 %

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos

emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden voitto
osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

Osakekohtainen tulos ml.

käyvän arvon rahaston muutos

emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva laaja tulos
osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

Osakekohtainen oma pääoma

oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)
osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osakekohtainen substanssi

+ oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)
± noteeratun osakkuusyhtiön arvostusero
konsernissa
± sijoitusten arvostuserot laskennallisen
verovelan vähentämisen jälkeen
osakkeiden antioikaistu lukumäärä
tilinpäätöspäivänä X 100 %

Osakekohtainen osinko, %

tilikaudelta jaettu osinko
osakkeiden antioikaistu lukumäärä
tilinpäätöspäivänä X 100 %

Osinko tuloksesta, %

osakekohtainen osinko
osakekohtainen tulos X 100 %

Efekttiivinen osinkotuotto, %

osakekohtainen osinko
osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen
kaupantekokurssi X 100 %

Hinta/voitto -suhde (P/E-luku)

osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi
osakekohtainen tulos

Osakekannan markkina-arvo

osakkeiden lukumäärä tilikauden viimeisenä päivänä
x tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

Osakkeiden suhteellinen pörssivaihto, %

pörssin kautta vaihdettujen osakkeiden lukumäärä
osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä X 100 %

KONSERNIN IFRS-TILINPÄÄTÖS

Konsernin IFRS-tilinpäätös

Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS

Milj. e	Liite	1-12/2018	1-12/2017
Vakuutusmaksutulo	1	7 907	5 815
Sijoitustoiminnan nettotuotot	2, 9	-104	1 104
Liiketoiminnan muut tuotot	36	244	36
Korvaukset	3	-5 015	-4 023
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	4	-85	-603
Henkilöstökulut	5	-855	-676
Liiketoiminnan muut kulut	6	-627	-536
Rahoituskulut	9	-18	-52
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	13	647	712
- Voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon		-	706
Tilikauden voitto ennen veroja		2 094	2 482
Verot	21, 22, 23	-317	-243
Tilikauden voitto		1 778	2 239

Milj. e	Liite	1-12/2018	1-12/2017
Kauden muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi	23, 24		
Muuntoerot		-97	-96
Myytavissä olevat rahoitusvarat		-739	73
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä		-61	-57
Verot		159	-18
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen		-739	-97
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot		-6	5
Verot		1	-1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen		-5	4
TILIKAUDEN LAAJA TULOS		1 034	2 146
Kauden voitosta			
Emoyhtiön omistajien osuus		1 687	2 216
Määräysvallattomien osuus		91	23
Tilikauden laajasta tuloksesta			
Emoyhtiön omistajien osuus		943	2 122
Määräysvallattomien osuus		91	23
Osakekohtainen tulos (euroa)	8	3,04	3,96

Konsernitase, IFRS

Milj. e	Liite	12/2018	12/2017
Varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	10	162	158
Sijoituskiinteistöt	11	665	653
Aineettomat hyödykkeet	12	2 143	2 121
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	13	8 065	7 765
Rahoitusvarat	9, 14, 15, 16, 17, 18, 19	22 693	22 832
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	20	10 671	7 409
Laskennalliset verosaamiset	21	24	18
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	26	294	297
Muut varat	25	2 263	1 940
Käteiset varat		2 361	2 734
Myytävänä olevat omaisuuserät		-	3 374
Varat yhteensä		49 340	49 300
Velat			
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	26	18 415	18 900
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	27	11 390	7 959
Rahoitusvelat	9, 15, 17, 28	4 711	3 649
Laskennalliset verovelat	21	487	638
Varaukset	29	18	33
Eläkevelvoitteet	30	51	57
Muut velat	31	1 254	1 258
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvä velkaerät		-	3 299
Velat yhteensä		36 326	35 792

Milj. e	Liite	12/2018	12/2017
Oma pääoma			
Osakepääoma	33	98	98
Rahastot		1 530	1 530
Kertyneet voittovarot		10 944	10 692
Muut oman pääoman erät		-186	528
Emoyhtiön omistajien osuus		12 386	12 848
Määräysvallattomien osuus		628	660
Oma pääoma yhteensä		13 014	13 508
Oma pääoma ja velat yhteensä			
		49 340	49 300

Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS

Milj. e	Osake- pääoma	Vara- rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Voitto- varat ¹⁾	Muunto- erot ²⁾	Myytävissä olevat rahoitus- varat ³⁾	Yhteensä	Määräys- vallattomien osuus	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017	98	4	1 527	9 700	-518	1 124	11 934	-	11 934
Muutokset omassa pääomassa									
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus				10			10		10
Osakkeiden mitätöinti				30			30		30
Osingonjako				-1 288 ⁴⁾			-1 288		-1 288
Tytäryhtiöhankinnat				17			17	636	654
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista				23			23		23
Kauden voitto				2 216			2 216	23	2 239
Muut laajan tuloksen erät				-15	-138	60	-93		-93
Oma pääoma 31.12.2017	98	4	1 527	10 692	-656	1 184	12 848	660	13 508
Muutokset omassa pääomassa									
Osingonjako				-1 444 ⁴⁾			-1 444	-112	-1 556
Osakeperusteiset maksut				8			8	9	17
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista				31			31		31
Muut oman pääoman muutokset								-20	
Kauden voitto				1 687			1 687	91	1 778
Muut laajan tuloksen erät				-31	-124	-590	-744		-744
Oma pääoma 31.12.2018	98	4	1 527	10 944	-780	594	12 386	628	13 014

¹⁾ IAS 19 Eläkevelvoitteet standardin nettovaikutus voittovaroihin oli -34 (-15) milj. e.

²⁾ Muut laajan tuloksen erät sisältävät myös konsernin omistuosuuden mukaisen osuuden osakkuusyhtiö Nordean vastaavista eristä. Voittovarot sisältävät -26 (-19) milj. euron osuuden Nordean eristä, joita ei siirretä enää tulosvaikutteisiksi. Muuntoerot sisältävät -26 (-43) milj. euron osuuden Nordean muuntoeroista. Myytävissä olevat varat puolestaan sisältävät -10 (5) milj. euron osuuden Nordean käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen käypien arvojen muutoksista. Nordea on ottanut käyttöön IFRS 9 Rahoitusinstrumentit standardin 1.1.2018 alkaen.

³⁾ Myytävissä olevista rahoitusvaroista on kirjattu omaan pääomaan kauden arvostusta -409 (266) milj. euroa. Kauden tulokseen on siirretty -192 (-204) milj. euroa. Eriytetylle Suomi-vakuutuskannalle siirretty osuus oli 20 (-7) milj. euroa.

⁴⁾ Osakekohtainen osinko 2,85 (2,60) euroa osakkeelta.

Muuntoeroihin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvät määrät ovat laajaan tulokseen kirjattuja verovaikutuksella huomioituja eriä.

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. e	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	2 094	2 482
Oikaisut:		
Poistot	59	29
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	374	43
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-280	-489
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	35	317
Muut oikaisut	-665	-1 199
Oikaisut yhteensä	-478	-1 298
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset *)	-1 193	638
Muut varat	-359	-40
Yhteensä	-1 552	598
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	85	-81
Muut velat	41	-20
Maksetut korot ja tuloverot	-381	-413
Yhteensä	-255	-514
Liiketoimintaan käytetyt nettorahavarat	-190	1 267
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	439	546
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-33	-12
Investoinneista kertyneet nettorahavarat	406	534

Milj. e	2018	2017
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Maksetut osingot	-1 444	-1 286
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	1 482	1 042
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-609	-1 395
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat	-571	-1 639
Rahavirrat yhteensä	-355	162
Rahavarat tilikauden alussa	2 734	2 585
Muuntoerot	-18	-14
Rahavarat tilikauden lopussa	2 361	2 734
Rahavarojen nettomuutos	-355	162

Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:	2018	2017
Saadut korot	474	360
Maksetut korot	-126	-127
Saadut osingot	183	124

*) Sijoitukset sisältävät sijoituskiinteistöt, rahoitusvarat sekä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset.

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. vuoden aikana hankittujen ja myytyjen tytäryhtiöiden ja valuuttakurssien muutosten takia.

Tilikauden rahavarioihin sisältyy kassa 2 361 milj. euroa (2 711). Vertailuvuoden luku sisältää myös muita lyhytaikaisia enintään 3 kk:n talletuksia 22 milj. euroa.

KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

68

Muut konsernin liitetiedot 1–41

1 Vakuutusmaksutulo.....68	17 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia85	28 Rahoitusvelat.....103
2 Sijoitustoiminnan nettotuotot.....68	18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset89	29 Varaukset105
3 Korvauskulut72	19 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyysoanalyysi.....91	30 Eläkevelvoitteet106
4 Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos72	20 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset.....91	31 Muut velat109
5 Henkilöstökulut.....72	21 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat.....92	32 Ehdolliset velat ja sitoumukset.....110
6 Liiketoiminnan muut kulut.....73	22 Verot94	33 Oma pääoma111
7 Ifin tulosanalyysi.....73	23 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät94	34 Lähipiiritiedot111
8 Osakekohtainen tulos.....73	24 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot.....95	35 Kannustinjärjestelmät.....112
9 Rahoitusvarat ja -velat74	25 Muut varat.....95	36 Myytävänä olevat omaisuus- ja niihin liittyvät velkaerät115
10 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.....75	26 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista.....96	37 Tilintarkastajan palkkiot115
11 Sijoituskäyttöomaisuudet.....76	27 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista102	38 Oikeudenkäynnit115
12 Aineettomat hyödykkeet77		39 Sijoitukset tytäryhtiöissä.....116
13 Sijoitukset osakkuusyrityksissä78		40 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat116
14 Rahoitusvarat81		41 Riskienhallintaliitetiedot.....117
15 Käyvät arvot.....83		
16 Rahoitusvarojen käypien arvojen muutokset.....84		

Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot

Yhteenvedo merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sammon konsernitilinpäätös vuodelta 2018 on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, ”IFRSs”) mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa Sampo on soveltanut kaikkia liiketoimintaansa liittyviä 31.12.2018 voimassa olleita ja EU:n komission hyväksymiä standardeja ja tulkintoja.

Konserniin 30.9.2017 ensimmäisen kerran tytäryhtiönä yhdistellyn Topdanmarkin tulos 1.1.–30.9.2017 on esitetty yhdellä rivillä osuutena osakkuusyhtiöiden tuloksesta ja tulos 1.10.–31.12.2017 rivi riviltä. Omana rivinään näkyy tytäryhtiökäsittelyn yhteydessä syntynyt voitto aiemman osakkuusyhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon.

Kuluneella tilikaudella käyttöön otetuilla standardeilla tai vuosittaisilla lisäyksillä standardeihin ei ollut merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen liitetietojen laadinnassa on otettu huomioon myös suomalainen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädäntö sekä viranomaissäännökset.

Tilinpäätöksen arvostamisperusta on pääasiallisesti alkuperäinen hankintameno. Poikkeuksia ovat mm. käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat, myytävissä olevat rahoitusvarat, suojauskohteet käyvän arvon suojauksessa sekä oman pääoman ehtoisina

instrumentteina suoritettavat osakeperusteiset maksut, jotka arvostetaan käypään arvoon.

Konsernitilinpäätös esitetään euroina pyöristettynä lähimpään miljoonaan, ellei toisin ole mainittu.

Sampo Oyj:n hallitus hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 7. helmikuuta 2019.

Konsernitilinpäätös

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Sampo Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konsernilla on yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Hankitut yritykset yhdistellään tytäryhtiöinä siitä päivästä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryhtiöt siihen päivään saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Tytäryhtiöiden hankinnat käsitellään hankintamenomenetelmällä. Hankintameno kohdistetaan hankinnan kohteen yksilöitävissä oleville varoille, veloille ja ehdollisille veloille, jotka arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään

arvoon. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankitun tytäryhtiön nettovarallisuudesta. Hankekohtaisesti valitulla käsittelytavalla on vaikutusta sekä kirjattavaan vähemmistöosuuden että liikearvon määrään. Määrä, jolla maksettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus sekä mahdollisesti aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi.

Konsernitilinpäätös laaditaan soveltaen yhtenäisiä laadintaperiaatteita samankaltaisissa olosuhteissa toteutuviin samanlaisiin liiketoimiin ja muihin tapahtumiin. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä voitot ja tappiot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei valtaa määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Jollei toisin osoiteta, huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20–50 prosenttia sijoituskohteen äänivallasta. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Hankintahetkellä sijoitukset

osakkuusyhtiöihin kirjataan hankintameno, jota oikaisutaan hankinta-ajankohdan jälkeen tapahtuvalla muutoksella konsernin osuudessa osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta) ja muilla muutoksilla, jotka on suoraan kirjattu osakkuusyhtiön omaan pääomaan. Mikäli konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitukset merkitään taseeseen nolloorvoon ja ylimenevät tappiot yhdistellään vain siinä tapauksessa, että konserni on sitoutunut osakkuusyhtiön velvoitteiden täyttämiseen. Sijoitus sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Realisoitumattomat voitot (tappiot) konsernin ja osakkuusyhtiön välillä eliminoidaan konsernin omistussuuden mukaisesti.

Konsernin omistussuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tuloksesta on esitetty omana eräänä tuloslaskelmassa. Konsernin osuus osakkuusyhtiön muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta muutoksista on esitetty konsernin muissa laajan tuloslaskelman erissä.

Jos ilmenee viitteitä siitä, että sijoituksen arvo saattaa olla alentunut, testataan sen kirjanpitoarvo arvonalentumisen varalta vertaamalla sitä sijoituksesta kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevana rahamääränä pidetään käyttöarvoa tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyä käypää arvoa sen mukaan kumpi niistä on suurempi. Jos sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo, vähennetään kirjanpitoarvoa kirjaamalla siitä tulosvaikutteinen arvonalentumistappio, jonka suuruus on kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erotus. Mikäli sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä myöhemmin kasvaa ja on suurempi kuin kirjanpitoarvo peruutetaan tehty arvonalennus vastaavasti tulosvaikutteisesti.

Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet

Konsernitilinpäätös laaditaan euroina, joka on konsernin ja emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttuuta. Konserniyhtiöt ovat laatineet tilinpäätöksensä käyttäen toimintavalmuutta, joka on kunkin yhtiön taloudellisen toimintaympäristön päävaluutta. Yhtiöiden ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan toimintavalmuutan määräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskauuden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset tase-erät muutetaan yhtiön toimintavalmuutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja mone-taaristen tase-erien muuttamisesta toimintavalmuutan määräisiksi aiheutuvat kurssierot kirjataan valuuttakurssivoittona tai -tappioidena tuloslaskelmaan. Myytävänä pidettävien ei-monetaaristen rahoitusvarojen kurssierot kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavalmuutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan muuntoeroksi, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten yksiköiden hankintaan liittyvä liikearvo ja käyvän arvon oikaisu käsitellään tilinpäätöksessä kuin ne olisivat ulkomaisen yksikön varoja ja velkoja. Muuntoerot, jotka syntyvät näiden erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin, kirjataan omaan pääomaan ja niiden muutos muihin laajan tuloksen eriin.

Konsernitilinpäätöksessä on käytetty seuraavia valuuttakursseja:

1 euro =	Tilinpäätöspäivän kurssi	Tilikauden keskikurssi
Ruotsin kruunua	10,2548	10,2611
Tanskan kruunua	7,4673	7,4533

Segmenttiraportointi

Konsernin segmentointi perustuu liiketoiminta-alueisiin, joiden riskit ja kannattavuuteen vaikuttavat lähtökohdat sekä sääntely-ympäristö poikkeavat toisistaan. Liiketoiminnan valvonta ja ohjaus sekä raportointi johdolle on organisoitu liiketoimintasegmenttien mukaisesti. Konsernin liiketoimintasegmentit ovat If, Topdanmark, Mandatum sekä Omistusyhteisö (ml. Nordea).

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoivat segmentit ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Baltia.

Segmenttien ja yhtiöiden välisten kotimaisten ja rajat ylittävien liiketoimien hinnoittelussa on sovellettu markkinaehtoperiaatetta. Hinnoittelu perustuu OECD:n

siirtohinnoitteluohjeistukseen sekä EU:n siirtohinnoitteludokumentoinnista antamaan käytännesääntöön.

Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liike-tapahtumat, saamiset ja velat eliminoidaan rivi riviltä.

Korot ja osingot

Korkotuotot ja –kulut jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot ja –kulut jaksotetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle tasaisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan. Osingot kirjataan tuotoksi sinä tilikautena, jona oikeus niiden saamiseen on syntynyt.

Palkkiot

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien palkkiot ja transaktiokulut kirjataan suoraan tulokseen instrumentin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Vakuutusten hankkimisesta aiheutuvat menot käsitellään vahinkovakuutustoiminnassa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina. Henkivakuutustoiminnassa hankintamenot käsitellään Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvinä palkkiokuluina.

Muut palkkiokulut sisältyvät tuloslaskelmaerään Sijoitustoiminnan nettotuotot.

Vakuutusmaksut

Tuloslaskelmaerä Vakuutusmaksut sisältää vahinko- ja henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulon.

Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusmaksut ovat pääosin lyhytaikaisia vuosivakuutuksia, jolloin vakuutusmaksu kirjataan vakuutusmaksutuloksi vuosimaksun erääntyessä. Tilinpäätöspäivänä vakuutusmaksutuloa oikaistaan vakuutusmaksuvastuun muutoksella eli sillä osuudella vakuutusmaksutulosta, joka vakuutusmaksutuloon kattaman ajanjakson perusteella kuuluu seuraavalle tilikaudelle.

Henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksuihin ja sijoitusmaksuihin sisältyvät vastuut ovat pitkäaikaisia, jolloin vakuutusmaksu ja sen perusteella maksettava korvaus eivät yleensä kohtaa samalla tilikaudella. Vakuutusmaksut kirjautuvat maksutuloon vakuutuslajista riippuen pääsääntöisesti maksuperusteisesti. Veroitusperusteisesti kirjautuu osa ryhmäläkevakuutuksen vakuutusmaksuista.

Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään kuluna erässä Vakuutus- ja sijoitusmaksujen velkojen muutos.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden arvostuskäytännön mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin, myytävissä oleviin

rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin.

Konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti sijoituksia seurataan ja hallinnoidaan käyvin arvoon mahdollisimman ajantasaisen ja oikean kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Sijoitukset myös raportoidaan konsernin johdolle käyvin arvoon. Rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ovat joukkovelkakirjoja ja oman pääoman ehtoisia instrumentteja. Ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.

Rahoitusvarojen käypä arvostus perustuu joko julkisiin hintanoteerauksiin tai arvostuksiin, jotka perustuvat saatavilla olevaan markkinainformaatioon. Mikäli näitä ei ole ollut käytettävissä, pienelle osalle instrumenteista on määritetty arvo muita menetelmiä käyttäen. Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on liitetiedoissa ryhmitelty kolmeen hierarkiatasoon perustuen mm. siihen, ovatko markkinat, joilla instrumentilla käydään kauppaa, toimivat tai ovatko arvostustekniikoissa käytettävät syöttötiedot objektiivisesti todennettavissa.

Tasolla 1 instrumentin arvostus perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuun hintaan, jota käytetään täysin samanlaisten rahoitusvarojen tai -velkojen arvostuksessa.

Tasolla 2 instrumentin arvostuksessa käytetään syöttötietoina lisäksi muita todennettavissa olevia kuin toimivilla

markkinoilla noteerattuja hintoja joko suoraan tai niistä johdettuna käyttäen arvostustekniikoita.

Tasolla 3 arvostus perustuu muihin kuin todennettavissa oleviin markkinahintoihin. Suurin osa tason 3 sijoituksista on pääomarahastoja tai vaihtoehtorahastoja.

Pääomarahastosijoitusten osalta alla olevien sijoitusten arvon määrittää rahasto, jolla on olennaiset ja riittävät tiedot alla olevien sijoitusten arvonmäärittämiseksi. Pääomarahaston arvonmäärittäminen toteutetaan pääasiassa kvartaaleittain perustuen alla olevien sijoitusten arvoon ja vieraan pääoman määrään. Alla olevien sijoitusten arvonmäärittämisen pohjana käytetään esimerkiksi hankintahintaan perustuvaa arvostusta, julkisesti vaihdettujen verrokkiyhtiöiden arvoa, tuottokerroinperusteista arvostusta tai kassavirtoihin perustuvaa arvostusta. Pääomarahastot noudattavat yleisesti International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV) -ohjeistusta, jossa kuvataan erilaisia arvostuskäytäntöjä yksityiskohtaisemmin.

Myös vaihtoehtorahastojen osalta arvon määrittää rahasto ja toteutuksesta vastaa ensisijaisesti rahastonhoitaja. Vaihtoehtorahastot ovat usein ominaisuuksiltaan monimutkaisia ja arvonmäärittäminen on riippuvainen alla olevien instrumenttien luonteesta. Arvonmäärittämisen pohjana käytetään esimerkiksi kassavirtoihin perustuvaa arvostusta. Vaihtoehtorahastojen toimintaa ja arvonmäärittäystä sääntelee Alternative Investment Fund Managers Directive (AIFMD), jossa kuvataan tarkemmin arvonlaskennan toimintaperiaatteita ja dokumentointivaatimuksia.

Henkivakuutustoiminnassa vakuutus sopimuksia koskevan standardin IFRS 4 mukaan harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten arvostuksessa noudatetaan kansallisia laskentaperiaatteita eli sopimuksia ei arvosteta käypään arvoon. Näiden sopimusten sekä oman pääoman katteena olevia sijoituksia hallinnoidaan kokonaisuutena ja ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi. Poikkeuksena tästä on sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavina rahoitusvaroina omana tase-eränään. Myös näitä vastaava velka esitetään omana eränään.

Taseeseen ja taseesta pois kirjaaminen

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, sekä myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä, joka on päivä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset kirjataan taseeseen lainaan nostettaessa.

Rahoitusvarat ja -velat netotetaan ja esitetään taseessa nettomääräisenä vain silloin, kun netottamiseen on laillinen oikeus ja netotus aiotaan toteuttaa tai saaminen ja velka suorittaa samanaikaisesti.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden velvoitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat sekä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat

Rahoitusvara, joka on tarkoitettu myydä tai ostaa takaisin lyhyen ajan kuluessa tai joka kuuluu salkkuun, jota hallinnoidaan yhdessä tai käytetään toistuvasti lyhyen aikavälin voiton tavoitteluun, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaraksi. Tällaiset varat merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoittojen ja -tappioiden, korkotuottojen ja -kulujen sekä osinkotuottojen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Myös johdannais sopimukset, joita ei ole määritetty suojaaviksi ja jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi

Johdannaiset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Johdannais sopimuksista kirjataan taseeseen saaminen, kun käypä arvo on positiivinen ja velka, kun käypä arvo on negatiivinen. Johdannaiset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos yhdessä realisoituneiden voittojen ja tappioiden kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritetään sellaisiksi. Niiden tase- ja tuloslaskelmakirjaukset menevät kuten edellä esitetty kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen osalta.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, joita ei noteerata toimivilla markkinoilla ja joita ei aiota myydä välittömästi tai lyhyen ajan kuluessa. Lainat ja muut saamiset –ryhmä sisältää myös käteiset varat.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisätynä välittömästi kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytäväissä olevat rahoitusvarat

Myytäväissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, jotka on määritetty myytävissä oleviksi tai jotka eivät kuulu muihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistodistuksista ja osakkeista ja osuuksista.

Myytäväissä olevat rahoitusvarat kirjataan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisätynä hankintaan suoraan kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Taseessa myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon ja arvomuutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa vero vaikutus huomioon ottaen. Korkotuotot ja osingot kirjataan tulokseen. Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluva omaisuuserä myydään, omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoiton tai –tappion kanssa kirjataan tulokseen. Käyvän arvon muutos siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan myös silloin, kun omaisuuserän arvo on alentunut siten, että siitä kirjataan arvonalentumistappio. Myytävissä olevista monetaarisista tase-eristä johtuvat kurssierot kirjataan aina suoraan tuloslaskelmaan.

Muut rahoitusvelat

Muita rahoitusvelkoja ovat liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen saadun vastikkeen määräisenä transaktiokuluilla oikaistuna silloin, kun vastike saadaan. Rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon.

Jos omia velkoja lunastetaan takaisin ennen eräpäivää, velat poistetaan taseesta ja velan kirjanpitoarvon ja lunastuksessa maksetun vastikkeen erotus kirjataan tulokseen.

Käypä arvo

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään toimivilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella. Instrumentit arvostetaan ostokurssiin tai viimeiseen kaupantekohintaan, mikäli hintalähteen pörssissä on käytössä huutokauppanemettely. Myös johdannaissovimukset arvostetaan viimeiseen kaupantekohintaan. Mikäli rahoitusinstrumentille on olemassa sen markkinariskin kumoava vastaerä, arvostuksessa käytetään tältä osin samaa hintalähdettä vastaavissa ja vastattavissa. Jos rahoitusinstrumentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella.

Jos markkinat eivät ole toimivat tai arvopaperilla ei ole noteerausta, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Arvostus tehdään käyttämällä asiaa tuntevien, liiketoimintaan halukkaiden osapuolten välisten viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa, rahavirtojen diskonttausmenetelmää sekä optionhinnoittelumalleja.

Jos rahoitusvaroihin kuuluvan omaisuuserän käypää arvoa ei ole mahdollista määrittellä, hankintameno katsotaan olevan riittävän lähellä oleva arvio käyvästä arvosta. Tällaisten rahoitusvarojen määrä konsernin taseessa on epäolennainen.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Kun arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman alkuperäisen kirjaamisen jälkeisen toteutuneen tappion synnyttävän tapahtuman seurauksena ja näillä tapahtumilla on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arviointeihin rahavirtoihin, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvarat

Objektiivisena näyttönä arvonalentumisesta pidetään esimerkiksi liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittäviä taloudellisia vaikeuksia, jotka johtavat maksukyvyttömyyteen ja arvioon siitä, että asiakas ei todennäköisesti selviydy maksuvelvoitteistaan konsernille. Objektiivinen näyttö arvioidaan ensin yksinään merkittävien rahoitusvarojen osalta ja tämän jälkeen joko yksittäin tai ryhmäkohtaisesti sellaisten rahoitusvarojen osalta, jotka eivät yksinään ole merkittäviä.

Kun on objektiivista näyttöä siitä, että jaksotettuun hankintamenoön taseeseen merkityistä rahoitusvaroista on syntynyt arvonalentumistappiota, tappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioidun kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttaus korkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tuloslaskelmaan. Arvonalentuminen arvioidaan sopimuskohtaisesti.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan (kuten rahoitusinstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksen paranemiseen), arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Objektiivinen näyttö perustuu erillistarkasteluun, joka tehdään, kun liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksessa tapahtuu muutos tai yhtiö siirretään tarkkailulistalle tai kun osakkeen tai osuuden käypä arvo laskee merkittävästi tai pitkäaikaisesti alle alkuperäisen hankintamenon.

Päätös siitä, onko arvон alentuminen merkittävä tai pitkäaikainen, vaatii johdon harkintaa. Päätös tehdään tapauskohtaisesti ja sitä tehtäessä arvioidaan laadullisten kriteerien lisäksi mm. osakkeen arvon historiallisia muutoksia ja aikajaksoa, jonka ajan osakkeen käypä arvo on ollut hankintamenoa alhaisempi. Sampo-konsernissa arvonalentuminen katsotaan yleensä merkittäväksi, kun julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käypä arvo alittaa keskimääräisen hankintamenon 20 prosentilla ja pitkäaikaiseksi, kun käypä arvo on alittanut hankintamenon yli 12 kuukauden ajan.

Koska noteeraamattomille osakkeille ja osuuksille ei ole saatavissa toimivilla markkinoilla julkaistavia hintoja, niiden arvo pyritään määrittämään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Merkittävien noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien erä ovat pääomarahastosijoitukset. Pääomarahastosijoitukset

arvostetaan yleisesti alalla vallitsevan käytännön, International Private Equity and Venture Capital Guidelines (IPEV) mukaisesti.

Arvon alenemisen merkittävyyttä ja pitkäaikaisuutta arvioidaan viimeksi mainituissa tapauksissa tapauskohtaisesti ottaen huomioon sijoitukseen liittyvät erityistekijät ja olosuhteet. Sampo tekee pääomarahastosijoituksen sijaan rahaston elinkaaren loppuun asti, jolloin rahaston tyypilliseksi toimiajaksi muodostuu 10–12 vuotta. Arvio koko rahaston mahdollisesta arvonalentumisesta voidaan yleensä perustellusti tehdä vasta elinkaaren loppupuolella. Mikäli on lisäksi kuitenkin perusteltua syytä epäillä, että sijoituksesta ei sitä myytäessä saada hankintamenoa vastaavaa määrää, kirjataan arvonalennus.

Arvonalennus pääomarahastoille kirjataan yllä olevien periaatteiden lisäksi aina silloin, kun rahaston alkamisvuosi on vähintään 10 vuotta vanha ja rahaston kirjanpitoarvo on enintään 500 000 euroa. Näissä tapauksissa sekä käypä arvo että kirjanpitoarvo kirjataan nolnaan. Arvonalennus tehdään vain rahastoille, joiden osalta kriteerit täyttyvät kaikkien Sampo-konsernin yhtiöiden salkkujen osalta.

Saamistodistusten arvonalentumisessa tappion suuruus määritetään pääoman lyhennyksillä ja jaksotuksilla oikaistun hankintamenon ja tarkasteluhetken käyvän arvon välisenä erotuksena, vähennettynä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappiolla.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen tai osuuden arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt tappio siirretään omasta pääomasta kirjattavaksi tulosvaikutteisena arvonalentumistappiona.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Jos osakkeen käypä arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen nousee, arvonnousu kirjataan suoraan muun laajan tuloksen eriin. Arvon edelleen laskiessa alle hankintamennon kirjataan tulosvaikutteinen arvonalennus.

Johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Johdannaissopimukset luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin ja suojaaviin sopimuksiin ja ne sisältävät korko-, luottoriski-, valuutta-, osake- sekä hyödykejohdannaiset. Johdannaissopimukset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Kaikki johdannaissopimukset kirjataan taseeseen varoiksi, kun niiden käypä arvo on positiivinen ja veloiksi, kun käypä arvo on negatiivinen. Kuluneella tilikaudella konsernissa on sovellettu käyvän arvon suojausta henkivakuutusliiketoiminnassa.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset, joita ei ole merkitty suojaaviksi sekä pääsopimuksesta erotetut kytketyt johdannaiset käsitellään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävinä johdannaissopimuksina. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntivoitot ja -tappiot yhdessä korkotuottojen ja -kulujen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi johdannaisiksi luokitellaan myös sopimukset, joita käytetään suojaamistarkoituksessa, mutta jotka eivät täytä IAS 39 standardin suojauslaskennalle asettamia ehtoja.

Suojaavat johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Suojausperiaatteiden mukaisesti konsernissa voidaan suojaautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta, käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta.

Suojauslaskentaa sovelletaan suojauksiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39 -standardin suojauslaskennan ehdot. Suojaussuhde suojaavan johdannaisten ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa. Suojauksen tehokkuus arvioidaan

suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan mm. hinta- ja korkotason sekä valuuttakurssien muutosten aiheuttamilta vaikutuksilta käypiin arvoihin konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Suojaavina johdannaisina käytetään konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymiä instrumentteja, joita ovat valuuttatermiinit, koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimukset sekä optiot.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Arvopaperilainaus

Lainaksi annetut arvopaperit säilyvät taseessa lainauksesta huolimatta. Vastaavasti lainaksi otettuja arvopapereita ei kirjata taseeseen. Jos lainaksi otetut arvopaperit myydään kolmannelle osapuolelle, saatu myyntihinta kirjataan taseeseen varoiksi ja vastaavansuuruiseksi velaksi lainanantajalle. Velka käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavana velkana.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät

Pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät ja velat luokitellaan myytävänä oleviksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelun edellytyksien katsotaan täyttyvän, kun myynti on erittäin todennäköinen ja omaisuuserä tai omaisuuserien ryhmä on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin, kun johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta.

Myytävänä olevat omaisuuserät arvostetaan luokitteluhetkestä lähtien kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Poistojen kirjaaminen lopetetaan luokitteluhetkellä.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Rahoitusleasing-sopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otettujen hyödykkeiden omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa siirtyy konsernille, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Tällöin hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan

vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaava velka merkitään taseeseen muihin velkoihin. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot joko niiden taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettava leasing-vuokra jaetaan velan lyhennykseksi ja korkokuluksi. Korkokulu jaksotetaan vuokra-ajalle siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin kaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otetun hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä olennainen osa säilyy vuokralle antajalla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi ja ne sisältyvät vuokralle antajan taseeseen. Muun vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vuokrat kirjataan tasaerinä vuokratulukuiksi vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernin vuokralle antaman hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa säilyy konsernilla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät tase-erään Sijoituskiinteistöt ja niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjausperusteet ovat samat kuin vastaavien aineellisten hyödykkeiden. Muun vuokrasopimuksen perusteella saatavat vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokratuotoiksi vuokra-ajan kuluessa.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden 1.1.2004 jälkeen hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajan kohtana. Sitä aiempien hankintojen liikearvo vastaa aieman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS:n mukaisena oletushankintamenona.

Liikearvo arvostetaan kertyneillä arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Liikearvosta ei tehdä poistoja.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomina hyödykkeinä, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, käsitellään ulkopuolelta hankitut ja sisäisesti aikaansaadut atk-ohjelmistot ja muut aineettomat hyödykkeet, jos on todennäköistä, että niistä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeiden hankintamenu on luotettavasti määritettävissä. Sisäisesti aikaansaadun aineettoman hyödykkeen hankintamenu määräytyy hyödykkeelle välittömästi kohdistettavien menojen summana. Tutkimusmenot kirjataan kuluksi sinä tilikautena, jona ne toteutuvat. Kehittämismenoista, jotka johtuvat uusien atk-ohjelmistojen suunnittelusta tai jo olemassa olevien ohjelmistojen merkittävistä parannuksista, aktivoidaan vain ne, jotka täyttävät edellä mainitut taseeseen kirjaamisen edellytykset.

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Aineettomat hyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Atk-ohjelmistot	3-10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	3-10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat omassa käytössä olevat kiinteistöt, koneet ja laitteet sekä kalusto. Kiinteistöjen luokitus omassa käytössä ja sijoituskäytössä oleviin suoritetaan käytössä olevan neliömäärän perusteella. Mikäli omassa käytössä on korkeintaan 10 prosenttia kiinteistön pinta-alasta, kiinteistö luokitellaan kokonaan sijoituskiinteistöksi.

Kiinteistöt ja muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Tästä poikkeuksena on Topdanmark, missä kirjanpitoarvona käytetään uudelleenarvostukseen perustuvaa arvoa eli käypää arvoa vähennettynä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumistappioilla.

Perusparannusmenot lisätään kiinteistöjen kirjanpitoarvoon silloin kun on todennäköistä, että niistä koitua vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Pääsääntöisesti jäännösarvo arvioidaan nollan suuruiseksi. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Taloudellisen vaikutusajan arviota tarkistetaan tilinpäätöksen yhteydessä. Poistoaikoja oikaistaan, mikäli arvio muuttuu merkittävästi. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	20-60 vuotta
Teollisuus- ja varastorakennukset	30-60 vuotta
Rakennusten ainesosat	10-15 vuotta
Atk-laitteet ja autot	3-5 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3-10 vuotta

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistojen kirjaaminen lopetetaan, mikäli omaisuuserä luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* mukaisesti.

Aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että aineettomiin hyödykkeisiin tai aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvan omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosit-

tain liikearvosta, keskeneräisistä aineettomista hyödykkeistä sekä taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten hankinta-ajankohdasta lähtien konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille. Testissä verrataan yksikön liikearvon sisältävää kirjanpitoarvoa yksiköstä kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa ennen veroja määritettyä korkoprosenttia käyttäen. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä, siitä kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappio. Kirjaamisen yhteydessä poistettavan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeestä kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta, ei kuitenkaan enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä pidetään vuokratuottojen saamiseksi ja omaisuuden arvonnoususta hyötymiseksi. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kuten omassa käytössä olevat kiinteistötkin. Samoin niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjauserusteet ovat samat kuin vastaavien omassa käytössä olevien kiinteistöjen. Omistusyhteisösegmentin erään sijoitukset osakkuusyhtiössä yhdistelty osakkuusyhtiö Nordean sijoitusomaisuuskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon.

Sijoituskäytössä olevien kiinteistöjen käyvät arvot esitetään liitetietona ja ne arvioidaan käyttäen tuleviin tuottoihin ja markkinaehtoisin tuotto-odotuksiin perustuvaa tuottoarvomenetelmää ja toteutuneisiin vertailukauppoihin perustuvaa kauppaa-arvomenetelmää.

Arvioinnin lähtökohtana ovat kiinteistökohtaiset ominaisuudet koskien mm. kiinteistön sijaintia, kuntoa ja vuokraustilannetta sekä markkinalähtöiset vertailutiedot koskien vaihtoehtoisia vuokria, tuottovaatimustasoja ja yksikköhintoja. Arviointi on tilikaudella suoritettu käyttäen konsernin omaa asiantuntemusta.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernille on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos veloitteesta tai osasta siitä on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta,

korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi vain silloin, kun sen saaminen on käytännössä varmaa.

Vakuutus- ja sijoitussopimukset

Vakuutussopimukset käsitellään IFRS 4 standardin mukaisesti joko vakuutussopimuksina tai sijoitussopimuksina. Standardin mukaan vakuutussopimukset luokitellaan vakuutussopimuksiksi, mikäli niissä siirtyvä vakuutuksenottajan ja vakuutuksenantajan välillä merkittävää vakuutusriskiä. Mikäli sopimuksen perusteella siirtyvä riski on luonteeltaan rahoitusriskiä eikä merkittävää vakuutusriskiä, luokitellaan sopimus sijoitussopimukseksi. Sopimuksen luokittelu vakuutus- tai sijoitussopimukseksi määrää sen arvostuskäytännön.

Sampo käsittelee sopimuksista syntyvät velat standardin ensimmäisessä vaiheessa kansallisten vaatimusten mukaisesti lukuun ottamatta tasoitusmäärää sekä sen muutosta, jotka IFRS:n mukaisesti esitetään omassa pääomassa ja tuloksessa.

Vakuutus- ja sijoitussopimuksiin liittyviä riskejä on kuvattu laajasti konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 41.

Jälleenvakuutussopimukset

Jälleenvakuutussopimus on sopimus, joka täyttää IFRS 4:n asettamat edellytykset vakuutussopimukselle ja jonka perusteella konserni voi saada korvauksia toiselta vakuutusyhtiöltä, mikäli se itse joutuu korvausvelvolliseksi muiden tekemiensä vakuutussopimusten perusteella. Jälleenvakuutussopimusten perusteella saatavat suoritukset

on kirjattu taseessa erään Saamiset jälleenvakuutus-sopimuksista sekä Muut varat. Ensiksi mainittu erä sisältää jälleenvakuuttajien osuuden konsernin jälleenvakuutettujen vakuutussopimusten vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta. Muissa varoissa on lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuuttajilta.

Kun konserni itse joutuu maksamaan korvauksia jälleenvakuutussopimuksen perusteella toiselle vakuutusyhtiölle, kirjataan velka tase-erään Muut velat.

Jälleenvakuutuksiin liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen saamisten ja velkojen kanssa. Jälleenvakuutussaamiset testataan vuosittain arvonalentumistappioiden varalta. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti, mikäli on olemassa objektiivista näyttöä, että konserni ei tule saamaan kaikkia rahamääriä, joihin sillä sopimuksen ehtojen mukaan on oikeus.

Vahinkovakuutus

Vakuutussopimusten luokittelu

Vakuutussopimuksia luokiteltaessa ja niihin liittyviä riskejä tarkasteltaessa toisiinsa kytketyt sopimukset tulkitaan yhdeksi sopimukseksi.

Muina kuin vakuutussopimuksina, eli sopimuksina, joissa riski ei siirry, käsitellään mm. Captive-sopimuksia, joissa vakuutusyhtiö merkitsee yrityksen ensivakuutuksen ja jälleenvakuuttaa saman riskin sellaisessa vakuutusyhtiössä,

joka kuuluu vakuutuksenottajan kanssa samaan konserniin. Vahinkovakuutuksessa on myös sopimuksia, joissa vakuutusyhtiö myöntää vakuutuksen ja siirtää vakuutusriskin edelleen lopulliselle vakuutuksenantajalle. Nämä ovat ns. Reverse Flow Fronting –sopimuksia. Aikaisemman bruttokäsittelyn sijaan näistä molemmista kirjataan vain sopimussuhteen nettovaikutus tuloslaskelmaan ja taseeseen. Edellytyksenä nettomääräiselle käsittelylle on, että sopimuksesta nettona kirjattu omapidätys on nolla.

Lisäksi vahinkovakuutuksessa on sopimuksia, joissa vakuutusriski on eliminoitu retrospektiivisellä vakuutusmaksulla, eli ennakoitujen ja toteutuneiden vahinkojen erotus tasataan lisämaksulla suoraan tai vakuutuksen vuosiudistuksen yhteydessä. Näiden sopimusten rahavirta kirjataan nettomääräisenä suoraan taseeseen kirjaamatta niitä ensin tuloslaskelmaan vakuutusmaksutuotoiksi ja korvauskuluiksi.

Velat vahinkovakuutus sopimuksista

Vakuutusvelka on nettomääräinen sopimusperusteinen velvoite, joka vakuutuksenantajalla on vakuutussopimuksen perusteella. Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu muodostavat vakuutusvelan, joka vastaa solmittujen vakuutussopimusten mukaisia velvoitteita.

Vakuutusmaksuvastuun on tarkoitus kattaa jo solmittujen vakuutussopimusten jäljellä olevan vakuutuskauden odotettavissa olevat korvausmenot ja liikekulut. Vahinkoja jälleenvakuutuksessa vakuutusmaksuvastuu lasketaan yleensä aikaperusteisesti niin kutsutun pro rata tempo-

raris –periaatteen mukaisesti. Jos vakuutusmaksutaso katsotaan riittämättömäksi siten, ettei se kata mahdollista korvausmenoja ja liikekuluja, vakuutusmaksuvastuuta on vahvistettava siirtovastuun täydennyksellä ottaen huomioon myös erääntymättömät vakuutusmaksuerät.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vahingoista. Tämä koskee myös tapahtuneita vahinkoja, joita ei tilinpäätöshetkellä vielä ole raportoitu vakuutusyhtiölle eli ns. IBNR (incurred but not reported) -vahinkoja. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten arvioidut selvitelykulut.

Vahinkoensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen korvausvastuu lasketaan tilastollisin menetelmin tai tapauskohtaisesti yksittäisten vahinkojen perusteella. Useimmiten käytetään näiden menetelmien yhdistelmää siten, että suurvahingot arvioidaan tapauskohtaisesti ja pienehköt vahingot sekä tilinpäätöshetkellä tapahtuneet mutta vielä raportoimattomat vahingot (IBNR) tilastollisin menetelmin.

Vahinko- ja jälleenvakuutuksesta saatava vakuutusmaksutulo kirjataan tuloslaskelmaan, kun vakuutuksen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Vahinkovakuutuksen korvausvastuun ja vakuutusmaksuvastuun riittävyys tutkitaan erikseen. Korvausvastuu perustuu vastaisten korvausrahavirtojen ennusteisiin.

Ennusteet tehdään vakiintuneilla vakuutusmatemaattisilla menetelmillä.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan pääsääntöisesti aikaperusteisesti ns. pro rata temporis -periaatteen pohjalta. Vakuutusmaksuvastuun riittävyys testataan laskemalla vakuutusmaksuvastuun lisävastuu yhtiöittäin kullekin liiketoiminta-alueelle ja vakuutusluokalle. Mahdollinen havaittu riittämättömyys vakuutusmaksuvastuussa korjataan kirjaamalla siirtovastuun täydennys.

Vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmä

Suomen lakisääteisten vahinkovakuutusten (tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutusten) perusteella maksettavia eläkkeitä, sairaanhoidon sekä lääkinällisen kuntoutuksen korvauksia korotetaan vuosittain Tel-indeksillä korvausten reaaliarvon säilyttämiseksi. Indeksikorotukset eivät ole vakuutusyhtiöiden vastuulla, sillä ne rahoitetaan jakojärjestelmäperiaatteella, ts. kunakin vuonna vakuutusmaksuissa kerätään indeksikorotuksia yhtä paljon kuin niitä kyseisenä vuonna maksetaan. Käytännössä tämä toteutetaan siten, että vahinkovakuutusyhtiöt keräävät vakuutusmaksutulojensa yhteydessä kuormituserää, joka tilitetään kyseisen vakuutuslajin keskusyhteisölle. Keskusyhteisö jakaa kerätyt jakojärjestelmämäärät siten, että kyseistä vakuutuslajia harjoittava yhtiö saa saman määrän, minkä se on sinä vuonna maksanut jakojärjestelmän piiriin kuuluvia korvauksia. Vakuutusyhtiön maksuosuuden suuruus perustuu yhtiön markkinaosuuteen kyseisen vakuutuslajin osalta.

Eläkkeiden indeksikorotuksiin liittyvää jakojärjestelmää ei käsitellä IFRS 4:n mukaisena vakuutustoimintana eikä siitä synny vakuutusyhtiölle riskiä. Siten vakuutusmaksun yhteydessä kerättävää jakojärjestelmämaksua ei katsota vakuutusmaksutuloksi eikä maksettavaa eläkkeiden indeksikorotusta korvauskulaksi. Koska kerätty indeksikorotus vastaa määrältään maksettuja eläkkeiden indeksikorotuksia, kyseiset erät netotetaan tuloserässä Liiketoiminnan muut kulut. Keskusyhteisöltä mahdollisesti vielä saamatta tai maksamatta oleva osuus tasaus-erästä esitetään lyhytaikaisena saamisena tai velkana tase-erissä Muut varat tai Muut velat.

Vakuutusten aktivoitujen hankintamenot

Vakuutusten hankintamenot, jotka selkeästi liittyvät vakuutus sopimusten solmimiseen, esitetään taseen varoissa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina. Hankintamenoina käsitellään vakuutus sopimusten hankkimiseen tai uusimiseen välillisesti tai välittömästi liittyvät toimintakulut kuten palkkiot, markkinointikulut sekä myyntihenkilöstön palkat ja kulut. Vakuutusten hankintamenot jaksotetaan samalla tavalla kuin vakuutusmaksuvastuu. Poistoaika on yleensä korkeintaan 12 kuukautta.

Henkivakuutus

Vakuutus sopimusten luokittelu

Henkivakuutus toiminnan sopimukset luokitellaan vakuutus sopimuksiksi tai sijoitus sopimuksiksi. Vakuutus sopimuksia ovat sopimukset, joihin liittyy merkittävä vakuutus riski tai sellaiset sopimukset, joihin sisältyy

vakuutus ottajan oikeus muuttaa sopimusta kasvattamalla riskiä. Kapitalisaatiosopimuksiin ei sisälly vakuutus riskiä, joten nämä sopimukset on luokiteltu sijoitus sopimuksiksi.

Sopimukseen liittyvä oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä (Discretionary Participation Feature (DPF)) on vakuutus ottajan sopimukseen perustuva oikeus saada taatun vähimmäisedun lisäksi muita etuja. Etuina hyvitetään vakuutus kille laskuperustekorona lisäksi asiakashyvityksiä, korotetaan kuolemantapaussummia tai alennetaan vakuutus maksuja. Mandatumin tulkinnassa kohtuusperiaatteesta määritellään tavoitteet harkinnanvaraisille eduille. Sijoitussidonnaisissa sopimuksissa vakuutus ottaja kantaa sijoitus riskin valitsemalla sijoitus kohteet, joihin sopimusten arvonkehitys sidotaan.

Vakuutus- ja sijoitus sopimusten arvostus

Kaikkiin vakuutus sopimuksiin ja niihin sijoitus sopimuksiin, joihin liittyy harkinnanvarainen oikeus osuuteen ylijäämästä (DPF), sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita.

Kaikkiin sopimuksiin lukuun ottamatta sijoitussidonnaisia sopimuksia liittyy harkinnanvarainen oikeus ylijäämään. Sellaisiin sijoitussidonnaisiin sopimuksiin, joita ei luokitella vakuutus sopimuksiksi, liittyy vakuutus ottajan oikeus vaihtaa säästöjen tuottorakenne sijoitussidonnaisesta sellaiseksi, joka muodostuu vähimmäistuottotakuusta ja oikeudesta harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Tämän perusteella myös näihin sopimuksiin sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita.

Takaisinosto-oikeutta, vähimmäistuottotakuuta, saman sopimuksen sisällä olevia vakuutus- ja talletusosia sekä muita vastaavia oikeuksia ei eroteta pääsopimuksesta eikä arvosteta erikseen.

Mandatumissa kannanluovutuksella siirtyneen Suomi-yhtiön ryhmäeläkevakuutuksen (=Eriytetty vakuutus-kanta) osalta noudatetaan IFRS 4.30 ns. varjolaskentaa, jonka perusteella omaa pääomaa oikaistaan sopimuksen mukaisten realisoitumattomien voittojen tai tappioiden osalta. Omaa pääomaa oikaistaan määrällä, jolla realisoitumattomat voitot tai tappiot olisivat jakautuneet Eriytetyn vakuutus kannan voitonjakopolitiikan mukaisesti Eriytetylle vakuutus kannalle, mikäli voitot tai tappiot olisi realisoitu tilinpäätöshetkellä.

Velat vakuutus- ja sijoitus sopimuksista ja jälleenvakuutus varat

Vakuutus- ja sijoitus sopimusten velka kirjataan vakuutus velaksi, jonka muodostavat vakuutus maksuvastuu ja korvaus vastuu. Henkivakuutus toiminnan vakuutus teknisen vakuutus velan laskennassa käytetään erilaisia menetelmiä, jotka sisältävät oletuksia mm. kuolevuudesta, sairastuvuudesta, sijoitusten tuottotasosta, vastaisista liikekuluista ja vahinkojen selviämisestä.

Tulevan jälleenvakuutuksen vastuuvelan muutos on laskettu vaihtuvien kurssien.

Vakuutus maksuvastuu lasketaan ensivakuutuksessa vakuutus kohtaisesti ja jälleenvakuutuksessa antavan

yhtiön ilmoituksen perusteella tai yhtiön omien laskuperusteiden mukaan.

Vakuutusvelan diskonttauksessa käytetty korko on enintään kunkin maan viranomaisen hyväksymän enimmäiskoron suuruinen.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten hoitokulut.

Vakuutusvelasta määritetään vuosittain lyhyt- ja pitkäkestoisen velan osuus.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Velan riittävyystesti tehdään kaikista sopimuskannoista ja täydennystarvetta tarkastellaan yhtiötasolla koko vakuutusvelan riittävyden perusteella. Ei-sijoitussidonnaiseen velkaan kohdistuva testi sisältää kaikki odotettavissa olevat sopimuksiin perustuvat rahavirrat. Sopimuksiin perustuviin rahavirtoihin kuuluvat odotettavissa olevat vakuutusmaksut, korvaukset, lisäedut ja liikekulut. Korvauksissa on arvioitu takaisinostot ja muut vakuutus-tapahtumat historiatietoihin perustuen. Korvausmäärät pitävät sisällään sekä sopimusten laskuperustekorona että arvion tulevasta lisäeduista. Rahavirtojen pääoma-arvot diskontataan tilinpäätöshetkeen.

Sijoitussidonnaisen liikkeen testissä lasketaan riski- ja liikekuluylijäämien pääoma-arvot vastaavalla tavalla. Mikäli

yhtiökohtaisen sijoitussidonnaisen ja muun liikkeen velan yhteismäärä edellyttää täydentämistä, kasvatetaan velkaa tulosvaikutteisesti testin osoittamalla määrällä.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutus-sopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisäetuihin (DPF). Mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa ylijäämästä on palautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Mandatumin tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä alkuperäisen vakuutuskannan voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaisuhyvitys, joka olisi vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Kokonaisuhyvitys muodostuu laskuperustekorosta ja vuosittain määrättävistä lisäeduista. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen.

Työsuhte-etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia ovat eläkkeet ja henkivakuutukset.

Sammolla on etuus-pohjaisia eläkejärjestelyjä Ruotsissa ja Norjassa, muissa maissa eläkejärjestelyt ovat maksupoh-

jaisia. Merkittävin maksupohjainen järjestely on Suomen TyEL-perusvakuutus.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja eläkevakuutusyhtiölle eikä sillä ole oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta suorittaa lisämaksuja. Maksupohjaisista järjestelyistä aiheutuvat velvoitteet kirjataan kuluksi kaudella, jota veloitus koskee.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä yritykselle jää velvoitteita tilikauden maksun suorittamisen jälkeenkin ja näiden vakuutusmatemaattisen ja/tai sijoitusriskin kantaa yritys. Velvoite lasketaan kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoituun etuus-oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (projected unit credit method). Velvoitteen määrän laskennassa käytetään vakuutusmatemaattisia oletuksia. Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä on sekä rahastoituja että rahastoimattomia järjestelyjä. Näissä tilikauden eläkekuluksi kirjataan vuoden vakuutusmatemaattisten laskelmien mukainen vanhuuseläkekertymä laskettuna lineaarisesti eläkeiän saavuttamishetken eläkepalkan pohjalta. Tähän lisätään korkokuluina aikaisempien vuosien eläkesitoumusten hyvityksistä/lisäyksistä aiheutuvat laskennalliset vaikutukset. Tilikauden eläkekulut arvioidaan vuoden alussa ja laskelma perustuu muun muassa palkkojen korotusolettamiin, hintainflaatioon eläkesitoumuksen koko keston ajalta sekä sen hetkiseen markkinakorkoon suhteutettuna eläkevelvoitteen duraatioon.

Tilikauden työsuoritukseen perustuva eläkemeno sekä nettovelan nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti eläkeluihin. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto (pois lukien nettokorko) kirjataan omana eränään muihin laajan tuloksen eriin tilikaudella, jona ne syntyvät.

Eläkevelvoitteen nykyarvosta vähennetään järjestelyyn kuuluvat varat käypään arvoon arvostettuina ja näin saatu nettovelka (tai –omaisuus) kirjataan taseeseen omaksi eräkseen.

Konsernilla on lisäksi vapaaehtoisia etuusperusteisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja niiden määrä on epäolennainen.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet
Irtisanomiseen perustuva velvoite kirjataan velaksi silloin kun konserni on todistettavasti sitoutunut lopettamaan yhden tai useamman henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai myöntämään irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia vapaaehtoisen irtisanoutumisen edistämiseksi tehdyn tarjouksen seurauksena. Etuuksista ei koidu työnantajalle taloudellista hyötyä tulevaisuudessa, joten ne kirjataan välittömästi kuluksi. Myöhemmin kuin 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöksestä eräänntyvät velvoitteet diskontataan. Sammassa irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia ovat irtisanomiseen liittyvät rahapaketit ja eläkepaketit.

Osakeperusteiset maksut

Sammolla oli tilikauden aikana neljä voimassa olevaa käteisvaroina maksettavaa osakeperusteista kannustinjärjestelmää (Johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2014 I, 2014 II, 2017 I ja 2017 II). Topdanmarkilla oli tilikauden aikana yksi hallitukselle ja ylemmälle johdolle suunnattu pääasiallisesti omina osakkeina maksettava osakeoptiojärjestelmä.

Järjestelyt on arvostettu käypään arvoon niiden myöntämishetkellä sekä jokaisena raportointipäivänä tämän jälkeen.

Käteisvaroina maksettavissa järjestelyissä arvostus kirjataan velaksi ja sen muutos tuloslaskelmaan.

Osakkeina maksettavissa järjestelyissä saadut toteutushinnat kirjataan omaan pääomaan.

Kannustimien käypä arvo on määritetty Black-Scholes – hinnoittelumallin avulla. Markkinaperusteisen kannustinosan käyvässä arvossa on huomioitu hinnoittelumallilla ennakoitu toteuma palkkiona maksettavien kannusteyksiköiden määrästä. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä kannustimen käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden kannusteyksiköiden määrissä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Tältä osin konserni päivittää oletuksen arvioidusta lopullisesta kannusteyksiköiden määrästä jokaisena väli- ja tilinpäätöspäivänä.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu sisältää kauden verotettavaan tuloon perustuvan veron ja laskennallisen veron. Verokulu kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattavien erien osalta, jolloin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Verotuksessa vähennyskeltomasta liikearvon arvonalentumisesta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä vahvistettuja verokantoja. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Osakepääoma

Osakkeiden liikkeeseenlaskukulut, jotka ovat suoraan kohdistettavissa uusien osakkeiden tai optioiden liikkeeseen laskemiseen tai liiketoiminnan hankkimiseen, esitetään omassa pääomassa verovaikutukset huomioon ottaen saadun tulon vähennyksenä.

Osingot kirjataan omasta pääomasta sinä tilikautena, jona yhtiökokous päättää osingonjaosta. Kun emoyhtiö tai muu konserniyhtiö ostaa emoyhtiön osakkeita, maksettu vastike vähennetään omasta pääomasta ja esitetään erässä Omat osakkeet siihen asti, kunnes osakkeet mitätöidään. Jos osakkeet myöhemmin myydään tai lasketaan uudelleen liikkeeseen, saatu vastike kirjataan omaan pääomaan.

Rahavarat

Rahavaroina käsitellään käteiset varat, joiksi katsotaan kassa sekä lyhytaikaiset talletukset (3 kk).

Sampo esittää liiketoiminnan rahavirrat käyttäen epäsuoraa esitystapaa, jolloin voittoa (tappiota) ennen veroja oikaistaan ei-kassaperusteisten tapahtumien vaikutuksella, varojen ja velkojen muutoksilla ja tuotoilla ja kuluilla, jotka liittyvät investointien tai rahoituksen rahavirtoihin.

Rahavirtalaskelmassa saadut ja maksetut korot esitetään liiketoiminnan rahavirroissa. Myös saadut osingot sisältyvät liiketoiminnan rahavirtoihin. Maksetut osingot esitetään rahoitustoiminnan rahavirroissa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksessä esitettäviin tuottoihin, kuluihin, varoihin ja velkoihin sekä ehdollisiin velkoihin.

Harkintaa joudutaan käyttämään myös tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat tilinpäätöshetkellä parhaaseen käytettävissä olleeseen tietoon. Arviointi perustuu sekä aikaisempiin kokemuksiin että tulevaisuutta koskeviin tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidettyihin oletuksiin. Toteutumatiemat voivat poiketa näistä arvioihin ja oletuksiin perustuvista päätöksistä. Mahdolliset arvioiden muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä ajanjaksoilla.

Sammon keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät liittyvät mm. vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyihin oletuksiin, julkisesti noteeraamattomien rahoitusvarojen ja -velkojen ja sijoituskiinteistöjen käypien arvojen arviointiin sekä rahoitusvarojen ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisten arviointiin. Näitä osa-alueita koskevat laatimisperiaatteet edellyttävät eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä.

Vakuutusmatemaattiset oletukset

Vakuutusvelkojen arviointiin liittyy aina epävarmuutta, sillä vakuutusvelka perustuu tehtyihin arvioihin ja oletuksiin tulevasta korvausmenoista. Arviot perustuvat tilinpäätöspäivänä käytettävissä oleviin konsernin omiin tilastoihin aikaisemmista vahinkotapahtumista. Arvioihin liittyvä epävarmuus on yleensä suurempi arvioitaessa uusia vakuutuskantoja tai vakuutuskantoja, joissa vahingon selviäminen kestää kauan, sillä näistä ei ole vielä saatavilla täydellisiä vahinkotilastoja. Historiatieto-

jen lisäksi vakuutusvelkojen arvioinnissa otetaan huomioon mm. vahinkokehitys, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuden päätökset sekä yleinen taloudellinen tilanne.

Huomattava osa konsernin vahinkovakuutuksen vakuutusveloista liittyy lakisääteisiin tapaturma- ja liikennevakuutuksiin. Näiden velkojen arviointiin sisältyvistä epävarmuustekijöistä huomattavimmat sisältyvät oletuksiin inflaatiosta, kuolevuudesta, diskonttauskorroista sekä lakimuutosten ja oikeuskäytäntöjen vaikutuksista.

Henkivakuutuksen vakuutusvelkojen vakuutusmatemaattisista oletuksista on kerrottu tarkemmin kappaleessa Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista ja jälleenvakuutusvarat.

IAS 19:n mukaiset etuus pohjaiset eläke-etuudet arvioidaan myös vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti. Eläkejärjestelyn varauksen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin, jolloin diskonttauskoron määrittelyn lisäksi tehty arviot koskevat oletuksia mm. kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta, hintainflaatiosta sekä palkkakehityksestä.

Käypien arvojen määrittely

Jos rahoitusvaroilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Menetelmistä on kerrottu enemmän tilinpäätösperiaatteiden kappaleessa Käypä arvo.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on tilikauden aikana arvioitu itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Tähän liittyy johdon tekemät oletukset esim. markkinoiden tuottovaateista sekä käytettävästä diskonttauskorosta.

Arvon alentumistestaukset

Liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on pääosin määritetty käyttöarvoon perustuvilla laskemilla. Nämä edellyttävät johdon tekemiä arvioita mm. tulevasta kassavirroista, diskonttauskorosta sekä talouden yleisestä inflaatio- ja kasvukehityksestä.

Uusien tai uudistettujen IFRS-standardien ja tulkintojen soveltaminen

Seuraavat konsernin liiketoimintaan liittyvät julkistetut uudet tai uudistetut standardit konserni ottaa käyttöön myöhemmillä tilikausilla niiden voimaantulopäivästä lähtien, tai jos voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lähtien.

IFRS 16 *Vuokrasopimukset* (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi korvaa nykyisen IAS 17 standardin, jonka mukaan vuokrasopimukset kirjattiin joko taseeseen rahoitusleasingisopimuksina tai muina

vuokrasopimuksina, jolloin sopimukseen liittyvä vastuu esitettiin tilinpäätöksen liitetiedoissa. Uuden standardin myötä kaikki vuokrasopimukset, arvoltaan vähäisiä ja lyhytaikaisia sopimuksia lukuun ottamatta, tulee merkitä taseeseen. Standardin käyttöönotto tulee vaikuttamaan konsernin taseeseen, kun nykyiset muut sopimukset kirjataan sinne sekä tuloslaskelmaan vuokrasopimuksista kirjattavien korkokulujen ja poistojen muodossa. Vuokrasopimusten kokonaismäärä ei kuitenkaan ole konsernissa merkittävä.

IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* ja siihen tehdyt muutokset (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) korvaa nykyisen standardin IAS 39: Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen. Sampo aikoo hyödyntää seuraavassa kappaleessa avattua väliaikaista vapautusta ja ottaa standardin käyttöön 1.1.2022 alkavalla tilikaudella. Uusi standardi muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää uuden luottotappioihin perustuvan arvonalentumismallin. Suojauslaskennassa säilyy edelleen nykyiset kolme suojauslaskentatyyppiä.

Koska uusi IFRS 4 *Vakuutusopimukset* korvaava standardi IFRS 17 *Vakuutusopimukset* (IASB:n tekemällä alustavalla päätöksellä voimaan 1.1.2022 alkavilla tilikausilla) tulee vaikuttamaan vakuutusyhtiöiden velkapuolen arvostukseen, on vakuutusyhtiöille annettu vaihtoehtoja IFRS 9 käyttöönottamiseksi. Yhtiö voi tiettyjen vakuutusvelkojen määrään liittyvien edellytysten täytyessä käyttää ns. väliaikaista vapautusta, jolloin se siirtää IFRS 9 -standardin

käyttöönoton alkamaan samanaikaisesti IFRS 17 -standardin kanssa, viimeistään 1.1.2022 alkavalla tilikaudella. Väliaikaista vapautusta saa soveltaa, mikäli konsernin vakuutustoimintaan liittyvien velkojen suhde taseen kokonaisvelkoihin on vähintään yli 90 %. Soveltaminen on mahdollista myös silloin, kun suhdeluku on vähintään yli 80 %, mikäli konserni ei merkittävässä määrin harjoita muuta kuin vakuutustoimintaa. Toinen sallittu vaihtoehto on soveltaa IFRS 9 -standardia 1.1.2018 alkaen, mutta poistaa velkojen ja varojen erilaisista arvostusperiaatteista johtuvat erot tuloslaskelmalla siirtämällä eroista aiheutuvat vaikutukset tuloksesta muihin laajan tuloksen eriin. Konserni on suorittanut analysoinnin väliaikaisen vapautuksen soveltamisen edellytyksistä ja todennut niiden täyttyvän. Näin ollen Sampo-konserni soveltaa vapautusta ja ottaa käyttöön IFRS 9 -standardin samanaikaisesti tulevan IFRS 17 -standardin kanssa. Konserni on aloittanut standardien käyttöönoton analysoinnin myös kaikilta muilta osin, koska uusilla standardeilla tulee olemaan olennainen vaikutus konsernin tilinpäätökseen.

Konsernin osakkuusyhtiö Nordea on soveltanut IFRS 9 -standardia tilikaudesta 1.1.2018 alkaen.

Euroopan komissio ei ollut tilinpäätöshetkellä vielä hyväksynyt IFRS 17 standardia noudatettavaksi EU-alueella. IASB on lisäksi ilmoittanut, että se saattaa harkita eräitä muutoksia IFRS 17 -standardiin ennen sen voimaantuloa.

Segmentti-informaatio

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoitavat alueet ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Baltia.

Segmentti-informaatio on tuotettu konsernin tilinpäätöstä laadittaessa ja esitettäessä noudatettujen laatimis-

periaatteiden mukaisesti. Segmenteille on kohdistettu liiketoiminnasta aiheutuvat, joko välittömästi osoitettavissa tai järkevällä perusteella kohdistettavissa olevat, tuotot, kulut, varat ja velat. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu käypiin markkinahintoihin. Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat sekä saamiset ja velat on eliminoitu.

Segmenttien poistot on esitetty liitteissä 10–12 ja sijoitukset osakkuusyhtiöihin liitteessä 13.

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2018

Milj. e	If	Top-danmark	Mandatum	Omistus-yhteisö	Elimi-noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	4 325	2 509	1 074	-	-1	7 907
Sijoitustoiminnan nettotuotot	229	-280	-26	2	-28	-104
Liiketoiminnan muut tuotot	30	3	212	17	-18	244
Korvaukset	-2 716	-1 198	-1 116	-	15	-5 015
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-35	-458	426	-	-18	-85
Henkilöstökulut	-529	-269	-46	-11	-	-855
Liiketoiminnan muut kulut	-445	-119	-67	-14	18	-627
Rahoituskulut	-15	-11	-7	3	12	-18
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	4	22	0	621	-	647
Voitto ennen veroja	848	199	450	618	-20	2 094
Verot	-187	-43	-91	0	4	-317
Tilikauden voitto	661	156	360	618	-16	1 778

Milj. e	If	Top-danmark	Mandatum	Omistus-yhteisö	Elimi-noinnit	Konserni
Kauden muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-87	-9	-	-2	-	-97
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-364	-	-314	-61	-	-739
Osuus osakkuusyrityiden muun laajan tuloksen eristä	-	-	-	-61	-	-61
Verot	80	-	67	12	-	159
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	-372	-9	-247	-112	-	-739
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi						
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-6	-	-	-	-	-6
Verot	1	-	-	-	-	1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	-5	-	-	-	-	-5
TILIKAUDEN LAAJA TULOS	284	147	112	506	-16	1 034

Tilikauden voitosta	
Emoyhtiön omistajien osuus	1 687
Määräysvallattomien osuus	91
Tilikauden laajasta tuloksesta	
Emoyhtiön omistajien osuus	943
Määräysvallattomien osuus	91

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2017

Milj. e	If	Top- danmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	4 357	498	960	-	0	5 815
Sijoitustoiminnan nettotuotot	216	107	782	10	-10	1 104
Liiketoiminnan muut tuotot	27	1	10	18	-20	36
Korvaukset	-2 717	-285	-1 021	-	-	-4 023
Vakuutus- ja sijoitus- sopimusvelkojen muutos	-64	-163	-377	-	1	-603
Henkilöstökulut	-543	-68	-47	-18	-	-676
Liiketoiminnan muut kulut	-440	-39	-63	-14	20	-536
Rahoituskulut	-19	-3	-7	-36	14	-52
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	1	94	0	616	-	712
- Voitto aiemman osakkuus- yhtiöosuuden arvostamisesta käypään arvoon	-	706	-	-	-	706
Voitto ennen veroja	818	848	236	576	4	2 482
Verot	-180	-12	-51	0	0	-243
Tilikauden voitto	637	836	185	576	4	2 239

Milj. e	If	Top- danmark	Mandatum	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Kauden muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-95	-1	0	-	-	-96
Myytävissä olevat rahoitusvarat	46	-	5	22	-	73
Osuus osakkuusyrityiden muun laajan tuloksen eristä	-	-	-	-57	-	-57
Verot	-11	-	-2	-4	-	-18
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	-61	-1	3	-39	-	-97
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi						
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	5	-	-	-	-	5
Verot	-1	-	-	-	-	-1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen	4	-	-	-	-	4
TILIKAUDEN LAAJA TULOS	581	836	188	537	4	2 146

Tilikauden voitosta

Emoyhtiön omistajien osuus	2 216
Määräysvallattomien osuus	23

Tilikauden laajasta tuloksesta

Emoyhtiön omistajien osuus	2 122
Määräysvallattomien osuus	23

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2018

Milj. e	If	Top-danmark	Mandatum	Omistus-yhteisö	Elimi-noinnit	Konserni
Varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	24	130	5	3	-	162
Sijoituskiinteistöt	4	513	148	-	-	665
Aineettomat hyödykkeet	512	1 472	158	0	-	2 143
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	14	225	3	7 823	-	8 065
Rahoitusvarat	10 753	6 028	4 902	5 069	-4 058	22 693
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	3 735	6 960	-	-24	10 671
Laskennalliset verosaamiset	11	2	-	15	-4	24
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	208	85	1	-	-	294
Muut varat	1 704	279	182	107	-8	2 263
Käteiset varat	294	34	586	1448	-	2 361
Varat yhteensä	13 525	12 502	12 944	14 465	-4 095	49 340
Velat						
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	8 934	5 259	4 221	-	-	18 415
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	4 460	6 955	-	-24	11 390
Rahoitusvelat	405	339	133	4 104	-271	4 711
Laskennalliset verovelat	207	188	96	-	-4	487
Varaukset	18	-	-	-	-	18
Eläkevelvoitteet	51	-	-	-	-	51
Muut velat	785	227	173	78	-9	1 254
Velat yhteensä	10 401	10 473	11 578	4 182	-308	36 326

Milj. e	If	Top-danmark	Mandatum	Omistus-yhteisö	Elimi-noinnit	Konserni
Oma pääoma						
Osakepääoma						98
Rahastot						1 530
Kertyneet voittovarot						10 944
Muut oman pääoman erät						-186
Emoyhtiön omistajien osuus						12 386
Määräysvallattomien osuus						628
Oma pääoma yhteensä						13 014
Oma pääoma ja velat yhteensä						
						49 340

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2017

Milj. e	If	Top-danmark	Mandatum	Omistus-yhteisö	Elimi-noinnit	Konserni
Varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	22	130	3	3	-	158
Sijoituskiinteistöt	12	489	151	-	-	653
Aineettomat hyödykkeet	528	1 509	83	-	-	2 121
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	14	173	0	7 578	-	7 765
Rahoitusvarat	11 217	6 166	4 977	4 510	-4 038	22 832
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	3 464	3 986	-	-42	7 409
Laskennalliset verosaamiset	17	2	-	3	-4	18
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	220	77	0	-	-	297
Muut varat	1 601	211	103	33	-8	1 940
Käteiset varat	437	72	1 025	1 200	-	2 734
Myytäväinä olevat omaisuuserät	-	-	3 374	-	-	3 374
Varat yhteensä	14 069	12 293	13 703	13 326	-4 092	49 300
Velat						
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 120	5 405	4 375	-	-	18 900
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	4 036	3 965	-	-42	7 959
Rahoitusvelat	322	303	106	3 187	-269	3 649
Laskennalliset verovelat	278	196	164	-	-	638
Varaukset	33	-	-	-	-	33
Eläkevelvoitteet	57	-	-	-	-	57
Muut velat	739	249	241	38	-9	1 258
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvä velkaerät	-	-	3 299	-	-	3 299
Velat yhteensä	10 549	10 189	12 150	3 224	-321	35 792

Milj. e	If	Top-danmark	Mandatum	Omistus-yhteisö	Elimi-noinnit	Konserni
Oma pääoma						
Osakepääoma						98
Rahastot						1 530
Kertyneet voittovarot						10 692
Muut oman pääoman erät						528
Emoyhtiön omistajien osuus						12 848
Määräysvallattomien osuus						660
Oma pääoma yhteensä						13 508
Oma pääoma ja velat yhteensä						
						49 300

Maantieteellinen informaatio

Milj. e	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Baltia	Yhteensä
2018						
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta	1 992	1 488	1 327	2 989	169	7 965
Pitkäaikaiset varat	404	8 263	13	2 353	1	11 034
2017						
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta	1 914	1 496	1 316	993	158	5 877
Pitkäaikaiset varat	341	8 030	11	2 314	1	10 697

Tuotot sisältävät vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot, henkivakuutuksen vakuutusmaksutulon vakuutuksen myöntämisaan mukaan sekä holding-toiminnan sijoitustoiminnan netto-tuotot sekä liiketoiminnan muut tuotot.

Pitkäaikaiset varat sisältävät aineettomat hyödykkeet, sijoitukset osakkuusyhtiöihin, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet sekä sijoituskiinteistöt.

Olennaiset määräysvallattomien omistajien osuudet

Tytäryritys	Toimipaikka	Määräysvallattomien omistusosuus	
		2018	2017
Topdanmark A/S	Tanska	51,4	51,1
Kertyneet määräysvallattomien omistajien osuudet		628	660

Yhteenveto taloudellisesta informaatiosta.

Luvut ovat lukuja ennen konsernieliminoiteja.

Määräysvallattomille omistajille kohdistettu voitto

Milj. e	2018	2017
Vakuutusmaksutulo	1 290	254
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-144	55
Liiketoiminnan muut tuotot	2	0
Korvaukset	-616	-146
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-236	-83
Henkilöstökulut	-138	-35
Liiketoiminnan muut kulut	-47	-16
Rahoituskulut	-6	-1
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	11	2
Voitto ennen veroja	116	30
Verot	-25	-7
Määräysvallattomille omistajille kohdistettu voitto tilikauden tuloksesta	91	23

Määräysvallattomien omistajien osuus konsernitaseesta

Milj. e	2018	2017
Varat		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	67	66
Sijoituskiinteistöt	264	250
Aineettomat hyödykkeet	341	356
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	116	88
Rahoitusvarat	3 099	3 151
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	1 920	1 770
Laskennalliset verosaamiset	1	1
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	44	39
Muut varat	143	108
Käteiset varat	17	37
Varat yhteensä	6 011	5 866
Velat		
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	2 704	2 762
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	2 293	2 062
Rahoitusvelat	174	160
Laskennalliset verovelat	96	100
Muut velat	117	122
Velat yhteensä	5 383	5 206
Määräysvallattomille kohdistettu nettovarallisuus	628	660

Hankitut liiketoiminnot

Vuosi 2018

Maaliskuussa 2018 ruotsalaisesta NDX Intressenter AB:sta tuli konsernin osakkuusyhtiö 36,25 %:n omistusosuudella. Yhtiön tulos ja tase esitetään Holding-segmentissä.

Allokaatiot asiakassuhteisiin ja ydintalletuksiin poistetaan 8 vuodessa. Niiden kokonaisvaikutus on noin 43 milj. euroa nettona. Vuosipoiston vaikutus on noin 5 milj. euroa nettona.

Alla on esitelty alustava hankintamenolaskelma:

Milj. e

Osakkeiden hankintameno	241
Hankintaa vastaavat nettovarot pl. hankintaa edeltävä liikearvo	84
Nettovarojen määrän ylittävä osuus hankintamenosta	157
Kohdistettu muihin aineettomiin hyödykkeisiin	
Asiakassuhteet	54
Muut aineettomat hyödykkeet	1
Laskennallinen verovelka edellisistä	-12
Liikearvo	114
Yhteensä	157

Vuosi 2017

Sampo-konserni käsitteli toukokuusta 2011 lähtien tanskalaista vakuutusyhtiötä Topdanmark A/S:ää osakkuusyhtiönään raportoiden omistusosuuttaan vastaavan tulososuuden vahinkovakuutussegmentissään. 30.9.2017 alkaen Topdanmark on yhdistelty konsernitaseeseen tytäryhtiönä.

Konsolidointihetkeksi muodostui yllä mainittu 30.9.2017 Sammon suorittaessa arviointia IFRS-säännösten edellyttämistä oleellisista tosiasioista sekä olosuhteista ja todetessa, että määräysvallan kynnyksellä Topdanmarkissa ylittyi, vaikka Sammon omistusosuusprosentti ulkona olevista osakkeista oli hieman alle 50 %.

Tytäryhtiöosakkeiden hankintahinnaksi konsernissa määräytyi 1 398 miljoonaa euroa, mikä oli Topdanmarkin osakkeiden käypä arvo hankintahetkenä 30.9.2017. Konsernissa samalla hetkellä ollut Topdanmarkin kirjanpitoarvo oli 692 miljoonaa euroa. Näiden erotus 706 miljoonaa euroa kirjattiin kirjanpitoarvon lisäykseksi tuloksen kautta.

Osakkeiden kokonaismäärä hankintahetkellä oli 95 000 000 osaketta, joista Sampo omisti 41 997 070 osaketta. Topdanmarkin itsensä hallussa olevat omat osakkeet huomioiden Sammon omistusosuus äänivallasta oli hankintahetkellä 49,1 %. Topdanmarkin taseeseen sisältynyt 50,9 % määräysvallattomien osuus määriteltiin suhteellisenä osuutena nettovaroista.

Topdanmarkin tase yhdisteltiin 30.9.2017 rivi riviltä. Sammon omistusosuutta vastaava osuus Topdanmarkin tuloksesta 1.1.–30.9.2017 on esitetty osana osakkuusyhtiön voittoa/tappiota ja yllä mainittu voitto aikaisemman osakkuusyhtiöomistuksen arvostamisesta käypään arvoon raportoidaan tuloslaskelmalla omalla rivillä. Sekä segmenttituloksessa että -taseessa Topdanmark esitetään omana segmenttinään. Tuloslaskelmaerät on yhdistelty rivi riviltä konsernitulokseen 1.10.2017 lähtien.

Alla on esitelty yhdisteltyjen varojen ja velkojen käyvät arvot hankintahetkellä 30.9.2017:

Milj. e	Käypä arvo
Varat	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	130
Sijoituskiinteistöt	492
Aineettomat hyödykkeet	704
Sijoitukset osakkuusyhtymyksissä	169
Rahoitusvarat	6 261
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	3 249
Laskennalliset verosaamiset	2
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	98
Muut varat	241
Käteiset varat	45
Varat yhteensä	11 390
Velat	
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	5 531
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	3 749
Rahoitusvelat	278
Laskennalliset verovelat	200
Muut velat	382
Velat yhteensä	10 139
Määräysvallattomien omistajien osuus	636
Nettovarat yhteensä	615
Hankintahinta	1 398
Liikearvo	783

Muut konsernin liitetiedot 1–41

1 Vakuutusmaksutulo

Milj. e	2018	2017
Vahinkovakuutus	5 737	4 737
Henkivakuutus		
Vakuutus sopimukset	1 751	802
Sijoitussopimukset	687	457
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	8 174	5 996
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-259	-174
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	-7	-7
Jälleenvakuutus yhteensä	-267	-181
Konsernin vakuutusmaksutulo yhteensä, netto ¹⁾	7 907	5 815

¹⁾ Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään liitteessä 4, "Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos".

2 Sijoitustoiminnan nettotuotot

If

Milj. e	2018	2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-34	-35
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	10	9

Milj. e	2018	2017
Myytävässä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	158	168
Arvon alentumistappiot	15	-48
Voitot/tappiot	18	44
Valuuttakurssimuutokset	-2	2
Osakkeet		
Voitot/tappiot	109	117
Arvon alentumistappiot	-36	-27
Osinkotuotot	47	46
Yhteensä	310	303
Yhteensä rahoitusvaroista	286	277
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	1	0
Yhteensä muista varoista	1	1
Kulut muista kuin rahoitusveloista	-6	-7
Diskonttauksen purkuvaikutus	-31	-33
Palkkiokulut		
Omaisuuksien hoito	-21	-23
Ifin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	229	216

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -23 milj. euroa (-90) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Topdanmark

Milj. e	2018	2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-32	18
Kaupankäyntivaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	89	20
Voitot/tappiot	-54	-5
Osakkeet		
Voitot/tappiot	-46	8
Osinkotuotot	26	4
Yhteensä	15	28
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	71	15
Voitot/tappiot	-51	-5
Osakkeet		
Voitot/tappiot	-166	38
Osinkotuotot	43	5
Johdannaiset		
Korkotuotot	-35	-6
Voitot/tappiot	-108	31
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	-26	12
Yhteensä	-273	90
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	2	0
Yhteensä rahoitusvaroista	-287	136

Milj. e	2018	2017
Nettotuotot sijoituskiinteistöistä	18	3
Henkivakuutusasiakkaiden puolesta maksetut verot	4	-20
Diskonttauksen purkuvaikutus, vakuutusvelat	-12	-11
Muut sijoitustoimintaan liittyvät kulut	-2	0
Topdanmarkin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	-280	107

Mandatum

Milj. e	2018	2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-125	170
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	49	43
Voitot/tappiot	-45	-22
Osakkeet		
Voitot/tappiot	-303	311
Osinkotuotot	48	36
Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	6	-11
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	-15	47
Yhteensä	-259	405
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	1	2
Voitot/tappiot	0	0
Valuuttakurssimuutokset	1	-14
Yhteensä	2	-13

Milj. e	2018	2017
Myytävässä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	80	97
Voitot/tappiot	-3	6
Arvon alentumistappiot	5	-11
Valuuttakurssimuutokset	50	-199
Osakkeet		
Voitot/tappiot	152	216
Arvon alentumistappiot	-57	-19
Osinkotuotot	112	93
Yhteensä	339	183
Yhteensä rahoitusvaroista	-43	746
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	0	29
Muut	3	-10
Yhteensä muista varoista	3	19
Palkkiotuotot, netto		
Omaisuu denhoito	-15	-16
Palkkiotuotot	28	32
Yhteensä	13	16
Mandatumin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	-26	782

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -117 milj. euroa (-147) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Omistusyhteisö

Milj. e	2018	2017
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-27	0
Lainoista ja muista saamisista	-24	1
Myytävässä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	28	33
Voitot/tappiot	0	4
Valuuttakurssimuutokset	12	-36
Osakkeet		
Voitot/tappiot	10	4
Osinkotuotot	3	4
Yhteensä	53	8
Muista varoista	0	1
Omistusyhteisön sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	2	10

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -10 milj. euroa (-7) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Milj. e	2018	2017
Segmenttien väliset eliminoinnit	-28	-10
Konsernin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	-104	1 104

Muut tuotot ja kulut muodostuvat kiinteistösijoitusten vuokrista, hoitovastikkeista ja poistoista. Kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Voitot/tappiot sisältävät myyntivoitot ja -tappiot sekä realisoituneet että realisoitumattomat arvostuserot. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvostuserot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa omassa pääomassa. Käyvän arvon rahaston muutokset on eritelty oman pääoman muutoslaskelmassa. Ifin eläkemutoisten korvausten diskonttauksen purkuvaikutus on omana eränään. Eläkemutoisten korvausten vastuu lasketaan käytössä olevien vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti siten, että oletettu inflaatio ja kuolevuus on huomioitu. Lisäksi vastuuta diskontattaessa on otettu huomioon sijoitustoiminnan oletettu nettotuotto. Diskonttauksen asteittaisen purkamisen seurauksena syntyvien eläkemutoisten korvauskulujen lisäyksen kattamiseksi kohdistetaan eläkemutoisiin korvauksiin laskennallinen sijoitustoiminnan nettotuotto.

3 Korvauskulut

Milj. e	2018	2017
Maksetut korvaukset		
Vahinkovakuutus	-3 567	-3 036
Henkivakuutus		
Vakuutus sopimukset	-1 315	-845
Sijoitussopimukset	-373	-311
Maksetut korvaukset yhteensä, brutto	-5 254	-4 193
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	107	100
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	1	5
Jälleenvakuuttajien osuus yhteensä	108	105
Maksetut korvaukset yhteensä, netto	-5 146	-4 088
Korvausvastuun muutos		
Vahinkovakuutus	104	75
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	36	0
Korvausvastuun muutos yhteensä, brutto	140	76
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-9	-8
Henkivakuutus, vakuutus sopimukset	1	-3
Jälleenvakuuttajien osuus yhteensä	-9	-11
Korvausvastuun muutos yhteensä, netto	131	65
Konsernin korvauskulut yhteensä	-5 015	-4 023

4 Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos

Milj. e	2018	2017
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Vahinkovakuutus	-37	32
Henkivakuutus		
Vakuutus sopimukset	136	-356
Sijoitussopimukset	-186	-263
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos, brutto	-86	-587
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	2	-17
Konsernin vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos yhteensä, netto	-85	-603

5 Henkilöstökulut

Milj. e	2018	2017
Palkat ja palkkiot	-625	-474
Käteisvaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-1	-28
Osakevaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-9	-2
Eläkekulut		
- maksupohjaiset järjestelyt	-88	-67
- etuus pohjaiset järjestelyt (liitetieto 30)	-8	-9
Muut henkilösivukulut	-123	-97
Konsernin henkilöstökulut yhteensä	-855	-676

Lisätiedot osakeperusteisista maksuista esitetään liitetiedossa 35 Kannustinjärjestelmät.

6 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2018	2017
Tietohallintokulut	-153	-124
Muut henkilöstökulut	-30	-20
Markkinointikulut	-57	-46
Poistot	-55	-25
Vuokrat	-68	-56
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos	-3	-6
Ensivakuutuksen palkkiot	-161	-167
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	0	-1
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	28	18
Muut	-128	-109
Konsernin liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-627	-536

Erä Muut sisältää mm. kulut viestinnästä, ulkopuolisista palveluista sekä muista hallintokuluista.

7 Ifin tulosanalyysi

Milj. e	2018	2017
Vakuutusmaksutuotot	4 290	4 293
Korvauskulut	-2 954	-2 959
Liikekulut	-702	-705
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-4	-8
Vakuutustoimintaan kohdistettu sijoitustoiminnan nettotuotto	13	19
Vakuutustekninen kate	643	640
Sijoitustoiminnan nettotuotto	245	229
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-44	-52
Muut tuotot ja kulut	3	0
Liikevoitto	848	818

Erittely tuloslaskelmaeriin sisältyvistä toimintokohtaisista liikekuluista

Milj. e	2018	2017
Korvausten hoitokulut (korvauskulut)	-237	-241
Vakuutusten hankintamenot (liikekulut)	-483	-490
Vakuutustoiminnan hallintokulut (liikekulut)	-230	-227
Muuhun vakuutustekniseen toimintaan liittyvät hallintokulut (muut vakuutustekniset kulut)	-34	-35
Sijoitusten hoitokulut (sij.toiminnan kulut)	-21	-23
Yhteensä	-1 005	-1 016

8 Osakekohtainen tulos

Milj. e	2018	2017
Osakekohtainen tulos		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	1 687	2 216
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	555	560
Osakekohtainen tulos (EUR/osake)	3,04	3,96

9 Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39.9 mukaisiin kategorioihin. Taulukossa on esitetty myös rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyvät korkotuotot ja -kulut, tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot, arvonalentumistappiot sekä osinkotuotot. Taulukon rahoitusvarat sisältää tase-erät rahoitusvarat sekä käteiset varat. Vertailuvuosi sisältää myös myytävänä olevat omaisuuserät.

Milj. e	2018				
	Kp-arvo	Korkotuot/ Korkokulut	Voitot/ tappiot	Arvonal. tappiot	Osinko- tuotot
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	72	-11	-207	-	-
Kaupankäyntivarat	5 429	89	-99	-	26
Lainat ja muut saamiset	3 046	12	-18	-	-
Myytävissä olevat rahoitusvarat	16 507	254	325	-73	162
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	25 053	344	1	-73	189
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	169	-	-		
Muut rahoitusvelat	4 542	-71	53		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	4 711	-71	53		

Milj. e	2017				
	Kp-arvo	Korkotuot/ Korkokulut	Voitot/ tappiot	Arvonal. tappiot	Osinko- tuotot
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	85	-40	185	-	-
Kaupankäyntivarat	5 421	29	3	-	4
Lainat ja muut saamiset	3 275	11	-13	-	-
Myytävissä olevat rahoitusvarat	16 982	281	160	-106	142
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	25 764	281	335	-106	146
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	96	-	-		
Muut rahoitusvelat	3 553	-52	4		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 649	-52	4		

10 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Milj. e	2018			2017		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	119	122	241	6	77	83
Kertyneet poistot	-2	-81	-83	-2	-54	-56
Kirjanpitoarvo 1.1.	118	40	158	4	22	27
31.12.						
Hankintameno	121	121	242	5	71	76
Tytäryhtiöhankinnat	-	-	0	115	50	165
Kertyneet poistot	-4	-77	-80	-2	-81	-83
Kirjanpitoarvo 31.12.	117	44	162	118	40	158

Segmenttien tase-erä koneet ja kalusto sisältää atk-laitteet ja toimistokalusteet.

11 Sijoituskiinteistöt

Milj. e	2018	2017
1.1.		
Hankintameno	753	301
Kertyneet poistot	-71	-67
Kertyneet arvonalentumiset	-29	-24
Kirjanpitoarvo 1.1.	653	211
Kirjanpitoarvo 1.1.	653	211
Tytäryhtiöhankinnat	-	491
Siirrot aineelliseen käyttöomaisuuteen	-9	-2
Lisäykset	64	29
Vähennykset	-35	-67
Poistot	-4	-4
Arvonalentumistappiot	-3	-6
Valuuttakurssierot	-1	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	665	653
31.12.		
Hankintameno	771	753
Kertyneet poistot	-75	-71
Kertyneet arvonalentumiset	-32	-29
Kirjanpitoarvo 31.12.	665	653
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	46	27
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
- yhden vuoden kuluessa	38	33
- yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	57	45
- yli viiden vuoden kuluttua	30	24
Yhteensä	124	102

Milj. e	2018	2017
Kiinteistökulut		
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-28	-13
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	0	-4
Yhteensä	-28	-17
Sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	745	688

Konsernin sijoituskiinteistöjen käyvät arvot arvioitu kokonaisuudessaan itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määritys ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Tämän määrittelyn mukaan sijoituskiinteistöt kuuluvat joko tasolle 2 tai 3.

Segmenttien sijoituskiinteistöjen tilat vuokrataan markkinaehtoisilla, peruuttamattomilla vuokrasopimuksilla. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat toistaiseksi voimassa olevista monivuotisiin sopimuksiin.

12 Aineettomat hyödykkeet

Milj. e	2018			
	Liikearvo ^{*)}	Asiakas- suhteet ja trademark	Muut	Yhteensä
1.1.				
Hankintameno	1 476	633	208	2 318
Kertyneet poistot	-	-	-122	-122
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 476	633	86	2 196
31.12.				
Hankintameno	1 454	691	158	2 303
Kertyneet poistot	-	-88	-72	-160
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 454	603	86	2 143

Milj. e	2017			
	Liikearvo ^{*)}	Asiakas- suhteet ja trademark	Muut	Yhteensä
1.1.				
Hankintameno	679	-	67	746
Kertyneet poistot	-	-	-46	-46
Kirjanpitoarvo 1.1.	679	-	22	700
31.12.				
Hankintameno	694	-	149	843
Tytäryhtiöhankinnat	783	633	59	1 475
Kertyneet poistot	-	-	-122	-122
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 476	633	86	2 196
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät				-75
Konsernin aineettomat hyödykkeet yhteensä				2 121

Liikearvo jakautuu eri segmenteille seuraavasti:	2018	2017
If	490	510
Topdanmark	811	813
Mandatum	153	78
	1 454	1 401

^{*)} Hankintamenuutos johtuu Topdanmarkin muuttumisesta tytäryhtiöksi sekä Vahinkovakuutus If Oy:n muuttumisesta ruotsalaisen sisaryhtiönsä sivuliikkeeksi. Valuttakurssimuutokset vaikuttavat myös aineettomien hyödykkeiden hankintamenuutoksiin.

Topdanmarkin tytäryhtiöhankinnan yhteydessä tavaramerkille allokoitiin 95 milj. euroa. Tavaramerkin taloudellinen käyttöaika on katsottu rajoittamattomaksi eikä sitä poisteta.

Muut aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin atk-ohjelmistojen hankinnoista.

Poistot ja arvonalentumiset sisältyvät tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Liikearvojen osalta on suoritettu IAS 36 Omaisuuden arvonalentuminen -standardin tarkoittama arvonalentumistestaus. Testauksien perusteella ei ole kirjattu arvonalentumisia.

Arvonalentumistestausta varten Sampo määrittelee kerrytettävissä olevan rahamäärän käyttöarvoon perustuen niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joille liikearvoa on kohdistettu. Sampo on määritellyt tällaisiksi yksiköiksi If-alakonsernin, Topdanmark-alakonsernin sekä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (jäljempänä Mandatum).

Yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät Ifille ja Mandatumille on määritetty käyttäen diskontattua rahavirtamallia. Malli pohjautuu historiatietojen lisäksi Sammon johdon parhaisiin arvioihin taloudellisista olosuhteista kuten myyntimääristä, koroista, marginaaleista, pääomarakenteesta sekä tuotto- ja kustannuskehityksestä. Mandatumin osalta käyttöarvomalliin vaikuttaa merkittävästi vastuovelkojen pitkän aikavälin kehitys, jonka ennustetaan vaikuttavan muun muassa vaadittavaan vakavaraisuuspääomaan ja siten kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Tämän vuoksi myös Mandatumin ennusteperiodi on pidempi eli 10 vuotta. Saadut rahavirrat on diskontattu ennen veroja määritetyllä oman pääoman kustannuksella, joka Ifin osalta on 8,4 % ja Mandatumin osalta 9,8 %. Oman pääoman kustannusta käytetään pääoman kustannuksena, koska kummallakaan yhtiöllä ei ole velkapääomaa.

Johdon hyväksymät If-konsernin rahavirtoja koskevat ennusteet kattavat vuodet 2019 - 2021. Tämän ajanjakson jälkeiset kassavirrat on ekstrapoloitu käyttäen 2 %:n kasvuvauhtia. Myös Mandatumille on vuoden 2028 jälkeisille kausille käytetty 2 %:n kasvuvauhtia, jonka molemmissa tapauksissa uskotaan olevan lähellä odotettua inflaatiota.

Mandatumin osalta kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää sen kirjanpitoarvon noin 660 miljoonalla eurolla. Käytetyllä laskentatekniikalla esimerkiksi noin 3 %-yksikön nousu oman pääoman kustannuksessa yhdistettynä 0 %:n pitkän aikavälin kasvuvauhtiin johtaisi tilanteeseen, jossa kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi sama kuin yksikön kirjanpitoarvo.

If-konsernin osalta johto katsoo, että mikään jokseenkin mahdollinen muutos käytettyihin keskeisiin oletuksiin ei saisi aikaan sitä, että yksikköjen kirjanpitoarvot ylittäisivät niiden kerrytettävissä olevat rahamäärät.

IAS 36 mahdollistaa kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisen perustuen käypään arvoon vähennettynä luovutuksesta johtuvilla menoilla. Topdanmark-konsernin osalta liikearvon arvostus on testattu tilinpäätöshetkellä kyseisellä menetelmällä. Topdanmarkin osakekurssi hankintahetkellä 30.9.2017 oli 247,70 Tanskan kruunua ja 31.12.2018 303,00 Tanskan kruunua. Tilinpäätöshetken markkina-arvo ylittää Topdanmarkin kirjanpitoarvon konsernissa.

13 Sijoitukset osakkuusyrittäksissä

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyrittäksset 31.12.2018

Milj. e Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo ²⁾	Omistus- osuus %
Nordea Bank Abp	Suomi	7 535	6 255	21,25
CAP Group AB	Ruotsi	3		21,98
Svithun Assurans AS	Norja	1		33,00
Digiconcept AS	Norja	1		34,00
Boligselskapenes Service Senter AS	Norja	1		34,00
SOS International A/S	Tanska	8		25,23
Bornholms Brandforsikring A/S	Tanska	8		27,00
Komplementarselskabet Margretheholm ApS	Tanska	0		50,00
Komplementarselskabet Havneholmen ApS	Tanska	0		50,00
Margretheholm P/S	Tanska	34		50,00
Havneholmen P/S	Tanska	66		50,00
P/S Ejendomsholding Banemarksvej	Tanska	6		40,00
Komplementarselskabet Banemarksvej ApS	Tanska	0		40,00
Carlsberg Byen P/S	Tanska	75		22,51
P/S Ottilia København	Tanska	0		50,00
Komplementarselskabet Ottilia København ApS	Tanska	35		50,00

²⁾ Julkisen hintanoteerauksen mukainen arvo

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyrittäksset 31.12.2017

Milj. e Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo ²⁾	Omistus- osuus %
Nordea Bank Abp	Ruotsi	7 578	8 680	21,25
Autovahinkokeskus Oy	Suomi	3		35,54
CAP Group AB	Ruotsi	3		21,98
Svithun Assurans AS	Norja	1		33,00
Contemi Holding AS	Norja	0		28,57
SOS International A/S	Tanska	8		25,20
Bornholms Brandforsikring A/S	Tanska	10		27,00
Komplementarselskabet Margretheholm ApS	Tanska	0		50,00
Komplementarselskabet Havneholmen ApS	Tanska	0		50,00
Margretheholm P/S	Tanska	23		50,00
Havneholmen P/S	Tanska	64		50,00
P/S Ejendomsholding Banemarksvej	Tanska	6		40,00
Komplementarselskabet Banemarksvej ApS	Tanska	0		40,00
Carlsberg Byen P/S	Tanska	69		22,51

²⁾ Julkisen hintanoteerauksen mukainen arvo

Muutokset sijoituksissa osakkuusyrityksiin

Milj. e	2018			2017		
	Nordea	Muut osakkuus- yritykset	Yhteensä	Nordea	Muut osakkuus- yritykset	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	7 578	187	7 765	7 554	553	8 107
Osuus kauden tuloksesta	625	19	644	616	5	622
Tytäryhtiöhankinnat	-	-	-	-	169	169
Lisäykset	-	279	279	-	-	-
Vähennykset	-585	-3	-588	-559	-540	-1 099
Muutokset osakkuusyrityksen omassa pääomassa	-83	50	-33	-33	-	-33
Muuntoerot	-	-3	-3	-	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 535	530	8 065	7 578	187	7 765

Osakkuusyritysten kirjanpitoarvoon sisältyy liikearvoa 986 milj. e (990), josta Nordean osuus oli 978 milj. e (978).

Sammon omistus Nordeassa

Nordea on kansainvälinen pankki, jolla on johtava asema suuryrityspalveluissa sekä vähittäispankki- ja private banking -toiminnassa. Nordealla on noin 700 konttoria, puhelinpalvelu kaikissa Pohjoismaissa sekä verkkopankki. Konsernilla on myös Pohjoismaiden ja Itämeren alueen laajin jakeluverkosto.

Taloudellinen informaatio Nordeasta

Milj. e	2018	2017
Varat	551 408	581 612
Velat	518 507	548 296
Varoihin sisältyvä liikearvo	1 816	1 994
Liikevaihto	9 005	9 469
Muut laajan tuloksen erät	-326	-520
Laaja tulos	2 755	2 528
Osakkuusyritykseltä tilikaudella saadut osingot	585	559

Nordean kirjanpitoarvon täsmäytys Nordean taloudelliseen informaatioon

Milj. e	2018	2017
Nordean nettovarallisuus	30 329	30 404
Sammon osuus 21,25 %	6 445	6 461
Jäljellä olevat allokaatiot:		
Liikearvo	978	978
Trademark ja asiakassuhteet, netto	111	139
Kirjanpitoarvo yhteensä	7 535	7 578

Vuoden 2018 lopussa Nordean osakekohtainen kirjanpitoarvo 8,76 euroa ylitti osakkeen markkina-arvon 7,27 euroa. Tämän johdosta Sampo toteutti IAS 36 Omaisuuden arvonalentuminen -standardin mukaisen arvonalentumistestin, jossa Nordeasta kerrytettävissä olevaa rahamäärää verrattiin sen kirjanpitoarvoon Sampo-konsernissa. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty käyttäen diskontattua rahavirtamallia, jossa rahavirrat pohjautuvat Nordeasta saatavaan julkiseen informaatioon sekä Sammon niistä tekemiin arvioihin Nordean tulevaisuudesta. Testauksen perusteella kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää Nordean kirjanpitoarvon, eikä omistuksesta ole kirjattu arvonalentumista.

Sammon omistus Topdanmarkissa

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vakuutusyhtiö, joka tarjoaa sekä vahinko- että henkivakuutus tuotteita yli miljoonalle henkilöasiakkaalle sekä huomattavalle määrälle yritysasiakkaita. Sampo käsitteli Topdanmarkia osakkuusyrityksenä 30.9.2017 saakka, jolloin yhtiöstä tuli Sammon tytäryhtiö. Osuus osakkuusyrityksen voitosta vuodelta 2017 on siis ajalta 1.1. - 30.9.2017. Yhtiön loppuvuoden tulos yhdisteltiin konsernin tulokseen rivi riviltä.

Sammon osuus Topdanmarkin tuloksesta

Milj. e	2018	2017
Osuus Topdanmarkin tilikauden tuloksesta	-	99
Poisto asiakassuhteista	-	-12
Laskennallisen veron muutos	-	3
Osuus osakkuusyrityksen voitosta	-	90

14 Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat koostuvat sijoituksista johdannaissopimuksiin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista, lainoista ja muista saamisista sekä myytävissä olevista rahoitusvaroista. Omistusyhteisösegmentti sisältää lisäksi sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin.

Johdannaissopimuksia konsernissa voidaan tehdä sekä kaupankäynti- että suojaamistarkoituksessa. Käytettäviä instrumentteja ovat valuutta-, korko- ja osakejohdannaiset. Käyvän arvon suojausta on sovellettu tilikaudella vain Mandatumissa.

Milj. e	2018	2017
If		
Johdannaissopimukset	9	25
Lainat ja muut saamiset	98	83
Myytävissä olevat rahoitusvarat	10 646	11 109
If yhteensä	10 753	11 217
Topdanmark		
Johdannaissopimukset	12	16
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	5 429	5 692
Lainat ja muut saamiset	587	458
Topdanmark yhteensä	6 028	6 166
Mandatum		
Johdannaissopimukset	7	31
Myytävissä olevat rahoitusvarat	4 895	5 144
Yhteensä	4 902	5 176
Myytävänä olevat rahoitusvarat	-	-198
Mandatum yhteensä	4 902	4 977

Milj. e	2018	2017
Omistusyhteisö		
Johdannaissopimukset	44	13
Myytävissä olevat rahoitusvarat	1 257	729
Sijoitukset tytäryhtiöissä	3 767	3 767
Omistusyhteisö yhteensä	5 069	4 510
Segmenttien väliset eliminoinnit	-4 058	-4 038
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	22 693	22 832

Johdannaissopimukset

Milj. e	Kohde-et. nimell.arvo	2018 Käypä arvo		2017 Käypä arvo			
		Saamiset	Velat	Kohde-et. nimell.arvo	Saamiset	Velat	
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset							
Korkojohdannaiset							
OTC-johdannaiset							
	Koronvaihtosopimukset	2 750	48	100	2 836	6	77
Valuuttajohdannaiset							
OTC-johdannaiset							
	Valuuttatermiinit	10 890	21	63	11 131	74	18
	Valuuttaoptiot, ostetut ja myytyt	414	3	2	188	2	1
	Valuuttajohdannaiset yhteensä	11 304	24	65	11 319	76	18
Osakejohdannaiset							
OTC-johdannaiset							
	Osakefutuurit	41	-	-	44	0	0
	Osakejohdannaiset yhteensä	41	-	-	44	0	0
	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset yhteensä	14 096	72	166	14 199	82	96
Suojaavat johdannaissopimukset							
Käypää arvoa suojaavat							
	Valuuttatermiinit	364	-	4	364	3	0
	Suojaavat johdannaissopimukset yhteensä	364	-	4	364	3	0
	Konsernin johdannaissopimukset yhteensä	14 460	72	169	14 563	85	96

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojausta käytetään Mandatumissa suojaamaan osaa myytävissä olevien rahoitusvarojen valuuttariskistä. Suojaussuhteen ulkopuolelle on jätetty termiinisopimusten korkoelementti. Käyvän arvon suojausiksi luokiteltujen valuuttajohdannaisten nettotulos oli 12 (-63) milj. euroa. Suojattavasta riskistä johtuva nettotulos myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon suojauksesta oli -12 (63) milj. euroa.

Muut rahoitusvarat

Milj. e	2018	2017
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset	4 432	4 628
Osakkeet ja osuudet	726	793
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat yhteensä	5 158	5 422
Lainat ja muut saamiset	685	542
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	12 888	13 081
Osakkeet ja osuudet	3 889	3 902
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	16 777	16 982
Konsernin muut rahoitusvarat yhteensä	22 620	22 945
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät	-	-198
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	22 693	22 832

Myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 269 milj. euroa (288).

15 Käyvät arvot

Milj. e	2018		2017	
	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Konsernin rahoitusvarat				
Rahoitusvarat	22 693	22 693	22 832	22 832
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	10 671	10 671	7 409	7 409
Muut varat	39	39	12	12
Käteiset varat	2 361	2 361	2 734	2 734
Yhteensä	35 764	35 763	32 987	32 987
Konsernin rahoitusvelat				
Rahoitusvelat	4 793	4 711	3 829	3 747
Muut velat	43	43	63	63
Yhteensä	4 836	4 754	3 892	3 810

Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot tase-erittäin. Myytävänä olevat omaisuuserät sisältyvät lukuihin. Käypien arvojen arviointiperiaatteet esitetään tilinpäätösperiaatteissa.

Sijoitusarvopapereiden käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja. Jos noteerattua hintaa aktiivisilta markkinoilta ei ole saatavissa, käypä arvo arvioidaan diskontattujen rahavirtojen perusteella. Diskonttokorko saadaan markkinoilta saatavalta korkokäyrältä.

Johdannaisopimusten käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optiohinnoittelumalleja.

Lainojen ja muiden vastaavien rahoitusinstrumenttien, joilla ei ole hintanoteerausta toimivilla markkinoilla, käypä arvo määritellään diskontattujen rahavirtojen perusteella käyttäen markkinoilla noteerattavia korkoja. Markkinoilta saatavaa korkokäyrää oikaistaan rahoitusinstrumenttien muiden osatekijöiden, esim. luottoriskin perusteella.

Lyhytaikaisten korottomien saamisten ja velkojen käypänä arvona käytetään kirjanpitoarvoa.

Käyvät arvot ovat ns. puhtaita arvoja, joissa ei ole mukana siirtyvien korkojen osuutta.

16 Rahoitusvarojen käypien arvojen muutokset

Milj. e	Käypä arvo 31.12.2018	Käypä arvo 31.12.2017	Muutos
Rahoitusvarat			
Jaksotettuun hankintameno- arvostettavat			
Lainat ja muut saamiset	272	199	73
Talletukset	34	93	-60
Yhteensä	306	292	14
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat			
Osakkeet ja osuudet	2 281	2 623	-343
Saamistodistukset	17 079	17 023	56
Rahastot	1 609	1 836	-227
Johdannaissopimukset	28	71	-43
Vakuudelliset ja muut lainat	1	1	0
Talletukset	587	456	131
Yhteensä	21 585	22 011	-426
Käypään arvoon arvostettavat sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat			
Osakkeet ja osuudet	2 444	2 228	216
Saamistodistukset	3 130	2 822	307
Rahastot	4 716	5 084	-368
Muut	364	388	-24
Yhteensä	10 654	10 522	132
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	32 545	32 825	-280

Jaksotettuun hankintameno- arvostettavat rahoitusvarat

SPPI-testin täyttäviin rahoitusvaroihin ei liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä.

SPPI-testin täyttävät jaksotettuun hankintameno-
arvostettavat rahoitusvarat luottoriskiluokitusluokittain:

	BB+ - BB-	B+ - B-	Yhteensä
Lainat ja muut saamiset	49	49	98

Konsernilla ei ole SPPI-testin täyttäviä rahoitusvaroja, joiden luottoriski ei ole matala.

Osakkuusyhtiö Nordea Bank AB soveltaa IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* -standardia. Lisäinformaatiota on saatavilla Nordean vuoden 2018 tilinpäätöksestä.

Taulukko on laadittu perustuen tämän hetkisiin alustaviin analyysieihin liiketoimintamalleista. Lopullinen luokittelu voi muuttua vielä ennen IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* -standardin käyttöönottoa 1.1.2022, kun konserni saa yksityiskohtaisemmat analyysit suoritettua.

17 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia

Suurin osa Sampo-konsernin rahoitusinstrumenteista arvostetaan käypään arvoon. Näiden arvostus perustuu joko julkisiin hintanoteerauksiin tai arvostuksiin, jotka perustuvat saatavilla olevaan markkinainformaatioon. Mikäli näitä ei ole ollut käytettävissä, pienelle osalle instrumenteista on määritetty arvo muita menetelmiä käyttäen. Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on liitetiedoissa ryhmitelty kolmeen hierarkiatasoon perustuen mm. siihen, ovatko markkinat, joilla instrumentilla käydään kauppaa, toimivat tai ovatko arvostustekniikoissa käytettävät syöttötiedot objektiivisesti todennettavissa.

Tasolla 1 instrumentin arvostus perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuun hintaan, jota käytetään täysin samanlaisten rahoitusvarojen tai -velkojen arvostuksessa.

Tasolla 2 instrumentin arvostuksessa käytetään syöttötietoina lisäksi muita todennettavissa olevia kuin toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja joko suoraan tai niistä johdettuna käyttäen arvostustekniikoita.

Tasolla 3 arvostus perustuu muihin kuin todennettavissa oleviin markkinahintoihin. Suurin osa tason 3 sijoituksista on pääomarahastoja tai vaihtoehtorahastoja.

Pääomarahastosijoitusten osalta alla olevien sijoitusten arvon määrittää rahasto, jolla on olennaiset ja riittävät tiedot alla olevien sijoitusten arvonmäärittämiseksi. Pääomarahaston arvonmäärittäminen toteutetaan pääasiassa kvartaaleittain perustuen alla olevien sijoitusten arvoon ja vieraan pääoman määrään. Alla olevien sijoitusten arvonmäärittäminen pohjana käytetään esimerkiksi hankintahintaan perustuvaa arvostusta, julkisesti vaihdettujen verrokkiyhtiöiden arvoa, tuottokerroinperusteista arvostusta tai kassavirtoihin perustuvaa arvostusta. Pääomarahastot noudattavat yleisesti International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV) -ohjeistusta, jossa kuvataan erilaisia arvostuskäytäntöjä yksityiskohtaisemmin.

Myös vaihtoehtorahastojen osalta arvon määrittää rahasto ja toteutuksesta vastaa ensisijaisesti rahastonhoitaja. Vaihtoehtorahastot ovat usein ominaisuuksiltaan monimutkaisia ja arvonmäärittäminen on riippuvainen alla olevien instrumenttien luonteesta. Arvonmäärittäminen pohjana käytetään esimerkiksi kassavirtoihin perustuvaa arvostusta. Vaihtoehtorahastojen toimintaa ja arvonmäärittäystä sääntelee Alternative Investment Fund Managers Directive (AIFMD), jossa kuvataan tarkemmin arvonlaskennan toimintaperiaatteita ja dokumentointivaatimuksia.

Vertailuvuonna 2017 luvut sisältävät myös myytävänä oleviin omaisuuseriin luokitellut rahoitusvarat.

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2018				
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	48	-	48
Valuuttajohdannaiset	-	24	-	24
Yhteensä	-	72	-	72
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	533	191	-	725
Saamistodistukset	3 957	695	51	4 703
Yhteensä	4 490	886	51	5 428
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Talletukset	-	587	-	587
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2 433	4	7	2 444
Saamistodistukset	1 209	1 894	27	3 130
Rahastot	3 119	918	678	4 716
Johdannaissopimukset	-	5	-	5
Muut varat	-	-	41	41
Yhteensä	6 761	2 822	754	10 337
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1 683	0	322	2 005
Saamistodistukset	9 289	3 315	13	12 617
Muut varat	907	44	909	1 860
Yhteensä	11 878	3 359	1 245	16 482
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	23 130	7 727	2 050	32 907

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Muut rahoitusvarat				
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat rahoitusvarat				
Lainat ja muut saamiset	-	358	98	456
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	23 130	8 086	2 148	33 363

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVELAT 31.12.2018				
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat				
Johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	-	100	-	100
Valuuttajohdannaiset	-	69	-	69
Yhteensä	-	169	-	169
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvelat				
Talletukset	-	-	11	11
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	-	169	11	180
Muut rahoitusvelat				
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Pääomalainat	147	321	-	468
Liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Yritystodistukset	3 547	419	-	3 966
Joukkovelkakirjalainat	-	124	-	124
Yhteensä	3 547	543	-	4 090
Muut velat yhteensä	3 695	864	-	4 558
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 695	1 033	11	4 738

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2017				
<i>Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat</i>				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	6	-	6
Valuuttajohdannaiset	-	79	-	79
Osakejohdannaiset	-	1	-	1
Yhteensä	-	86	-	86
<i>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</i>				
Osakkeet ja osuudet	608	185	-	793
Saamistodistukset	3 953	868	77	4 899
Yhteensä	4 561	1 053	77	5 692
<i>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat</i>				
Talletukset	-	457	-	457
<i>Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat</i>				
Osakkeet ja osuudet	2 223	4	6	2 233
Saamistodistukset	1 163	1 583	38	2 785
Rahastot	3 786	940	359	5 085
Johdannaissopimukset	-	15	-	15
Muut varat	-	-	19	19
Yhteensä	7 173	2 542	422	10 137
<i>Myytävissä olevat rahoitusvarat</i>				
Osakkeet ja osuudet	1 939	-	42	1 981
Saamistodistukset	9 922	2 854	34	12 810
Muut varat	1 183	62	675	1 921
Yhteensä	13 045	2 916	751	16 712
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	24 779	7 054	1 250	33 083

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
<i>Muut rahoitusvarat</i>				
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat rahoitusvarat				
Lainat ja muut saamiset	-	374	83	457
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	24 779	7 428	1 333	33 540
<i>Milj. e</i>				
RAHOITUSVELAT 31.12.2017				
<i>Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat</i>				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	77	-	77
Valuuttajohdannaiset	-	19	-	19
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	-	96	-	96
<i>Muut rahoitusvelat</i>				
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Pääomalainat	170	207	-	377
Liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Yritystodistukset	2 816	138	-	2 954
Joukkovelkakirjalainat	-	293	-	293
Yhteensä	2 816	431	-	3 247
Muut rahoitusvelat yhteensä	2 986	638	-	3 624
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	2 986	734	-	3 720

Siirrot tasojen 1 ja 2 välillä

Milj. e	2018		2017	
	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2
Kaupankäyntivarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	1	58	59	-
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	17	64	49	48
Rahastot	-	44	18	-
	17	108	67	48
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	461	477	811	649

Siirrot perustuvat pääosin ulkoisen palveluntarjoajan tietoihin perustuviin muutoksiin kaupankäynnin volyymeissa.

Käypien arvojen herkkyyksianalyysi

Rahoitusvarojen ja -velkojen herkkyyttä valuuttakurssimuutoksille tarkastellaan liiketoiminta-alueittain eri kotivaluuttojen vuoksi. Ifissä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön heikkeneminen kotivaluuttaa (SEK) vastaan lisäisi tulosta 1 (13) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa -1 (-12) milj. euroa. Topdanmarkissa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (DKK) vastaan lisäisi tulosta 0 (-1) milj. euroa, mutta ei vaikuttaisi omaan pääomaan. Mandatumissa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan lisäisi tulosta 29 (12) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa -67 (-79) milj. euroa. Omistusyhteisössä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan ei vaikuttaisi tulokseen, mutta vähentäisi omaa pääomaa -249 (-216) milj. euroa.

Konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen herkkyyksianalyysi eri markkinariskikenaarioissa on esitetty alla. Vaikutukset kuvaavat yksittäisessä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta instrumenttien käypään arvoon 31.12.2018.

Herkkyytarkastelut sisältävät johdannaispositioiden vaikutukset. Kaikki herkkyyksianalyysit on laskettu ennen veroja.

Sampo Oyj:n velkarahoituksen vaikutusta ei ole sisällytetty laskelmiin.

	Korko		Osake	Muut
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	sijoitukset 20 % alas
Vaikutus tulokseen	327	-295	-107	-38
Vaikutus suoraan omaan pääomaan	391	-361	-588	-201
Kokonaisvaikutus	718	-656	-694	-239

18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset

Milj. e	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/tappiot yht.	Ostot	Myynnit	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/tappiot rahoitusvaroista 31.12.2018
RAHOITUSVARAT 2018							
Kaupankäyntivarat							
Saamistodistukset	77	1	-	14	-40	51	1
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	6	30	-	7	-35	7	-
Saamistodistukset	38	0	-	4	-16	27	-
Rahastot	359	21	-	355	-56	678	21
	403	51	-	366	-107	713	21
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	43	1	4	519	-245	323	4
Saamistodistukset	34	0	-1	95	-115	13	0
Rahastot	674	5	-4	350	-116	909	1
	751	6	-1	964	-476	1 245	4
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 231	58	-1	1 344	-623	2 009	27

Milj. e	Realisoituneet voitot/tappiot	2018 Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	57	0	57
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisällyvistä varoista	27	0	27

Milj. e	1.1. Tulokseen kirjatut voitot/tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/tappiot yht.	Ostot ²⁾	Myyntit	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/tappiot rahoitusvaroista 31.12.2017	
RAHOITUSVARAT 2017							
Kaupankäyntivarat							
Saamistodistukset	-	-4	-	89	-9	77	-4
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	14	-8	-	7	-6	6	-8
Saamistodistukset	27	0	-	21	-9	38	0
Rahastot	154	10	-	242	-47	359	11
	194	2	-	269	-62	403	3
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	48	10	-1	6	-21	43	-2
Saamistodistukset	58	0	0	334	-358	34	0
Rahastot	757	-49	11	180	-226	674	-36
	864	-38	10	520	-604	751	-38
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 058	-40	10	878	-675	1 231	-39

²⁾ Saamistodistusten ostoihin sisältyy tytäryhtiöhankintoihin liittyviä kaupankäyntivaroja 57 milj. euroa sekä sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä rahoitusvaroja 21 milj. euroa.

Milj. e	2017		Yhteensä
	Realisoituneet voitot/tappiot	Käyvän arvon muutokset	
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	-37	8	-29
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	-46	8	-39

19 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyyshanalyysi

Milj. e	2018		2017	
	Kirjanpito-arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)	Kirjanpito-arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)
Rahoitusvarat				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	322	-64	42	-8
Saamistodistukset	13	-1	34	-1
Rahastot	909	-182	675	-135
Yhteensä	1 245	-248	751	-145

Korkoinstrumenttien osalta rahoitusvarojen arvoa on testattu olettamalla korkotason nousevan 1 prosenttiyksiköllä kaikissa maturiteeteissa. Muiden omaisuuslajien osalta on oletettu hintojen laskevan 20 prosenttia. Sampo-konserni ei kanna sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä sijoitusriskejä, joten niiden osalta vaikutuksia ei ole esitetty. Edellä esitettyjen vaihtoehtoisten oletusten perusteella mahdollinen korkotason muutos aiheuttaisi saamistodistusten osalta -1 milj. euron (-1) ja muiden instrumenttien mahdollinen hinnan alentuminen -246 milj. euron (-143) arvostustappion konsernin muussa laajassa tuloksessa. Jokseenkin mahdollinen tulosvaikutus olisi näin konsernin omaan pääomaan suhteutettuna 2,0 (1,1).

20 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset

Milj. e	2018	2017
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	3 130	2 826
Osakkeet ja osuudet	6 901	7 276
Lainat ja muut saamiset	358	373
Johdannaissopimukset	5	15
Muut	277	19
Yhteensä	10 671	10 509
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät	-	-3 100
Konsernin sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	10 671	7 409

21 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2018 aikana

Milj. e	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut tappiot	15	-	-	-	15
Eläkevelvoitteet	20	-6	1	-1	15
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	15	5	-3	0	17
Yhteensä	50	-1	-1	-1	47
Laskennallisten verojen netotus					-23
Laskennalliset verosaamiset taseessa					24
Laskennalliset verovelat					
Varaukset ja tilinpäätössiirot	189	0	0	-4	185
Käyvän arvon muutokset	271	0	-142	-3	126
Muut veronalaiset tilapäiset erot	209	-5	-4	0	200
Yhteensä	670	-5	-146	-8	510
Laskennallisten verojen netotus					-23
Laskennalliset verovelat taseessa					487

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana

Milj. e	1.1.	Tytäryhtiö- hankinnat	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset						
Vahvistetut tappiot	15	0	0	0	0	15
Eläkevelvoitteet	28	0	-6	-1	-1	20
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	13	2	-1	2	-1	15
Yhteensä	56	2	-7	1	-2	50
Laskennallisten verojen netotus						-32
Laskennalliset verosaamiset taseessa						18
Laskennalliset verovelat						
Varaukset ja tilinpäätössirrot	257	0	-58	0	-10	189
Käyvän arvon muutokset	265	0	-3	11	-2	271
Muut veronalaiset tilapäiset erot	33	197	-22	1	0	209
Yhteensä	555	197	-83	12	-12	670
Laskennallisten verojen netotus						-32
Laskennalliset verovelat taseessa						638

Sampo Oyj:ssä on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamisia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 28 milj. euroa. Ensimmäiset tappiot vanhenevat vuonna 2019.

Mandatumissa on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamisia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 3 milj. euroa.

22 Verot

Milj. e	2018	2017
Tulos ennen veroja	2 094	2 482
Verot laskettuna emoyhtiön verokannalla	-419	-496
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-19	-14
Verovapaat tulot	4	3
Vähennyskelvottomat kulut	-5	-13
Konserniyhdistelyt ja eliminoinnit	125	279
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-1	-2
Verokannan muutokset	0	-
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-2	0
Konsernin verot yhteensä	-317	-243

23 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät

Milj. e	2018	2017
Muut laajan tuloksen erät:		
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi		
Muuntoerot	-97	-96
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden voitot/tappiot	-609	324
Luokittelun muutoksista johtuvat oikaisut	-150	-244
Eriytetyn Suomi-vakuutuskannan osuus	20	-7
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-61	-57
Verot	159	-18
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä	-739	-97
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-6	5
Verot	1	-1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä	-5	4

24 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

Milj. e	2018			2017		
	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen	Ennen eroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-97	-	-97	-96	-	-96
Myytävissä olevat rahoitusvarat	-739	159	-580	73	-18	55
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-61	-	-61	-57	-	-57
Yhteensä	-898	159	-739	-79	-18	-97

25 Muut varat

Milj. e	2018	2017
Korot	131	116
Saamiset ensivakuutustoiminnasta	1 357	1 259
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	59	50
Kauppahintasaamiset	39	12
Vakuutusten aktivoituiden hankintamenot ¹⁾	147	152
Potilasvakuutuksiin liittyvät varat	119	114
Muut	411	236
Konsernin muut varat yhteensä	2 263	1 939

Erä Muut sisältää mm. omaisuudenhoidon palveluveloitussuoritukset sekä etukäteen maksetut eläkkeet ja saamiset yhteistoimintayhtiöiltä.

Muista varoista pitkäaikaisten osuus on 114 milj. euroa (109).

¹⁾ Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos tilikaudella

Milj. e	2018	2017
Kirjanpitoarvo 1.1.	152	123
Tytäryhtiöhankinnat	-	41
Nettomuutos tilikauden aikana	-3	-6
Valuuttakurssierot	-2	-6
Kirjanpitoarvo 31.12.	147	152

26 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Vahinkovakuutuksen velat vakuutussopimuksista

Milj. e	2018			2017		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu	2 422	55	2 367	2 399	51	2 348
Korvausvastuu	8 663	237	8 426	8 882	243	8 640
Tunnetut vahingot	2 963	194	2 769	2 909	173	2 736
Tuntemattomat vahingot (IBNR)	2 813	43	2 770	3 093	70	3 023
Korvausten hoitokulut	2 230	0	2 230	2 226	0	2 226
Eläkemuotoiset korvaukset	657	-	657	654	-	654
Velat vakuutussopimuksista yhteensä	11 084	291	10 793	11 281	294	10 987

Koska Topdanmarkin ja varsinkin Ifin liiketoiminnot ovat alttiina useiden valuuttakurssien vaihtelulle, voi taseen lukujen vertailu eri vuosien välillä olla harhaanjohtavaa.

Vahinkovakuutuksen vakuutussopimusvelkojen muutos

Milj. e	2018			2017		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
1.1.	2 399	51	2 348	2 042	44	1 997
Tytäryhtiöhankinnat	-	-	0	463	24	-
Valuuttakurssierot	-15	2	-13	-75	-2	-77
Vastuuvelan muutos	38	1	39	-30	-15	-45
31.12.	2 422	55	2 367	2 399	51	2 348

Milj. e	2018			2017		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
1.1.	8 882	243	8 640	7 338	192	7 146
Tytäryhtiöhankinnat	-	-	-	1 809	70	-
Ostetut/myydyt vakuutusomistukset	31	-	31	33	-	33
Valuuttakurssierot	-110	3	-101	-204	-11	-193
Vastuuvelan muutos	-141	-9	-132	-93	-8	-85
31.12.	8 663	237	8 426	8 882	243	8 640

Alla olevissa taulukoissa esitetään vahinkomenojen kehityssuunta eri vuosina. Taulukkojen ylemmästä osasta käy ilmi, miten arviot vahinkomenojen kokonaismäärästä per vahinkovuosi

muuttuvat vuosittain. Taulukkojen alemmasta osasta käy ilmi, kuinka suuri osuus näistä sisältyy taseeseen. Lisätietoa vakuutusveloista löytyy tilinpäätöksen riskienhallintaa koskevasta liitteestä 41.

If

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	18 828	2 555	2 660	2 743	2 785	2 690	2 670	2 696	2 738	2 776	2 921	
1 vuoden kuluttua	18 761	2 508	2 698	2 850	2 773	2 715	2 663	2 714	2 771	2 814		
2 vuoden kuluttua	18 670	2 482	2 646	2 846	2 788	2 717	2 670	2 702	2 770			
3 vuoden kuluttua	18 513	2 445	2 644	2 834	2 778	2 722	2 682	2 677				
4 vuoden kuluttua	18 374	2 427	2 639	2 808	2 749	2 728	2 687					
5 vuoden kuluttua	18 351	2 406	2 637	2 794	2 716	2 716						
6 vuoden kuluttua	18 333	2 404	2 622	2 772	2 697							
7 vuoden kuluttua	18 451	2 378	2 615	2 767								
8 vuoden kuluttua	18 382	2 367	2 599									
9 vuoden kuluttua	18 342	2 352										
10 vuoden kuluttua	18 208											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	18 208	2 352	2 599	2 767	2 697	2 716	2 687	2 677	2 770	2 814	2 921	45 207
Kokonaan maksetut	15 484	2 183	2 401	2 552	2 485	2 442	2 357	2 348	2 346	2 249	1 715	38 562
Taseeseen sisältyvä velka	2 724	170	197	214	212	273	331	330	424	564	1 206	6 645
Edelliseen sisältyy velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 588	63	76	75	76	86	88	66	50	25	8	2 202
Velka korvausten hoitokuluista												240
Ifin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												6 885

If

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	17 645	2 447	2 533	2 595	2 600	2 643	2 633	2 652	2 681	2 717	2 867	
1 vuoden kuluttua	17 563	2 417	2 577	2 665	2 585	2 669	2 623	2 666	2 691	2 759		
2 vuoden kuluttua	17 491	2 389	2 536	2 652	2 600	2 672	2 615	2 651	2 688			
3 vuoden kuluttua	17 359	2 364	2 530	2 647	2 601	2 679	2 626	2 636				
4 vuoden kuluttua	17 238	2 348	2 528	2 618	2 576	2 681	2 627					
5 vuoden kuluttua	17 224	2 326	2 526	2 608	2 544	2 671						
6 vuoden kuluttua	17 218	2 325	2 510	2 585	2 528							
7 vuoden kuluttua	17 324	2 302	2 502	2 573								
8 vuoden kuluttua	17 252	2 291	2 486									
9 vuoden kuluttua	17 218	2 276										
10 vuoden kuluttua	17 109											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	17 109	2 276	2 486	2 573	2 528	2 671	2 627	2 636	2 688	2 759	2 867	43 219
Kokonaan maksetut	14 410	2 110	2 293	2 370	2 318	2 405	2 311	2 312	2 299	2 215	1 697	36 741
Taseeseen sisältyvä velka	2 699	167	193	203	210	266	316	324	388	544	1 169	6 479
Edelliseen sisältyy velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 588	63	76	75	76	86	88	66	50	25	8	2 201
Velka korvausten hoitokuluista												240
Ifin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												6 718

Topdanmark

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	901	912	965	859	1 011	891	884	866	794	857	
1 vuoden kuluttua	874	915	984	862	1 039	899	895	863	809		
2 vuoden kuluttua	882	931	975	864	1 041	896	883	853			
3 vuoden kuluttua	882	927	974	857	1 037	890	882				
4 vuoden kuluttua	872	919	965	846	1 024	867					
5 vuoden kuluttua	873	912	959	844	1 014						
6 vuoden kuluttua	870	907	953	834							
7 vuoden kuluttua	864	905	941								
8 vuoden kuluttua	866	902									
9 vuoden kuluttua	867										
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	867	902	941	834	1 014	867	882	853	809	857	8 826
Kokonaan maksetut	814	838	878	754	915	757	736	680	590	436	7 397
Diskonttaus	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-1	-4
Taseeseen sisältyvä velka	53	64	63	80	99	110	146	173	219	421	1 426
Aikaisempien vuosien diskonttaus											316
Topdanmarkin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka											1 741

Topdanmark

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	855	855	825	807	855	838	828	804	768	806	
1 vuoden kuluttua	829	861	839	817	865	844	840	807	781		
2 vuoden kuluttua	842	879	833	819	867	842	829	796			
3 vuoden kuluttua	843	878	831	812	864	836	827				
4 vuoden kuluttua	834	872	824	802	851	813					
5 vuoden kuluttua	835	864	817	800	841						
6 vuoden kuluttua	834	859	812	790							
7 vuoden kuluttua	828	857	800								
8 vuoden kuluttua	829	854									
9 vuoden kuluttua	830										
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	830	854	800	790	841	813	827	796	781	806	8 138
Kokonaan maksetut	778	790	738	710	746	708	693	633	569	415	6 778
Diskonttaus	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-3
Taseeseen sisältyvä velka	52	64	63	80	95	105	135	163	212	391	1 356
Aikaisempien vuosien diskonttaus											314
Topdanmarkin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka											1 671

Henkivakuutuksen velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Milj. e	2018			2017		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
Vakuutusopimukset	5 043	2	5 040	5 467	0	5 467
Sijoitussopimukset	24	1	23	2 324	-	2 324
Korvausvastuu	2 263	-	2 263	26	-	26
Yhteensä	7 330	3	7 326	7 817	0	7 817
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät				-198		-198
Henkivakuutuksen velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista yhteensä	7 330	3	7 326	7 618	0	7 618

Henkivakuutuksen vakuutusopimusvelkojen muutos

Milj. e	Brutto Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	Milj. e	Brutto Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään
Maksut	286	Tytäryhtiöhankinnat	3 258
Korvaukset	-678	Maksut	159
Kuormitustulo	-48	Korvaukset	-515
Laskuperustekorko	200	Kuormitustulo	-39
Asiakashyvitykset	1	Laskuperustekorko	153
Valuuttakurssierot	-9	Asiakashyvitykset	1
Muut	-237	Muut	-19
Yhteensä 31.12.2018	7 306	Yhteensä 31.12.2017	7 791
		Mandatumin myytäviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-198
		Henkivakuutuksen vakuutusopimusvelat yhteensä	7 592

Henkivakuutuksen velat sijoitusopimuksista

Milj. e	2018	2017
Sijoitusopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämää	24	26

Tilikausien välinen muutos johtuu pääasiallisesti maksetuista korvauksista.

Henkivakuutuksen sijoitussopimusvelkojen muutos

Milj. e	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään
1.1.2018	26
Muut erät (sis. mm. konversiot eri vakuutuslajien välillä)	-2
Henkivakuutuksen sijoitussopimusvelat yhteensä 31.12.2018	24

Milj. e	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään
1.1.2017	28
Korvaukset	-2
Muut erät	1
Henkivakuutuksen sijoitussopimusvelat yhteensä 31.12.2017	26

Vuoden alun ja lopun velka sisältää tulevien lisäetujen vastuun sekä korkotäydennysten vaikutuksen. Laskelma perustuu eriin ennen jälleenvakuuttajien osuutta. Lisäerittelyä veloista löytyy konsernin riskienhallintaa koskevasta liitteestä 41.

Sijoitussopimuksissa ei ole korvausvastuuta.

Vastuuvelan riittävyyslaskelmasta ei aiheudu lisävaateita.

Sijoitussopimukseen, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon tai joihin sisältyy oikeus vaihtaa sopimukseen, johon sisältyy yllä mainittu piirre, on sovellettu IFRS 4 *Vakuutusopimukset* standardin sallimaa helpotusta. Tällaiset sijoitussopimukset on arvostettu vakuutusopimusten tavoin.

Sitalaskelma konsernitaseen vakuutus- ja sijoitussopimusveloista

Milj. e	2018	2017
Vahinkovakuutus	11 084	11 281
Henkivakuutus	7 330	7 618
Konsernitaseella yhteensä	18 414	18 900

27 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Milj. e	2018	2017
Sijoitussidonnaiset vakuutusopimukset	4 399	4 794
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	2 531	2 230
Velat vakuutuksenottajille	4 460	4 036
Yhteensä	11 390	11 060
Mandatumin myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-	-3 100

Milj. e	2018	2017
Konsernin velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista yhteensä	11 390	7 959

28 Rahoitusvelat

Segmenttien rahoitusvelat pitävät sisällään velat johdannaissopimuksista, liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

If

Milj. e		2018	2017
Johdannaissopimukset (liite 14)			
		4	11
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			
Pääomalainat	Maturiteetti	Korko	
Pääomalaina, 2011 (nimellisarvo 110 milj. e)	30 vuotta	6.00 %	110 110
Pääomalaina, 2016 (nimellisarvo 1 500 miljoonaa kruunua)	30 vuotta	3 kk Stibor + 2,25 %	146 152
Pääomalaina, 2016 (nimellisarvo 500 milj. kruunua)	30 vuotta	2,42 %	49 51
Pääomalaina, 2018 (nimellisarvo 1 000 milj. kruunua)	ikuinen	3 kk Stibor + 2,75 %	97 -
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä		400	312
Ifin rahoitusvelat yhteensä		405	322

Vuoden 2011 pääomalainalle maksetaan ensimmäiseltä 10 vuodelta kiinteää korkoa, jonka jälkeen se muuttuu vaihtuvakorkoiseksi. Koron vaihtumisen yhteydessä voidaan suorittaa lainojen takaisinmaksu.

Vuoden 2016 pääomalaina 1 500 milj. Ruotsin kruunua on vaihtuvakorkoinen. 10 vuoden jälkeen lainamarginaali nousee yhdellä prosenttiyksiköllä. Viiden vuoden jälkeen ja siitä eteenpäin erääntyvinä korkopäivinä on oikeus ennenaikaiseen takaisinmaksuun.

Vuoden 2016 pääomalaina 500 milj. Ruotsin kruunua on kiinteäkorkoinen ensimmäiset viisi vuotta. Sen jälkeen laina muuttuu vaihtuvakorkoiseksi, mutta sisältää oikeuden lainan takaisinmaksuun koron vaihtumishetkellä tai milloin tahansa myöhemmin korkojen erääntymispäivinä.

Vuoden 2018 pääomalaina 500 milj. Ruotsin kruunua on vaihtuvakorkoinen. Koron vaihtumisen yhteydessä voidaan suorittaa lainojen takaisinmaksu.

Kaikki pääomalainat ovat listattuja Luxemburgin pörssissä.

Kaikkien lainojen tarkoitus on turvata vakavaraisuutta ja ne sekä niiden ehdot ovat asianmukaisten viranomaisten hyväksymiä. Lainat käytetään solvenssitarkoituksiin.

Topdanmark

Milj. e		2018	2017
Johdannaissopimukset (liite 14)			
		94	69
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			
Pääomalainat	Maturiteetti	Korko	
Pääomalaina, 2017 (nimellisarvo 400 MDKK)	bullet	3 kk Cibor + 2,75 %	53 53
Pääomalaina, 2015 (nimellisarvo 500 MDKK)	12/2025	2,92 % 2020 asti	67 67
Pääomalaina, 2015 (nimellisarvo 850 MDKK)	06/2026	3 kk Cibor +270 bp	114 114
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä		234	234
Muut rahoitusvelat		11	-
Topdanmarkin rahoitusvelat yhteensä		339	303

Pääomalainat luetaan kokonaisuudessaan Topdanmarkin omiin varoihin.

Mandatum

Milj. e	2018	2017
Johdannaissopimukset (liite 14)	33	6
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat	100	100
Mandatumin rahoitusvelat yhteensä	133	106

Mandatum Life laski vuonna 2002 liikkeelle pääomalainamuotoisen nimellisarvoltaan 100 milj. euron lainan. Laina on vaihtuvakorkoinen ja eräpäivätön. Korkoa voidaan maksaa vain jakokelpoisista omista varoista. Laina voidaan maksaa takaisin ainoastaan Finanssivalvonnan luvalla ja aikaisintaan vuonna 2012 tai kunakin seuraavana vuonna koronmaksupäivänä. Pääomalaina on kokonaisuudessaan Sampo Oyj:n salkussa.

Omistusyhteisö

Milj. e	2018	2017
Johdannaissopimukset (liite 14)	37	10
Liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Yritystodistukset	124	293
Joukkovelkakirjalainat ^{*)}	3 943	2 884
Yhteensä	4 067	3 177
Omistusyhteisön rahoitusvelat yhteensä	4 104	3 187
Segmenttien väliset eliminoinnit	-271	-269
Milj. e	2018	2017
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	4 711	3 649

^{*) Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määritys ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Omistusyhteisön joukkovelkakirjalainat kuuluvat tämän määrittelyn mukaan tasolle 2.}

Rahoitustoiminnasta johtuvat muutokset veloissa

Milj. e	1.1.2018	Rahavirrat	Valuutta- kurssimuutokset	Muut	31.12.2018
Yritystodistukset	293	-168	-	0	124
Joukkovelkakirjalainat	2 884	1 041	18	-	3 943
Rahoitustoiminnan velat yhteensä	3 177	873	18	0	4 067

Milj. e	1.1.2017	Rahavirrat	Valuutta- kurssimuutokset	Muut	31.12.2017
Yritystodistukset	671	-378	-	0	293
Joukkovelkakirjalainat	2 877	25	-16	-2	2 884
Rahoitustoiminnan velat yhteensä	3 548	-353	-16	-2	3 177

29 Varaukset

Milj. e	2018
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	33
Valuuttakurssierot	-1
Varausten lisäykset	11
Varauksista tilikaudella käytetty määrä	-25
Käyttämättömien varausten peruutukset	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	18
Varaukset enintään 1 vuosi	8
Varaukset yli 1 vuosi	10
Yhteensä	18

9 (9) milj. euroa varauksesta koostuu varoista, jotka on tarkoitettu kustannusten kattamiseen toteutuneista tai sovitusta organisaatiomuutoksista, joita tehokkaiden hallinto- ja korvauskäsittelyprosessien kehitys ja muutokset jakelukanavien rakenteessa aiheuttavat kaikkien liiketoiminta-alueiden osalta. Edellisen lisäksi erä pitää sisällään myös noin 9 (24) milj. euron varauksen mahdollisiin oikeudenkäynteihin ja muihin epävarmoihin veloitteisiin liittyen.

30 Eläkelvelvoitteet

Eläkelvelvoitteet

Sammolla on etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä vahinkovakuutustoiminnassa Ruotsissa ja Norjassa.

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuus pohjaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifen vastuuelkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Ifin eläkelvelvoitteet

Milj. e	2018	2017
Eläkelvelvoitteen arvioitu laskennallinen nykyarvo, ml. sosiaalikulut	268	268
Eläkesijoitusten käypä arvo	217	211
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkelvelvoite	51	57

Ruotsin pääasiallinen etuus pohjainen eläkeohjelma on suljettuna vuonna 1972 tai myöhemmin syntyneille uusille työntekijöille. Vastaavaan norjalaiseen eläkeohjelmaan kuuluu vain aktiivihenkilöitä, jotka on palkattu ennen vuotta 2006 ja jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Edellä tarkoitetut eläke-etuudet koskevat molemmissa maissa vanhuus- ja leskeneläkettä. Yhteistä etuus pohjaisille eläkeohjelmille on, että etuuden piiriin kuuluvat työntekijät ja lesket ovat oikeutettuja takuueläkkeeseen, jonka määrä riippuu työntekijän palvelusajasta sekä eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta eläkkeelle siirtymishetkellä. Mittavin etuus koskee vanhuuseläkettä, millä tarkoitetaan sekä väliaikaista vanhuuseläkettä ennen ennakoitua eläkkeelle siirtymistä sekä elinajasta eläkettä, jota maksetaan ennakoitun eläkkeelle siirtymisajan jälkeen.

Ennen aikaista eläkettä voi normaalitapauksessa saada 62-vuotiaana Ruotsissa ja 65-vuotiaana Norjassa. Ruotsissa ennen aikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 65 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia vuonna 1955 tai aikaisemmin syntyneitä työntekijöitä, jotka ovat vuonna 2006 solmitun vakuutussektorin kollektiivisopimuksen piirissä. Norjassa ennen aikainen eläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia Ifin palveluksessa vuonna 2013 olevia työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Elinikäiseen eläkkeeseen liittyvä ennakoitu eläkkeelle siirtymisikä on 65 vuotta Ruotsissa ja 67 vuotta Norjassa. Ruotsissa elinajainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 10 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta välillä 0 ja 7,5 ansiotuloperusmäärästä, 65 %: palkasta välillä 7,5 ja 20 ansiotuloperusmäärästä sekä 32,5 % välillä 20 ja 30 ansiotuloperusmäärästä. Norjassa elinajainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 % eläkkeeseen

oikeuttavasta palkasta 12 ansiotuloperusmäärään asti, yhteenlaskettuna arvioitun lakisääteisen vanhuuseläkkeen kanssa. Vapaakirje- ja eläkemaksuissa ruotsalaisissa ohjelmissa huomioidaan normaalisti muutokset kuluttajahintaindekseissä. Mitään sopimusta ei kuitenkaan ole takaamassa etuuskien arvoa, joten maksettavat eläke-etuudet voivat näin joko nousta tai laskea. Norjalaisissa eläkeohjelmissa If ei ole vastuussa vakuutettujen ohjelmien indeksoinnista eikä vapaakirje- tai eläkemaksuista.

Eläkkeet rahoitetaan ensisijaisesti vakuutuksilla, joissa vakuutusenantajat määräävät vakuutusmaksun suuruuden ja maksavat eläke-etuudet. Ifin velvoitteet täytetään pääosin vakuutusmaksujen suorittamisella. Mikäli eläkemaksuihin tarkoitetut varat eivät olisikaan riittävät kattamaan taattuja eläke-etuuksia, If voi joutua maksamaan lisävakuutusmaksuja tai takaamaan eläkelvelvoitteet jollain muulla tavalla. Vakuutettujen eläkeohjelmien lisäksi Norjassa on myös rahastoimattomia eläkeohjelmia, joissa If on vastuussa juoksevista maksuista.

Jotta vakuutetut eläke-etuudet saadaan katettua, hallitaan vastaavaa pääomaa osana vakuutusenantajan sijoitussalkkua. Sijoitusomaisuuden ominaispiirteet analysoidaan suhteessa velvoitteiden ominaispiirteisiin. Tästä prosessista käytetään nimeä Asset Liability Management. Uudet ja olemassa olevat omaisuuskategoriat arvioidaan tasaisin väliajoin, jotta omaisuussalkut voidaan hajauttaa ennakoitun riskikorjatun tuoton optimoimiseksi. Mahdollinen ylijäämä, joka syntyy omaisuudenhoidosta, kertyy normaalisti Ifille ja/tai vakuutetulle eikä mitään omaisuusarvon siirtoa tapahdu muulle vakuutusyhteisölle.

Vakuutusenantajat ja If yhdessä ovat vastuussa eläkeohjelmien valvonnasta, mukaan lukien sijoituspäätökset ja lisäsuoritukset. Eläkeohjelmiin kohdistuu suurelta osin samankaltaiset olennaiset riskit liittyen lopullisten etuuskien määrään, ohjelmien varoihin liittyviin sijoitusriskeihin sekä siihen, että diskonttauskoron valinta vaikuttaa niiden arvoon tilinpäätöksessä.

Eläkelvelvoitteet sekä verokaudelle lankeavat eläkekulut lasketaan vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti IAS 19 Eläkelvelvoitteet -standardin mukaisesti. Eläkeoikeuksien odotetaan karttuvan tasaisesti työssääloaikana. Eläkelvelvoitteen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin ja laskennassa huomioidaan oletukset kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta ja palkkakehityksestä. Nimellisarvoisena laskettu velka diskonttataan nykyarvoon korkokannoilla, jotka perustuvat ekstrapoloituihin tuottokäyriin Ruotsissa ja Norjassa AA- sekä AAA-yritystodistuksiin. Valituksessa diskonttokorossa on huomioitu eläkelvelvoitteiden duraatio. Järjestelyihin kuuluvien varojen vähentämisen jälkeen kirjataan taseeseen nettovarot tai -velat.

Ohessa olevat taulukot sisältävät muutamia olennaisia oletuksia, eläkekulujen sekä omaisuus- ja velkaerien erittelyjä sekä herkkyyksianalysin, josta käy ilmi velvoitteiden jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus näihin oletuksiin verovuoden lopussa.

Kirjanpitoarvoissa on mukana Ruotsin erityinen palkkavero (24,26 %) ja Norjan vastaava maksu (14,1 %-19,1 %).

Erittely eläkevelvoitteiden jakautumisesta maittain

	2018			2017		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Tuloslaskelmaan ja muihin laajan tulokseen eriin kirjattu määrä						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat kulut	5	2	7	6	2	8
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kulut	0	-	0	-	-	0
Nettoeläkevelvoitteen korkokulu	0	1	1	1	1	2
Yhteensä tuloslaskelmalla	5	3	8	6	3	9
Nettoeläkevelvoitteen uudelleenarvostus ennen veroja	9	-3	6	-9	4	-5
Yhteensä laajassa tuloslaskelmassa	14	0	14	-3	8	5
Taseeseen kirjattu määrä						
Eläkevelvoitteen laskennallinen nykyarvo sosiaalikuluihin	210	58	268	199	69	268
Eläkesijoitusten käypä arvo	186	31	217	177	35	211
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkevelvoite	24	28	51	22	35	57
Sijoitusomaisuusjakauma						
Rahamarkkinavälineet, taso 1	44 %	51 %		39 %	52 %	
Rahamarkkinavälineet, taso 2	0 %	13 %		0 %	13 %	
Osakkeet, taso 1	23 %	14 %		27 %	11 %	
Osakkeet, taso 3	9 %	2 %		10 %	2 %	
Kiinteistöt, taso 3	11 %	14 %		11 %	14 %	
Muut, taso 1	0 %	6 %		0 %	6 %	
Muut, taso 2	6 %	1 %		7 %	2 %	
Muut, taso 3	7 %	0 %		5 %	0 %	

Laskettaessa etuusperusteisten eläkejärjestelyiden velvoitteita Ruotsissa ja Norjassa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

	Ruotsi 31.12.2018	Ruotsi 31.12.2017	Norja 31.12.2018	Norja 31.12.2017
Diskonttauskorko	2,50 %	2,75 %	2,75 %	2,50 %
Palkkakehitys	2,75 %	2,75 %	3,00 %	3,00 %
Hintainflaatio	2,00 %	1,75 %	2,00 %	2,00 %
Kuolevuustaulukko	FFFS 2007:31 +1 vuosi	FFFS 2007:31 +1 vuosi	K2013	K2013
Eläkevelvoitteiden keskimääräinen duraatio	21 vuotta	21 vuotta	12 vuotta	13 vuotta
Odotetut kontribuutiot eläkejärjestelmään vuosina 2019 ja 2018	9	9	2	3

Herkkyysanalyysi jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutuksesta	2018			2017		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Diskonttokorko, +0,50 %	-25	-4	-29	-24	-5	-28
Diskonttokorko, -0,50 %	29	4	33	27	5	32
Palkkakehitys, +0,25 %	8	0	8	7	1	8
Palkkakehitys, -0,25 %	-7	0	-7	-7	-1	-7
Odotettu elinikä, + 1 vuosi	9	1	10	8	2	10

Milj. e	2018			2017		
	Rahastoitu	Rahastoimaton	Yhteensä	Rahastoitu	Rahastoimaton	Yhteensä
Erittely eläkevelvoitteen jakautumisesta						
Eläkevelvoitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikulustannuksia	240	28	268	239	29	268
Eläkesijoitusten käypä arvo	217	-	217	211	-	211
Nettovelka taseessa	23	28	51	28	29	57

Erittely taseeseen kirjatun nettovelvoitteen muutoksesta

Milj. e	2018	2017
Eläkevelvoitteet		
Tilikauden alussa	268	294
Tilikauden aikana ansaitut	7	8
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	0	-
Korkokulut	7	8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, taloudelliset olettamukset	14	1
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, kokemukseen perustuvat oikaisut	-	-2
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	0	-12
Maksetut eläkkeet ja sosiaalikulut	-8	-28
Suoritukset	-20	-
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet 31.12.	268	268
Eläkesijoitukset		
Tilikauden alussa	211	214
Korkotuotto	6	6
Ero todellisen tuoton ja lasketun korkotuoton välillä	8	5
Maksut	15	16
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-7	-8
Maksetut eläkkeet	-17	-22
Eläkesijoitukset 31.12.	217	211

Muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet

Konsernissa on muita lyhytaikaisia henkilöstön palkitsemisjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat maa-, liiketoiminta-alue tai yhtiö-kohtaisesti. Palkkiot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio konsernissa vuodelta 2018 maksettavista tulospalkkioista sosiaalikuluneen on 47 milj. euroa.

31 Muut velat

Milj. e	2018	2017
Velat ensivakuutustoiminnasta	251	264
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	33	44
Potilasvakuutuksiin liittyvät velat	174	112
Verovelat	139	185
Vakuutusmaksuverot	62	50
Kauppahintavelat	43	63
Korot	46	17
Siirtovelat	235	266
Muut	271	258
Konsernin muut velat yhteensä	1 254	1 258

Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätysvelat sekä velat tapaturmavakuutuksen ja eläke-etuuksien perusteella maksettavista sosiaalikulusta sekä vakuutusmaksuverot.

Muista veloista pitkäaikaisten osuus on 113 milj. euroa (97).

32 Ehdolliset velat ja sitoumukset

Milj. e	2018	2017
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Takaukset	1 144	992
Sijoitussitoumukset	10	3
IT-hankinnat	5	2
Muut peruuttamattomat sitoumukset	98	106
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	1 257	1 103

Vakuudeksi annettu omaisuus ja vakuudelliset velat ja sitoumukset

Milj. e	2018		2017	
	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset
Vakuudeksi annettu omaisuus				
Sijoitukset				
- Sijoitusarvopaperit	209	152	218	129

Milj. e	2018	2017
Johdannaiskaupan vakuudeksi annettu omaisuus, kirjanpitoarvo		
Sijoitukset	13	15
Käteisvarat	182	85

Vakuudeksi annetut varat sisältyvät tase-eriin Muut saamiset tai Käteisvarat.

Milj. e	2018	2017
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	31	32
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	92	105
yli viiden vuoden kuluttua	40	54
Maksettavat vähimmäisvuokrat yhteensä	163	191
Kaudella kuluksi kirjatut ja edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat		
- vähimmäisvuokrat	-36	-37
- edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat	0	0
Vuokratulot yhteensä	-35	-37

Vuokrasopimukset on tehty pääosin 3–10 vuodeksi.

Milj. e	2018	2017
Muut taseen ulkopuoliset velat		
Takaukset	53	82
Arvonlisäverovelkojen oikaisut	14	11
Muut	2	3

Muut taseen ulkopuoliset velat kuuluvat kokonaisuudessaan Topdanmarkille.

If Skadeförsäkring AB:llä on keskinäisesti velvoittava vakuutus Pohjoismaisessa Ydinvakuutuspoolissa, norjalaisessa Naturskadepoolenissa ja hollantilaisessa Terroripoolissa.

Kun Skandia-konsernin vahinkovakuutusliike siirrettiin If-konserniin 1.3.1999, If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB asettivat Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) hyväksi takuun. Kyseiset If-konsernin yhtiöt takasivat yhteisvastuullisesti, että Skandia-ryhmän yhtiöille korvataan kaikki sellaiset vaatimukset ja sitoumukset, jotka perustuvat Skandia-konsernista If-konserniin siirrettyyn vahinkovakuutustoimintaan liittyviin takuisiin ja muihin vastaaviin sitoumuksiin.

If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB ovat kumpikin solmineet Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Tryg-Baltica Forsikring AS:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan Skandialle ja Tryg-Balticalle korvataan kaikki sellaiset vaatimukset, jotka liittyvät Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Vesta Forsikring AS:n Skandia Marine Insurance Companylle (UK), nyk. Marlon Insurance Company Ltd, antamiin takuisiin, ja joiden edunsaajana on Institute of London Underwriters. Marlon Insurance Company Ltd myytiin vuonna 2007, jolloin ostaja antoi Ifin hyväksi takuun koko määrästä, minkä If mahdollisesti joutuu korvaamaan em. sopimusten perusteella.

If Vahinkovakuutushtiö Oy:llä on voimassa olevia sitoumuksia yksityisille pääomarahastoille 11 milj. euroa, mikä vastaa enimmäissummaa, minkä yhtiö on sitoutunut rahastoihin investoimaan. Pääomakutsut näihin rahastoihin tapahtuvat useamman vuoden aikana, sitä mukaan kun rahastot suorittavat investointeja. Lisäksi If Skadeförsäkring AB:llä on voimassa olevia veloitteita lainanottajille noin 9 milj. euroa.

Tiettyjen Sammon kanssa yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien osalta If Skadeförsäkring Holding AB on sitoutunut korvaamaan Sammolle mahdolliset kustannukset, joita järjestelmien omistaja voi Sammolta vaatia.

Sampo-konsernin tanskalaiset yhtiöt kuuluvat Topdanmarkiin kuuluvien yhtiöiden kanssa yhteisverotuksen piiriin. Verotuksesta vastaa hallinnollisesti Topdanmark A/S. Tanskalaiseen osakeyhtiölakiin sisältyvien erityisten mm. yhtiöverotusta koskevien säännösten takia yhtiöt ovat vastuussa yhteisverotuksen piirissä olevien yhtiöiden veroista sekä korkojen, rojalttien ja osinkojen ennakonpidätysveloista.

Topdanmark EDB II Aps on solminut Keylane A/S:n kanssa sopimuksen uuden hallintojärjestelmän hankkimisesta ja implementoinnista Topdanmarkin henkivakuutusyhtiöön. Implementoinnin yhteydessä Topdanmark Livsforsikring A/S on lupautunut auttamaan Topdanmark EDB II Aps:ia velvoitteiden täyttämässä.

33 Oma pääoma

Osakepääoma (1 000 kpl)

Milj. e	2018	2017
1.1.	555 352	560 000
Yhteistilillä olevien osakkeiden mitätöinti	-	-4 648
31.12.	555 352	555 352

Konserniyhtiöiden hallussa ei ollut omia osakkeita.

Oman pääoman rahastot ja kertyneet voittovarot

Vararahasto

Vararahasto sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen tai yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyn osuuden.

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Muut oman pääoman erät

Muut oman pääoman erät sisältävät myytävissä olevien rahoitusvarojen arvomuutokset, rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä muuntoerot.

Muutokset oman pääoman rahastoissa ja kertyneissa voittovaroissa on esitetty konsernin oman pääoman muutoslaskelmalla.

34 Lähipiiritiedot

Johtoon kuuluvat avainhenkilöt

Sampo-konsernin johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat Sampo Oyj:n hallituksen jäsenet, Sampo-konsernin johtoryhmä sekä yhteisöt, joissa avainhenkilöillä on määräysvalta.

Johtoon kuuluville avainhenkilöille maksettu kompensatio

Milj. e	2018	2017
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	9	9
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	2	3
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	9	7
Maksetut kompensatiot yhteensä	20	19

Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät tilikaudelle kirjatut palkat ja tulospalkkiot sosiaaliturvamaksuineen.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät TyEL-perusvakuutuksen perusteella tilikaudelle kirjatut maksut sekä vapaaehtoiset lisäeläkemaksut.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella tilikaudelle kirjatut palkkiot (kts. liite 35).

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lähipiiriliiketoimet

Johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ei ole lainoja konserniyhtiöiltä.

Osakkuusyhtiöt

Lähipiirisaamiset ja -velat/osakkuusyhtiö Nordea

Milj. e	2018	2017
Varat	2 461	1 948
Velat	48	72

Konsernin saamiset Nordealta koostuvat pääosin pitkistä joukkovelkakirjasijoituksista sekä talletuksista. Lisäksi konsernilla on useita voimassaolevia johdannais sopimuksia liittyen konsernin sijoitusten ja velkojen riskienhallintaan.

35 Kannustinjärjestelmät

Sammon johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2014 I - 2017 II

Sampo Oyj:n hallitus on päättänyt pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä 2014 I - 2017 II Sammon johdolle ja asiantuntijoille. Sammon hallitus on valtuuttanut konsernijohtajan päättämään kannustinjärjestelmään kuuluvista henkilöistä ja heille tulevien suorituspalkkion määräytymisperusteena olevien bonusyksiköiden määrästä. Ohjelmissa konsernin johtoryhmän jäsenten osalta päätöksen jaettavien bonusyksiköiden määrästä tekee konsernin hallitus. Ohjelmien piiriin kuului vuoden 2018 lopussa noin 130 henkilöä.

Kannustepalkkion määrä riippuu Sammon A-osakkeen kurssikehityksestä sekä vakuutusliikkeen tuotosta (IM) ja riskisopeutetun pääoman tuotosta (ROCaR). Yhden laskennallisen kannusteyksikön arvo on Sammon A-osakkeen vaihdolla painotettu keskikurssi ohjelmien ehtoissa määrättyä ajankohtana vähennettynä lähtökurssilla, jota oikaistaan kannustimen maksupäivään mennessä maksetulla osakekohtaisella osingolla. Ohjelmien lähtökurssit ennen osinkoja ovat 38,26 - 44,10 euroa. Laskennallisen kannusteyksikön arvo on maksimissaan 57,26 - 63,10 euroa vähennettynä osinko-oikaistulla lähtökurssilla. Kaikissa ohjelmissa kannustepalkkio riippuu kahdesta mittarista. Mikäli vakuutusliikkeen tuotto on 6 prosenttia tai yli, kannustepalkkion tästä tunnusluvusta riippuva osuus maksetaan kokonaisuudessaan, ja, mikäli tuotto on 4 - 5,99 prosenttia, maksu on puolet täydestä määrästä. Tunnuksluvun jäädessä alle 4 prosentin ei vakuutusliikkeen tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan. Lisäksi palkkiossa huomioidaan riskisopeutetun pääoman tuotto. Mikäli tuotto on vähintään riskitön tuotto + 4 prosenttia, maksetaan tästä tunnusluvusta riippuva osuus kokonaisuudessaan. Mikäli tuotto on vähintään riskitön tuotto + 2 prosenttia mutta vähemmän kuin riskitön tuotto + 4 prosenttia, maksetaan puolet täydestä määrästä. Mikäli tuotto jää tämän alle, ei riskisopeutetun pääoman tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan.

Kussakin ohjelmassa on kolme suorituskautta ja palkkiot maksetaan käteisenä kolmessa erässä. Kannustepalkkion saajan tulee valtuuttaa Sampo Oyj hankkimaan puolestaan Sammon A-osakkeita 50 prosentilla (ohjelma 2017 I) tai 60 prosentilla (ohjelma 2014 I) saamansa kannustepalkkion määrästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Osakkeet ovat luovutusrajoitusten alaisia kolme vuotta kannustepalkkion maksamisesta. Kannustepalkkiot saatetaan maksaa enneaikaisesti liittyen mahdollisiin konsernirakenteen muutoksiin tai työsuhteen päättämiseen erikseen määritellyistä syistä. Ohjelmien käypä arvo arvioidaan käyttäen Black-Scholes-hinnoittelumallia.

	2014 I	2014 I/2	2017 I	2017 I/2
Ehdot hyväksytyt ¹⁾	17/09/2014	17/09/2014	14/09/2017	14/09/2017
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2015	4 380	62	-	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2016	4 211	62	-	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2017	2 874	62	4 092	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2018	1 411	43	3 978	85
Kausi päättyy I 30 %	Q2-2017	Q2-2018	Q2-2020	Q2-2021
Kausi päättyy II 35 %	Q2-2018	Q2-2019	Q2-2021	Q2-2022
Kausi päättyy III 35 %	Q2-2019	Q2-2020	Q2-2022	Q2-2023
Maksuajankohta I 30 %	9-2017	9-2018	9-2020	9-2021
Maksuajankohta II 35 %	9-2018	9-2019	9-2021	9-2022
Maksuajankohta III 35 %	9-2019	9-2020	9-2022	9-2023
Sammon A-osakkeen kurssi ehtojen hyväksymispäivänä euroa ²⁾	37,22	37,22	44,02	44,02
Lähtökurssi euroa ³⁾	38,26	43,38	43,81	44,10
Lähtökurssi oikaistuna osingolla euroa 31.12.2018	29,26	36,33	41,21	44,10
Sammon A-osakkeen päättöskurssi 31.12.2018	38,41			
Perusarvo yhteensä (milj. euroa)	11	0	2	0
Velka yhteensä	13			
Raportointikauden kulu yhteensä ml. sivukulut (milj. euroa)	5			

¹⁾ Kannustimien myöntämispäivät vaihtelevat

²⁾ 10 päivän vaihdolla painotettu keskikurssi hyväksymispäivästä

Topdanmarkin pitkäaikainen kannustinjärjestelmä

Topdanmarkin osakekannustinjärjestelmään piiriin kuuluvat Topdanmarkin johtoryhmä ja johtajat. Lunastushinta on asetettu 110 prosenttiin edeltävän tilikauden viimeisen kaupantekopäivän markkinahinnasta (kaikkien kauppojen keskiarvo). Optiot voidaan lunastaa 3 - 5 vuotta myöntämisen jälkeen. Järjestelmä maksetaan osakkeilla.

Optiojärjestelmään kuuluminen edellyttää, että henkilö on ollut työsuhteessa koko sen vuoden, jolta optiot allokoidaan. Optiot allokoidaan vuoden alussa ja mahdollisten irtisanoutumisten tapahtuessa allokoitujen optioiden lukumäärää oikaistaan vuoden aikana.

	Lunastushinta	Johtoryhmä	Hallitus	Irtisanoutuneet	Yhteensä
Optioiden lukumäärä (tuhat kpl)					
1.1.		192	986	266	1 444
Myönnetyt	40	49	238	24	311
Siirretyt		-33	-163	195	0
Toteutetut		-69	-274	-82	-425
Menetetyt		-	-	-37	-37
31.12.2018		139	788	365	1 293
Keskimääräinen lunastushinta 31.12.2018		29	28	27	28
1.1.		339	1 179	265	1 701
Myönnetyt	26	96	352	-	407
Siirretyt		-112	-15	127	0
Toteutetut		-131	-530	-126	-326
31.12.2017		192	986	266	1 783
Keskimääräinen lunastushinta 31.12.2017		26	27	26	27
Myöntämisvuoden mukaan					
2014, lunastus tammikuu 2017-2019	21	0	13	21	35
2015, lunastus tammikuu 2018-2020	30	11	51	67	128
2016, lunastus tammikuu 2019-2021	29	32	242	120	394
2017, lunastus tammikuu 2020-2022	26	55	283	92	429
2018, lunastus tammikuu 2021-2023	40	41	199	66	307
31.12.2018		139	788	366	1 293

	Johtoryhmä	Hallitus	Irtisanoutuneet	Yhteensä
Optioiden toteutumisen keskimääräinen lunastushinta 2018	29	29	27	29
Optioiden toteutumisen keskimääräinen lunastushinta 2017	17	19	18	18
Keskimääräinen markkinahinta toteutumispäivänä 2018				39
Keskimääräinen markkinahinta toteutumispäivänä 2017				28
Myönnettyjen optioiden käypä arvo vuonna 2018	0	1	0	1
Myönnettyjen optioiden käypä arvo vuonna 2017	0	1	-	1
Optioiden käypä arvo 31.12.2018	2	10	5	17
Optioiden käypä arvo 31.12.2017	2	9	3	14

Myönnettyjen optioiden käypä arvo on laskettu käyttäen Black & Scholesin mallia olettaen osakehinnaksi 36 euroa (24). Korko vastaa nollakuponkikorkoa perustuen swap-käyrään edellisen vuoden lopussa. Volatiliteetti on oletettu 22 prosentiksi ja optioiden keskimääräiseksi voimassaoloajaksi noin neljä vuotta.

Toteutettavissa olevien optioiden määrä 31.12.2018 oli 163 000 kpl (225 000).

36 Myytävänä olevat omaisuus- ja niihin liittyvät velkaerät

Lokakuussa 2016 Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö ilmoitti, ettei se jatka vakuutusten jakelusopimusta Danske Bank Oyj:n kanssa 31.12.2016 jälkeen ja että se käyttää oikeuttaan myydä Danske Bankin kautta hankittu vakuutuskanta Danske Bank A/S:lle. Vakuutuskanta luokiteltiin tuolloin IFRS 5 standardin mukaisesti.

Mandatum Life ja Danske Bank sopivat 24.4.2018 yhteistyön jatkamisesta ja siitä, että aiemmin sovittu vakuutuskannan myynti ei toteudu. Sovittu järjestely oli ehdollinen verokohtelun vahvistamiselle. Vaikka Mandatum Life vastaanotti 29.5.2018 verokohtelua koskevan negatiivisen ennakkoratkaisun, ovat osapuolet kuitenkin päättäneet yhteistyön jatkamisesta sovituksen mukaisesti. Osapuolet valittavat ennakkoratkaisusta ja Danske Bank on maksanut sopimuksen mukaan 197 miljoonaa euroa kesäkuussa 2018. Mandatum Lifen taloudellinen riski negatiivisen verokohtelun jäädessä voimaan on 13 miljoonaa euroa, jos suoritettua arvonlisäveroa ei palauteta.

Vakuutuskantaan liittyvä luokittelu myytävänä oleviksi omaisuuseriksi ja niihin liittyviksi velkaeriksi on tehdyn sopimuksen myötä päätynyt.

Vakuutuskannan varat ja velat 31.12.2017

Vastaavaa	
Rahoitusvarat	198
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	3 100
Liikearvo	75
Yhteensä	3 374

Vastattavaa	
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	198
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	3 100
Yhteensä	3 299

37 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. e	2018	2017
Tilintarkastuspalkkiot	-2	-3
Ernst & Young	-1	-2
Muut	-2	0
Muut palkkiot	-1	0
Ernst & Young	0	0
Muut	0	0
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	-3	-3

38 Oikeudenkäynnit

Konsernin yritykset ovat osapuolina oikeudenkäynneissä, joissa käsittely on kesken 31.12.2018. Oikeudenkäynnit koskevat tavanomaisia liiketoimia. Yhtiöiden arvioiden mukaan ei ole todennäköistä, että yrityksille olisi oikeudenkäyntien tuloksena tulossa merkittäviä menetyksiä.

39 Sijoitukset tytäryhtiöissä

Nimi	Konsernin omistusosuus %	Kirjanpitoarvo
If Skadeförsäkring Holding AB (publ)	100	1 886
If Skadeförsäkring AB	100	1 610
If P&C Insurance AS	100	43
Support Services AS	100	0
If Livförsäkring AB	100	7
If Services AB	100	0
Topdanmark A/S	48,59	1 398
Topdanmark Kapitalforvaltning A/S	100	13
Topdanmark Forsikring A/S	100	808
Topdanmark Liv Holding A/S	100	295
Topdanmark Livsforsikring A/S	100	481
Topdanmark Ejendom A/S	100	364
Henkivakuutusosakeyhtiö Mandatum	100	484
Mandatum Life Palvelut Oy	100	4
Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy	100	2
Saka Hallikiinteistöt GP Oy	100	0
Mandatum Life Vuokratontit I GP Oy	100	0
Mandatum Life Fund Management S.A.	100	5
If IT Services A/S	100	0
Sampo Capital Oy	100	1

Ei sisällä konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjä kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä.

40 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Hallitus päätti 7. helmikuuta 2019 pidetyssä kokouksessa ehdottaa 9. huhtikuuta 2019 pidettävälle yhtiökokoukselle vuodelta 2018 jaettavan osingon määräksi 2,85 euroa osakkeelta (yht. 1 582 752 772,50 euroa). Maksettavat osingot kirjataan vuoden 2019 tilinpäätöksen omaan pääomaan kertyneiden voittovarojen vähennykseksi.

41 Riskienhallintaliitetiedot

Sampo-konsernin riskit ja keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Sampo-konsernin yhtiöt toimivat liiketoiminta-alueilla, joissa arvonluonnin erityispiirteinä hyvän asiakaspalvelun ohella ovat riskien hinnoittelu ja riskiportfolioiden aktiivinen hallinta. Tämän vuoksi tarvitaan yhteiset riskimääritelmät liiketoimintojen perustaksi.

Konsernin riskit

Sampo-konsernissa liiketoimintaan liittyvät riskit jaotellaan Riskien luokittelu Sampo-konsernissa -kuvassa esitetyn mukaisesti kolmeen pääryhmään: liiketoimintariskeihin, maineriskeihin sekä liiketoimintaan luontaisesti kuuluviin riskeihin. Kaksi ensimmäistä riskiluokkaa kuvataan vain lyhyesti tässä riskienhallinnan liitteessä ja painopiste on kolmannessa riskiluokassa.

Ulkoiset muutosvoimat ja strategiset riskit

Liiketoimintariski on kilpailuympäristön muutoksista ja/tai sisäisestä operatiivisesta joustamattomuudesta johtuva tappion riski. Odottamattomat muutokset tai jo havaitut, mutta huomiotta jätetyt kehityssuunnat voivat aiheuttaa odotettua suurempia vaihteluita taloudelliseen tulokseen, kun volyymit, marginaalit, kulut ja pääomakustannukset muuttuvat, ja pitkällä aikavälillä ne voivat vaarantaa Sampo-konsernin liiketoimintamallien olemassaolon.

Taustalla olevat ulkoiset muutosvoimat ovat moninaisia, kuten esimerkiksi yleisen taloudellisen toimintaympäristön kehitys, muutokset yleisesti hyväksytyissä arvoissa, institutionaalisessa kehikossa tai toimintaympäristössä sekä teknologiset innovaatiot. Tällä hetkellä teemat, jotka liittyvät yleensä ottaen vastuulliseen liiketoimintaan, sekä erityisesti ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvät kysymykset, muokkaavat eri sidosryhmien preferenssejä ja arvoja ja tämän seurauksena myös kilpailuympäristö muuttuu monilla tavoin. Yhtiö altistuu merkittävälle liiketoimintariskille, mikäli yhtiön sisäinen ymmärrys tarvittavista muutoksista tai halukkuus ja kyky toimia niiden mukaisesti on riittämätön ja kilpailijat pystyvät paremmin vastaamaan asiakkaiden ja sääntelyn muuttuneisiin odotuksiin.

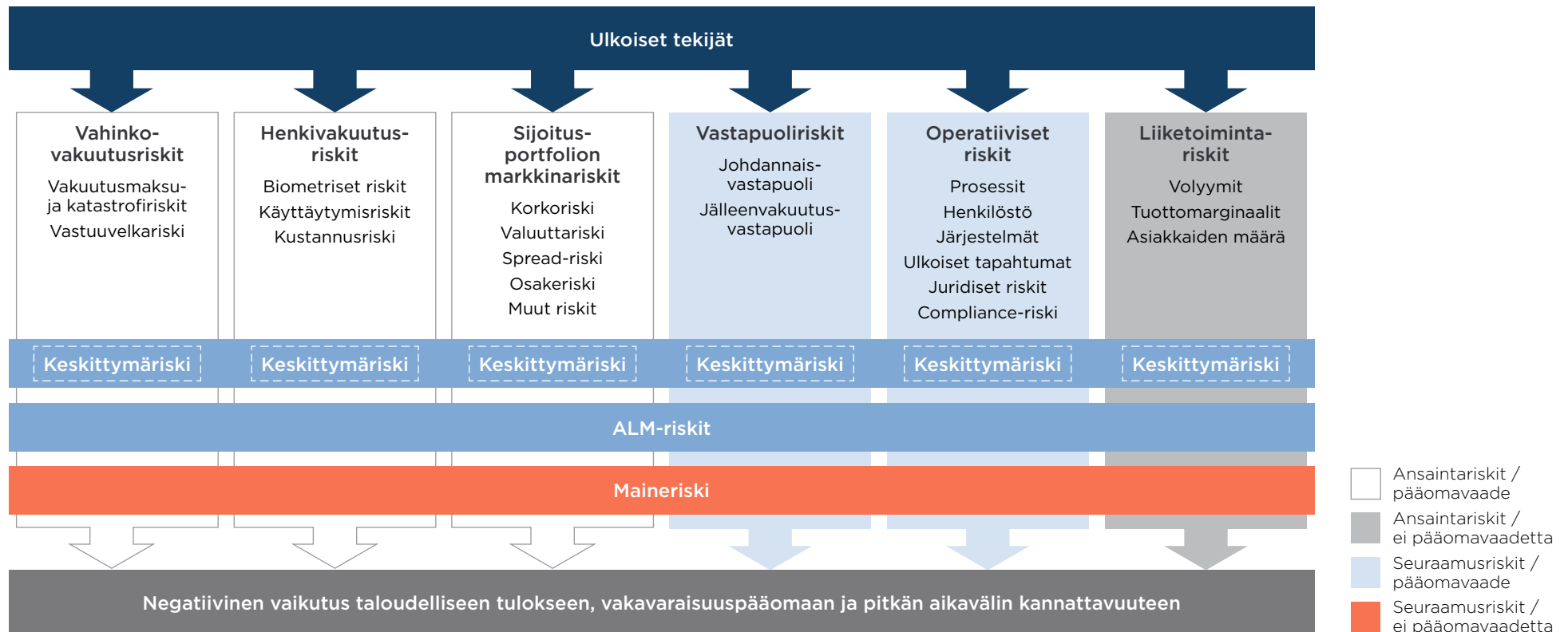
Koska kilpailuympäristön muutosvoimat ja kehitys riippuvat pääosin ulkoisista tekijöistä, liiketoimintariskit ovat ylimmän johdon vastuualuetta. Proaktiivinen strateginen päätöksenteko on ylimmän johdon keskeinen työkalu kilpailuetuun liittyvien liiketoimintariskien hallinnassa. Sisäisen operatiivisen joustavuuden ylläpito, eli kyky muuttaa liiketoimintamallia ja kustannusrakennetta tarvittaessa, on myös tehokas työkalu liiketoimintariskien hallinnassa.

Liiketoimintariskeihin ei kohdistu viranomaisten taholta vakavaraisuusvaatimusta, vaikka ne voivat olla merkittävä tulosvolatiliteettia aiheuttava tekijä. Tästä johtuen liiketoimintariskeillä voi olla vaikutusta todellisen pääoman määrään ja rakenteeseen, mikäli niiden huomioimista pidetään tarpeellisena vallitsevassa liiketoimintaympäristössä.

Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että aiheellinen tai aiheeton yhtiön liiketoimiin tai suhteisiin liittyvä epäsuotuisa julkisuus heikentää luottamusta yhtiötä kohtaan. Maineriski on usein seurausta toteutuneesta operatiivisesta riskistä tai compliance-riskistä ja sen seurauksena maine heikkenee asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa. Maineriski liittyy kaikkiin toimintoihin, kuten käy ilmi Riskien luokittelu Sampo-konsernissa -kuvasta. Koska maineriskien syyt ovat moninaiset, niiden ehkäisemiseksi tarvitaan monenlaisia yrityskulttuuriin sisäänrakennettuja keinoja. Nämä ilmenevät siinä, miten Sampo toimii ympäristökysymyksissä sekä sen keskeisten sidosryhmien (asiakkaat, henkilöstö, sijoittajat, muut yhteistyökumppanit, veroviranomaiset ja muut valvovat viranomaiset) kanssa ja kuinka Sampo-konserni on organisoitunut hallintorakenteensa.

Riskien luokittelu Sampo-konsernissa

Liiketoimintaan luontaisesti kuuluvat riskit

Vakuutus- ja sijoitustoiminnassaan Sampo-konserni ottaa tietoisesti tiettyjä riskejä aikaansaadakseen tuottoja. Nämä ansaintariskit valitaan huolellisesti ja niitä hallitaan aktiivisesti. Vakuutusriskit hinnoitellaan niiden luontaisen riskitason mukaisesti ja sijoitusten tuotto-odotuksia verrataan sijoitusten riskeihin.

Vakuutus- ja sijoitusriskien onnistunut hallinta on Sampo-konsernin yhtiöiden keskeisin tuottojen lähde. Näiden riskien päivittäinen hallinnointi annettujen limiittien ja valtuuksien puitteissa on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla.

Osa riskeistä, kuten vastapuoliriskit ja operatiiviset riskit, on epäsuoria seuraamuksia Sammon normaalista liiketoiminnasta, kuten on havainnollistettu kuvassa Riskien luokittelu Sampo-konsernissa. Nämä riskit ovat yhden- suuntaisia siinä mielessä, että niihin ei lähtökohtaisesti

liity tuottopotentiaalia. Riskienhallinnan tavoitteena onkin pienentää näitä riskejä tehokkaasti niiden aktiivisen hallinnan sijaan. Näiden välillisten seuraamusriskien pienentäminen on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyhtiön vastuulla ja näihin riskeihin liittyvää pääomatarvetta mittaavat riippumattomat riskienhallintatoiminnot.

Eräät riskit, kuten korko-, valuutta- ja maksuvalmiusriskit, liittyvät useisiin toimintoihin samanaikaisesti. Näiden riskien hallitsemiseksi tehokkaasti Sampo-konsernin yhtiöillä tulee olla yksityiskohtainen ymmärrys odotetuista kassavirroista ja niiden vaihteluista kaikissa yhtiön toiminnoissa. Lisäksi yhtiöillä on oltava kattava ymmärrys siitä, miten varojen ja velkojen markkinaehtoiset arvot voivat vaihdella koko taseen tasolla eri skenaarioissa. Näitä koko taseen riskejä nimitetään yleisesti ALM-riskieiksi ("Asset Liability Management"). Korko-, valuutta- ja likviditeettiriskien lisäksi inflaatio-riski ja BKT:n kasvuvauhtiin liittyvät riskit ovat keskeisiä ALM-riskejä Sampo-konsernille. ALM-riskit ovatkin yksi ylimmän johdon painopistealueista, koska ne vaikuttavat riskeihin ja tuottoihin sekä merkittävästi että pitkäaikaisesti.

Yleisesti ottaen keskittymäriskiä syntyy, mikäli yhtiöiden riskipositioita ei ole riittävästi hajautettu, jolloin esimerkiksi yksittäinen äärimmäisen epäsuotuisa vahinkotapahtuma tai rahoitusmarkkinatapahtuma voisi vaarantaa yhtiön vakavaraisuuden.

Keskittymiä voi syntyä yksittäisten liiketoimintojen sisällä – yksittäiseen toimijaan tai toimialaan liittyvät suuret vastuu- tai sijoituspositiot – tai eri liiketoimintojen yhteisvaikutuksena yksittäisen vastapuolen tai toimialan vaikuttaessa laajasti yhtiön kannattavuuteen sekä vakuutus- että sijoitustoiminnan kautta.

Keskittymäriski voi toteutua myös epäsuorasti silloin, kun kannattavuus ja vakavaraisuusasema reagoivat samalla tavalla yleiseen taloudelliseen kehitykseen tai rakenteellisiin muutoksiin eri liiketoiminta-alueiden institutionaalisessa ympäristössä.

Keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Luodakseen arvoa sidosryhmille pitkällä tähtäimellä Sampo-konsernilla tulee olla käytössään seuraavat pääomat:

- Taloudellista joustavuutta riittävän pääomituksen ja likviditeetin muodossa
- Hyvä teknologinen infrastruktuuri
- Tietopääomaa eli kattava oma vakuutusmatemaattinen tilastoaineisto ja analyttiset työkalut, jotta data saadaan muunnettua informaatioksi
- Inhimillistä pääomaa, eli osaavia ja motivoituneita työntekijöitä
- Yhteiskuntasuhdepääomaa hyvinä yhteiskunta- ja asiakassuhteina, jotta eri sidosryhmien muuttuvia tarpeita voitaisiin ymmärtää.

Yhtiötasolla edellä mainittuja pääomia kehitetään jatkuvasti ja ne ovat käytössä seuraavia riskien hinnoittelun, riskien ottamiseen ja aktiiviseen riskienhallintaan liittyviä ydintehtäviä toimeenpantaessa.

Vakuutusriskien asianmukainen valinta ja hinnoittelu

- Vakuutusriskit valitaan huolellisesti ja hinnoitellaan niiden riskitason mukaisesti.
- Vakuutus tuotteita kehitetään aktiivisesti asiakkaiden muuttuvia tarpeita ja mieltymyksiä ennakoiden.

Vakuutusriskiaseman tehokas hallinta

- Hajautusta tavoitellaan aktiivisesti.
- Jälleenvakuutusta käytetään tehokkaasti suurimpien riskipositioiden pienentämiseksi.

Sijoitustransaktioiden huolellinen valinta ja toteutus

- Yksittäisten sijoituskohteiden riski-tuottosuhteet ja vastuullisuuskyky analysoidaan huolellisesti.
- Transaktiot toteutetaan tehokkaasti.

Seuraamusriskien tehokas pienentäminen

- Vastapuolten luottotappioriskejä hallitaan valitsemalla sopimusvastapuolet huolellisesti, käyttämällä vakuuksia ja varmistamalla riittävä hajautus.
- Ylläpidetään korkealaatuisia ja kustannustehokkaita liiketoimintaprosesseja.
- Jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmia kehitetään jatkuvasti toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Sijoitussalkkujen ja taseen tehokas hallinta

- Odotettujen tuottojen ja riskien tasapaino sijoitus-salkuissa ja taseessa optimoidaan huomioiden vakuutusvelkojen ominaisuudet, sisäisesti arvioitu pääoman tarve, viranomaisten vakavaraisuussäätely ja luottoluokittajien vaatimukset.
- Likviditeettiriskejä hallitaan kohdentamalla riittävä osuus sijoituksista likvideihin sijoitusinstrumentteihin. Osuuden suuruus riippuu pääosin vakuutusvelkojen ominaisuuksista.

Konsernitasolla riskienhallinnan pääpaino on konsernitasoisessa pääomituksessa ja likviditeetissä. On myös olennaista tunnistaa mahdolliset riskikeskittymät ja ymmärtää, kuinka yhtiöiden raportoidut voitot kehittyisivät eri skenaarioissa. Nämä keskittymät ja korrelaatiot voivatkin vaikuttaa konsernitason pääomitukseseen ja likviditeettipuskureihin ja johdon konsernitasoisiin toimenpiteisiin.

Kun yllämainitut ydintehtävät toteutetaan menestyksekkäästi, tuloksen, riskien ja pääomituksen tasapaino voidaan saavuttaa yhtiö- ja konsernitasolla ja samalla luoda arvoa osakkeenomistajille.

If-konserni

Vakuutusriskit

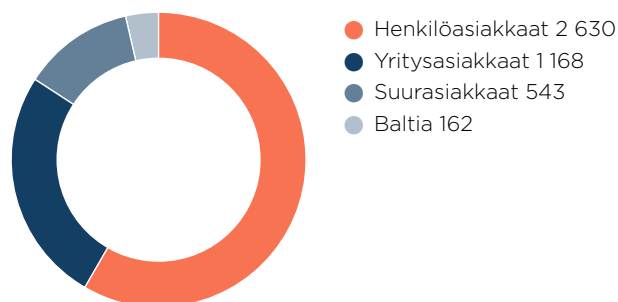
Kuten seuraavassa kuvassa Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain, If, 31.12.2018 on esitetty, Ifin vakuutusportfolio on liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain hyvin hajautunut. Kuvan kuusi vakuutuslajia edustavat IFRS:ssä käytettyä jaottelua.

Sampo-konsernin ja Ifin raportoimien lukujen välillä on pieniä eroja johtuen yhdistelyssä käytetyistä valuuttakursseista.

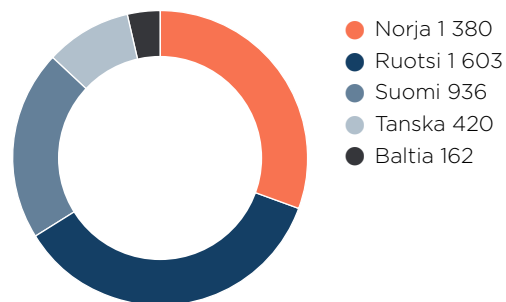
Bruttomaksutulojen erittely

If, 31.12.2018, yhteensä 4 502 milj. euroa

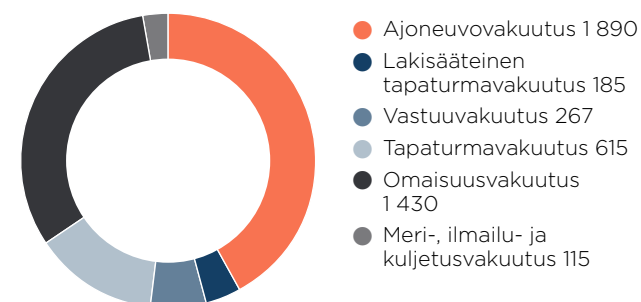
Liiketoiminta-alueittain

Maittain

Vakuutuslajeittain

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski sekä niiden hallinta ja valvonta

Hyvin hajautetusta vakuutuskannasta huolimatta altistuminen luonnonkatastrofeille, kuten myrskyille ja tulville, voi synnyttää riskikeskittymiä, joista voi seurata suuruusluokaltaan merkittäviä vahinkoja. Maantieteellisistä alueista tällaisille tapahtumille altteimpia ovat Tanska, Norja ja Ruotsi. Luonnonkatastrofien lisäksi yksittäiset suurvahingot voivat vaikuttaa merkittävästi vakuutustoiminnan tulokseen. Luonnonkatastrofien ja yksittäisten suurten vahinkojen negatiivisia taloudellisia vaikutuksia pienennetään tehokkaasti hyvin hajautetulla vakuutusportfoliolla ja konsernin laajuisella jälleenvakuutusohjelmalla.

Vakuutustoiminnan tuloksen herkkyyttä ja sen vakuutusriskiä on kuvattu taulukossa Vakuutustuloksen herkkyyshanalyysi, If, 31.12.2018 ja 31.12.2017 esittämällä joidenkin keskeisten lukujen muutokset.

Vastuunvalintakomitea antaa mielipiteitä ja toimenpidesuosituksia vakuutusriskeihin liittyvissä asioissa. Komitea myös arvioi ja ehdottaa muutoksia vastuunvalintapolitiikkaan, joka on tärkein vakuutusten myyntiä ohjaava dokumentti. Se määrittelee vakuutusten myynnin yleisperiaatteet, rajoitukset ja menettelytavat. If-konserniin kuuluvien yhtiöiden hallitukset vahvistavat vastuunvalintapolitiikan vähintään kerran vuodessa.

Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida mahdollisista poikkeamista vastuunvalintapolitiikasta ja muista komitean käsittelemistä asioista.

Vastuunvalintapolitiikkaa täydennetään yksityiskohdaisilla ohjeilla, jotka ohjaavat vakuutusten myyntiä eri liiketoiminta-alueilla. Nämä ohjeet pitävät sisällään muun muassa tariffit ja hinnoittelun luokitusmallit, ohjeet vakioehdoista ja sopimusteksteistä sekä vastuunvalintavaltuudet ja -limiitit. Vastuunvalintakomitealle asetettujen ohjeiden mukaisesti komitea vastaa siitä, että määriteltyjä vastuunvalintaperiaatteita noudatetaan.

Vahinkovakuutuksen liiketoiminta-alueiden päivittäiseen työhön kuuluu vakuutusriskien hallinta. Vahinkovakuutuksen kannattavuuteen ja riskeihin ratkaisevasti vaikuttava tekijä on kyky arvioida tulevaisuuden korvaus- ja liikekulut täsmällisesti ja täten hinnoitella vakuutus sopimukset oikein. Hinnoittelu Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueella sekä Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueen pienempien riskien osalta perustuu tariffeihin. Sen sijaan Suurasiakkaat-liiketoiminta-alueella ja monimutkaisempien riskien osalta Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueella vakuutusten hinnoittelu on tapauskohtaista ja yksilöllistä sen sijaan, että se perustuisi tiukkoihin tariffeihin. Yleisesti ottaen vakuutusten hinnoittelu perustuu sattuneista vahingoista tehtäviin tilastoanalyysihin ja arvioihin vahinkotiheyden ja korvausinflaation tulevasta kehityksestä.

Vakuutustuloksen herkkyyshanalyysi

If, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Tunnusluku	Nykyinen taso (2018)	Muutos nykyisessä tasossa	Vaikutus tulokseen ennen veroja, milj. e	
			2018	2017
Yhdistetty kulusuhte, henkilöasiakkaat	83,7 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	26	+/- 26
Yhdistetty kulusuhte, yritysasiakkaat	86,9 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	12	+/- 12
Yhdistetty kulusuhte, suurasiakkaat	92,3 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	4	+/- 4
Yhdistetty kulusuhte, Baltia	88,8 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	1	+/- 1
Nettovakuutusmaksutuotot (milj. e)	4 290	+/- 1 prosenttia	43	+/- 43
Nettokorvauskulut (milj. e)	2 954	+/- 1 prosenttia	30	+/- 30
Annetun jälleenvakuutuksen maksutulo (milj. e)	176	+/- 10 prosenttia	18	+/- 17

Ifin jälleenvakuutuspolitiikka määrittelee jälleenvakuutusratkaisujen periaatteet. Jälleenvakuutuksen tarvetta ja optimaalista valintaa arvioidaan tarkastelemalla jälleenvakuutuksen odotettuja kustannuksia suhteessa siitä saatavaan hyötyyn sekä jälleenvakuutuksen vaikutuksia tulovaihteluun ja pääomavaatimuksiin. Arvioinnissa käytetään pääosin Ifin sisäistä mallia, jolla mallinnetaan vahinkotiheydet, suurvahingot ja luonnonkatastrofit.

Ifillä on ollut käytössä vuodesta 2003 lähtien koko konsernin laajuinen jälleenvakuutusohjelma. Vuonna 2018 omapidätystasot olivat 100 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 9,8 miljoonan euron) ja 250 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 24,4 miljoonan euron) välillä yksittäistä riskiä

kohden sekä 250 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 24,4 miljoonaa euroa) yksittäistä vahinkotapahtumaa kohden.

Vastuuelkariski sekä sen hallinta ja valvonta

Ifin vastuuelkariskin merkittävimmät aiheuttajat ovat epävarmuudet tulevaisuuden korvausinflaatiossa, tulevaisuuden odotettua pidemmässä elinajanodotteessa, korkeammassa eläkeiässä tai eläkkeiden indeksoinnin mahdollisissa muutoksissa, jotka kasvattavat sekä jatkuvien että kertamaksuisten eläkekorvausten määrää.

Taulukossa Vastuuelka vakuutuslajeittain ja maittain, If, 31.12.2018 Ifin vastuuelka duraatioineen esitetään vakuutuslajeittain sekä merkittävien maantieteellisten

alueitten mukaan. Kun vastuuelan jakaumaa verrataan bruttovakuutusmaksutulon jakaumiin, huomataan, että Suomen ja Ruotsin osuus vastuuelasta on suurempi kuin niiden osuus bruttovakuutusmaksutulosta. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että Ruotsissa ja Suomessa ajoneuvovakuutuksen duraatio on pitkä ja Suomessa on pitkä duraatio myös lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Pitkä duraatio johtuu näiden vakuutuslajien eläkevarauksista, jotka kasvattavat vastuuelan määrää. Vastuuelan duraatio ja siten sen herkkyys korkotason muutoksille vaihtelee vakuutuslajeittain. Vuonna 2018 koko vakuutuskannan painotettu keskimääräinen duraatio oli 6,6 vuotta.

Vastuuelka vakuutuslajeittain ja maittain

If, 31.12.2018

	Ruotsi		Norja		Suomi		Tanska		Baltia		Yhteensä	
	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio	Milj. e	Duraatio
Ajoneuvovakuutus	2 327	7,8	526	1,8	1 026	13,0	164	1,7	106	3,7	4 149	8,0
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	0	0,0	204	3,2	1 175	12,2	253	7,9	0	0,0	1 632	10,5
Vastuuvakuutus	262	2,8	111	1,7	110	3,4	76	4,7	21	2,5	581	3,0
Tapaturmavakuutus	338	6,6	385	5,3	161	3,9	99	1,6	7	0,6	990	5,1
Omaisuusvakuutus	427	1,2	466	1,0	237	1,0	106	0,9	32	0,9	1 269	1,0
Meri-, ilmailu- ja kuljetusvakuutus	22	0,7	40	0,9	12	1,3	28	0,7	2	0,8	105	0,8
Yhteensä	3 376	6,4	1 733	2,5	2 722	10,6	726	3,6	169	2,8	8 726	6,6

Korvausvastuu on herkkä erityisesti inflaation ja diskonttokoron sekä jossain määrin myös elinajanodotteen muutoksille. Ifin vastuuvelan herkkyyks inflaation nousulle, elinajanodotteen pitenemiselle sekä diskonttokoron laskulle esitetään taulukossa Vastuuvelkaan liittyvien riskien herkkyydet, If, 31.12.2018.

Ifin vastuuvelkaa analysoidaan lisäksi vahinkovuositasolla. Tämän analyysin tulokset sekä ennen että jälkeen jälleenvakuutuksen esitetään korvauskulujen kehitystä kuvaavissa taulukoissa. Nämä esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa (liite 26).

Vastuuvelan laskennassa otetaan huomioon odotettu inflaatiokehitys. Se on erityisen merkittävä tekijä vakuutuslajeissa, joissa vahingon lopullisen korvausmenon selviäminen kestää kauan, kuten ajoneuvovakuutuksessa ja lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Odotettu inflaatio perustuu ulkoisiin arvioihin inflaatiokehityksestä yhdistettynä Ifin omilla arvioilla eri korvauslajien kustannuksista. Tällaisia ulkoisia arvioita ovat mm. kulutajahintaindeksi ja palkkaindeksi. Esimerkiksi liikennevakuutuksen ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen lainsäädäntö eroaa huomattavasti maittain. Osa vastuuvelasta sisältää eläkemutoista korvausvastuuta, joka on herkkä kuolevuusoletusten ja diskonttokoron muutoksille. Ajoneuvovakuutuksen ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus vastuuvelasta oli 66 prosenttia.

Vastuuvelan laskentaa koskevista ohjeista päättää Ifin hallitus. Ifin pääaktuaarin vastuulla on kehittää ja

Vastuuvelkaan liittyvien riskien herkkyydet

If, 31.12.2018

Vastuuvelan erä	Riskitekijä	Riskiparametrin muutos	Maa	Vaikutus Milj. e 2018
Nimellismääräinen vastuuvelka	Inflaatio kasvaa	Yhden prosenttiyksikön kasvu	Ruotsi	185,0
			Tanska	15,4
			Norja	49,8
			Suomi	33,8
Eläkemutoinen korvausvastuu	Kuolevuus laskee	Odotettu elinikä kasvaa yhdellä vuodella	Ruotsi	24,2
			Tanska	1,6
			Suomi	66,1
Diskontattu vastuuvelka (eläkevaraukset ja osa suomalaisesta IBNR:stä)	Diskonttokorko laskee	Yhden prosenttiyksikön lasku	Ruotsi	66,4
			Tanska	15,2
			Suomi	293,1

toimeenpanna ohjeita vastuuvelan määrittämiseksi sekä arvioida kokonaisvastuuvelan riittävyttä. Ifin tasolla pääaktuaari laatii neljännesvuosittain raportin vastuuvelan riittävydestä.

Aktuaarikomitea on toimielin, joka valmistelee ja antaa neuvoja Ifin pääaktuaarille. Komitean tehtävänä on varmistaa vastuuvetkariskin kokonaisvaltainen tarkastelu sekä keskustella ja antaa suosituksia vastuuvelkaa koskeviin politiikkoihin ja ohjeistuksiin.

Aktuaarit seuraavat jatkuvasti vastuuvelan tasoa varmistukseen, että se on vahvistettujen ohjeiden mukainen. Aktuaarit kehittävät lisäksi menetelmiä ja järjestelmiä, jotka tukevat tätä prosessia.

Vakuutusmatemaattiset arviot pohjautuvat tilinpäätöspäivänä käytössä oleviin tietoihin vakuutuskannan koosta ja aiemmista vahingoista. Seurattavia tekijöitä ovat muun muassa vahinkokehityksen trendit, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuskäytännöt ja yleinen talouskehitys. Vastuuvelan laskennassa yleisesti käytettyjä menetelmiä ovat Chain Ladder- ja Bornhuetter-Fergusson -tekniikat yhdistettynä ennusteisiin vahinkojen lukumäärästä ja keskimääräisistä korvauskuluista. Henkivakuutustekniikoin laskettavan vastuuvelan osalta tuntemattomien vahinkojen arvio perustuu arvioon odotetusta korvausmenosta (riskimaksu) ja keskimääräisestä vahinkojen raportoitumisviiveestä.

Markkinariskit

Sijoitusportfoliosta, joka oli 11 092 miljoonaa euroa (11 685), suurin osa on korkosijoituksia ja listattuja osakesijoituksia. Iso osa korkosijoituksista kohdentui

rahoitussektorille. Kiinteistöjen, pääomarahastosijoitusten, biometrinen sijoitusten ja muiden vaihtoehtoisten sijoitusten osuus oli vähäinen.

Sijoitusallokaatio, If, 31.12.2018 ja 31.12.2017 -taulukossa esitetään sijoitusportfolion jakauma omaisuuslajeittain sekä korkosijoitusten keskimääräiset maturiteetit vuosien 2018 ja 2017 lopussa.

Sijoitusallokaatio

If, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Omaisuuslaji	31.12.2018			31.12.2017		
	Markkina-arvo, milj. e	Osuus	Keskimääräinen maturiteetti, vuotta	Markkina-arvo, milj. e	Osuus	Keskimääräinen maturiteetti, vuotta
Korkosijoitukset yhteensä	9 949	90 %	2,7	10 200	87 %	2,7
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	370	3 %	0,0	575	5 %	0,1
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	884	8 %	3,1	1 040	9 %	2,5
Muut joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	8 696	78 %	2,8	8 584	73 %	2,9
<i>Katetut jvk-lainat</i>	<i>2 683</i>	<i>24 %</i>	<i>2,4</i>	<i>3 084</i>	<i>26 %</i>	<i>2,6</i>
<i>Investment grade -jvk-lainat ja lainat</i>	<i>3 770</i>	<i>34 %</i>	<i>2,7</i>	<i>3 490</i>	<i>30 %</i>	<i>2,9</i>
<i>High-yield -jvk-lainat ja lainat</i>	<i>1 469</i>	<i>13 %</i>	<i>3,4</i>	<i>1 344</i>	<i>12 %</i>	<i>2,8</i>
<i>Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 2</i>	<i>428</i>	<i>4 %</i>	<i>4,0</i>	<i>343</i>	<i>3 %</i>	<i>4,7</i>
<i>Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 1</i>	<i>346</i>	<i>3 %</i>	<i>2,5</i>	<i>323</i>	<i>3 %</i>	<i>3,2</i>
<i>Suojaukset - Koronvaihtosopimukset</i>	<i>0</i>	<i>0 %</i>	<i>-</i>	<i>0</i>	<i>0 %</i>	<i>-</i>
Vakuutuskirjalainat	0	0 %	0,0	0	0 %	0,0
Listatut osakkeet yhteensä	1 113	10 %	-	1 448	12 %	-
Suomi	0	0 %	-	0	0 %	-
Pohjoismaat	769	7 %	-	1 045	9 %	-
Muut maat	344	3 %	-	403	3 %	-
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	31	0 %	-	39	0 %	-
Kiinteistöt	12	0 %	-	20	0 %	-
Pääomarahastosijoitukset	19	0 %	-	19	0 %	-
Biometriset	0	0 %	-	0	0 %	-
Hyödykkeet	0	0 %	-	0	0 %	-
Muut vaihtoehtoiset	0	0 %	-	0	0 %	-
Kaupankäyntitarkoituksessa tehdyt johdannaiset	-2	0 %	-	-3	0 %	-
Omaisuuslajit yhteensä	11 092	100 %	-	11 685	100 %	-
Valuuttapositio, brutto	229	-	-	207	-	-

Ifin sijoitusten hallintastrategia on konservatiivinen. Osakkeiden osuus on pieni ja korkosijoitusten duraatio lyhyt.

Sijoituskomitea seuraa ja valvoo aktiivisesti sekä sijoitusten kehitystä että markkinariskejä kuukausittain ja niistä raportoidaan Ifin riski- ja vakavaraisuuskomitealle ("ORSA-komitealle") neljännesvuosittain. Lisäksi limiittejä (allokaatiolimiitit, liikkeeseenlaskija- ja

vastapuolilimiitit, korkojen ja luottoriskimarginaalien herkkyysolemiitit) seurataan säännöllisesti samoin kuin viranomaisten asettamia vakavaraisuusvaatimuksia.

Korko- ja osakesijoitusten markkinariskit

Spread- ja osakeriski

Spread- ja osakeriski on peräisin vain taseen saamisista. Sijoitukset korko- ja osakeinstrumentteihin on esitetty

toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokit-
tain seuraavassa taulukossa, jossa esitetään myös johdan-
naisvastapuoliin liittyvät riskipositiot. Luottotappioris-
kejä käsitellään tarkemmin kappaleessa **Vastapuoliriskit**.
Johdannaisten käsittelyyn liittyvien eroavaisuuksien
vuoksi tämän taulukon luvut eivät ole kaikilta osin vertai-
lukelpoisia muiden tilinpäätöksen taulukoiden kanssa.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain

lf, 31.12.2018

Milj. e	Luokittelu					D	Luokittelu- maton	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vasta- puoliriski	Yhteensä	Muutos tilanteesta 31.12.2017
	AAA	AA+ - AA-	A+ - A-	BBB+ - BBB-	BB+ - C								
Perusteollisuus	0	0	32	62	0	0	31	125	35	0	0	160	-23
Pääomahyödykkeet	0	0	32	66	0	0	75	174	379	0	0	553	-141
Kulutustavarat	0	56	145	330	21	0	90	643	207	0	0	850	-167
Energia	0	50	0	0	63	0	172	286	25	0	0	311	27
Rahoitus	0	970	1 285	537	55	0	32	2 878	0	0	1	2 880	136
Valtiot	133	0	0	0	0	0	0	133	0	0	0	133	41
Valtioiden takaamat jvk-lainat	10	26	0	0	0	0	0	36	0	0	0	36	-84
Terveystieteet	7	11	26	57	0	0	8	108	58	0	0	166	0
Vakuutus	0	0	47	75	26	0	41	190	0	0	0	190	38
Media	0	0	0	0	0	0	21	21	0	0	0	21	0
Pakkaus	0	0	0	0	0	0	5	5	0	0	0	5	0
Julkinen sektori, muut	593	122	0	0	0	0	0	715	0	0	0	715	-114
Kiinteistöala	0	5	78	161	44	0	494	782	0	12	0	794	100
Palvelut	0	0	2	72	55	0	52	180	0	0	0	180	4
Teknologia ja elektroniikka	9	0	3	0	9	0	79	99	0	0	0	99	16
Telekommunikaatio	0	0	0	167	48	0	6	220	63	0	0	283	54
Liikenne	0	58	28	32	0	0	152	270	1	0	0	271	-35
Yhdyskuntapalvelut	0	0	36	220	69	0	43	368	0	0	0	368	4
Muut	0	26	0	0	0	0	15	41	0	0	0	42	2
Arvopaperistetut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk-lainat	2 629	54	0	0	0	0	0	2 683	0	0	0	2 683	-401
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	0	0	344	19	0	362	-60
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	3 380	1 379	1 713	1 779	388	0	1 317	9 956	1 113	31	1	11 102	-603
Muutos tilanteesta 31.12.2017	-464	-146	-147	256	208	0	38	-255	-335	-8	-4	-603	0

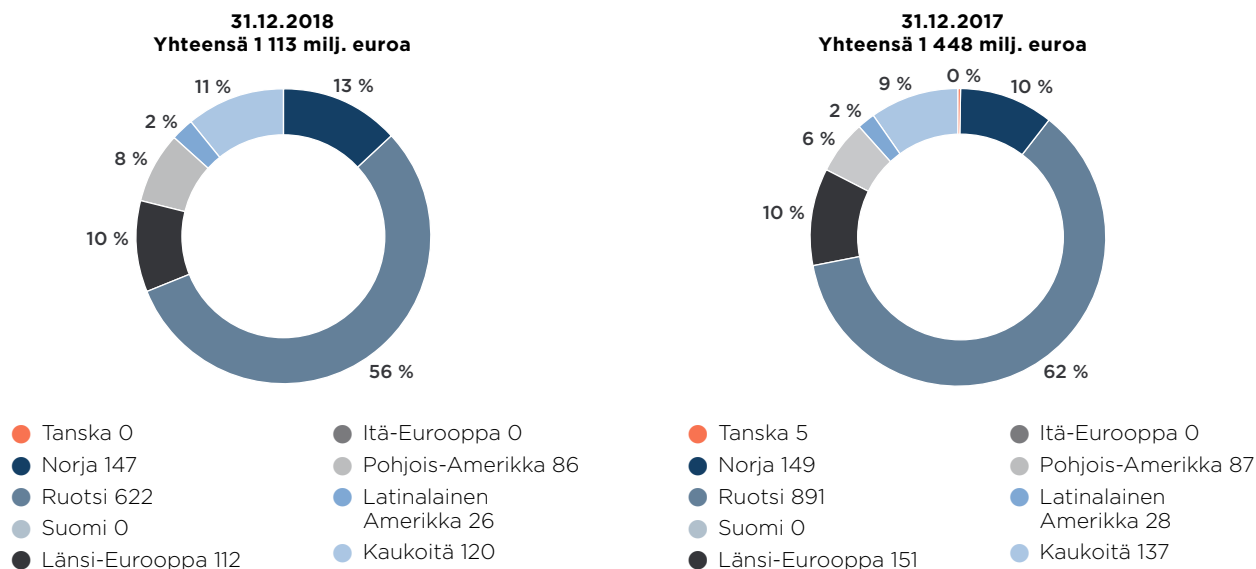
Luvut sisältävät vakuutustoiminnan pankkitiliasaldot.

Suurin osa korkosijoituksista on tehty investment grade -sijoituksiin ja tällä hetkellä pohjoismaisten kiinteistö- vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen merkitys on keskeinen, samoin kuin rahoitussektorin liikkeeseenlaskijana. Rahamarkkinasijoitukset, käteinen ja valtioiden investment grade -joukkovelkakirjalainat muodostavat likviditeettibufferin.

Osakepositioissa tapahtuneet muutokset voidaan nähdä kuvassa Listattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma, If, 31.12.2018 ja 31.12.2017.

Listattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma

If

Taseen markkinariskit

Tasehallinnan (ALM) riskit

ALM-riski huomioidaan riskinottohalukkuuden kautta ja sen hallinta ja hallinnointi perustuvat Ifin Sijoituspolitiikkoihin. Yleisesti ottaen, jotta ALM-riskit pidetään yleisen riskinottohalukkuuden rajoissa, vakuutusvelkojen kassavirrat yhteensovitetään sijoittamalla korkoinstrumentteihin, jotka ovat samassa valuutassa kuin vastaavat velat. Mikäli hyvän riski-tuottosuhteen tarjoavia varoja ei ole saatavilla velan valuutassa, käytetään valuuttajohdannaisia. Nykyisessä matalien korkojen ympäristössä varojen likviditeetti on ollut sijoitusstrategian erityishuomion kohteena.

Korkoriski

Yleisesti ottaen korkojen aleneminen tai pysyminen alhaisella tasolla vaikuttaa negatiivisesti Ifiin, koska velkojen duraatio on Ifissä pitempi kuin varojen duraatio. If on vuosien kuluessa alentanut yhdistettyä kulusuhdettaan vastatoimenpiteenä aleneviin korkoihin. Korkoherkkyys ilmaistuna korkosijoitusten keskimääräisenä duraationa oli 1,4. Vastaava vakuutusvelkojen duraatio oli 6,6. Korkoriskiä hallitaan muuttamalla varojen ja korkojohdannaisten duraatiota perustuen markkinanäkemykseen ja riskinottohalukkuuteen.

Kirjanpidossa suurin osa vastuuvelasta on kirjattu nimellisarvoon. Merkittävä osa vastuuvelasta eli eläke- muotoinen korvausvastuu diskontataan kuitenkin viranomaissäännösten mukaisilla koroilla. Näin ollen

kirjanpidon näkökulmasta If on pääosin altistunut inflaation ja viranomaissäännösten mukaisten diskontokorkojen muutoksille. Taloudellisesta näkökulmasta, jonka mukaan vakuutusvelkojen kassavirrat diskontataan vallitsevilla markkinakoroilla, If on altistunut sekä inflaation että nimelliskorkojen muutoksille. Lisätietoja löytyy **Vastuuelkaan liittyvien riskien herkkydet, If, 31.12.2018** -taulukossa kappaleessa Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski sekä niiden hallinta ja valvonta.

Valuutariski

If myöntää vakuutuksia, jotka ovat pääosin määritetty skandinaavisissa valuutoissa ja euroissa. Valuuttojen transaktioriskiä pienennetään yhteensovittamalla valuutoittain vastuuelat vastaavien sijoitusten valuuttojen

kanssa tai käyttämällä valuuttajohdannaisia. Näin ollen niin sanottu rakenteellinen valuuttariski pienennetään ensin säännönmukaisesti, jonka jälkeen If voi ottaa lyhyttä tai pitkää valuuttapositiona (aktiivista valuuttariskiä) asetettujen valuuttariskilimiittien sisällä. Transaktioriskipositiot Ruotsin kruunua vastaan on esitetty Transaktioriskipositio, If, 31.12.2018 -taulukossa. Taulukossa on esitetty avoimet nettotransaktioriskipositiot valuutoittain sekä niiden arvon muutos olettaen perusvaluutan 10 prosentin yleinen heikentyminen.

Transaktioriskin lisäksi If altistuu translaatoriskille, joka konsernin tasolla aiheutuu ulkomaan toiminnoista, jotka ovat muussa valuutassa kuin Ruotsin kruunussa.

Likviditeettiriski

Ifissä likviditeettiriski on rajallinen, koska vakuutusmaksut kerätään etukäteen ja suurten korvausmaksujen ajankohdat tiedetään yleensä jo kauan ennen niiden maksupäivää. Likviditeettiriskejä hallitaan maksuliikente-toiminnoissa, jotka vastaavat likviditeettisuunnittelusta. Likviditeettiriskiä vähennetään sijoittamalla likvideihin instrumentteihin. Saatavilla oleva rahoitusvarojen likviditeettipuskuri eli se osuus varoista, joka voidaan muuttaa rahaksi tietyssä ajanhetkenä, analysoidaan ja raportoidaan ORSA-komitealle.

Transaktioriskipositio

If, 31.12.2018

Kotivaluutta, milj. SEK	EUR	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	Muut	Yhteensä, netto
Vakuustustoiminta	-3 277	-135	0	-3	-14	-2 092	-5	-823	-17	-6 366
Sijoitukset	1 961	1 527	0	2	0	2 134	0	79	1	5 703
Johdannaiset	1 206	-1 396	0	0	24	46	9	746	11	646
Transaktioriskipositio, netto	-110	-4	0	-1	11	88	4	1	-6	-17
Herkkyys: SEK -10 %	-11	0	0	0	1	9	0	0	-1	-2

Ifin transaktioriskipositio Ruotsin kruunuissa kuvaa yhtiön sellaisten ulkomaisten tytäryhtiöiden/sivuliikkeiden positioita, joiden kotivaluutta on muu kuin Ruotsin kruunu.

Vastuuvelan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit esitetään Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan, If, 31.12.2018 -taulukossa. Ifissä korosijoitusten keskimääräinen maturiteetti oli 2,7 vuotta. Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen samoin kuin vastuuvelkojen odotetuista saatavista ja maksettavista kassavirroista aiheutuva lisärahoitustarve.

Ifillä on suhteellisen vähäinen määrä rahoitusvelkoja ja siten konsernin jälleenaohitusriski on suhteellisen pieni.

Vastapuoliriskit

Ifin kolme pääasiallista vastapuoliriskin lähdettä ovat jälleenvakuutus, johdannaiset ja muut saamiset.

Vastapuoliriski, joka syntyy saamisista vakuutusasiakailta ja muista liiketoimista aiheutuneista saamisista, on yleisesti ottaen hyvin vähäinen, koska maksamatta jättäminen johtaa yleensä vakuutusturvan päättymiseen.

Jälleenvakuutuksen vastapuoliriski

Ifissä jälleenvakuutusta käytetään säännöllisesti ja yhtiöllä on monta jälleenvakuutusohjelmaa. If käyttää

jälleenvakuutusta hyödyntääkseen omaa pääomapohjaansa tehokkaasti ja pienentääkseen pääomakustannuksia, rajoittaakseen suuria vakuutusliiketoiminnan tuloksen vaihteluita ja hyötyäkseen jälleenvakuuttajien osaamis pohjasta. Jälleenvakuutuskomitea on yhteistyöfoorumi, joka arvioi ja antaa yleisiä suosituksia jälleenvakuutukseen liittyvissä kysymyksissä. Komitea arvioi ja tekee ehdotuksia jälleenvakuutuspolitiikkaan ja sisäiseen jälleenvakuutuspolitiikkaan tehtävistä muutoksista. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista jälleenvakuutuspolitiikan periaatteista ja muista komitean käsittelemistä asioista.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan

If, 31.12.2018

Milj. e	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo sopimukseen perustuva eräpäivä	Kassavirrat						
				2019	2020	2021	2022	2023	2024-2033	2034-
Rahoitusvarat	12 612	1 422	11 190	1 457	2 024	2 616	2 020	1 280	857	0
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusvelat	1 119	8	1 111	-15	-15	-320	-3	-98	0	0
joista koronvaihtosopimuksia	2	0	2	-1	-1	-1	0	0	0	0
Nettovastuuvelka	8 726	0	8 726	-3 013	-1 061	-596	-411	-336	-1 947	-1 886

Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimuksiin, joiden maturiteetti on sopimuksessa määriteltä sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofiilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty nettovastuuvelan odotetut kassavirrat eli kassavirrat jälleenvakuutuksen jälkeen. Erien luonteesta johtuen näihin lukuihin liittyy epävarmuutta.

Erittely jälleenvakuutussaamisista ja jälleenvakuuttajien korvausvastuun osuudesta Ifissä 31.12.2018 on esitetty

luottoluokittain taulukossa Jälleenvakuutussaamiset ja lakisääteiset poolit, If, 31.12.2018 ja 31.12.2017.

Jälleenvakuutussaamiset ja lakisääteiset poolit

If, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Luokitus	31.12.2018		31.12.2017	
	Yhteensä, milj. e	%	Yhteensä, milj. e	%
AAA	0	0 %	0	0 %
AA+ - A-	82	37 %	59	27 %
BBB+ - BBB-	1	0 %	1	1 %
BB+ - C	0	0 %	0	0 %
D	0	0 %	0	0 %
Luokittelematon	0	0 %	0	0 %
Captive-ratkaisut ja lakisääteiset poolit	142	63 %	160	73 %
Yhteensä	225	100 %	220	100 %

Koska edellä esitettyjä saamisista ei ole katettu vakuuksin, koko saamisten määrä on altistunut vastapuoliriskille.

Jälleenvakuutuksen luottoriskikomitea arvioi ja antaa päätösuosituksia koskien jälleenvakuutuksista aiheutuvia luottoriskejä ja riskipositioita ja mahdollisia poikkeamia jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikasta. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikan periaatteista ja muista komitean käsittelemistä asioista. Ifissä noudatetaan jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikkaa, jossa asetetaan vaatimukset jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokituksen minimitasolle ja vastuun enimmäismäärälle yksittäistä

jälleenvakuuttajaa kohden. Ifin oma luottoriskianalyysi on myös keskeisessä roolissa vastapuolien valinnassa.

Kuten voidaan nähdä yllä olevasta taulukosta, useimmilla jälleenvakuuttajilla on joko AA- tai A- luottoluokitus. Kymmenen suurinta yksittäistä jälleenvakuutussaamista olivat yhteensä 151 miljoonaa euroa, mikä vastaa 67 prosenttia kaikista jälleenvakuutussaamisista.

Riskien siirtämiseen liittyvä kustannus jälleenvakuutusten ja lakisääteisten poolien osalta oli 51,9 miljoonaa euroa. Tästä määrästä 100 prosenttia liittyi jälleenvakuutusvastapuoliin, joiden luottoluokitus oli vähintään A-.

Johdannaisiin liittyvä vastapuoliriski

Ifissä johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä syntyy markkinariskien hallinnan seurauksena. Pitkäaikaisten korkojohdannaisten merkitys on ollut vähäinen ja vastapuoliriskiä aiheuttaa pääasiassa lyhytaikaisista valuuttajohdannaisista. Kahden osapuolen välillä tapahtuvasta johdannaiskaupankäynnistä aiheutuva vastapuoliriskiä pienennetään vastapuolien huolellisella valinnalla, vastapuolien hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi sekä käyttämällä erilaisia vakuusjärjestelyitä, kuten ISDA-puitesopimuksia täydennettynä Credit Support Annex -vakuussopimuksilla. If määrittää koronvaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää kahden osapuolen välistä vastapuoliriskiä, mutta altistaa Ifin keskusvastapuoliyhteisöihin liittyvälle systeemiriskille.

Topdanmark-konserni

Vakuutusriskit

Vahinkovakuutusliiketoiminnan riskit

Topdanmarkin vakuutusportfolio on hajautettu liiketoiminta-alueittain ja vakuutuslajeittain, mikä ilmenee seuraavasta kuvasta Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain, Topdanmark vahinkovakuutus, 31.12.2018.

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski sekä niiden hallinta ja valvonta

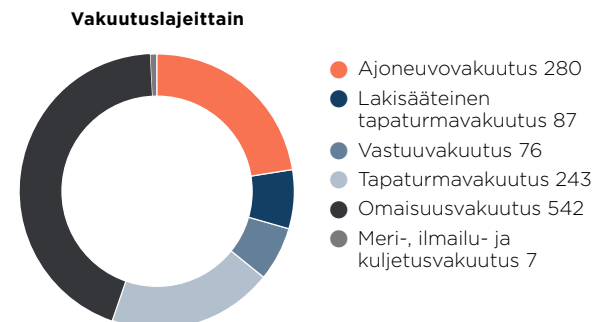
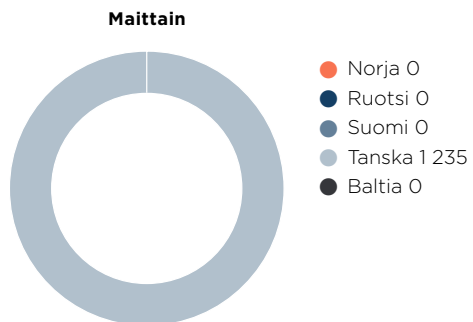
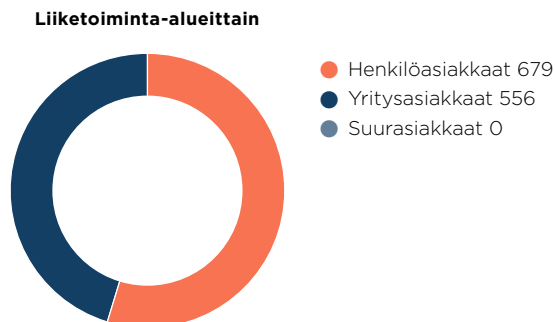
Pääasiallinen tulokseen vaikuttava vakuutusriski ovat katastrofeiksi luokitellut tapahtumat. Topdanmark Forsikringin erittäin kattavan jälleenvakuutusohjelman johdosta yhtiön vakuutusriskit ovat alhaiset. Jälleenvakuutusohjelman suurin omapidätysaste on yksittäistä myrskytapahtumaa kohden oleva 100 miljoonaa Tanskan kruunua, sekä siihen liittyvä uudelleen voimaan saattaminen. Yksittäisen tulipalovahinkotapahtuman omapidätyksen enimmäismäärä on 25 miljoonaa Tanskan kruunua.

Työntekijän tapaturmavakuutuksessa jälleenvakuutus korvaa yhteen miljardiin Tanskan kruunuun asti ja yhtiön omapidätys on 50 miljoonaa Tanskan kruunua.

Terroritekojen aiheuttamat vahingot on tietyin rajoituksin katettu jälleenvakuutuksilla. Ydinvoiman, biologisten, kemikaalisten ja radiologisten riskien varalta Tanskaan on perustettu kansallinen rahasto.

Bruttomaksutulojen erittely

Topdanmark vahinkovakuutus, 31.12.2018, yhteensä 1 235 milj. euroa

Vakuutusmaksuriskejä vähennetään liiketoimintojen eri tasoilla seuraavasti:

- Datan kerääminen riskeistä ja historiallisista vahingoista
- Kerätyn ja käsitellyn datan käyttö kannattavuusraportoinnissa, riskianalyseissa sekä sisäisessä mallissa
- Realisoituneiden riskien jatkuva seuranta sekä neljännesvuosittaiset ennusteet riskien kehityksestä
- Hinnoittelu työkalulla, joka sisältää tilastollisen mallin ja asiakasluokituksen
- Jälleenvakuutusturva, joka vähentää erityisesti katastrofitapahtumiin liittyvää riskiä
- Jatkuva riskitilanteen ja jälleenvakuutuksen kattavuuden seuranta riskikomiteassa.

Ylläpitääkseen tuote- ja asiakaskohtaista kannattavuutta, Topdanmark seuraa muutoksia asiakasportfoliossaan. Vastuuvelka lasketaan uudelleen kuukausittain ja kannattavuusraportit päivitetään samassa yhteydessä. Tämän raportoinnin pohjalta arvioidaan korvaustrendejä ja tarvittaessa tarkistetaan hinnoittelua.

Yksityisasiakassegmentin asiakkaat riskiluokitetaan ja asiakkaat jaetaan odotetun kannattavuuden mukaisiin ryhmiin. Asiakasluokittelulla on kaksi tarkoitusta. Ensiksi, se auttaa yksittäisen asiakkaan vakuutusturvan hinnan ja riskin välisen tasapainon ylläpitämisessä. Toiseksi, se edesauttaa sitä, että yksittäisten asiakkaiden välillä hinnoittelu on reilua. Tavoitteena on varmistaa, että asiakkaat maksavat riskiinsä nähden oikean tasoista

vakuutusmaksua ja estää tilanne, jossa liikaa maksavat subventoivat liian vähän maksavia.

Keskeisten pk-yritysten, joilla on yksilöllisesti hinnoitellut vakuutus sopimukset, toteutunutta kannattavuutta seurataan asiakasarviointijärjestelmillä.

Aiemmin kuvattujen analyysien lisäksi Topdanmark kehittää jatkuvasti vakuutusten hoitojärjestelmiään,

Vahinkovakuutuksen riskiskenaariot

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e verojen jälkeen	2018	2017
Vakuutusriskit		
Yhdistetty kulusuhde - 1 prosenttiyksikön kasvu	-9,5	-9,4
Vastuuvelkariski		
Omalla vastuulla oleva vastuuvelka - 1 % kasvu	-13,0	-13,1
Myrskyvahingot 5 100 Milj. DKK saakka	-10,4	-10,5

Vastuuvelkariski sekä sen hallinta ja valvonta

Vakuutuslajit on jaettu lyhyhätäisiin ja pitkähätäisiin lajeihin sen perusteella, miten kauan vahinkoilmoituksesta kestää vahingon lopulliseen korvaamiseen. Tärkeimpiä lyhyhätäisiä vakuutuslajeja Topdanmarkissa ovat erityyppiset omaisuusvakuutukset koskien rakennuksia ja muuta irtaimistoa sekä muu moottoriajoneuvon vakuutus. Lyhyhätäisten vakuutuslajien korvaukset

jotta sillä olisi entistä yksityiskohtaisempaa tietoa. Tämä puolestaan mahdollistaa yhtiölle korvaustrendeissä tapahtuvien muutosten aiemman havaitsemisen sekä tietojen yhdistelemisen erityyppisistä vahingoista.

Vahinkovakuutuksen riskiskenaariot on esitetty taulukossa Vahinkovakuutuksen riskiskenaariot, Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017.

maksetaan pääosin ensimmäisen vuoden kuluessa. Pitkähätäiset vakuutuslajit liittyvät tapaturma- ja vastuuvahinkoihin ja tällaisia vakuutuksia ovat muun muassa työntekijän tapaturmavakuutus, muu tapaturmavakuutus, moottoriajoneuvon vastuuvakuutus ja yritysasiakkaiden vastuuvakuutus. Vahinkovakuutuksen korvausvastuun rakenne on esitetty seuraavassa taulukossa.

Vahinkovakuutuksen korvausvastuun rakenne

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Korvausvastuun rakenne	2018		2017	
	%	Duraatio	%	Duraatio
Lyhythäntäiset lajit	12,1	1,0	11,0	1,1
Työntekijöiden tapaturmavakuutus, eläkevastuu	24,3	10,6	23,0	10,4
Työntekijöiden tapaturmavakuutus, muu kuin eläkevastuu	24,1	2,8	25,3	3,2
Muu tapaturmavakuutus	27,3	3,8	27,2	4,1
Moottoriajoneuvon vastuuvakuutus, henkilövahingot	8,9	2,2	10,0	2,3
Yritysasiakkaiden vastuuvakuutus	3,3	1,8	3,5	1,6

Pitkähäntäiset vakuutuslajit ovat yleensä lyhythäntäisiä vakuutuslajeja riskialttiimpia. Pitkähäntäisten vakuutuslajien korvaukset on maksettu loppuun usein vasta 3–5 vuoden kuluttua vahinkoilmoituksesta ja harvinaisissa tapauksissa jopa 10–15 vuoden kuluttua.

Topdanmark laskee vakuutusriskin osittaisella sisäisellä mallillaan. Työntekijän tapaturmavakuutuksen vastuovelkariski on selvästi suurin minkä jälkeen tulevat muut pitkähäntäiset korvausvastuut.

Pitkän korvausajan kuluessa korvausten taso voi muuttua merkittävästi lainsäädännön ja oikeuskäytäntöjen muuttuessa. Korvauskäytännöt voivat muuttua myös,

jos Tanskan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvauskäytännöistä päättävä elin muuttaa käytäntöjä sen suhteen, mitä ja kuinka paljon vakavissa henkilövahingoissa korvataan tai paljonko vakavissa henkilövahingoissa korvataan ansiotulojen menetyksistä. Tanskan lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa sovelletuilla käytänteillä on myös jonkin verran vaikutusta muun tapaturmavakuutuksen ja muiden henkilövahinkojen korvaustasoihin, joita noudatetaan moottoriajoneuvon vastuuvakuutuksen, henkilöasiakkaiden vastuuvakuutuksen ja yritysasiakkaiden vastuuvakuutuksen osalta. Korkeimman oikeuden päätökset saattavat myös vaikuttaa edellisten vuosien vastuovelkaan erityisesti työntekijän tapaturmavakuutuksen osalta.

Varausriski on lähinnä luontaista epävarmuutta, joka liittyy laskentaan ja korvausinflaatioon. Varausriski toteutuu, jos korvauksen vahinkokohtainen vuotuinen kasvu ylittää yleisen hintojen kasvun tai jos oikeudellinen käytäntö tai lainsäädäntö muuttuu. Varausten riittävyttä testataan keskeisten vakuutuslajien osalta laskemalla vastuovelka vaihtoehtoisia malleja käyttäen ja vertaamalla velan tasoa ulkoisista lähteistä saataviin tilastotietoihin, ensisijaisesti Tanskan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvauskäytännöistä päättävältä elimeltä ja Tanskan liikenneviranomaiselta saataviin tilastotietoihin.

Aktuaarit käyvät jatkuvaa vuoropuhelua korvaustointojen kanssa lainsäädännön, oikeuskäytäntöjen ja korvauskäytänteiden muutoksista sekä näiden muutosten vaikutuksesta yksittäisten varausten laskemisessa käytettyihin periaatteisiin.

Henkivakuutusliiketoiminnan riskit

Seuraavassa taulukossa on esitetty vakuutusmaksujen tuotekohtainen jakauma kahden edellisen tilikauden aikana.

Bruttovakuutusmaksutulojen lähteet

Topdanmark henkivakuutus, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e	2018	2017
Laskuperustekorolliset vakuutukset	66,1	74,9
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	273,7	235,1
Ryhmähenkivakuutus	43,2	68,3
Jatkuvamaksuisten vakuutusten vakuutusmaksutulo	383,0	378,3
Laskuperustekorolliset vakuutukset	71,3	52,9
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	902,3	713,8
Kertamaksuisten vakuutusten vakuutusmaksutulo	973,6	766,8
Bruttovakuutusmaksutulo	1 356,6	1 145,1

Myyntin painopiste on sijoitussidonnaisissa tuotteissa ja saadut vakuutusmaksut ovat pääosin sijoitussidonnaisista sopimuksista, kuten on esitetty taulukossa Bruttovakuutusmaksutulojen lähteet, Topdanmark henkivakuutus, 31.12.2018 ja 31.12.2017. Jatkuvamaksuisten vakuutusten vakuutusmaksujen osuus kasvaa tasaisesti, kun taas kertamaksuisten vakuutusten vakuutusmaksut vaihtelevat enemmän vuosittain.

Merkittävä osuus henkivakuutustoimintaan liittyvistä riskeistä muodostuu laskuperustekorollisista vakuutuksista ja niihin liittyvien vastuiden riittävydestä. Valtaosa uusista sopimuksista on sijoitussidonnaisia ja näin ollen liiketoiminnan riskit eivät kasva yhtä paljon kuin vakuutusmaksujen määrä ja vastuovelka kokonaisuutena.

Ryhmähenkivakuutus on kollektiivinen henkivakuutus ilman säästökomponttia eli riskivakuutus, jossa vakuu-

tussumma maksetaan edunsaajille vain, jos vakuutettu kuolee vakuutuskauden aikana. Vakuutusturva on sekä tapaturmaisen että sairausperäisen kuoleman varalta.

Oman pääoman tuotto riskin kantamisesta ja muut henkivakuutustoiminnan tuloksen pääkomponentit esitetään taulukossa Henkivakuutuksen tulos, Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017.

Henkivakuutuksen tulos

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e	2018	2017
Oman pääoman sijoitustuotot	14,7	14,6
Myynti ja hallinto	-2,7	-3,4
Vakuutusriski	-0,3	2,3
Oman pääoman tuotto riskin kantamisesta	18,8	19,8
Henkivakuutuksen tulos	30,5	33,4

Tulos on heikentynyt aikaisemmasta johtuen lähinnä työkyvyttömyys- ja maksuvapautusturvan riskiliikkeen epäsuotuisasta kehityksestä. Tulokset voivat vaihdella vuosittain uusista työkyvyttömyyskorvauksista ja palautuksista johtuen. Vuoden 2018 tulokseen vaikutti lisäksi rahoitusmarkkinoiden heikko tilanne.

Henkivakuutuksen tulos koostuu seuraavista eristä:

- Oman pääoman sijoitustuotot, joka on omaa pääomaa kattaville sijoituksille saatu reaalityttö.
- Myynti ja hallinto, joka koostuu pääosin asiakkailta saaduista kulupalkkioista, joista on vähennetty todelliset kulut.
- Vakuutusriski, joka on vakuutusriskitulos liittyen kuolemantapauksiin, invalideitteihin ja vastaaviin tapahtumiin.
- Oman pääoman tuotto riskin kantamisesta (jaettuna riskituottoon ja tuottomarginaaliin) laskuperustekorollisista sopimuksista. Riskituotto lasketaan jokaiselle korkoryhmälle erikseen ja se perustuu arvioon yhtiön

kohdistuvasta riskistä sekä haluttuun tuottomarginaalitasoon. Riskituotto on ehdollinen. Riskituotto siirretään omaan pääomaan, jos se voidaan kattaa pääosin kollektiivisista bonusvastuista.

Topdanmark Livsforsikringin keskeisimmät riskit voidaan tiivistää seuraavasti:

- Tappiota vaimentavien puskureiden (bonusvastuut) vähäisyys yhdistettynä matalien korkojen ympäristöön
- Työkyvyttömyysriski
- Pitkäikäisyysriski

Laskeva ja erityisesti pitkäaikainen matala korkotaso yhdessä elinajanodotteen pitenemisen kanssa on merkittävä riskiskenaario henkivakuutusyhtiöille, joilla on laskuperustekorollisia sopimuksia, koska riskin kantamiseen korko- ja riskiryhmittäin käytettävien kollektiivisen ja yksilöllisen bonusvastuun määrä pienenee. Riskitapahuman toteutuessa tulosvaikutus riippuu bonusvastuiden määrästä, eli vakuutusvelkojen sisältämien tappioita vaimentavien puskureiden suuruudesta. Puskureiden ollessa tappioita suuremmat, tappiot katetaan bonusvastuilla. Niiden riskiryhmien osalta, joissa bonusvastuut on täysin käytetty, tappio katetaan omalla pääomalla.

Henkivakuutusriskien hallinta

Tappioita vaimentavat puskurit ovat oleellinen osa laskuperustekorollista liiketoimintamallia, koska ne tasoitavat yli ajan tuottoja ja korvauskuluja. Tämän johdosta Topdanmark Livsforsikring seuraa aktiivisesti vakavarai-

suusasemaa, muutoksia yksittäisissä riskeissä ja tappioita vaimentavien puskureiden kehitystä. Tappioita vaimentavilla puskureilla voidaan tasoittaa yli ajan yksittäisten korkoryhmien sisällä niiden markkina- ja vakuutusriskejä.

Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR) lasketaan neljännesvuosittain. Tarvittaessa, esimerkiksi markkinoiden kehityksestä johtuen, laskentatiheyttä ja skenaarioiden määrää lisätään ja niiden sisältöä muokataan.

Vastuuelvelveln määrää laskettaessa huomioidaan tuotekohtainen vahinkokehitys. Tämän lisäksi tuotekohtaista kannattavuutta seurataan myös sekä asiakas- että vakuutuskantatasolla. Näiden analyysien pohjalta pyritään tunnistamaan hintojen muutostarpeita.

Tappioita vaimentavien puskureiden merkitys matalan korkotason ympäristössä

Tanskalaisessa henkivakuutustoiminnassa vastuuelvelveln sisältyy vakuutuksenottajille kuuluvia tappioita vaimentavia puskureita (yksilöllinen ja kollektiivinen bonusvastuu), joiden avulla voidaan kattaa asiakkaiden sijoitustoiminnasta ja vakuutusturvasta aiheutuvia tappioita.

Alhainen korkotaso merkitsee sitä, että laskuperustekorollisten vakuutus sopimusten mukaisten taattujen etujen markkina-arvo on korkea, jolloin yksilöllisen bonusvastuun määrä on pieni. Mitä pienempi yksilöllinen bonusvastuu on, sitä suurempi on riski siitä, että tappioita katetaan kokonaan tai osittain omalla pääomalla. Jos korot ovat korkealla, edellä mainittu turvaavuus paranee

ja näin ollen mahdollisesti syntyviä tappioita voitaisiin kattaa suuremmassa määrin bonusvastuulla.

Kollektiivinen bonusvastuu vähenee useimmiten silloin, kun realisoitunut sijoitustuotto on alhaisempi kuin se korko, jolla yhtiö vuoden alussa on päättänyt hyvittää sopimuksia.

Oman pääoman turvaamisen näkökulmasta on pyrittävä vähentämään markkinariskiä matalan korkotason ympäristössä.

Kaikki vakuutus sopimukset on jaettu erillisiin korkoryhmiin niiden laskuperustekorollisuuden perusteella. Kunkin korkoryhmän riskikapasiteetin, josta sen bonusvastuut muodostavat oleellisen tekijän, tulee olla linjassa kyseisen korkoryhmän sijoituspolitiikan kanssa, jotta luvattu takuutuotto voidaan sopimusten elinkaaren aikana saavuttaa. Korkoryhmän markkinariskiä mukautetaan jatkuvasti riskikapasiteetin mukaisesti ja korkotason muutoksia seurataan, jotta riskin vähentämistoimet saadaan tarvittaessa toteutetuksi.

Työkyvyttömyys

Työkyvyttömyysriski muodostuu työkyvyttömyystapausten ennakoitua korkeammasta määrästä tai siitä, että töihin palataan vahinkotapahtuman jälkeen odotettua harvemmin tai myöhemmin. Tappiot saattavat johtua myös vakuutusta myönnettäessä tehdystä riittämättömästä terveys selvityksestä.

Kasvanut korvausmeno, joka johtuu työkyvyttömyysriskin pysyvistä muutoksesta, katetaan osittain kontribuutioryhmän yksilöllisestä ja kollektiivisesta bonusvastuusta. Loppuosa vaikuttaa kyseisen tilikauden tulokseen ja siten omaan pääomaan.

Pitkäikäisyys

Pitkäikäisyysriski muodostuu siitä, että eläkevakuutus sopimuksissa vakuutetut elävät odotettua pitempään, jolloin eliniästä riippuvien vakuutus sopimusten vastuiden määrä kasvaa.

Osa näistä vastuiden kasvusta voidaan kattaa kontribuutioryhmän yksilöllisistä ja kollektiivisista bonusvastuista. Loppuosa vaikuttaa kyseisen tilikauden tulokseen ja siten omaan pääomaan.

Topdanmark Livsforsikringissä riskejä hallinnoidaan seuraavilla toimenpiteillä ja menetelmillä:

- Kaikki sopimukset jaetaan korkotakuun mukaan korkoryhmiin ja näiden ryhmien sijoituspolitiikat on muodostettu niin, että vakuutuksille pystytään maksamaan luvatut tuotot.
- Markkinariskiä voidaan muokata vapaasti ottaen kuitenkin huomioon yksittäisen korkoryhmän riskikapasiteetti.
- Sijoitustuottojen ja riskiliikkeen tuloksen vaihtelut pyritään tasoittamaan korkoryhmäkohtaisilla bonusvastuilla.
- Yksilölliset bonusvastuut ovat vain oman ryhmänsä käytössä.

- Jälleenvakuuttaminen.
- Kuoleman- ja työkyvyttömyysturvan hinnoitteluperusteita tarkistetaan jatkuvasti suhteessa markkinatilanteeseen ja havaittuun vahinkohistoriaan.
- Uusia sopimusten vakuutusehtoja muutetaan tarpeen mukaan.
- Liiketoimintaprosessien hionta sen varmistamiseksi, että tuotteita myydään oikealla hinta-riski -suhteella.

Henkivakuutustoiminnan riskiskenaariot

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e verojen jälkeen	2018	2017
Työkyvyttömyysintensiteetti - 35 % kasvu	-1,4	-1,4
Kuolevuusintensiteetti - 20 % lasku	-3,3	-3,7

**35 % kasvu ensimmäisenä vuonna, jonka jälkeen 25 % kasvu samanaikaisen 20 % uudelleenaktiivoinnin laskun kanssa*

Markkinariskit

Yleisesti ottaen pitkän aikavälin arvonmuodostuksen on perustuttava pääasiassa vakuutus riskien ottoon. Täydentääkseen vakuutustoiminnastaan syntyvää voittoa Topdanmark on valmis ottamaan tietyn määrän markkinariskiä, etenkin kun sen likviditeettiasema on vahva ja vakuutustoiminnan tuotot ovat korkeat ja vakaat. Parantaakseen keskimääräistä sijoitustuottoaan Topdanmark on korkosijoitusten lisäksi sijoittanut muun muassa osakkeisiin, kiinteistöihin ja arvopaperistettuihin velkainstrumentteihin (CDO:t).

Henkivakuutuksen riskiskenaariot on esitetty seuraavassa taulukossa.

Topdanmarkin riskikomitea seuraa jatkuvasti yhtiön riskiprofiilia ja jälleenvakuutuksen kattavuutta seuratessaan edellä esitettyjen riskienvähentämistekniikoiden tehokkuutta. Seurannassa käytetään apuna erilaisia ennusteita.

Markkinariskit rajoitetaan tasolle, jolla yhtiö tekee suurella todennäköisyydellä voitollisen tuloksen myös erittäin epäsuotuisissa markkinaolosuhteissa. Suuret riskikeskittymät tai erittäin korreloivat riskit katetaan, jotta vältettäisiin tarpeettomat tappiot ja markkinariskit. Sijoitussalkkua on hallinnoitava siten, että otetut markkinariskit eivät vaaranna normaalia liiketoimintaa tai suunniteltujen toimien toteuttamista edes epäsuotuisissa markkinaolosuhteissa.

Edellä mainittujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sijoituspolitiikassa asetetaan yhtiön tavoitteet, strategiat, organisaatio ja sijoituksia koskevat raportointikäytännöt. Sijoitusstrategia määritetään tarkemmin markkinariskiliimiiteille ja tietyntyyppisille positioille ja alasalkuille asetetuilla vaatimuksilla. Hallitus päättää sijoitusstrategian, joka tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Asianmukaisia riskienpienennystekniikoita käytetään osana sijoitustoimintaa.

Sijoituksia valittaessa lähtökohtana on se, että sijoitusten ominaisuudet ja niiden kassavirtojen ajoitus vastaavat vakuutusvelkojen ominaisuuksia ja kassavirtoja. Poliitikan tarkoitus on myös varmistaa, että yhtiön organisaatio, järjestelmät ja prosessit pystyvät tehokkaasti tunnistamaan, mittaamaan, raportoimaan ja hallitsemaan niitä sijoitusriskejä, jolle yhtiö on altistunut.

Samalla politiikka asettaa periaatteet Topdanmark Livsforsikringin asiakasvarojen sijoittamiselle, asiakkaille hyvitettäville bonuksille ja sijoitussidonnaisten vakuutus-ten katteena olevien varojen sijoittamiselle. Tavoitteena on varmistaa, että asiakkaille voidaan tarjota houkuttelevia säästämistuotteita, joilla on kilpailukykyinen tuotto suhteessa niihin sijoitusriskeihin, jotka ollaan valmiita ottamaan.

Sijoituspolitiikkojen lisäksi yhtiöllä on pääomitus suunnitelma sekä sen varasuunnitelma, jos varoissa tai veloissa tapahtuu äkillisiä muutoksia.

Kun markkinariskejä mitataan ja hallitaan, kaikki riskit otetaan huomioon riippumatta siitä, johtuvatko ne aktiivisesta sijoitustoiminnan salkunhoidosta tai markkinariskinä pidettävistä eläkevastuista.

Sijoitusallokaatiot ja -tuotot: Topdanmark pois lukien sijoitussidonnaiset varat

Kuten aiemmin on kuvattu, henkivakuutuksessa eri korkoryhmillä on omat sijoitusstrategiansa ja tappiota vaimentavat puskurit, minkä takia on olennaista arvioida kyseisten varojen allokoitinta ja tuottoa suhteessa niitä vastaaviin korkoryhmiin. Yhtiölle jää kuitenkin hieman markkinariskiiä ja näin ollen taulukossa Sijoitusallokaatiot ilman sijoitussidonnaisia varoja, Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017 esitetään sijoitukset ilman sijoitussidonnaisten vastuiden katteena olevia varoja.

Sijoitusallokaatiot ilman sijoitussidonnaisia varoja

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Omaisuuslaji	Topdanmark vahinkovakuutus				Topdanmark henkivakuutus			
	31.12.2018		31.12.2017		31.12.2018		31.12.2017	
	Markkina-arvo, milj. e	Osuus	Markkina-arvo, milj. e	Osuus	Markkina-arvo, milj. e	Osuus	Markkina-arvo, milj. e	Osuus
Korkosijoitukset yhteensä	1 992	91 %	2 173	92 %	3 283	72 %	3 172	71 %
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	258	12 %	175	7 %	329	7 %	282	6 %
Valtioiden jvk-lainat ja kiinteistövakuudelliset jvk-lainat	1 585	72 %	1 842	78 %	2 507	55 %	2 398	54 %
Muut joukkovelkakirjalainat	14	1 %	16	1 %	168	4 %	214	5 %
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjalainat	68	3 %	70	3 %	167	4 %	171	4 %
CDO:t	68	3 %	70	3 %	112	2 %	106	2 %
Listatut osakkeet yhteensä	104	5 %	117	5 %	430	9 %	491	11 %
Tanska	30	1 %	35	1 %	84	2 %	104	2 %
Pohjoismaat	2	0 %	3	0 %	8	0 %	13	0 %
Muut maat	72	3 %	80	3 %	337	7 %	373	8 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	93	4 %	75	3 %	852	19 %	784	18 %
Kiinteistöt	47	2 %	31	1 %	501	11 %	459	10 %
Listaamattomat osakkeet ja hedge-rahastot	46	2 %	45	2 %	351	8 %	325	7 %
Omaisuuslajit yhteensä	2 189	100 %	2 366	100 %	4 564	100 %	4 446	100 %

Tanskan ulkopuolisissa osakesijoituksissa ja muissa joukkovelkakirjalainasijoituksissa on huomioitu johdannaisten vaikutus. Listaamattomat osakkeet ja hedge-rahastot sisältävät myös pääomarahastosijoitukset ja suorat sijoitukset listaamattomiin osakkeisiin.

Osakesalkut ovat hyvin hajautettuja eikä yksittäisiin yhtiöihin ole merkittäviä keskittymiä, kun osakkuusyhtiöt on jätetty huomioimatta.

Sijoitusomaisuus koostuu pääosin tanskalaisista valtion-obligaatioista ja kiinteistövakuudellisista joukkovelkakirjalainoista. Näiden sijoitusten korkoherkkyys on pääosin saman suuruinen kuin vahinkovakuutusvelkojen korkoherkkyys. Täten valtion obligaatioiden ja kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen tuottoa on arvioi-

tava suhteessa vahinkovakuutusvelan tuottovaateeseen ja arvomuutokseen.

Luottoriskillisten joukkovelkakirjalainojen portfolio on hyvin hajautettu ja se sisältää pääosin eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisen liikkeeseenlaskijoiden ns. investment grade -velkainstrumentteja.

Indeksiin sidottujen joukkovelkakirjalainojen portfolio koostuu pääosin tanskalaisista kiinteistövakuudellisista

joukkovelkakirjalainoista, joiden korkotuotto ja pääoma ovat sidottu indeksiin.

CDO-luokka sisältää ensisijaisesti sijoituksia näiden arvopaperistettujen instrumenttien suuririskisimpiin osiin, joiden riski vastaa osakeriskiä. Näiden arvopaperistettujen erien kohde-etuutena ovat pääosin vakuudelliset pankkilainat ja jossain määrin investment grade -joukkovelkakirjalainat. Kiinteistöportfolio koostuu pääasiassa omistajan käytössä olevista kiinteistöistä.

Taseen markkinariski

Korkoriski

Korkoriskialtistuma sisältää kaikki koronvaihteluille herkäät sijoitukset, vakuutusvelat ja johdannaiset. Topdanmarkissa korkoherkkiä vakuutusvelkoja ovat vahinkovakuutuksen vakuutusvelat ja henkivakuutuksen taatut korkoetuudet.

Arvioidessaan vakuutusvelkojensa arvoa ja herkkyyttä Topdanmark käyttää Solvenssi II -diskonttokorkokäyrää, joka perustuu volatilitteettikorjattuun markkinakorkokäyrään. DKK-määräisen korkokäyrän volatilitteettikorjauskomponentti perustuu tanskalaisten kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen ja eurooppalaisten yritysten joukkovelkakirjalainojen luottoriskimarginaaleihin. Volatilitteettikorjauskomponentti oli 30 korkopistettä vuoden 2017 lopussa ja 45 korkopistettä vuoden 2018 lopussa.

Yleisesti ottaen korkoriskiä rajoitetaan ja hallitaan sijoittamalla korollisiin omaisuuseriin niin, että taseen nettomääräinen korkoriskialtistuma saadaan alennettua halutulle tasolle. Näin ollen tanskalaisilla kiinteistövakuudellisilla ja Tanskan valtion joukkovelkakirjalainoilla on keskeinen asema sijoitussalkuissa. Taseen korkoherkkyttä pienennettäessä on suojaustarkoituksessa käytetty koronvaihtosopimuksia ja standardimuotoisia optioita koronvaihtosopimuksille.

Osakeriski

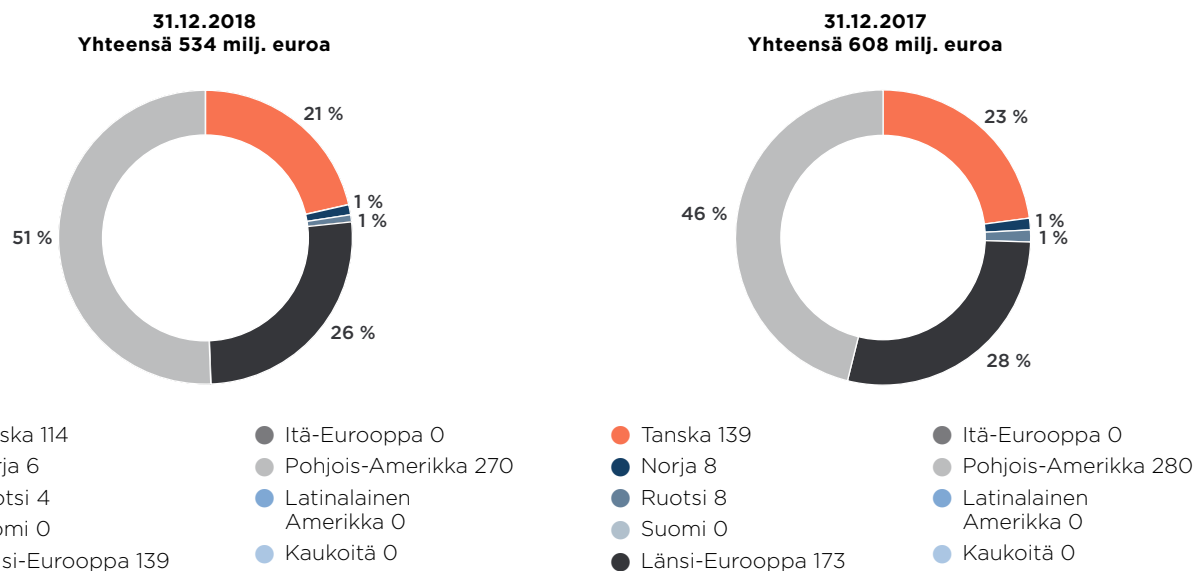
Tanskalaisten osakkeiden osalta osakesalkku on koottu OMXCCAP-indeksiin perustuen. Loput osakeomistukset ovat ulkomaisessa osakeportfoliossa, jonka koostumus perustuu MSCI World DC -indeksiin alkuperäisissä valuuttoissaan. Lopputulemana voidaan todeta Topdanmarkin osakeomistuksen olevan hyvin hajautettu.

Kiinteistöriski

Kaikki kiinteistöt sijaitsevat Tanskassa ja olennainen osa niistä on Kööpenhaminan ja Århusin alueilla. Omistus, joka koostuu henkivakuutustoiminnan vastuista, on jakaantunut toimisto- ja asuinrakennuksiin. Suurin osa Topdanmarkin omia varoja kattavista kiinteistösijoituksista koostuu Topdanmarkin toimitiloista.

Listattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma

Topdanmark

Luvut eivät sisällä Topdanmark Livsforsikringin sijoitussidonnaisia vakuutuksia kattavia osakkeita.

Spread-riski

Suurin osa Topdanmarkin korkosijoituksista koostuu AAA-luokitelluista tanskalaisista kiinteistövakuudellisista joukkovelkakirjalainoista ja velkakirjoista, joiden liikkeeseenlaskijana tai takaajana ovat Euroopan parhaiten luottoluokitellut maat. Riskin katsotaan olevan hyvin vähäinen, koska liikkeeseenlaskijoiden luottokelpoisuus on hyvä ja sijoitusten luottoriskimarginaalit ovat linjassa Topdanmarkin tavoittelemien riski-tuottotasojen kanssa. Portfolio on hyvin hajautettu sekä maantieteellisesti että toimialoittain. Näin ollen myös keskittymäriskille altistuminen on vähäistä.

Sijoituspolitiikka edellyttää, että salkku on hyvin hajautettu myös liikkeeseenlaskijoittain ja salkku ei saa sisältää liian suuria yksittäisen liikkeeseenlaskijan keskittymiä.

Korkosijoitukset luottoluokittain

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Luottoluokitus, %	2018	2017
AAA+AA	75,9	77,8
A	3,8	2,9
BBB	0,4	0,6
<BBB	11,0	11,6
Rahamarkkinasijoitukset	8,9	7,1

Spread-riski aiheutuu pääosin kiinteistövakuudellisista ja valtion joukkovelkakirjalainoista. Ne ovat myös merkittävimpin markkinariskin komponentti SCR:llä mitattuna.

Keskittymäriski

Topdanmarkin korkosijoitukset luottoluokittain esitetään taulukossa Korkosijoitukset luottoluokittain, Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017.

Topdanmarkilla ei ole merkittäviä sijoituskeskittymiä, lukuun ottamatta Tanskan valtion ja AAA-luokiteltujen tanskalaisten liikkeeseenlaskijoiden kiinteistövakuudellisia joukkovelkakirjalainoja.

Kuten aiemmin on kuvattu, näiden sijoitusten korkoherkkyys vastaa pääosin vakuutusvelkojen korkoherkkyyttä.

Valuuttakurssiriski

Käytännössä ainoa valuuttariskin lähde on sijoitusomaisuus, koska vakuutusvelat ovat Tanskan kruunuissa. Valuuttariskiä vähennetään johdannaisilla ja valuutta-kohtaiset nettomääräiset riskipositiot ovat vähäisiä euroa lukuun ottamatta.

Valuuttariskiä arvioidaan SCR-perusteisesti. Se on laskettu useimmille valuutoille olettamalla 25 prosentin muutos valuuttakurssissa. Poikkeuksena on riskipositioita merkittävin valuutta euro, jonka muutoksena käytetään 0,39 prosenttia.

Inflaatoriski

Inflaatio-odotus sisältyy implisiittisesti malleihin, joita Topdanmark käyttää vakuutusvelkojen arvon laskennassa. Inflaation sisällyttämistä koskevat yleiset periaatteet eroavat toisistaan työntekijän tapaturmavakuutuksessa ja sairaus-/tapaturmavakuutuksessa. Ensin mainitussa varaukset lasketaan palkkojen odotetun tulevan indeksoinnin perusteella ja jälkimmäisessä odotetun nettohintaindeksin perusteella.

Odotettavissa oleva korkeampi inflaatiovauhti sisällytetään yleisesti vakuutusvelkoihin viiveellä, kun taas tulokseen vaikuttaa vakuutusmaksujen korkeampi indeksointi tulevaisuudessa. Työntekijän tapaturmavakuutuksen ja sairaus-/tapaturmavakuutusten inflaatoriskin vähentämiseksi Topdanmark käyttää indeksidonnaisia joukkovelkakirjalainoja ja johdannaisia suojatessaan merkittävän osan kyseessä olevien vakuutuslajien inflaatioherkistä kassavirroista.

Markkinariskiherkkyydet

Viereisessä taulukossa on yhteenvedo merkittävimpjen markkinariskien herkkyyksistä. Taulukosta nähdään, että korkojen yhden prosenttiyksikön tasomuutoksen netto-vaikutus olisi pienempi kuin 10 prosentin lasku osakkeiden tai kiinteistöjen hinnoissa.

Likviditeettiriski

Topdanmark-konsernilla on vahva likviditeettiasema. Ensinnäkin, asiakkaiden maksuihin liittyvä likviditeettiriski on hyvin vähäinen, koska vakuutusmaksut maksetaan ennen riskijakson alkua. Toiseksi, harjoitetun vakuutustoiminnan osista syntyvä kokonaisuus on luonteeltaan sellainen, että likviditeettiriskikriisin toteutuminen on hyvin epätodennäköistä. Vakuutusvastuut ovat luonteeltaan vakaita ja sijoitusportfolioissa rahamarkkinasijoituksia täydentää suuri määrä likvidejä listattuja Tanskan valtion ja kiinteistövuokureiden joukkovelkakirjoja.

Tanskassa on ollut tilanteita, joissa pitkäaikaiset korot ovat muuttuneet äkillisesti ja huomattavasti, ja näistä tilanteista saatu kokemus vahvistaa, että markkinahäiriöt eivät vaikuta merkittävästi edellä mainittujen sijoitustyyppien likviditeettiin.

Vakuutusvelkojen kassavirtojen erääntymisrakenne on esitetty viereisessä taulukossa.

Markkinariskiherkkyydet

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e verojen jälkeen	Riskiskenaario	2018	2017
Efektiivinen korko	1 prosenttiyksikön kasvu	3,3	6,4
<i>Korolliset varat</i>		-64,2	-62,4
<i>Vakuutusvelat</i>		67,5	68,8
Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjat	5 % arvonalentuminen	-2,7	-2,8
Osakkeet	10 % arvonalentuminen	-9,5	-10,6
CDOt < AA	10 % arvonalentuminen	-7,5	-8,0
Kiinteistöt	10 % arvonalentuminen	-20,0	-17,7
Valuutta	Vuosittainen tappio enintään 2,5 %:n todennäköisyydellä	-0,1	-0,8

Vakuutusvelkojen ja joukkovelkakirjalainaportfolion odotetut kassavirrat

Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e	Kirjanpitoarvo	Kassavirtavuodet					
		1	2-6	7-16	17-26	27-36	>36
Korvausvastuiden vastuuvelka							
2017	1 748	-542	-701	-390	-160	-76	-11
2018	1 741	-522	-736	-378	-151	-69	-12
Henkivakuutuksen takuutuottoihin ja voitonjakoon osallisten vastuuvelka							
2017	3 232	-347	-938	-1 424	-689	-219	-61
2018	3 098	-344	-941	-1 366	-619	-195	-57
Joukkovelkakirjalainaportfolion sisältäen korkojohdannaiset							
2017	4 513	2 616	872	1 362	78	0	0
2018	4 362	1 938	1 355	1 381	150	0	0

Henkivakuutuksen sijoitussidonnainen vastuuvelka on katettu vastuuvelkaa vastaavilla sijoituksilla, joten kyseisiä eriä ei esitetä taulukossa.

Joukkovelkakirjalainaportfolion odotetut kassavirrat on laskettu perustuen optiokorjattuun duraatioon, jota käytetään joukkovelkakirjalainaportfolion duraation laskemisessa. Optiokorjaus liittyy pääasiallisesti tanskalaisiin kiinteistövuokureiden joukkovelkakirjalainoihin ja kuvastaa odotettua duraatiota ottaen huomioon lainanottajan laina-aikaa lyhentävän option lunastaa laina takaisin kiinnitysluottolaitoksen kautta minä ajanhetkenä tahansa.

Sijoitusten ollessa likvidejä Topdanmark-konsernin likviditeettiriski liittyy ensisijaisesti emoyhtiö Topdanmark A/S:ään, joka rahoittaa toimintansa ja osinko-ohjelmansa tytäryhtiöstään saamalla osingoilla. Muut rahoitustarpeet katetaan lyhytaikaisilla rahamarkkinainstrumenteilla, joiden maturiteetti on tyypillisesti enintään yksi kuukausi.

Vastapuoliriskit

Topdanmark altistuu vastapuoliriskille sekä vakuutusta sijoitustoiminnassaan.

Vastapuoliriskin pääasialliset lähteet ovat yksittäisiin pankkeihin tehdyt talletukset, pankkien kanssa tehdyt johdannaissopimukset ja lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuutusyhtiöiltä lisättyinä tulevilla potentiaalisilla saamisilla. Nämä saamiset arvioidaan perustuen katastrofiskenaarioon, jossa tapahtuman todennäköisyys on kerran 200 vuodessa. Topdanmarkin vastapuoliriski lasketaan käyttäen SCR:n standardikaavaa.

Jälleenvakuutus

Vakuutustoiminnassa jälleenvakuutusyhtiöiden maksukyky on keskeisin vastapuoliriskitekijä. Topdanmark minimoi tämän riskin ostamalla jälleenvakuutusturvan ensisijaisesti jälleenvakuutusyhtiöiltä, joilla on minimissään luottoluokitus A- ja hajauttamalla jälleenvakuutusturvaa useiden jälleenvakuuttajien kesken.

Jälleenvakuutusvastapuolten osalta hallitus hyväksyy ohjeet siitä, kuinka suuri osa jälleenvakuutussopimuksesta voidaan allokoida kullekin jälleenvakuuttajalle. Tämä osuus riippuu jälleenvakuuttajan luokituksesta sekä Topdanmarkin omaan arvioon jälleenvakuuttajasta. Suurimmat riskikeskittymät saattavat toteutua vakavan katastrofitapahtuman seurauksena. Katastrofin syytä ovat muun muassa myrskyt ja kaatosateet.

Johdannaiset

Rahoitussopimusten vastapuoliriskejä rajoitetaan valitsemalla vastapuolet huolella. Vakuus vaaditaan, kun rahoitussopimusten arvo ylittää ennalta määrättyt rajat. Rajojen suuruus riippuu vastapuolen luottoluokituksesta ja sopimuksen ehdoista.

Mandatum Life -konserni

Vakuutusriskit

Vakuutusvelan muutos esitetään vuodelta 2018 taulukossa Vastuuvelan muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta, Mandatum Life, 31.12.2018.

Vastuvelan muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Mandatum Life, 31.12.2018

Milj. e	Velka 2017	Maksut	Korvaukset	Kuormitus- tulo	Takuutuotot	Asiakas- hyvitykset	Muut	Velka 2018	Osuus %
Sijoitussidonnainen pl. Baltia	6 901	953	-684	-73	0	1	-288	6 810	61 %
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 411	58	-19	-14	0	0	-136	1 298	12 %
Henkivakuutus	2 491	138	-297	-21	0	0	-115	2 195	20 %
Kapitalisaatiosopimukset	2 231	679	-363	-29	0	0	0	2 519	23 %
Ryhmäeläkevakuutus	768	78	-5	-9	0	1	-36	797	7 %
Laskuperustekorollinen ja muut pl. Baltia	4 558	104	-438	-33	122	1	-106	4 208	38 %
Eriytetty ryhmäeläkekanta	1 065	1	-57	-1	23	0	-22	1 008	9 %
Laskuperustekorko 3,5 %	687	1	-57	-1	23	0	5	658	6 %
Korkotäydennys (3,5 % -> 0,50 %)	261	0	0	0	0	0	-11	250	2 %
Tulevien lisäetujen vastuu	117	0	0	0	0	0	-17	100	1 %
Ryhmäeläkevakuutus	1 997	29	-207	-5	63	1	1	1 879	17 %
Laskuperustekorko 3,5 %	1 744	4	-175	-3	59	0	-26	1 603	14 %
Laskuperustekorko 2,5 %, 1,5 % tai 0,0 %	253	26	-32	-3	4	1	27	276	2 %
Yksilöllinen eläkevakuutus	825	8	-138	-5	31	0	42	763	7 %
Laskuperustekorko 4,5 %	624	5	-80	-4	26	0	-4	567	5 %
Laskuperustekorko 3,5 %	134	2	-32	-1	4	0	20	128	1 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	67	1	-27	0	1	0	26	68	1 %
Yksilöllinen henkivakuutus	162	31	-25	-10	5	0	-11	153	1 %
Laskuperustekorko 4,5 %	54	4	-5	-1	2	0	-3	52	0 %
Laskuperustekorko 3,5 %	80	9	-15	-3	3	0	2	76	1 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	28	17	-6	-6	0	0	-10	25	0 %
Kapitalisaatiosopimukset	26	0	-1	0	0	0	-2	24	0 %
Laskuperustekorko 3,5 %	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	26	0	-1	0	0	0	-2	24	0 %
Tulevien lisäetujen vastuu	0	0	0	0	0	0	0	0	0 %
Korkotäydennys	325	0	0	0	0	0	-93	232	2 %
Kuolevuustäydennys	105	0	0	0	0	0	-10	95	1 %
Tuleva jälleenvakuutus	1	1	-1	0	0	0	2	3	0 %
Muu velka	51	34	-10	-13	0	0	-13	50	0 %
Mandatum Life pl. Baltia	11 459	1 057	-1 122	-107	122	2	-393	11 017	99 %
Baltia	180	25	-31	-4	1	0	-11	159	1 %
Sijoitussidonnainen	165	23	-29	-3	0	0	-11	145	1 %
Muut	15	2	-2	-1	1	0	0	14	0 %
Mandatum Life -konserni yhteensä	11 638	1 082	-1 153	-111	122	2	-405	11 176	100 %

Biometriset riskit

Mandatum Lifen pääasialliset biometriset riskit ovat pitkäikäisyys, kuolevuus ja työkyvyttömyys. Yleisesti ottaen sopimusten pitkä duraatio ja se, että Mandatum Lifen oikeus muuttaa vakuutus sopimusten ehtoja ja vakuutusmaksuja on rajoitettu, kasvattaa biometrisiä riskejä. Mikäli vakuutusmaksut osoittautuvat riittämättömiksi, eikä niitä ole mahdollista korottaa, vastuuvulkaa täydennetään odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla kasvun määrällä.

Pitkäikäisyysriski on Mandatum Lifen biometrisistä riskeistä merkittävin. Myös korkotaso vaikuttaa merkittävästi pitkäikäisyysriskin vakavaraisuusvaatimukseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että mitä alempi käytettävä diskonttokorko on, sitä korkeampi pitkäikäisyysriskin vakavaraisuusvaatimus on. Laskuperustekorollinen ryhmäeläkekanta muodostaa suurimman osan pitkäikäisyysriskistä. Laskuperustekorolliset ryhmäeläkkeet ovat

olleet uusilta jäseniltä pääosin suljettuja useiden vuosien ajan ja tämän vuoksi jäsenten keski-ikä on suhteellisen korkea, lähes 70 vuotta. Sijoitussidonnaisten ryhmäeläkkeiden ja yksilöllisten eläkevakuutusten kannassa pitkäikäisyysriski ei ole niin merkittävä, sillä vakuutukset ovat pääsääntöisesti määräaikaisia ja niihin liittyvät henkivakuutukset pienentävät pitkäikäisyysriskiä.

Pitkäikäisyysriskin vuotuista riskiliikkeen tulosta ja kuolleisuustrendiä analysoidaan säännöllisesti. Eriytetyn ryhmäeläkekannan vastuuvulcan laskennassa käytettyä elinajan odotetta tarkistettiin vuonna 2014 ja muun ryhmäeläkekannan osalta vuosina 2002 ja 2007. Yhteensä muutokset kasvattivat vuoden 2018 vastuuvulkaa 95 miljoonalla eurolla (105) sisältäen eriytetyn ryhmäeläkekannan 79 miljoonan euron kuolevuustäydennyksen. Näiden muutosten jälkeen kumulatiivinen pitkäikäisyysriskin tulos on ollut ylijäämäinen. Vuoden 2018 pitkäikäisyyden riskiliike oli ryhmäeläkkeissä 8,3 miljoonaa euroa (6,8)

voitollinen, kun huomioidaan täydennysvastuiden 9,7 miljoonan euron purku.

Henkivakuutuksen kuolevuusliikkeen tulos on voitollinen. Merkittävimpana kuolevuusliikkeen heikkenemiseen vaikuttavana riskinä nähdään mahdollinen pandemia.

Muiden biometristen riskien osalta riskiliike on ollut kokonaisuutena voitollista, vaikka eri riskien välillä on voimakasta vaihtelua. Työkyvyttömyys- ja sairauskulu- vakuutuksissa riskiä pienentää pitkällä aikavälillä se, että yhtiöllä on oikeus korottaa vakuutusmaksuja olemassa olevien sopimusten osalta, mikäli vakuutuskorvausten määrässä tapahtuu epäsuotuisaa kehitystä.

Jälleenvakuutuksen jälkeiset korvaussuhteet, Mandatum Life, 31.12.2018 ja 31.12.2017 -taulukossa esitetään Mandatum Lifen Suomen toiminnan riskiliikkeen tulos. Toteutuneen korvausmenon suhde laskuperusteiden mukaiseen

Jälleenvakuutuksen jälkeiset korvaussuhteet

Mandatum Life, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e	2018			2017		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde
Henkivakuutus	48,7	24,5	50 %	47,6	23,5	49 %
Kuolevuus	29,3	10,3	35 %	29,0	12,0	41 %
Sairastavuus ja työkyvyttömyys	19,4	14,2	74 %	18,6	11,5	62 %
Eläkevakuutus	86,4	77,1	89 %	85,6	77,5	91 %
Yksilöllinen eläke	13,3	13,9	104 %	12,8	13,5	105 %
Ryhmäeläke	73,1	63,3	87 %	72,8	64,0	88 %
Kuolevuus (pitkäikäisyys)	69,9	61,6	88 %	68,2	61,4	90 %
Työkyvyttömyys	3,2	1,7	54 %	4,6	2,6	57 %
Yhteensä	135,1	101,7	75 %	133,2	101,0	76 %

korvausmenoon oli 75 prosenttia vuonna 2018 (76). Taulukosta voi myös arvioida riskiliikkeen herkkyyttä. Esimerkiksi henkivakuutuksen osalta kuolevuuden kaksinkertaistuminen nostaisi maksetut korvaukset 10 miljoonasta eurosta 21 miljoonaan euroon.

Mandatum Lifen vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut, eikä se sisällä merkittäviä riskikeskittymiä. Yhtiön ottamalla katastrofijälleenvakuutuksella pienennetään mahdollisten riskikeskittymien merkitystä entisestään.

Yleisesti henkivakuutuksien biometrisiä riskejä rajoitetaan huolellisella vastuunvalinnalla, riskejä ja kustannuksia vastaavalla hinnoittelulla, myönnettävien turvien suuruuden rajoituksilla sekä jälleenvakuutuksella. Mandatum Lifen vastuunvalintapolitiikassa on määritetty periaatteet riskin valinnalle ja limiitit vakuutettaville summille ja jälleenvakuutuspolitiikka ohjaa jälleenvakuutuksen käyttöä. Hallitus hyväksyy vastuunvalintapolitiikan, jälleenvakuutuspolitiikan, vakuutus sopimusten hinnoittelun ja vastuuvelan laskennan keskeisimmät periaatteet.

Vakuutusriskien komitea on vastuussa vastuunvalintapolitiikan ylläpitämisestä sekä vastuunvalintaprosessin ja korvausprosessin toimivuuden valvonnasta. Komitea myös raportoi vastuunvalintapolitiikkaan liittyvistä poikkeamista riskienhallintakomitealle. Vakuutusriskien komitean puheenjohtajana toimii yhtiön aktuaarijohtaja, jonka vastuulla on varmistaa, että vakuutusten hinnoittelussa ja vastuuvelan laskennassa käytettävät periaatteet

ovat riittävät ja yhteensopivat vakuutus- ja korvaustenhallintaprosessin kanssa.

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Hallitus hyväksyy vuosittain jälleenvakuutuspolitiikan ja päättää suurimmista omalla vastuulla pidettävistä korvausmääristä. Mandatum Lifessa tämä määrä on korkeintaan 1,5 miljoonaa euroa vakuutettua kohden.

Riskiliikkeen tulosta seurataan tiiviisti ja arvioidaan vuosittain perusteellisesti. Yhtiö mittaa riskinvalinnan tehokkuutta ja hinnoittelun riittävyttä keräämällä tietoa toteutuneesta korvausmenosta kultakin tuote- ja riskialueelta. Toteutunutta korvausmenoa verrataan vakuutusmaksuja asetettaessa oletettuihin ennusteisiin kunkin eri riskiturvan osalta.

Vastuuvelkaa analysoidaan ja mahdollisia täydennystarpeita arvioidaan säännöllisesti. Vastuuvelkaan liittyvät oletukset tarkistetaan vuosittain. Vastuiden riittävyttä testataan neljännesvuosittain. Näihin vastuuvelan riittävyystesteihin ja riskiliikkeen analyysiin perustuen asetetaan hinnat uusille vakuutus sopimuksille sekä päivitetään vastuunvalintapolitiikka ja vastuuvelan laskennassa käytettävät oletukset.

Vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvät riskit ja kustannusriski

ALM-riskin kannalta takaisinostoriski on vähemmän merkittävä, koska Mandatum Lifessa noin 90 prosenttia laskuperustekorollisesta vastuuvelasta muodostuu

eläkevakuutuksista, joissa takaisinosto on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. ALM-riskin kannalta takaisinostoriski on näin ollen olennainen vain yksilöllisissä henkivakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa, joiden vastuuvelan yhteismäärä on kuitenkin alle 5 prosenttia (alle 200 miljoonaa euroa) laskuperustekorollisesta vastuuvelasta. Vastuuvelan täydennyksiä ei myöskään makseta takaisinoston yhteydessä, mikä osaltaan pienentää laskuperustekorolliseen kantaan liittyvää takaisinostoriskiä. Vähäisestä takaisinostoriskistä johtuen Mandatum Lifen vakuutusvelkojen tulevat kassavirrat ovat melko hyvin ennustettavissa.

Kustannusriskiä lisää se, että vakuutusten ehtoja ja vakuutusmaksuja ei useimmiten voi muuttaa merkittävästi vakuutuksen elinkaaren aikana. Rahoitusmarkkinoiden kehityksellä on myös vaikutusta kustannusrisktiin, koska yhtiön palkkiotuotot on yleensä kytketty sijoitussidonnaisten sopimusten säästöjen määrään. Keskeisenä haasteena on vakuutusten hoitamiseen liittyvien prosessien kustannusten ja moninaiseen IT-arkkitehtuuriin liittyvien kustannusten pitäminen tehokkaalla ja kilpailukykyisellä tasolla. Vuonna 2018 kustannusliikkeen tulos Mandatum Life -ryhmässä oli 35 miljoonaa euroa (33). Mandatum Life ei jaksota vakuutusten hankintakuluja. Kustannusliikkeen tulos on kasvanut voimakkaasti vuodesta 2012, erityisesti sijoitussidonnaisen kannan palkkiotuottojen kasvun seurauksena, kuten on esitetty kuvassa Kustannusliikkeen tulos, Mandatum Life -ryhmä, 2009–2018.

Sijoitusallokaatio

Mandatum Life, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Omaisuuslaji	31.12.2018			31.12.2017		
	Markkina-arvo, milj. e	Osuus	Keskimääräinen maturiteetti, vuotta	Markkina-arvo, milj. e	Osuus	Keskimääräinen maturiteetti, vuotta
Korkosijoitukset yhteensä	3 524	63 %	2,8	3 953	63 %	2,5
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	486	9 %	0,0	904	14 %	0,0
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	50	1 %	1,6	54	1 %	2,5
Muut joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	2 988	53 %	3,3	2 994	48 %	3,2
<i>Katetut jvk-lainat</i>	<i>133</i>	<i>2 %</i>	<i>1,4</i>	<i>163</i>	<i>3 %</i>	<i>2,0</i>
<i>Investment grade -jvk-lainat ja -lainat</i>	<i>1 563</i>	<i>28 %</i>	<i>2,7</i>	<i>1 793</i>	<i>29 %</i>	<i>2,8</i>
<i>High-yield -jvk-lainat ja -lainat</i>	<i>953</i>	<i>17 %</i>	<i>3,6</i>	<i>760</i>	<i>12 %</i>	<i>3,2</i>
<i>Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 2</i>	<i>99</i>	<i>2 %</i>	<i>5,6</i>	<i>55</i>	<i>1 %</i>	<i>7,3</i>
<i>Heikomman etuoikeuden lainat / Tier 1</i>	<i>240</i>	<i>4 %</i>	<i>5,7</i>	<i>223</i>	<i>4 %</i>	<i>6,6</i>
<i>Suojaavat koronvaihtosopimukset</i>	<i>0</i>	<i>0 %</i>	<i>-</i>	<i>0</i>	<i>0 %</i>	<i>-</i>
Vakuutuskirjalainat	0	0 %	0,0	0	0 %	1,8
Listatut osakkeet yhteensä	1 334	24 %	-	1 578	25 %	-
Suomi	459	8 %	-	494	8 %	-
Pohjoismaat	1	0 %	-	0	0 %	-
Muut maat	875	16 %	-	1 084	17 %	-
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	741	13 %	-	731	12 %	-
Kiinteistöt	213	4 %	-	214	3 %	-
Pääomarahastot*	230	4 %	-	226	4 %	-
Biometriset	12	0 %	-	16	0 %	-
Hyödykkeet	0	0 %	-	0	0 %	-
Muut vaihtoehtoiset	286	5 %	-	274	4 %	-
Kaupankäyntitarkoituksessa tehdyt johdannaiset	2	0 %	-	2	0 %	-
Omaisuuslajit yhteensä	5 602	100 %	-	6 263	100 %	-
Valuuttapositio, brutto	410	-	-	679	-	-

*Pääomasijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin yhtiöihin.

Korko- ja osakesijoitusten markkinariskit

Korko- ja osakepositiot mukaan lukien jälleenvakuutukseen ja johdannaistransaktioihin liittyvät vastapuoliriskipositiot esitetään taulukossa Positiot toimialasekto-

reittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain, Mandatum Life, 31.12.2018. Vastapuoliriskejä on kuvattu tarkemmin kappaleessa **Vastapuoliriskit**. Johdannaisten käsittelyyn liittyvien eroavaisuuksien vuoksi tämän taulukon luvut

eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia muiden tilinpäätöksen taulukoiden kanssa.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain

Mandatum Life, 31.12.2018

Milj. e	AAA	AA+ - AA-	A+ - A-	BBB+ - BBB-	BB+ - C	D	Luokitte- lematon	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vasta- puoliriski	Yhteensä	Muutos tilanteesta 31.12.2017
Perusteollisuus	0	0	13	1	22	0	39	75	44	0	0	119	-27
Pääomahyödykkeet	0	0	4	12	4	0	52	72	151	0	0	223	-85
Kulutustavarat	0	5	67	89	51	0	22	234	227	0	0	461	-47
Energia	0	11	0	0	0	0	27	38	12	0	0	50	-2
Rahoitus	0	543	927	213	41	0	2	1 725	20	5	6	1 756	-498
Valtiot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valtioiden takaamat jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terveystilanteet	0	14	0	26	76	0	54	170	70	0	0	240	40
Vakuutus	0	0	10	47	0	0	17	73	3	8	0	84	19
Media	0	0	7	0	0	0	16	23	4	0	0	27	-3
Pakkaus	0	0	0	0	8	0	9	17	10	0	0	27	-1
Julkinen sektori, muut	0	32	42	0	0	0	0	74	0	0	0	74	-5
Kiinteistöala	0	0	1	42	0	0	93	136	0	186	0	322	67
Palvelut	0	0	0	28	124	0	63	216	77	0	0	293	72
Teknologia ja elektroniikka	15	0	36	0	49	0	10	110	100	0	0	210	-5
Telekommunikaatio	0	0	0	68	58	0	0	126	35	0	0	161	60
Liikenne	0	0	4	5	0	0	1	9	25	0	0	34	-18
Yhdyskuntapalvelut	0	2	0	85	27	0	0	114	0	0	0	114	-28
Muut	0	0	0	0	20	0	2	22	3	33	0	57	15
Arvopaperistetut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk-lainat	133	0	0	0	0	0	0	133	0	0	0	133	-30
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	157	157	554	509	0	1 220	-182
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0
Yhteensä	148	607	1 110	615	479	0	564	3 524	1 334	741	9	5 608	-659
Muutos tilanteesta 31.12.2017	-7	-6	-631	-11	217	0	9	-428	-244	10	3	-659	

Investment-grade -luokituksen ulkopuolella olevien korkosijoitusten merkitys Mandatum Lifen portfolioissa on huomattava. Osa pohjoismaisten pankkien liikkeeseen laskemista rahamarkkina-arvopapereista ja pohjoismaisissa pankeissa olevista käteissijoituksista muodostaa likviditeettibufferin korkosijoitusten sisällä. Tällä hetkellä näiden sijoitusten kokonaismäärä on suurempi kuin mitä tarvitaan likviditeettitarkoituksiin.

Pohjoismaainen osakeportfolio sisältää lähes ainoastaan suoria sijoituksia suomalaisiin osakkeisiin ja niiden osuus osakeportfoliosta on noin kolmannes. Kaksi kolmasosaa osakesijoituksista on allokoitu globaalisti ja ne koostuvat pääosin rahastosijoituksista, mutta suorien sijoitusten merkitys on kasvussa myös tämän portfolion osalta.

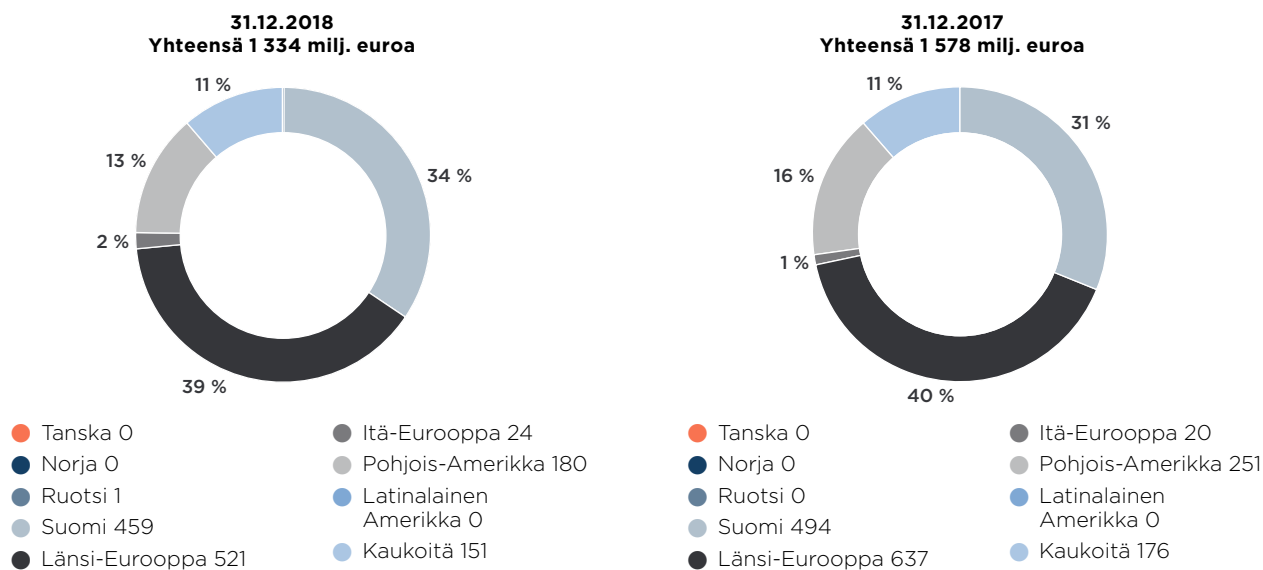
Vaihtoehtoiset sijoitukset

Mandatum Lifessa vaihtoehtoisten sijoitusten merkitys on ollut vuosien kuluessa merkittävä. Tämänhetkinen allokaatio-osuus on noin 13 prosenttia. Näiden sijoitusten allokaatio-osuus aiotaan pitää nykyisellä tasolla.

Kokonaisportfolion osalta pääomarahasto- ja vaihtoehtoisten sijoitusten määrä kasvoi hieman. Vuonna 2018 näiden omaisuuslajien hallinnointi siirtyi ulkoisilta omaisuudenhoitajilta Sammon sijoitusyksikköön. Kiinteistö-sijoitusportfoliota hallinnoi Sampo-konsernin oma kiinteistö-sijoitusyksikkö. Kiinteistö-sijoitusportfolio sisältää sekä suorat kiinteistö-sijoitukset että epäsuorat sijoitukset kiinteistö-sijoitusrahastoihin samoin kuin kiinteistö-yhtiöiden osakkeisiin. Kiinteistö-sijoitusportfolio on ollut melko vakaa.

Listattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma

Mandatum Life

Taseen markkinariskit

Mandatum Lifen hallitus hyväksyy vuosittain sekä eriytettyä omaisuutta että muuta yhtiön sijoitusriskillä olevaa omaisuutta koskevat sijoituspolitiikat. Näissä politiikoissa määritetään sijoitustoiminnan periaatteet ja limiitit, jotka perustuvat vakuutusvelkojen ominaisuuksiin, riskinotto-kykyyn sekä osakkeenomistajien tuottotavoitteisiin.

Eriytetylle omaisuudelle tehdyssä sijoituspolitiikassa määritellään kyseisen portfolion riskinkantokyky ja siihen liittyvät seurantarajat. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutuskannan tulevien lisätujen vastuu kantaa ensimmäisenä mahdolliset sijoitustoiminnan tappiot ja siten myös riskinkantokyky perustuu tulevien lisätujen vastuun

määrään. Eri seurantarajat perustuvat määriteltyihin omaisuuden stressitesteihin.

Muuta sijoitusomaisuutta koskevassa sijoituspolitiikassa määritetään koko yhtiön riskinkantokyky, seurantarajat hyväksyttävälle riskien enimmäismäärälle ja tätä vastaavat riskienhallintakeinot. Seurantarajat on asetettu Solvenssi II -säännösten mukaisen SCR:n päälle ja niiden tasot perustuvat ennalta määriteltyihin markkinastresstesteihin. Yllämainittujen seurantarajojen alittuessa tasehallintakomitea informoi asiasta hallitusta ja hallitus tekee pääomituksen ja taseen markkinariskeihin liittyvät päätökset.

Mandatum Lifen laskuperustekorollisen vastuuvelan kassavirrat ovat suhteellisen hyvin ennakoitavissa, koska sopimusten takaisinostot ja ylimääräiset lisäsijoitukset ovat rajoitettuja suurimmassa osassa yhtiön laskuperustekorollisia vakuutuksia. Lisäksi yhtiön korvausmenoihin ei sisälly merkittävää inflaatoriskiä.

Sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla riittävä tuotto, jotta laskuperustekorokko, kohtuusperiaatetulkinnan mukaiset

asiakashyvitykset sekä omistajien tuottovaatimus voidaan kattaa. Pitkällä aikavälillä merkittävin riski on se, ettei korkosijoituksilla saavuteta käytettävää diskonttokorkoa vastaavaa vähimmäistuottoa.

Sijoitus- ja pääomitus päätösten lisäksi Mandatum Life on tehnyt toimenpiteitä vakuutusvelkojen osalta hallitukseen taseen korkoriskiä. Yhtiö on alentanut uusien sopimusten laskuperustekorokkoa, täydentänyt vastuuvulkaa korkotäydennyksillä sekä muokannut olemassa olevien sopimusten ehtoja ja hallinnointiprosesseja tavalla, jotka mahdollistavat korkoriskin tehokkaamman hallinnan.

Korkoriski

Mandatum Lifen taloudellinen asema heikkenee korkojen laskiessa tai pysytellessä alhaisella tasolla, koska yhtiön velkojen duraatiot ovat varojen duraatioita pidempiä. Kasvava osa Mandatum Lifen liiketoiminnasta eli sijoitussidonnainen sekä henki- ja sairausvakuutusliiketoiminta ei ole korkoherkkä, mikä osittain pienentää korkoriskin vaikutusta yhtiön toimintaedellytyksille.

Korkosijoitusten keskimääräinen duraatio oli 2,5 vuotta huomioiden suojaavien johdannaisten vaikutus. Vastaava

vakuutusvelkojen duraatio oli noin 10 vuotta. Korkoriskiä hallitaan taseen tasolla muuttamalla varojen duraatiota ja käyttämällä korkojohdannaisia.

Valuuttariski

Valuuttariski voidaan jakaa transaktioriskiin ja translaatoriskiin. Mandatum Life on alttiina transaktioriskille, jolla tarkoitetaan valuuttariskiä, joka syntyy sopimusperusteista ulkomaanvaluutan määräisistä kassavirroista.

Mandatum Lifessa transaktioriskiä syntyy lähinnä sijoituksista muihin valuuttoihin kuin euroon, koska yhtiön vastuuvulka on euromääräistä. Mandatum Life ei automaattisesti sulje ulkomaan valuutassa olevia valuuttapositioitaan, vaan valuuttariskistrategia perustuu valuuttapositioiden aktiiviseen hallintaan. Tavoitteena on saavuttaa tuottoa suhteessa tilanteeseen, jossa valuuttakurssiriskeiltä on täysin suojauduttu.

Mandatum Lifen transaktioriskipositiot euroa vastaan on esitetty Transaktioriskipositio, Mandatum Life, 31.12.2018 -taulukossa. Taulukossa on esitetty avoimet transaktioriskipositiot valuutoittain sekä niiden arvon muutos olettaen kotivaluutan 10 prosentin yleinen heikentyminen.

Transaktioriskipositio

Mandatum Life, 31.12.2018

Kotivaluutta, milj. e	EUR	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	Muut	Yhteensä, netto
Vastuuvelka	0	0	0	0	-2	0	0	0	0	-2
Sijoitukset	0	1 829	1	116	57	43	139	8	131	2 324
Johdannaiset	0	-1 743	-1	-121	74	79	-142	-10	-74	-1 938
Transaktioriskipositio, netto	0	86	0	-4	128	122	-3	-2	57	384
Herkkyys: EUR -10 %	0	9	0	0	13	12	0	0	6	38

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä on suhteellisen vähän merkitystä Mandatum Lifelle, sillä useimmissa liiketoiminnoissa velat ovat verrattain vakaita ja ennustettavia ja riittävä osa sijoitusvaroista on käteistä ja lyhytaikaisia rahamarkkina-instrumentteja

Henkivakuutusyhtiöissä yleisesti suuri muutos takaisin-ostojen määrässä voisi vaikuttaa likviditeettiasemaan.

Mandatum Lifessa kuitenkin vain suhteellisen pieni määrä vakuutus sopimuksista voidaan ostaa takaisin ennen aikaisesti ja sen vuoksi korvauskuluista aiheutuvat lyhyen aikavälin kassavirrat on mahdollista ennustaa hyvin tarkasti.

Vastuuvelan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit on esitetty Kassavirrat sopimukseen perustuvan

maturiteetin mukaan, Mandatum Life, 31.12.2018 -taulukossa. Korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti oli 2,8 vuotta Mandatum Lifessa. Taulukossa esitetään rahoitustarve, joka aiheutuu rahoitusvarojen ja -velkojen sekä vastuuvelan odotetuista kassavirroista.

Mandatum Lifella on yksi liikkeeseen laskettu velka ja siten jälle-rahoitusriski on merkityksetön.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan

Mandatum Life, 31.12.2018

Milj. e	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo sopimukseen perustuva eräpäivä	Kassavirrat						
				2019	2020	2021	2022	2023	2024-2033	2034-
Rahoitusvarat	5 521	2 623	2 898	264	728	377	803	294	649	14
joista koronvaihtosopimuksia	2	0	2	0	0	0	1	1	0	1
Rahoitusvelat	176	0	176	-37	-4	-5	-5	-5	-61	-206
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastuuvelka	3 644	0	3 644	-353	-321	-315	-286	-264	-1 776	-1 284

Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimuksiin, joiden maturiteetti on sopimuksessa määritetty sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofiilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty vastuuvelan odotetut kassavirrat jälleenvakuutuksen jälkeen. Erien luonteesta johtuen näihin lukuihin liittyy epävarmuutta.

Vastapuoliriskit

Mandatum Lifessa kolme merkittävintä vastapuoliriskin lähdeä ovat johdannaiset, jälleenvakuutus ja muut saamiset. Vastapuoliriski, joka syntyy jälleenvakuutusasiasta, saamisista vakuutusasiakkailta ja muista saamisista, on hyvin vähäinen.

Johdannaisiin liittyvä vastapuoliriski

Mandatum Lifessa johdannaisvastapuolten luottotappioriskiä syntyy markkinariskien hallinnan seurauksena. Tämä johtuu siitä, että Mandatum Life on pitkäaikaisten korkojohdannaisten sekä valuuttatermiinien ja -optioiden aktiivinen käyttäjä.

Kahden osapuolen välillä tapahtuvasta johdannaiskaupankäynnistä aiheutuva vastapuoliriskiä pienennetään vastapuolien huolellisella valinnalla, vastapuolien hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi sekä käyttämällä erilaisia vakuusjärjestelyitä, kuten ISDA-puitesopimuksia täydennettynä Credit Support Annex -vakuussopimuksilla. Vuodesta 2016 lähtien Sampo-konserniin kuuluvat yhtiöt Topdanmarkia lukuun ottamatta ovat määrittäneet koronvaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää kahden osapuolen välistä vastapuoliriskiä, mutta altistaa Sampo-konsernin keskusvastapuoliyhteisöihin liittyvälle systeemiriskille.

Riskitarkastelua Sampo-konsernissa ja Sampo Oyj:ssä

Sampo-konserni on alttiina ennen kaikkea Pohjoismaiden kansantalouksien yleiselle kehitykselle. Pohjoismaiden kansantaloudet ovat kuitenkin tyypillisesti tietynä ajankohtana jonkin verran eri vaiheissa erilaisten taloudellisten rakenteiden ja erillisten valuuttojen vuoksi. Koska Pohjoismaat ovat myös maantieteellisesti laaja alue, tuo pohjoismaisuus vakuutusliiketoimintaan pikemminkin hajautushyötyä kuin toiminnan keskittyneisyyttä. Näin ollen Pohjoismaat ovat luontaisesti hyvä perusta hajautetulle liiketoiminnalle.

Ylläpitääkseen ja edistääkseen liiketoimintojen hajautusta, Sampo-konserni ennalta ehkäisee mahdollisuuksien mukaan keskittymiä eriyttämällä liiketoimintakokonaisuuksille omat painopistealueet. Tämän seurauksena erillisillä yhtiöillä on hyvin vähän päällekkäisyyksiä niiden vakuutus- ja sijoitustoiminnoissa. Huolimatta strategisista päätöksistä, joilla yhtiöiden toiminta-alueiden painopisteitä on eriytetty, vakuutus- ja sijoitustoiminnoista saattaa syntyä keskittymiä. Vakuutusvelkoja ja sijoituksia tarkastellaankin konsernitasolla, jotta mahdolliset yksittäisen yhtiön tai riskifaktorin tasolla esiintyvät keskittymät havaittaisiin.

Nykyisen liiketoimintamallin, jossa kaikilla yhtiöillä on omat prosessit ja sopimukset vastapuoltensa kanssa, arvioidaan estävän vastapuoliriskin ja operatiivisen riskin kertymistä. Näin ollen näitä riskejä hallitaan pääsääntöisesti yhtiötasolla.

”Strategisten painopistealueiden eriyttäminen” -periaatteen lisäksi Sampo-konsernilla on kaksi periaatetta, jotka ennakoivasti estävät konsernitasoisten riskien syntyä. Konsernin sisäisiä vastuuta on vähän ja emoyhtiö toimii konsernin ainoana likviditeetin lähteenä ja pääasiallisena pääoman lähteenä. Nämä periaatteet estävät tehokkaasti tartuntariskiä ja siten mahdolliset yhden yhtiön ongelmat eivät suoraan vaikuta toisiin ryhmän yhtiöihin.

Vakuutus- ja markkinariskikeskittymät ja niiden hallinta kuvataan seuraavissa kappaleissa samoin kuin emoyhtiön rooli konsernitasoisten riskien hallinnassa ja likviditeetin lähteenä.

Vakuutusriskit Sampo-konsernissa

Tytäryhtiöissä harjoitettavasta vakuutustoiminnasta voidaan todeta, että If, Mandatum Life ja Topdanmark toimivat Pohjoismaissa, mutta pääosin eri maantieteellisillä alueilla ja vakuutuslajeissa ja näin ollen niiden vakuutusriskit ovat luonteeltaan erilaisia. Joitain yhteisiä riskiteki-

jöitä on, kuten elinajanodote Suomessa. Myös Tanskassa Ifillä ja Topdanmarkilla on joitain päällekkäisyyksiä. Liiketoiminnan sujussa normaalisti liiketoiminnasta ei kuitenkaan synny merkittäviä vakuutusriskikeskittymiä.

Näin ollen liiketoiminta-alueet synnyttävät pikemminkin hajautushyötyjä kuin riskikeskittymiä. Tämä yleinen riskikuva ei ole muuttunut Topdanmarkin kasvaneesta omistuksesta huolimatta, koska Topdanmarkin vakuutusriskit kohdentuvat pääosin tanskalaisiin riskeihin ja vain vähäisessä määrin samaan asiakaskuntaan Ifin kanssa.

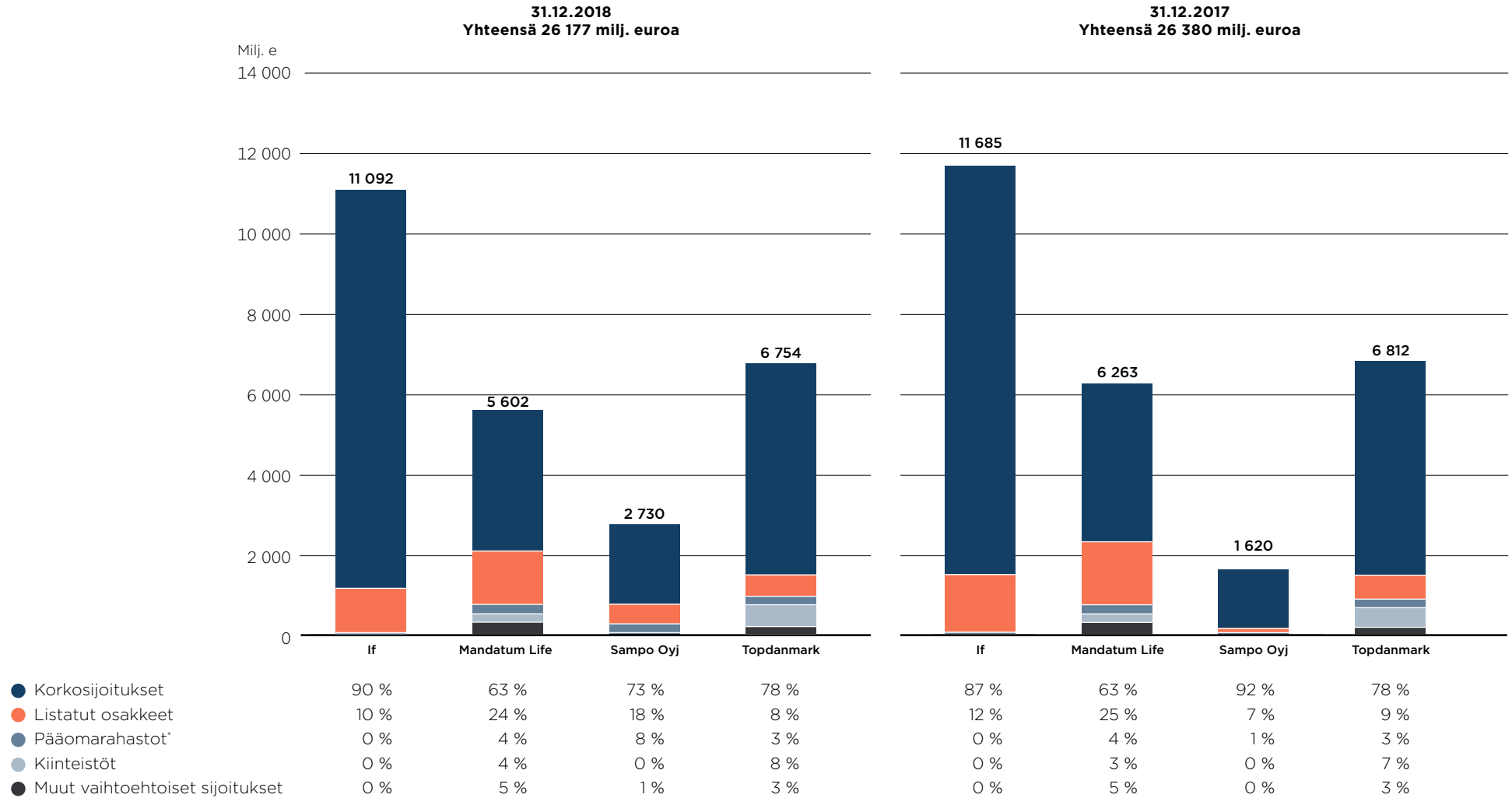
Markkinariskit Sampo-konsernin tasolla

Vakuutusvelat ja yhtiökohtaiset riskinottohalukkuudet ovat sijoitustoiminnan lähtökohtana kaikissa tytäryhtiöissä. Mandatum Lifen, Ifin ja Topdanmarkin vakuutusvelat ja riskinottohalukkuus ovat erilaiset ja tämän seurauksena sijoitussalkkujen rakenteet ja riskit sekä tase eroavat kolmessa yhtiössä toisistaan vastaavasti. Yhtiöiden keskimääräiset sijoitustuotot ja sijoitustuottojen vaihtelu eroavat myös toisistaan.

Sampo-konsernin sijoitusten kokonaismäärä 31.12.2018 oli 26 177 miljoonaa euroa (26 380), kuten on esitetty seuraavassa kuvassa. Mandatum Lifen ja Topdanmarkin sijoitusomaisuus ei sisällä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevaa varallisuutta.

Sijoitusten kehitys

If, Mandatum Life, Sampo Oyj ja Topdanmark

*Sampo Oyj:n luvut eivät pidä sisällään vakuutusliiketoiminnan tytäryhtiöiden liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja
Pääomarahastot sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin osakkeisiin

Sijoitustoiminta ja markkinariskien otto on järjestetty siten, että täysin omistettujen tytäryhtiöiden sijoitusriskit eivät kohdennu samoihin yksittäisiin yhtiöihin lukuun ottamatta pohjoismaisia pankkeja, joihin yhtiöt ovat sijoittaneet ylimääräiset varansa rahamarkkinasijoituksina ja käteisenä. Sijoitusten hajautuksen näkökulmasta Topdanmarkin vaikutus on positiivinen, koska tanskalaisilla sijoituksilla on merkittävä paino sen sijoitussal-

kuissa ja etenkin tanskalaisten kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen merkitys on keskeinen. Sampo-konsernin muiden vakuutusyhtiöiden sijoitussalkuissa tanskalaisten sijoitusten merkitys on ollut vähäinen.

Sampo-konsernin markkinariskien herkkyudet esitetään seuraavassa taulukossa.

Seuraavissa kappaleissa esitetään ensin riskikeskittymät homogeenisiin riskiryhmiin jaettuna ja yksittäisten nimien osalta ja sen jälkeen riskejä kuvataan lyhyesti kokotaseen näkökulmasta.

Sijoitukset toimialasektoreittain, maantieteellisten alueiden mukaan ja omaisuuslajeittain

Korko- ja osakesijoitusten osalta rahoitussektorin yhtiöillä ja kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla on merkittävä osuus konsernin kokonaisportfolioista, kun taas julkisen sektorin sijoitusten osuus on melko rajallinen. Suurimmassa osassa näistä sijoituksista liikkeeseenlaskijana on pohjoismainen yhtiö tai yhteisö. Suurin osa yrityspannon liikkeeseenlaskijoista, vaikkakin ne sijaitsevat Pohjoismaissa, toimii kansainvälisillä markkinoilla ja näin ollen niiden tuloksentekeyky ei ole kovin riippuvainen pohjoismaisista markkinoista.

Markkinariskiherkkyudet

Sampo-konserni, 31.12.2018

Milj. e	Skenaario	If	Mandatum Life	Topdanmark	Sampo Oyj	Sampo-konserni
Osakkeet	-10 %	-111	-133	-9	-49	-302
	10 %	111	133	9	49	302
Korot	-100 bps	154	84	1	155	483
	+100 bps	-149	-74	-1	-141	-443
Muut	-10 %	-3	-74	-44	-26	-145
	10 %	3	74	44	26	145
Kotivaluutta	-5 %	-1	20	-3	98	-
	5 %	1	-20	3	-98	-

Topdanmarkin korkoriskien skenaarioluissa esitetään vastuuvelan ja sijoitusten netto. Sampo-konsernin luvut eivät täsmää yhtiöiden lukujen summaan konsernin sisäisistä eliminoinneista ja Topdanmarkin vastuuvelan vaikutuksen puuttumisesta johtuen. Tämän taulukon luvut eivät täysin täsmää Markkinariskiherkkyudet, Topdanmark, 31.12.2018 ja 31.12.2017 -taulukon lukuihin erilaisista laskentamenetelmistä johtuen.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain

Sampo-konserni, 31.12.2018

Milj. e	AAA	AA+ - AA-	A+ - A-	BBB+ - BBB-	BB+ - C	D	Luokittelu- maton	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vasta- puoliriski	Yhteensä	Muutos tilanteesta 31.12.2017
Perusteollisuus	0	0	45	63	22	0	93	223	81	0	0	305	-47
Pääomahyödykkeet	0	0	36	78	4	0	128	246	530	0	0	776	-226
Kulutustavarat	0	62	211	419	72	0	112	877	434	0	0	1 311	-214
Energia	0	61	0	0	63	0	199	323	37	0	0	361	24
Rahoitus	0	2 459	2 705	981	95	0	34	6 274	284	5	15	6 578	89
Valtiot	133	0	0	0	0	0	0	133	0	0	0	133	41
Valtioiden takaamat jvk-lainat	10	26	0	0	0	0	0	36	0	0	0	36	-84
Terveystieteidenhuolto	7	25	26	82	76	0	62	277	128	0	0	405	39
Vakuutus	0	0	57	122	26	0	58	263	3	25	0	290	57
Media	0	0	7	0	0	0	37	44	4	0	0	48	-4
Pakkaus	0	0	0	0	8	0	14	22	10	0	0	32	-1
Julkinen sektori, muut	593	154	42	0	0	0	0	789	0	0	0	789	-119
Kiinteistöala	0	5	79	203	44	0	587	918	0	201	0	1 118	167
Palvelut	0	0	2	100	179	0	115	396	287	0	0	683	249
Teknologia ja elektroniikka	24	0	38	0	59	0	89	210	100	0	0	309	11
Telekommunikaatio	0	0	0	235	105	0	6	346	99	0	0	444	114
Liikenne	0	58	32	37	0	0	153	279	26	0	0	305	-81
Yhdyskuntapalvelut	0	2	36	305	96	0	43	482	0	0	0	482	-24
Muut	0	26	0	0	20	0	17	63	3	33	0	99	17
Arvopaperistetut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk-lainat	2 762	54	0	0	0	0	0	2 816	0	0	0	2 816	-431
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	157	157	911	742	0	1 810	-40
Vastapuoliyhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	51	51	34
Yhteensä, pois lukien													
Topdanmark	3 529	2 933	3 316	2 625	868	0	1 905	15 175	2 937	1 006	66	19 183	-427
Muutos tilanteesta 31.12.2017	-471	144	-831	235	425	0	20	-478	-204	215	40	-427	

Topdanmark	Yhteensä												
Konserni ilman henkivakuutusta	1 511	0	75	1	1	0	147	1 734	99	98	262	2 194	
Henkivakuutus	2 409	0	94	11	14	0	356	2 884	407	944	336	4 571	
Topdanmark yhteensä	3 920	0	169	12	15	0	503	4 618	507	1 042	598	6 765	

Kuten Korkosijoitukset rahoitussektorille, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018 -taulukosta voidaan nähdä, suurin osa rahoitussektorin ja kiinteistö- vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen sijoituksista on tehty pohjoismaisiin sijoituskohteisiin.

Korkosijoitukset julkiselle sektorille sisältävät valtionlainoja, valtioiden takaamia joukkovelkakirjalainoja sekä muita sijoituksia julkiselle sektorille, mikä voidaan nähdä taulukosta Korkosijoitukset julkiselle sektorille, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018. Julkisen sektorin osuus on ollut kohtalaisen pieni Sampo-konsernin sijoitussalkuissa ja sijoitukset ovat olleet lähinnä Pohjoismaihin. Topdanmarkin sijoitussalkuissa AAA-luotto- luokituksen omaavilla valtion ja kiinteistö- vakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla on keskeinen merkitys.

Korkosijoitukset rahoitussektorille

Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018

Milj. e	Katetut jvk- lainat	Käteinen ja rahamarkkina- sijoitukset	Pitkäaikaiset senior-lainat	Pitkäaikaiset heikomman etuoikeuden lainat	Yhteensä	%
Ruotsi	1 769	6	745	111	2 630	28,7 %
Suomi	112	1 675	487	355	2 629	28,7 %
Norja	586		274	296	1 156	12,6 %
Yhdysvallat			696		696	7,6 %
Tanska	205		196	162	563	6,1 %
Iso-Britannia	12	251	149	17	429	4,7 %
Alankomaat			271	22	293	3,2 %
Kanada	115		87		202	2,2 %
Ranska		98	71		169	1,8 %
Australia	18		105		123	1,3 %
Sveitsi			98		98	1,1 %
Islanti			39	30	69	0,7 %
Saksa			32	0	32	0,4 %
Guernsey			26		26	0,3 %
Uusi-Seelanti			19		19	0,2 %
Viro		16			16	0,2 %
Bermuda				10	10	0,1 %
Caymansaaret			3		3	0,0 %
Yhteensä	2 816	2 045	3 297	1 003	9 162	100,0 %

Korkosijoitukset julkiselle sektorille

Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018

Milj. e	Valtiot	Valtioiden takaamat	Julkinen sektori, muut	Yhteensä
Ruotsi	89		416	506
Norja			298	298
Suomi		26	58	84
Yhdysvallat	44			44
Japani			18	18
Tanska		10		10
Yhteensä	133	36	789	958

Sampo-konsernin listatut osakesijoitukset olivat vuoden 2018 lopussa 3 470 miljoonaa euroa (3 749). Vuoden 2018 lopussa Ifin listattujen osakkeiden arvo oli 1 113 miljoonaa euroa (1 448). Osakkeiden osuus oli 10,0 prosenttia Ifin sijoitusomaisuudesta. Mandatum Lifessa listattujen osakkeiden arvo oli 1 334 miljoonaa euroa vuoden 2018 lopussa (1 578) ja listattujen osakkeiden osuus sijoitusomaisuudesta oli 23,8 prosenttia. Topdanmarkissa listatut osakesijoitukset olivat vuoden 2018 lopussa 534 miljoonaa

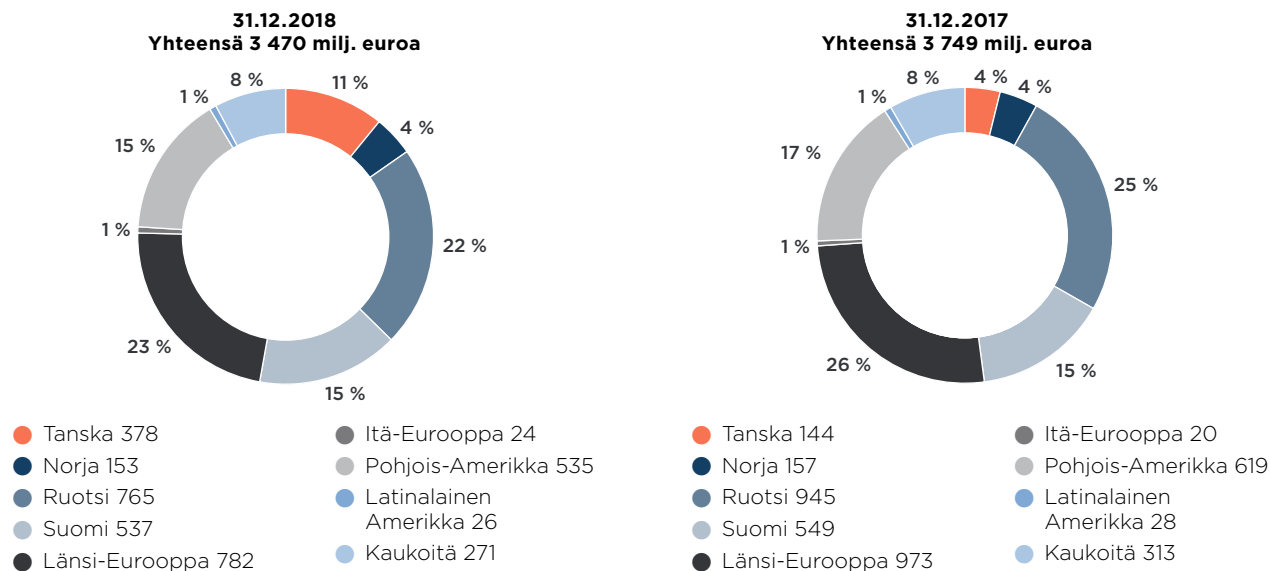
euroa (608). Topdanmark-konsernissa listattujen osakesijoitusten osuus sijoituksista on korkeampi henkiyhtiössä.

Maantieteellisesti Sampo-konsernin sijoitukset ovat painottuneet pohjoismaisiin yrityksiin. Pohjoismaisten yritysten osakkeiden osuus oli 53 prosenttia kaikista osakkeista. Tämä on linjassa konsernin sijoitusstrategian kanssa, jonka mukaan sijoituksissa keskitytään pohjoismaisiin yhtiöihin. Nämä pohjoismaiset yhtiöt kilpailevat

kuitenkin pääosin globaaleilla markkinoilla, vain harvat niistä ovat toiminnaltaan puhtaasti kotimaisia yhtiöitä. Näin ollen lopullinen riski ei ole merkittävästi riippuvainen Pohjoismaiden talouksista. Sampo-konsernin listattujen osakesijoitusten jakauma esitetään Listattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma, Sampo-konserni, 31.12.2018 ja 31.12.2017 -kuvassa.

Listattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma

Sampo-konserni

Suurimmat sijoitukset yksittäisiin nimiin

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoittain ja omaisuuslajeittain, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018 -taulukossa kuvataan suurimmat keskittymät yksittäisiin liikkeeseenlaskijoihin ja vastapuoliin

konsernitason. Topdanmarkin sijoitussalkuissa suurimmat yksittäiseen liikkeeseenlaskijaan kohdistuvat sijoitukset ovat AAA-luottoluokituksen omaavia tanskalaisia kiinteistövakuudellisia joukkovelkakirjalainoja.

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoittain ja omaisuuslajeittain

Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018

Liikkeeseenlaskija, milj. e	Yhteensä	% sijoitus- omaisuudesta	Kassavarat ja lyhytaikaiset korko- sijoitukset	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset, yhteensä	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Valtioiden takaamat	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Katetut jvk-lainat	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Senior- jvk-lainat	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Tier 1 ja Tier 2	Osake- sijoitukset	Vakuudella kattamaton osuus johdan- naisista
Nordea Bank	1 675	9 %	642	1 029	0	490	207	332	0	4
Skandinaviska Enskilda Banken	899	5 %	539	359	0	207	140	12	0	1
Danske Bank	780	4 %	500	272	0	118	128	26	0	7
Svenska Handelsbanken	638	3 %	0	638	0	545	55	38	0	0
Swedbank	539	3 %	0	539	0	315	193	30	0	0
Ruotsi	434	2 %	0	434	0	0	434	0	0	0
Norja	405	2 %	0	405	0	0	304	101	0	0
DnB	388	2 %	0	388	0	179	107	102	0	0
BNP Paribas	387	2 %	349	37	0	0	37	0	0	1
Saxo Bank	265	1 %	0	2	0	0	0	2	264	0
10 suurinta keskittymää yhteensä	6 411	34 %	2 029	4 104	0	1 855	1 605	643	264	14
Muut	12 576	66 %								
Sijoitusomaisuus yhteensä	18 986	100 %								

Suurimmat high yield - ja luottoluokittelemattomat korkosijoitukset eritellään Kymmenen suurinta suoraa high yield- sekä luottoluokittelematonta korkosijoitusta ja suoraa listattua osakesijoitusta, Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018 -taulukossa. Lisäksi suurimmat suorat sijoitukset listattuihin osakkeisiin eritellään Kymmenen suurinta suoraa listattua osakesijoitusta, Sampo-konserni, 31.12.2018 -taulukossa.

Saamiset muista kuin investment grade -luokituksen saaneista korkosijoituksista ovat merkittävät, koska suhteellisen pienellä osalla pohjoismaisista yhtiöistä on luottoluokitus ja monilla luottoluokitelluilla yhtiöillä luottoluokitus on investment grade -luokkia alhaisempi (high yield).

Kymmenen suurinta suoraa high yield- sekä luottoluokittelematonta korkosijoitusta ja suoraa listattua osakesijoitusta

Sampo-konserni pois lukien Topdanmark, 31.12.2018

10 suurinta suoraa sijoitusta high yield- ja luottoluokittelemattomiin korkoinstrumentteihin	Luokitus	Yhteensä, milj. e	% kaikista suorista korkosijoituksista
High Street Shopping	NR	155	1,0 %
Sponda	NR	114	0,8 %
TDC	B+	98	0,7 %
Teollisuuden Voima	BB+	96	0,6 %
Sparebank 1 Boligkredditt	NR	81	0,5 %
Evergood 4 ApS	B+	79	0,5 %
Saab	NR	58	0,4 %
Ellevio	NR	50	0,3 %
Grönlandet Södra	NR	49	0,3 %
Veningen	NR	49	0,3 %
10 suurinta keskittymää yhteensä		827	5,6 %
Muut suorat korkosijoitukset		13 999	94,4 %
Suorat korkosijoitukset yhteensä		14 826	100,0 %

10 suurinta listattua osakesijoitusta	Yhteensä, milj. e	% kaikista suorista osakesijoituksista
Saxo Bank	264	13,0 %
Intrum	138	6,8 %
Amer Sports	105	5,2 %
Volvo	105	5,2 %
Nobia	87	4,3 %
Veidekke	74	3,7 %
Asiakastieto	72	3,6 %
ABB	67	3,3 %
Telia Company	64	3,2 %
Sectra	58	2,9 %
10 suurinta keskittymää yhteensä	1 033	51,1 %
Muut suorat osakesijoitukset	988	48,9 %
Suorat osakesijoitukset yhteensä	2 021	100,0 %

Keskittymät koko taseen tasolla

Yleisesti ottaen Sampo-konserni on rakenteellisesti riippuvainen Pohjoismaisten talouksien suoriutumisesta, kuten jo aiemmin kuvattiin. Sampo-konserni on myös taloudellisesti alttiina alhaiselle korkotasolle. Mitä alemmat korot ja mitä tasaisempi korkokäyrä on, sitä haasteellisempi ympäristö on nykyisille liiketoimintamalleille etenkin, kun Ifissä ja Mandatum Lifessa vakuutusvelkojen duraatio on pitempi kuin saamisten duraatio. Topdan-markissa taseen korkoriski on vähäinen ja siten Topdan-mark ei lisää korkoriskiä konsernin tasolla.

Sampo-konsernille olisi merkittävästi hyötyä, jos korot nousisivat, koska vakuutusvelkojen taloudellinen arvo pienenisi enemmän kuin niitä suojaavien sijoitusten arvo. Samaan aikaan Nordean nettokorkotuotot todennäköisesti kasvaisivat myös.

Sampo Oyj:n rooli

Sampo Oyj tekee pitkäaikaisia sijoituksia pohjoismaisiin finanssialan yrityksiin ja on konsernissa likviditeetin lähde. Tämän vuoksi rahoitusrakenteen kestävyys ja kyky hankkia rahoitusta tarvittaessa ovat jatkuvasti arvioinnin kohteena.

Vuoden 2018 lopussa Sammolla oli 9 200 miljoonan edestä strategisia sijoituksia ja ne oli pääosin rahoitettu omalla pääomalla, 7 890 miljoonaa euroa, ja senior-ehtoisella velalla, jota oli yhteensä 4 067 miljoonaa euroa. Senior-lainojen keskimääräinen jäljellä oleva maturiteetti

oli 5,2 vuotta ja siitä 1 600 miljoonan euron osuus oli maturiteetiltaan yli 5 vuotta. Senior-ehtoisella velalla rahoitetaan myös muita sijoitusomaisuuseriä. Näiden huonomman etuoikeuden velkainstrumenttien ja muiden korkosijoitusten, yhteissummaltaan 512 miljoonaa euroa, keskimääräinen maturiteetti oli kaksi vuotta. Strategisten

sijoitusten ja muiden sijoituserien rahoitus on vahvasti järjestetty.

Kyky hankkia rahoitusta riippuu velkaantuneisuudesta ja likviditeettipuskurista, jotka voidaan päätellä Tase-rakenne, Sampo Oyj, 31.12.2018 ja 31.12.2017 -taulukosta.

Taserakenne

Sampo Oyj, 31.12.2018 ja 31.12.2017

Milj. e	2018	2017
Vastaavaa yhteensä	12 073	10 939
Käteiset varat	1 447	1 199
Sijoitukset	770	235
Sijoituskiinteistöt	2	2
Korkosijoitukset	23	58
Osakkeet ja osuudet	745	175
Huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	489	496
Osuudet saman konsernin yrityksissä	9 200	8 958
Sijoitukset tytäryrityksissä	3 401	3 401
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	5 799	5 557
Muut varat	167	50

Milj. e	2018	2017
Vastattavaa yhteensä	12 073	10 939
Liikkeeseen lasketut yritystodistukset	124	293
Pitkäaikainen vieras pääoma	3 943	2 884
Private placement -lainat	122	138
Joukkovelkakirjalainat	3 821	2 746
Pääomalainat	0	0
Oma pääoma	7 890	7 714
Sidottu oma pääoma	98	98
Voitonjakokelpoiset varat	7 792	7 616
Muut velat	115	48

Sampo Oyj:n velkaantuneisuus oli maltillinen esimerkiksi seuraavilla mittareilla arvioituna:

- Velkaantuneisuus mitattuna korollisten velkojen osuudella kaikista veloista oli 34 prosenttia (29).
- Sammon 2 108 (1 424) miljoonan euron nettovelka on kohtuullinen suhteutettaessa sitä omistusosuuksien arvoon ja sijoitusomaisuuteen.

Sammon likvidit varat olivat 1 447 (1 199) miljoonaa euroa. Likviditeettiin vaikuttaa pääasiassa saadut ja maksetut osingot sekä muutokset liikkeeseenlasketuissa velkainstrumenteissa ja tehdyissä sijoituksissa. Sampo maksaa osinkonsa huhtikuussa, jolloin likviditeetti laskee huomattavasti. Huomattava osuus ryhmän yhtiöiden liikkeelle laskemista huonomman etuoikeuden velkainstrumenteista (489) sekä osa muista sijoituksista (770) voidaan myydä, mikäli tarvitaan likviditeettiä. Lyhyen aikavälin likviditeettiä voidaan pitää riittävänä.

Sammon rahoitusasema on hyvä, minkä ansiosta yhtiö kykenee uudelleen rahoittamaan nykyiset velkansa ja laskemaan liikkeelle uutta velkaa. Tämä yhdessä yhtiön myytävissä olevien omaisuuserien kanssa tarkoittaa, että Sampo kykenee luomaan likviditeettiä.

Nykyisellään Sampo-konsernilla on pääomapuskuria suhteessa vähimmäispääomavaatimukseen. Koska taulukossa Taserakenne, Sampo Oyj, 31.12.2018 ja 31.12.2017 esitetyt huonomman etuoikeuden kaikki saamiset ovat Ifin, Mandatum Lifin, Nordean ja Topdanmarkin liikkeeseen laskemia, ne eliminoidaan konsernin omista varoista. Mikäli kyseiset saamiset myytäisiin, emoyhtiön likviditeetin kasvun ohella konsernin omat varat ja vakavaraisuussuhde nousisivat.

Sampo Oyj tasapainottaa riskejä konsernin sisällä. Hallinnoidessaan rahoitus- ja pääomarakennettaan sekä likviditeettiään Sampo Oyj ottaa huomioon liiketoiminta-alueiden eurosta poikkeavat perusvaluutat (Ruotsin kruunu ja Tanskan kruunu) ja sen, että kaikki sen liiketoiminta-alueet ovat alttiina matalan korkoympäristön riskeille. Nämä riskit saattavat vaikuttaa Sammon tekemiin päätöksiin sen omien velkainstrumenttien liikkeeseen laskun yhteydessä ja likviditeettiportfoliota hoidettaessa.

Tämän johdosta osa Sampo Oyj:n velkainstrumenteista on laskettu liikkeelle Ruotsin kruunuissa, ja korkoduraatio pidetään suhteellisen lyhyenä. Markkinanäkemyksistä vaikuttaa kuitenkin päätöksiin ja esimerkiksi tällä hetkellä taktisista markkinanäkemyksistä johtuen Ifin maksamat Ruotsin kruunu -määräiset osingot ovat edelleen Ruotsin kruunuina ja Ruotsin kruunu -määräinen velka on konvertoitu euroiksi koron- ja valuutanvaihtosopimuksilla.

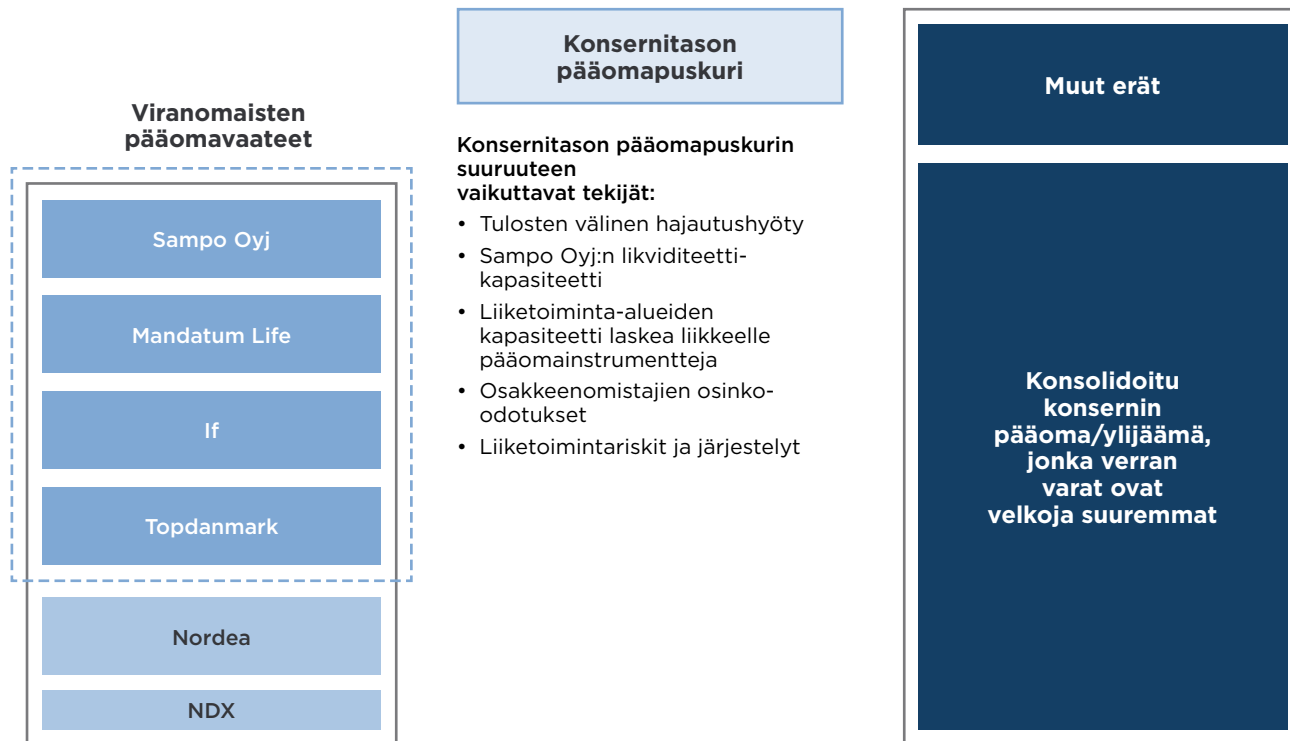
Sampo-konsernin pääomitus

Pääomitus konsernitason tasolla

Alakonsernitason tasapaino tulosten, riskien ja pääoman välillä on keskeinen lähtökohta Sampo-konsernissa. Kun kaikki alakonsernit ovat hyvin pääomitettuja, myös konsernin tulisi olla lähtökohtaisesti riittävästi päämitetty, vaikkakin muun muassa keskinäiset huonomman etuoikeuden lainat, jotka eliminoidaan pääomista, alentavat konsernin vakavaraisuutta. Lisäksi alakonsernien pääomavaatimuksissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat Sampo-konsernin pääomituksen tasoon.

Sampo-konserni tasolla on kuitenkin useampia pääomituksen vaikuttavia tekijöitä kuin alakonserneissa. Kyseisiä tekijöitä on havainnollistettu kuvassa Sampo-konsernin pääomittamisen puitteet.

Sampo-konsernin pääomittamisen puitteet

Konsernin pääomavaatimus on pääasiassa riippuvainen liiketoiminta-alueiden pääomavaatimuksista. Emoyhtiön kontribuutio konsernin pääomatarpeeseen on useimmiten vähäinen, sillä Sammolla ei ole omaa liiketoimintaa

lukuun ottamatta pääomarakenteen ja likviditeetin hallintaa. Sijoitukset pohjoismaisiin rahoitussektorin yhtiöihin kasvattavat kuitenkin Sampo Oyj:n vakavaraisuusvaatimusta.

Riskien välistä hajautushyötyä on kahdella tasolla, sekä yhtiöiden sisällä, että niiden välillä. Näistä ensimmäinen sisältyy yhtiöiden vakavaraisuuspääomavaatimukseen (SCR).

Käsitteellisesti konsernin omat varat on yhtä kuin varojen ja velkojen markkina-arvojen välinen erotus lisättynä huonomman etuoikeuden veloilla. Kyseinen erotus on kertynyt konsernin olemassaolon aikana ja se sisältää seuraavat pääkomponentit:

- Kertyneet voitot, joita ei ole maksettu osinkoina vuosien aikana
- Varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen oikaisut markkina-arvoisiksi
- Liikkeelle laskettu pääoma ja Solvenssi II -ehdot täyttävät huonomman etuoikeuden velkakirjat

Koska sekä Solvenssi II -ryhmän että rava-konsernin laskelmissa sovelletaan samoja sektorikohtaisia sääntöjä, Sammon Solvenssi II:n mukainen oma varallisuus ja rava-lain mukaiset omat varat eivät oleellisesti eroa toisistaan.

Sampo-konsernin pääomavaatimus ja omat varat ovat molemmat alttiita translaatoriskille. Translaatoriski voi realisoitua, kun Ifin ja Topdanmarkin pääoma sekä pääoman tarve muunnetaan niiden raportointivaluutoista euroiksi. Ifin ja Topdanmarkin raportointivaluutojen heiketessä euroon nähden konsernin todellisen euromääräisen pääoman määrä supistuu ja Ifin sekä

Topdanmarkin euromääräiset pääomavaatimukset ovat myös alhaisemmat. Translaatoriskiä seurataan sisäisesti ja sen vaikutusta konsernin vakavaraisuuteen toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta analysoidaan säännöllisesti. Translaatoriskille ei kuitenkaan aseteta sisäisesti pääomatarvetta, sillä se realisoituu ainoastaan, jos jokin alakonserni divestoidaan.

Konsernitason pääomapuskuri on yhtä kuin erotus konsernin omien varojen määrän ja konsernin pääomavaatimuksen välillä. Alakonsernitasoisten tekijöiden – odotettujen voittojen ja niiden volatiliteetin, liiketoiminnan kasvumahdollisuuksien sekä kyvyn laskea liikkeelle Solvenssi II:n mukaisia päämainstrumentteja – lisäksi on konsernitasolla vaikuttavia seikkoja, jotka ovat olennaisia

arvioitaessa pääomapuskurin suuruutta konsernitasolla. Kaikista olennaisimmat konsernitason tekijät, jotka vaikuttavat pääomapuskurin suuruuteen, ovat alakonsernien raportoitujen voittojen korrelaatio, emoyhtiön kapasiteetti luoda likviditeettiä, strategisten riskien ja järjestelyiden todennäköisyydet sekä osakkeenomistajien osinko-odotukset.

SAMPO OYJ:N TILINPÄÄTÖS

166

Sampo Oyj:n
tuloslaskelma

167

Sampo Oyj:n
tase

168

Sampo Oyj:n
rahavirtalaskelma

Sampo Oyj:n tilinpäätös

Tuloslaskelma

Milj. e	Liite	2018	2017
Liiketoiminnan muut tuotot	1	17	18
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-9	-16
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-2	-1
Muut henkilösivukulut		0	-1
Liiketoiminnan muut kulut	2	-14	-14
Liikevoitto		-8	-14
Rahoitustuotot ja -kulut	4		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		1 084	890
Tuotot muista osuuksista		588	563
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Saman konsernin yrityksiltä		12	21
Muilta		27	16
Muut tuotot ja kulut sijoituksista		-36	-66
Muut korkotuotot		25	11
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-63	-50
Valuuttatulos		41	26
Voitto ennen veroja		1 669	1 396
Tilikauden verot		0	0
Tilikauden voitto		1 669	1 396

Sampo Oyj:n tase

Milj. e	Liite	2018	2017
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset ja rakennelmat		1	1
Muut aineelliset hyödykkeet		2	2
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä		3 401	3 401
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	5	261	266
Osuudet omistusyhteisyriksissä		5 799	5 557
Saamiset omistusyhteisyriksiltä		227	230
Muut osakkeet ja osuudet	6	745	175
Muut saamiset	7	23	58
Lyhytaikaiset saamiset			
Laskennalliset verosaamiset	14	15	3
Muut saamiset	8	83	20
Siirtosaamiset	9	68	26
Rahat ja pankkisaamiset		1 447	1 199
VASTAAVAA YHTEENSÄ		12 073	10 939

Milj. e	Liite	2018	2017
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
	10		
Osakepääoma		98	98
Käyvän arvon rahasto		-3	45
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		1 527	1 527
Muut rahastot		273	273
Edellisten tilikausien voitto / tappio		4 328	4 376
Tilikauden voitto		1 669	1 396
		7 890	7 714
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Joukkovelkakirjalainat		3 943	2 884
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Yritystodistukset		124	293
Muut velat	12	56	11
Siirtovelat	13	59	36
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		12 073	10 939

Sampo Oyj:n rahavirtalaskelma

Milj. e	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	1 669	1 396
Oikaisut:		
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-11	-8
Muut oikaisut	-639	-502
Oikaisut yhteensä	-649	-509
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset *)	-609	119
Muut varat	-74	-17
Yhteensä	-683	102
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	27	7
Muut velat	28	-47
Maksetut korot	-2	-39
Maksetut tuloverot	13	-12
Yhteensä	65	-91
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	401	898

Milj. e	2018	2017
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytä- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	417	501
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Maksetut osingot	-1 444	-1 286
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	1 482	1 042
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-609	-1 395
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat	-571	-1 639
Rahavirrat yhteensä	248	-239
Rahavarat tilikauden alussa	1 199	1 439
Rahavarat tilikauden lopussa	1 447	1 199
Rahavarojen nettomuutos	248	-239

*) Sijoitukset sisältävät sekä sijoituskiinteistöt että rahoitusvarat.

Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:

Milj. e	2018	2017
Saadut korot	42	40
Maksetut korot	-50	-62
Saadut osingot	1 671	1 453

SAMPO OYJ:N TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista 170

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

1 Liiketoiminnan muut tuotot	170
2 Liiketoiminnan muut kulut	170
3 Tilintarkastajan palkkiot	170
4 Rahoitustuotot ja -kulut	170

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

5 Saamiset saman konsernin yrityksiltä	171
6 Muut osakkeet ja osuudet	171
7 Sijoitusten muut saamiset	171
8 Muut saamiset	171
9 Siirtosaamiset	171

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

10 Emoyhtiön oman pääoman muutoslaskelma	172
11 Osakepääoma	173
12 Muut velat	173
13 Siirtovelat	173

Tuloveroja koskevat liitetiedot

14 Laskennalliset verosaamiset ja -velat	173
--	-----

Vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

15 Eläkevastuut	174
16 Vuokravastuut	174

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

17 Henkilöstön lukumäärä	174
18 Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot	174
19 Toimitusjohtajaan, tämän sijaiseen sekä hallituksen jäseniin liittyvät eläkekulut	175

Osakeomistuksia koskevat liitetiedot

20 Osakeomistukset 31.12.2018	175
-------------------------------------	-----

Sampo Oyj:n tilinpäätöksen liitetiedot

Yhteenvedo merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sampo Oyj:n tilinpäätös liitetietoineen on laadittu suomalaisen kirjanpitolain ja -asetuksen mukaisesti. Sampo Oyj:n erillistilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät kuitenkaan olennaisesti poikkea konsernin IFRS- standardien mukaisen tilinpäätöksen laatimisperiaatteista. Rahoitusvälineet on arvostettu markkinoilta saatuaan käypään arvoon.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 1–4

1 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. e	2018	2017
Sijoitusomaisuuden hoitopalkkiot	17	18
Muut tuotot	0	0
Yhteensä	17	18

2 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2018	2017
Vuokrakulut	-1	-1
IT kulut	-2	-2
Ulkopuoliset palvelut	-6	-5
Muut henkilöstökulut	-1	-1
Muut kulut	-5	-6
Yhteensä	-14	-14

Erä Muut kulut sisältää mm. hallintokuluja.

3 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. e	2018	2017
Tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	-0,2	-0,2
Verokonsultointi	-0,1	0,0
Muut palkkiot	-0,2	-0,2
Yhteensä	-0,4	-0,4

4 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. e	2018	2017
Saadut osingot yhteensä	1 671	1 453
Korkotuotot yhteensä	53	43
Korkokulut yhteensä	-63	-50
Myyntivoitot yhteensä	11	9
Valuuttatulos	41	26
Muut	-36	-71
Yhteensä	1 677	1 410

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 5–9

5 Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Milj. e	2018	2017
Hankintameno tilikauden alussa	266	298
Lisäykset	0	86
Vähennykset	-5	-119
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	261	266

Saamiset ovat tytäryhtiöiden liikkeeseenlaskemia pääomalainoja. Lisätietoja konsernin liitetiedossa nro 28 Rahoitusvelat.

6 Muut osakkeet ja osuudet

Milj. e	2018 Arvonmuutokset			2017 Arvonmuutokset		
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet	745	10	32	175	3	-15

7 Sijoitusten muut saamiset

Milj. e	2018 Arvonmuutokset			2017 Arvonmuutokset		
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Joukkovelkakirjalainat	23	0	19	58	4	-14

8 Muut saamiset

Milj. e	2018	2017
Kauppahintasaamiset	1	1
Johdannaiset	1	0
Muut	77	19
Yhteensä	79	19

9 Siirtosaamiset

Milj. e	2018	2017
Siirtyvät korot	24	13
Johdannaiset	40	3
Muut	3	10
Yhteensä	68	26

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 10–13

10 Emoyhtiön oman pääoman muutoslaskelma

Milj. e	Sidottu pääoma			Vapaa pääoma		Yhteensä
	Osakepääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	98	45	1 527	273	5 772	7 714
Osingonjako					-1 444	-1 444
Myytavissä olevat rahoitusvarat						
- omaan pääomaan kirjattu määrä		-41				-41
- tuloslaskelmaan siirretty määrä		-8				-8
Tilikauden voitto					1 669	1 669
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	98	-3	1 527	273	5 996	7 890

Milj. e	Sidottu pääoma			Vapaa pääoma		Yhteensä
	Osakepääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	98	28	1 527	273	5 624	7 549
Osingonjako					-1 288	-1 288
Osinkojen palautus					39	39
Myytavissä olevat rahoitusvarat						
- omaan pääomaan kirjattu määrä		24				24
- tuloslaskelmaan siirretty määrä		-6				-6
Tilikauden voitto					1 396	1 396
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	98	45	1 527	273	5 772	7 714

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Milj. e	2018	2017
Emoyhtiö		
Tilikauden voitto	1 669	1 396
Kertyneet voittovarot	4 328	4 376
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	1 527	1 527
Muut rahastot	269	273
Yhteensä	7 792	7 571

11 Osakepääoma

Tiedot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitteessä 33 Oma pääoma.

12 Muut velat

Milj. e	2018	2017
Johdannaiset	14	4
Johdannaisten vakuudet	41	7
Muut	1	1
Yhteensä	56	11

13 Siirtovelat

Milj. e	2018	2017
Siirtyvät korot	26	14
Johdannaiset	22	6
Muut	11	16
Yhteensä	59	36

Tuloveroja koskevat liitetiedot 14

14 Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Milj. e	2018	2017
Laskennalliset verosaamiset		
Tappiot	14	14
Käyvän arvon rahasto	1	-
Laskennalliset verovelat		
Käyvän arvon rahasto	-	-11
Yhteensä netto	15	3

Vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot 15–16

15 Eläkevastuut

Sampo Oyj:n henkilöstön perus- ja lisäeläketurva on hoidettu vakuutuksilla Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varmassa ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiössä.

16 Vuokravastuut

Milj. e	2018	2017
Yhden vuoden kuluessa	1	1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	4	4
Yli viiden vuoden kuluttua	0	1
Yhteensä	5	6

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot 17–19

17 Henkilöstön lukumäärä

Milj. e	2018 Tilikautena keskimäärin	2017 Tilikautena keskimäärin
Kokoaikainen henkilöstö	62	56
Osa-aikainen henkilöstö	2	4
Määräaikainen henkilöstö	1	3
Yhteensä	65	63

18 Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot

Tuhatta euroa	2018	2017
Konsernijohtaja Kari Stadigh	4 143	3 690
Hallituksen jäsenet		
Björn Wahlroos	175	175
Christian Clausen	96	96
Jannica Fagerholm	115	115
Adine Grate Axén	96	96
Veli-Matti Mattila	90	90
Risto Murto	90	90
Antti Mäkinen	96	-
Eira Palin-Lehtinen	115	115
Per Arthur Sørli	-	96

Edellä mainitun lisäksi yhtiö on vuoden 2018 varsinaisen yhtiökokouksen tekemän päätöksen mukaisesti maksanut yht. 4 082,75 euron suuruisen yhtiön osakkeiden ostoon liittyneen varainsiirtoveron (928,50 euroa varapuheenjohtajan ja 3 154,25 euroa muiden suomalaisten hallituksen jäsenten osalta).

Eläkesitoumukset

Konsernijohtaja on oikeutettu maksuperusteiseen lisäeläkkeeseen voimassa olevan eläkesopimuksen mukaisesti. Kiinteä vuosittainen lisäeläkevakuutusmaksu on 400 000 euroa.

19 Toimitusjohtajaan, tämän sijaiseen sekä hallituksen jäseniin liittyvät eläkekulut

Tuhatta euroa	Lisäeläketurva	Lakisääteinen eläke	Yhteensä
Tilikauden aikana aiheutuneet eläkekulut			
Konsernijohtaja ¹⁾	400	148	548
Entiset hallituksen puheenjohtajat			
Kalevi Keinänen ²⁾	9	-	9
Entiset konsernijohtajat			
Harri Hollmen ³⁾	21	-	21
	430	148	578

¹⁾ Konsernijohtajalla on voimassa olevan toimitusjohtajasopimuksen mukainen maksuperusteinen lisäeläkesopimus, jonka vuosikustannukset Sammolle ovat kiinteät 400 000 euroa.

²⁾ Ryhmäeläkevakuutus, jossa eläkeikä on 60 vuotta ja eläke-etuus 66 prosenttia TyEL:in mukaisesta palkasta. Vuoden 2018 maksu perustuu TyEL indeksitarkistukseen.

³⁾ Ryhmäeläkevakuutus, jossa eläkeikä on 60 vuotta ja eläke-etuus 60 prosenttia TyEL:in mukaisesta palkasta. Vuoden 2018 maksu perustuu TyEL indeksitarkistukseen.

Osakeomistuksia koskevat liitetiedot 20

20 Osakeomistukset 31.12.2018

Yhtiön nimi	Omistusosuus-%	Osakkeiden kirjanpitoarvo milj. e
Saman konsernin yritykset		
Vahinkovakuutustoiminta		
If Skadeförsäkring Holding AB, Tukholma Ruotsi	100,00	1 886
Vahinko- ja henkivakuutustoiminta		
Topdanmark A/S, Kööpenhamina Tanska	48,90	1 398
Henkivakuutustoiminta		
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, Helsinki Suomi	100,00	484
Muu toiminta		
Sampo Capital Oy, Helsinki Suomi	100,00	1

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Helsingissä 7. päivänä helmikuuta 2019

Sampo Oyj

Hallitus

Christian Clausen

Jannica Fagerholm

Adine Grate Axén

Veli-Matti Mattila

Antti Mäkinen

Risto Murto

Eira Palin-Lehtinen

Björn Wahlroos
Hallituksen puheenjohtaja

Kari Stadigh
Konsernijohtaja

Tilintarkastuskertomus

Sampo Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Sampo Oyj:n (y-tunnus 0142213-3) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 37 ja emoyhtiön liitetiedossa 3.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme täyttäneet kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa* kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin seikkoihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnillemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Vakuutusopimusvelkojen arvostus

Viittaamme Yhteenvetoon merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, Johdon harkintaa edellyttäviin laatimisperiaatteisiin ja arvioihin liittyviin keskeisiin epävarmuustekijöihin ja liitetietoihin 25 ja 26.

Tilinpäätöshetkellä 31.12.2018 vakuutusopimusvelkojen määrä oli 29.805 miljoonaa euroa (31.12.2017: 30.158 miljoonaa euroa), joka kattaa 82 % konsernin veloista ja on siten konsernin suurin yksittäinen velkaerä. Vakuutusopimusvelat koostuvat henki- ja vahinkovakuutustoiminnan vakuutusopimusveloista.

Henkivakuutustoiminnan vakuutusopimusvelat perustuvat arvioon tulevista korvausmaksuista. Arvio perustuu oletuksiin, joihin sisältyy epävarmuutta. Oletusten muutoksilla voi olla olennaisia vaikutuksia velkojen arvostukseen. Keskeisiin oletuksiin sisältyvät käytetty korkokanta ja vakuutettujen elinajan odote.

Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusopimusvelkojen korvausvastuun arviointi sisältää merkittäviä oletuksia eri tekijöistä. Keskeisimmät oletukset liittyvät inflaation ja elinajan odotteen kehitykseen. Korvausvastuu perustuu parhaaseen arvioon kaikista jo tapahtuneista vahingoista suoritettavista korvauksista ja niiden käsittelykuluista mukaan lukien sekä raportoidut että raportoitamattomat vahingot.

Miten seikkaa käsiteltiin tilintarkastuksessa

Tilintarkastustoimenpiteinä arvioimme esimerkiksi konsernin vakuutusopimusvelkojen laskentaprosessin hallintoa sekä testasimme vakuutusopimusvelkojen laskennan täydellisyyteen, arvostamiseen ja hallinnointiin liittyvien avainkontrollien tehokkuutta.

Arvioimme käytettyjen laskentamenetelmien ja oletusten asianmukaisuutta sekä laskimme itsenäisesti uudelleen vakuutusopimusvelkoja tietyiltä osin.

Käytimme sisäisiä aktuaarejamme arvioimaan käytettyjen oletusten asianmukaisuutta.

Arvioimme vakuutusopimusvelkoihin liittyvien liitetietojen riittävyyden.

Rahoitusvarojen arvostus

Viittaamme Yhteenvetoon merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, Johdon harkintaa edellyttäviin laatimisperiaatteisiin ja arvioihin liittyviin keskeisiin epävarmuustekijöihin ja liitetietoihin 9 ja 14-19.

Konsernin sijoitukset 33.363 miljoonaa euroa (2017: 33.615 miljoonaa euroa), lukuun ottamatta sijoituksia osakkuusyhtiöissä muodostavat 68 % konsernin kokonaisvaroista. Arvostus käypään arvoon voi olla subjektiivista erityisesti sellaisissa sijoituksissa, joissa käypä arvo perustuu arvostusmalliin. Pääomarahastojen, listaamattomien velkakirjojen sekä listaamattomien osakkeiden arvostaminen käypään arvoon edellyttää useiden hinnoittelutekijöihin liittyvien oletusten asettamista. Erilaisten arvostusmenetelmien ja oletusten käyttö voi johtaa erilaisiin arvioihin käyvästä arvosta. Erityisiä tilintarkastuksen painopistealueita ovat olleet IFRS:n mukaisten tasojen 2 ja 3 arvostus, joissa arvostustekniikat sisältävät sellaisia tekijöitä, jotka eivät ole suoraan todennettavissa. Sijoituksista tason 2 varoja on yhteensä 8.086 miljoonaa euroa ja tason 3 varoja 2.148 miljoonaa euroa (viittaamme liitetietoon 17).

Tämä seikka on EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettu merkittävä olennaisen virheellisyyden riski.

Osakkuusyhtiö Nordea

Viittaamme Tilinpäätöksen keskeisiin laatimisperiaatteisiin ja liitetietoon 13.

Nordean osakkeiden arvo konsernin taseessa on 7.535 miljoonaa euroa (31.12.2017: 7.578 miljoonaa euroa). Konsernin omistus Nordea Bank Abp:ssa on 21.25 %. Nordea Bank Abp on konsernin osakkuusyhtiö, joka yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Omistus Nordea Bank Abp:sta kattaa 15 % konsernin kokonaisvaroista.

Nordean osakkeiden kirjanpitoarvo ylitti konsernin omistuksen markkina-arvon raportointipäivänä, minkä johdosta arvonalentumistesti on laadittu 31.12.2018 tilanteesta.

Osana tilintarkastustoimenpiteitä testasimme käyvän arvon määrittämiseen liittyviä kontroleja sellaisten rahoitusvarojen osalta, joiden arvostus sisältää tekijöitä, jotka eivät ole suoraan todennettavissa.

Suoritimme lisätoimenpiteitä ja käytimme apuna asiantuntijoitamme arvioidessamme sellaisten rahoitusvarojen arvostusta, jotka sisältävät suuremman riskin tai arvionvaraisuutta.

Pääomarahastojen osalta arvioimme ja testasimme sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen liittyvät konsernin suorittamat toimenpiteet. Toimenpiteet sisältävät rahaston nettoarvon arvioinnin perustuen rahaston sijoitusten käypään arvoon, riippumattomien tahojen tekemiin arvostuksiin sekä käytettävissä olevaan taloudelliseen taustatietoon.

Arvioimme rahoitusvaroihin liittyvien liitetietojen riittävyyden.

Osana tilintarkastustoimenpiteitä testasimme sellaisten kontrollien toimivuutta ja tehokkuutta, jotka varmistavat, että konsernin osuus Nordeasta on kirjattu asianmukaisesti perustuen Nordean julkaisemaan taloudelliseen tietoon.

Tilintarkastustoimenpiteemme sisälsivät muun muassa arvonmäärityksen asiantuntijan hyödyntämisen arvonalentumistestin arvioiden ja konsernin laskentaperiaatteiden läpikäynnissä.

Arvioimme osakkuusyhtiösijoituksiin liittyvien liitetietojen riittävyyden.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havai-

taan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien

kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksesamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoituista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 10.4.2002 alkaen yhtäjaksoisesti 17 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen viitattuine selvityksineen ja Selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä, Palkitsemisraportin sekä Konsernijohtajan katsauksen, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme muut mainitut selvitykset ja raportit käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen

Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Tarkastusvaliokunnan toimeksiannon perusteella annettavat lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 27.2.2019

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Kristina Sandin
KHT

2018

SAMPO GROUP

Sampo Oyj
Fabianinkatu 27
00100 Helsinki

Puhelin: 010 516 0100
Y-tunnus: 0142213-3

 www.sampo.com
 @Sampo_plc
 sampo-plc